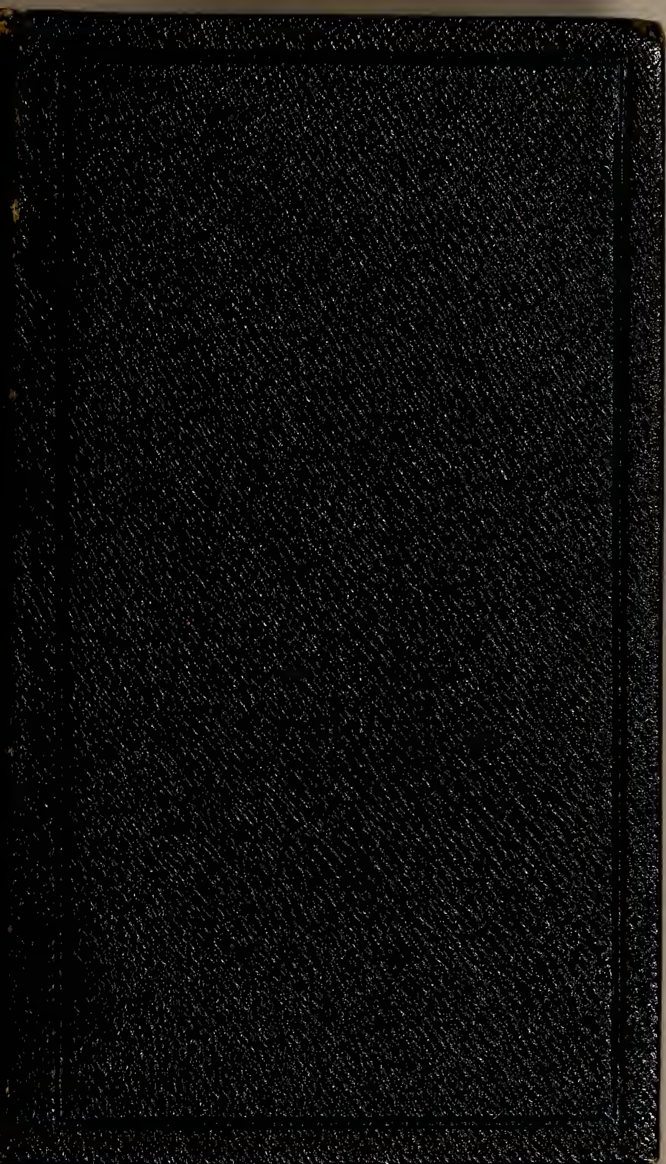

GAUDEO.

GEORGII HORNII
de Originibus Americanis
Libri Quatuor.

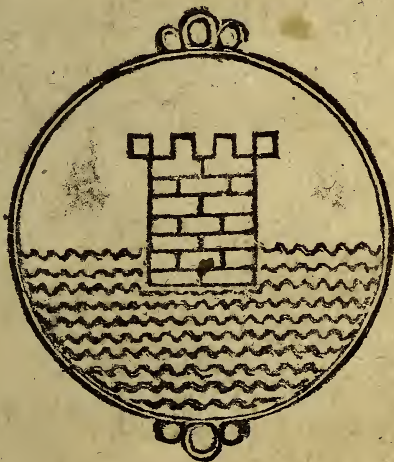
HEMIPOLI.
Sumptibus Ioannis Mülleri 1669

GEORGI HORNI

De

ORIGINIBUS AMERICANIS.

LIBRI QUATUOR.

HEMIPOLI
Sumptibus Joannis Mülleri Bibl.
Anno 1669.

ILLVSTRI MAGNIFIC. Nobilissimo & Amplissimo,

Civitatum

NOVIOMAGI, ZVTPHANIAE, ARNHEMI,

MAGISTRATVI, CONSVLIBVS, SENATORIBVS, SCABINIS, PATRIAE PATRIBVS.

DOMINIS SVIS, Eorumque

SECRETARIIS fidelissimis.

D. D. C.

GEORGIVS HORNIVS.

NOn argumenti fidu
cia, quod à curis pro
Republica vestris alienum
esse novi, sed multis & gra-
vibus de causis, America-
nas has Origines, vobis of
ferre & inscribere visum
Magnifici, Nobilissimi &
Prudentissimi Domini, V
nihil nunc de eo dicam
vos præclaræ eruditionis
ac imprimis illius, quæ re
rum ab omni ævo gestarū
seriem persequitur, & pro
pria illorum est, qui in Re
pu

publica versantur, Mæcenates esse & cultores incomparabiles. Quis ignorat quo hactenus studio, beneficentia & liberalitate, conditam recens communi illustrissimorum Ducatus Gelriæ & Comitatus Zutphaniæ Ordinum decreto Academiam, ejusque Professores, vestræ imprimis civitates foverint, & bonæ imposterum de uberiori ejus incremento, Spei vexillum erexerint? Et id

qui-

quidem immortali laude dignum factum, non modo ordo noster grata mente agnoscit, verum externi quoque & hujus gloriæ æmuli, magnopere commendant. Non satis erat debellasse ferocissimos hostes, nisi etiam barbaries in animis hominum exscinderetur ac ignorantia divinarum pariter & humanarum rerum. Quæ quo latius indies, fota ut videtur inter Martias has tempestates

tes,ſerpit, & jam integras nationes, templa ſimul ac Scholas, ſacra & profana, veluti lues quædam & triſte contagium occupat; eo majori animo, à vobis Rerumpubl. Rectoribus, quibus ipſe Deus hanc cœlitus commiſit curam, huic malo, perniciali ſane ac deplorando, eundum obviam eſt quemadmodū contra Oceani & fluminum inundationes, ne cuncta undis ſubſidant, aggeres moleſq;

opponuntur. Neque vero hanc mentem Fœderatis Belgis â ſupremo numine, alias ob cauſas inſpiratam exiſtimare fas eſt, quod ſingulæ provinciæ ſingulas ſibi conſtituerunt vel Academias vel illuſtres Scholas, niſi ut hac ratione vera in Eccleſiis conſervaretur Religio, ſimulque Reſpublica optime adminiſtraretur. Non movere ſapientiſſimas nationes potuerunt quidam barbaris & incul-

tis

tis horrentes ingeniis, qui Musas omnes ut viles & rebus gerendis ineptas refugiunt iisque nobilitatem & Martios Spiritus contaminari putant; Contra quos non aliis, quæ proferri innumera possent, argumentis, quam vestro; qui Scholarum & Academiæ impensam curam geritis, judicio & Authoritate pugnabimus, Igitur, iactent pyramides suas Ægyptii & Colossum Rhodus; alii et-

iam de barbaris nationibus triumphatis glorietur, quorum hoc non nisi in corpora imperium victoribus conciliat, illa

imber edax aut aquilo impotens possunt diruere:

Monumentum à vobis Palladi consecratum est, *ære perennius:* & cujus longe majores sunt ac uberiores fructus, quam ut cum evanidis illis & perituris operibus comparari debeant,

Quæ etiam me, inter alias, ratio movit, Cur vobis, Illustres, Magnifici, Nobilissimi & Amplissimi Domini, Commentarium hunc de Americanis Originibus, inscribendũ putarim. Nam cum varia hactenus ex Academia Gelrica in lucem prodierint, consecrata Ordinibus eorũq; Deputatis, Curiæ Senatoribus, ac Curatoribus, restabat ut civitatibus quoq; Gelricis,
quas

quas inter principem ve-
ſtræ locum ac præcipuam
dignationem obtinent,
pro inſigni illa liberalitate,
favore, animi propenſio-
ne, gratias ageremus. Quas
quidem uberiores & meri-
tis tum erga Remp. veſtris,
tum in noſtrum ordinem
beneficiis dignas, ipſa, o-
ptimus laudabilium actio-
num arbiter, poſteritas re-
pendet.

HARDERVICI.

Kal. Jan. ɔIɔ Iɔc LII.

Præ-

PRÆFATIO.

Ad

LECTOREM.

DE Americanis originibus, jam ab aliquot annis, hoc quod vides opuſculum, conſcripſi, *Amice Lector*, ſuaſu imprimis Johannis Latii, poſtquam is Hugonis Grotii opiniones novas confutaſſet. Ab eo tempore inter ſchedas abjectum jacuit, cum partim Anglicana peregrinatione, partim variis impedimentis diſtractus, omnem de eo edendo

curam abjecissem. Nam & mutato vitæ genere, cum magis seria agere cœpissem, non levis aversatio inquisitionum me cepit ac pretiosum tempus longe utilioribus & magis necessariis impendi posse ac deberi existimabam. Neque vero id publici juris unquam facere constitueram, nisi postquam otium nactus, id in manus obiter sumsi ac intra paucos dies recensui, ita tamen ut nihil ferè mutarem, sed prout olim conscriptum à me fuerat, ita relinquerem. Non caret magna difficultate ipsa hæc originum, etiam nostri orbis, inquisitio, unde conjectura fieri potest quam impeditum, obscurum ac difficile sit, incogniti majoribus no-
stris

ſtris & novi adhuc, nec dum ſatis explorati orbis, primordia aperire. Unde intra ſeſqui ſeculum nemo repertus qui de eo argumento quicquam ſtatueret quod vel probabilibus niteretur conjecturis; Sed contenti omnes fuerunt generali quadam Originum, ſive ex Scythia, ſive aliunde, deſignatione. Primus Hugo Grotius pro Norvvagis, Abiſſinis & Sinenſibus ſtylum ſtrinxit ingenioſe quidem, ſed infelici ſucceſſu. Poſt quem aliquid Comtæus conabatur ſed & ipſe oneri ſuccubuit, nec inſtructus fuit iis ſubſidiis quæ ad hoc opus requirebantur. Ego horum exemplo excitatus, primo quidem diligenter evolvi americanarum rerum ſcri-

ſcriptores; Deinde quicquid pro Originum argumento facere videbatur, cum antiquis Græcis pariter & Latinis atque etiam Hebræis contuli: Ac certis argumentorum claſſibus conſtitutis, Phœnicum, Scytharum, Hunnorum, Turcarum, Tartarorum, Chatæorum, Mogolum, Lapponum, Samojedarum, Japoniorum, Sinenſium aliorumque Aſiaticarum nationum clara per Americam indicia, deprehendi. Qua quidem occaſione non pauca Geographica inſeruntur, maxime quæ Aſiam borealem & Americam illuſtrare poſſunt, haud aliena ab hoc argumento curioſitate. Nam tota fere Aſia, ſi littorales

rales nautis noſtris cognitas partes excipias, innumeris fœdata eſt erroribus; ac nihil fere ſani apud ſcriptores, Geographos & Hiſtoricos, habet. Perſiam aliquo modo illuſtrarunt nuperi Holſatiæ Ducis ad Scha Sefin Legati: Sed longe plura ex Nubienſi haberi poſſunt, quem in Tabulas redactam, non abſque ingenti labore, fortaſſe publicabimus. Chovvoraſmiam & Mavvaralnahram nuper ex Abulfeda Johannes Gravius illuſtravit. Qui Abulfeda, ut hoc obiter addamus, præteritum in vita ejus à Gravio, filius Muhammedis Calavonis Almelic Annaſir, Regis AEgypti & Syriæ, patre
&

& fratribus regnantibus, Hamam Syriæ Urbem celebrem ac præfecturam gubernavit, donec amoto fratri suo Almedi Asali A. Hegiræ IↃCCCXLIII. Ch. CIↃ CCCXLIII. in imperio succederet. Præfuit autem AEgypti regno nisi per triennium. De quo in Chronologicis ex professo & latius. Hæc igitur Asiæ exterioris ignorantia, non minimam Originibus Americanis occuritatem attulit, cui illustrandæ nihil sane magis necessarium exactiori ejus notitia, quam recentiorum peregrinationes & Arabum scripta interdum suppeditant. Quod si Novo Zemlanæ Batavorum navigationes in Sinam successissent, tum procul dubio posi-

situ-

ituræ Americæ & Aſiæ extima
ta jam innotuiſſent, u de mi-
gratione gentium nulla ampli-
us ſupereſſet dubitatio. Nunc
contenti eſſe cogimur paucis
quibusdam indiciis, ex quibus
tamen conjectura fieri valde
probabilis poteſt, alicubi in ſep-
tentrione terras illas coire vel
glacie jungi. Ac ut gentium loco-
rumque per Europam, Aſiam,
Africam & Americam conve-
nientia uno intuitu innoteſceret,
tabulas confeci duas, quarum u-
na migrationem Phœniciam; Al-
tera Scythicam, complectitur,
quas quia opuſculi ratio, ut inſe-
rerentur, non tu[illegible], talium curioſo
alia occaſione exhibebim9. Quod
Judæi America excluſi, mirum
multis

multis videbitur, qui tum Tartaros eorum progeniem existimant, tum recenti famæ fidem adhibent, qua repertas in America decem tribuum reliquias, quidam nuper inde reduces, viri, ut nonnulli putant, fide digni, serio affirmarunt. Ego necdum in illam sententiam concedere possum: Quanquam non negem quosdam eorum una cum Scythis Americam immigrasse; ita ut nec tribum conficerent nec peculiarem nationem, sed exuta paulatim inter barbaros, ut fieri solet, natura, etiam Judæi esse desierint; sic tamen ut quædam antiquitatis suæ & Originis vestigia retinerent. Qualia sunt *Josephi* nomen apud Hurones, & in

Souriquoſiorum Cantilenis vox *Alleluia* frequens, Eſcarboto teſte, ac quod apud Jucatanenſes plurimi barbarorum narrant: *Se à maioribus ſuis accepiſse, provinciam illam primum cultam fuiſse à gentibus quæ ab Oriente poſt varios errores eo venerint & numinis auxilio ab aliarum gentium iniuriis liberatæ, per mare, apertis utrimque fluctibus, evaſerint.*

Idquoque monendus es, *Lector*

ctor, quod cum, me abſente hæc ederentur, hinc inde Sphalmata typographica, quod moris, irrepſiſſe, quæ quidem omnia conſignaſſem niſi partim levia deprehendiſſem & quæ ex contextu facile à quovis emendari poſſent: partim gravi morbo, dum editio ad finem properat, afflictus, parum vel virium vel voluntatis retinuiſſem ad laborem illum ſuſcipiendum. Vale Amice Lector, ac impoſterum, Deo volente, magis ſeria & utilia à nobis expecta.

DE
ORIGINIBUS GENTIUM AMERICANARUM,

LIBER PRIMUS,

CAP. I.

Scopus operis. Descriptio Americæ. Ejus detectio.

Res Americanas, ab ipsa gentis origine, ad Europæorum in eam adventum, scribere animus est. Ubi & major, quam in cæteris mundi partibus, difficultas, & obscuriora omnia; Origo, mutationes, bella, Imperia. Digna ad omnem antiquitatem tendentibus materia, ubi videre

licebit barbariem cum humanita-
te, crudelitatem cum fortitudine
certantes: multa benè prudenter-
que dicta factaque: multa turpiter
& perfidè: quid in barbaris scelus
quid virtus potuerit: quibus arti-
bus in tantam molem duo maxi-
ma Imperia excreverint. Denique
Phœnicum priscas reliquias & per
Septentrionem irrumpentes Hun-
norum, Kitainorum, ac Sinensium
gentes, mirabimur pariter atque
tot seculis ab orbe nostro & notitia
in alium sepositos, agnoscemus.

America terrarum pulcherri-
ma, ingentibus in utrumque Oce-
anum spatiis, inter Orientem ac
Occidentem media jacet, ac pas-
sim læta viriditate, in omnia fru-
gum genera fertilis, exultat.

Qua Æquatori proxima cœun-
tibu

tibus paulatim in arctum littoribus, Isthmum crebris horrentem montibus habet, cujus interventu ingentes peninsulæ, ne uterq; coëat Oceanus, connectuntur. Ad eũ sinum qui nostro mari adjacet, innumeræ insulæ, quas olim continentem unam magna parte fuisse, & incolæ narrant, & creditur. Nihil iis beatius: & hæ demum fortunatæ antiquorum insulæ sunt. Ab Istmo, velut angustias suas dedignata, versus utrumque Cardinem, sed major in austrum, uno tractu, effunditur. Vbi terminetur in septentrionibus, sitne in immẽsum terra & nostro alicubi annexa Orbi, an freto vel mari abscissa; quæsitum hactenus & adhuc dubitatur. Illud certum, hinc ad Gronlandiam, illinc ad Asiam, prope

continuis littoribus extendi. Planior ad boream & rigidior: alicubi per multa millia passuum sterilis pariter & deserta. Non arbor visentibus, non herba, non, quod mirandum, saxum occurrit. Immensum frigus & supra nostrum; equis imprimis lethale & intolerandum; sed & calor intensior, nō tamen Africano comparandus. Qua Tropicis subjacet undique montosa: nec ullibi integrum Horizontem spectantibus exhibens. Littora ejus humida & calida, crebris arenis & paludibus fœda. Mōtes, ut pecorū ac metallorū fœcūdi; ita frequenter habitabiles. Omnium pulcherrimæ convalles & temperatissimæ, Elysios quosdam campos visentibus ingerunt. Sub ipso Æquatore altissimi montes

festi-

festinatis nivibus & perpetua hye-
me rigentes, ob frigus inaccessi.
Hinc continua serie ad Magellani-
cum usque diffusi fretum: auro &
argento supra fidem graves, & æ-
ternis passim ignibus ad terrorem
flagrantes, littora prosequuntur si-
mul & deponunt. Tam mirabili
temperamento, ut quicquid pri-
sci sapientes de Torridæ caloribus
tradiderunt, una hæc & barbara
explodat. In Nova Hispania à No-
vembre ad Aprilem cœlum ferè
serenum, vesperi turbines pulverẽ
Tenoxtitlanæ propemodum le-
thalem, alibi non adeò noxium,
impetuosè agitant. Cætera anni
pluviæ infestant: & quo sol propi-
or, eo vehementiores: unde aëris
ad littora gravitas, nec cœlum ali-
cubi Sardo mitius. Peruvia qua

mari alluitur, ſiticuloſa & terræmotu immaniter laborans. Pluviæ ſi cadanr, miraculis accenſetur: quod depreſſa littora & arenis obruta, & altiſſimis præcincta montibus & ventorum terreſtrium egena, materiam pluviis generandis elevare non poſſint. Vnde in editioribus circa Guaiaquil, Aricā & Arequipam regionib9, ubi ventis perflatur, nonnunquam pluit. Mox non longe à littore digreſſis, nix, pluviæ, tonitru, omnia vehementia. Diverſa in montibus & ad maritimam oram temperamenti ratio facit, ut in Mala circa Limam, ficus, prout hiems æſtasve in montibus, ſic dimidia ſui parte, vel fruges ferat vel ſterilis ſit. Auſter alibi gravis, hic ſaluberrimus, & abſq; eo inhabitabilis omnis ille tractus.

Aer

Aer in montibus Pariacacca pene-
trantissimus & licet herbas exurat,
raro letalis: nisi quod ipsa vitalia
immensis doloribus torquet. Qua
Chilen tangunt, antequam sentias
interimit, torpenti veneno spiritꝰ
adurens; unde cadaverum in cor-
rupta hinc inde funera, quæ com-
meantibus non raro contra frigus
munimento fuerunt. Lacus pas-
sim ingentes. Mexicanus duplex,
salsis pariter & dulcibus aquis sca-
tens. Titicacam occultis sub terra
meatibus in australem Oceanum
aquas suas deferre, sunt qui existi-
ment. In Guancavelica ut effluxe-
rũt aquæ calidæ, lapidescũt: bibẽti
lethales sine dubio, quod potæ in-
tra viscera in lapidẽ concrescant.
Sunt quæ bitumẽ, sunt quæ sal fun-
dunt. Flumina in nostrum Oceanũ

immania, nec iis alibi terrarum similia, se exonerant. Qua Asiam respicit exigua & ex vicinis montib9 incredibili celeritate præcipitata. Interiora ad Meridiem ferè tota submersa, conclusis utrinq; inter altissimos montes nivalibus undis & stagnantibus hinc inde fluminibus. Arborum miranda proceritas: quæ alicubi tam crassæ, ut sexdecim hominum manu junctorum lacertis vix concludi queant & unius apud Guaxacam umbra mille hominibus æstum facile defendat. Animalium frequentissima copia: Sed equi indigetes non reperti. Leones, Vrsi, Tigres, lupi, vulpes, tauri, vaccæ, lepores, cuniculi, & ejus generis alia, ut apud nos: incognitorum complura genera.

Cap. II.

CAP. II.

Variæ de Originibus Americanis opiniones. Columbi, Vatabli, Stephani. *America pro India Orientali habita. Hispanos à mauris fugatos in Americam venisse.* Theoph. Paracelsi. Ariæ Montani. *Ophir an Parvajim. Iucatan an à Ioktan. Nomen Peru unde.* Postelli. *Origines ad Isthmum divisas.* Lerii. *Chananæi in America.* Genebrardi. *Decem tribus Israëlitarum in Tataria & America.* Tornielli. Acostæ. Goropii Becani. Marinæi Siculi. *Romanos in Americam venisse.* Pauli Jovii. *Mexicanos in Galliam venisse. Americani tempestatibus in nostrum orbem ejecti.* Suffridi Petri & Hamconii. *Americanos à Frisiis.* Fr. Bivarii. Jacobi Charron. *Americanos à Gallis.* Abrahami Mylii. *Americanos à Celtis Priscis nota Borealis America.* Nicolai Fulleri. *Americanos à Cusbi posteris.* Athanasii Kircheri. *Americanos ab Ægyptiis.* Emmanuëlis de Moraes. *A Carthaginensibus.* Edoardi Brerevvoodi. *A Tataris Aliis ab Islandia.* Marci Lescarboti. *A Chananæis. Noacho nota America.* Hugonis Grotii. *A Norvagis, Abissinis, Indis Oriental. & Sinensibus* Johannis Laetii. *A Tataris & australibus.* Roberti Comtæi. *A Phœnicibus.* Roderici à Castro. *A Pœnis.* Cottoni. *Iesuita impietas. Difficultas quæstionis unde.*

IN hunc orbē superiori seculo naves ex Europa delatæ, inaudita ōmnia; monstra maris, ābiguas hominum ac belluarū formas, retulêre. Sed unde hic novus orbis; unde ille hominum & animalium immensa multitudo: qui ejus incolæ, quibus terris profecti, quæ viæ ignorantibus apertæ: quid eos tantum ab Origine sua mutarit; inexhaustæ difficultatis quæstio, plurimorum hactenus industriam fatigavit. Adeo ut superioribus annis in Hispania curiose disputatum fuerit: *Utrum Indi ab Adamo oriundi an vero media quadam species inter simios & homines essent.*

Igitur quam primum admirabilis Colonus in Americā penetravit, excitata sunt apud Europæos ingenia, nec in minori laude positū origi-

originem tot gentium ostendisse, quam detexisse terras. Et vix dici potest quantũ novitas rei omnium & animos & industriam sollicitarit.

Primæ conjecturæ fuerunt hanc esse ipsissimam Ophiram, quod Colono & Francisco Vatablo sive Roberto Stephano visum. Nam & Colonus initio putavit se in Indiã Orientalem & Iapanem delatum, haud miro, ut in tanta novitate errore, quem & postea Melanchthon erravit, cum repertam à Cortesio Temistitanam pro Quinsai, de qua Venetus, acciperet. Alii Atlanticam nominarũt cujus Plato mentionem facit. Nonnulli repertas Carthaginiensium colonias, & ab ipsis navigantibus clausum mare, iterum apertum glo-

gloriabantur. Quidam teste Gomara. Hispanos à Mauris, victo VValidi auspiciis Roderico, in Americam navibus fugisse, argumẽto crucium in Iucatana repertarũ, putarunt. De quo memorabilis locus apud Antonium Gavalum extat, referente Purchasio in hæc verba: *Anno* CIↃ CCCC XLVII *Portugallus quidam navigans extra fretum Herculeum, adversis ventis in remotam Insulam Occidentem versus abreptus fuit, & in ea invenit septem civitates, quæ Portugallorũ Lingua loquebantur, & interrogabant an Mauri adhuc vexarent Hispaniam, unde amisso Roderico fugati sint. Putant hanc regionem fuisse novam hispaniam.* Hæc splendide conficta esse quis non videt? Nimirum, quia Hispani Sanctium quendam de Ulloa

sive

five Huelva confinxerant, qui ante Columbum Americam adierit, etiam Portugallis visum gentis suæ famam sub eadem fabula promovere. Nisi tamen Hispanos Canariarum tum temporis subBethācourtio habitatores, intellexerunt. Gomara opinionem hanc ea imprimis ratione confutavit, quod in Insulis, ad quas primo venire necessum fuerit, nullæ cruces repertæ sint, Hispani vero, ut jus sibi suum in illas terras quasi postliminio vindicarent, fabulam de crucibus repertis, & fuga gentis suæ metu Maurorum, confinxerunt. Omnium stultitiam Theophrastus Paracelsus exhausit, qui duplicem Adamum, alium in Asia, in America alium creatum asserit. Arias Montanus singulare quid, pro Ori-

ginibus Americanis, ex Hebræa Lingua ſibi deprehendiſſe viſus fuit. Nam cum auſtralis illa pars nomen Peruviæ incertũ quo caſu, exiguo certe à rivo & provincia tuliſſet, non jam amplius dubitandum putavit, quin Ophir & Parvaim ſint America. Cujus de hac re in Phalego ſententia talis eſt: *Juktani poſteritatem ex Oriente in Americam veniſſe. & hoc innui cum dicitur habitationem ipſorum fuiſſe uſq; ad montes Orientis Sepher. Hos Andes eſſe, in quibus ſuperſit antiquiſſima urbs Juktan. A Jobab ortos Pariæ incolas. Ab Ophir eos qui Novam Hiſpaniam & Peruviam tenent, quæ regiones per tranſpoſitionem literarum Parvaim dictæ fuerint, duali numero ad deſignandã utramq; peninſulã. Atq; has regiones Orientalib9 Indis notiſſimæ*

simas fuisse, qui omne aurum Ophiræum inde petierint. Ab Indis notiam ad Israëlitas delatam, Nam Salomonem Peruvianum aurum ex Orientali India apportasse. Quæ opinio cæteris subtilior est, sed nullis idoneis rationibus fulta. Quis enim montes Sepher de Andibus explicet? Neq; uspiam urbs ulla Juktan, nisi Jucatanam regionis nomē ab Hispanis per errorem confictum, intelligat. Ac mirum est tot magni nominis viros in hanc opinionē concessisse Postellum, Becanum, Possevium, Genebrardum, Marinum Brixianū, Eugubium, Mornęum, Avenarium aliosque. Præcipuum Ariæ fundamentum in nominis Peru ac Parvaim convenientia est. Sed satis jam constat Incarum Imperium non aliud nomen habuisse

quam

quam *Tahuantisuyo*, quod quatuor mundi plagas denotat. Nomen Peru ab Hispanis demum repertū eodem errore quo Iucatan. Beru nomen piscatoris erat. Is rogatus à primis detectoribus de nomine regionis, Beru respondit, hoc sibi nomen esse innuens. Illi statim Peru vocarunt, quicquid terrarum ingenti tractu usque in Chilen excurrebat. Hanc veram hujus nominis Originem esse Garcilasso inca, magnæ in antiquitatibus majorum suorum fidei, tradit.

Primus omnium Postellus animadverso gentium Americanarum discrimine, origines ad Isthmum divisit. Cujus hæc opinio fuit, *Australem partem ex Asiatica India colonos ab Ophir & aliis Iectani posteris accepisse. In Septentrionales*

oras

iras, ex Mauritania navibus Atlantios trajecisse. Quorum originem ex ſuppoſitio Beroſo Viterbienſis Monachi à Chamo ducit. Qui profugus in Italiam ad Japetum fratrem alio nomine Atalum & Italum dictum primò venerit; hinc in Mauritania ſedib9 fixis & montem & mare Atlanticum, fratris amore, ac deſiderio nuncuparit. Poſtea miſſos in oppoſitum continentem Atlantios: unde vocis Atl crebra hodiequè memoria ſuperſit. Johannes Lerius & cum eo Gomara primus eos à Chananæis metu Joſuæ in diverſa profugis deduxit, quorum pars in Americam trajecerit. Alii cum à Salmanaſſare decem tribus ex Paleſtina in captivitatem ductas & in Oriente memoriam earum amiſſam legiſ-

legiſſent in ſacris codicibus, eò devenêre ut jam de quo vehementiſſimè dubitabatur, inventum putarent. Nimirum eas tribus ex perſide & Babylonia in Mediam, Hyrcaniam & Bactrianam: inde per vaſta Scythiæ in extremum angulum qua Americæ Aſia imminet, delatas, in Tatarorum gentem coaluiſſe. Nam & nomen Syriacum, & circumciſio, & quartus Eſdræ liber idē probare videbantur. Genebrardus ſane id à nemine obſervatum ante ſe, ut ſolet, inſolenter miratur & jactat. Cujus rationes partim, ut jam diximus, communes ſunt. Una hæc peculiaris & ridicula quam ex nugaciſſimo Thevoto deſcripſit. *In quadam S. Michaelis inſula, quæ ex Azoribus & ad novum orbem pertineat, repertum*

cum

cum Hebraica inscriptione sepulcrum. Tam ille rudis & ineptus fuit, ut pro Americanorū Judaica & Tartarica Origine, ex Azoribus sibi putarit argumentum petendū esse Quasi non ex Hispania venire in eam Judæi potuerint, ac ibi tale defuncto fratri Epitaphium ponere, vel ipse lapis suppositititius esse. Quemadmodum ejus generis ficta monumenta Judæorum apud Lazium primo de migratione populorum extant: quorum antiquissimum annos circiter IↃ LX post legem datam lapidi circa Viennā incisum fertur, nimis aperto mendatio. Et quæ de Arsereht ex quarto Esdræ movet, nimis quam frigida sunt Certe fabulis accensenda: nec Acosta negat. Augustinus Torniellus in Annalibus Sacris

Sacris ad A. M. CIↃ IↃCCCC XXXI
fuſe hanc quæſtionem perſequi-
tur. Et quamvis rectè judicet; par-
tim ex Oriente per Iaponiam: par-
tim ex Septentrione per fretum A-
nian, à Semi & Japheti poſteris o-
mnem Americam inundatam fu-
iſſe: tamen mirum eſt, eum hanc
rem abſque ullis argumentis per-
tractare. Poſtquam cultoribus op-
pletæ omnes cis & uls Iſthmum re-
giones, trajecto freto Magellani-
cam quoque incolas accepiſſe vult
qua Americæ obtenditur & proxi-
mat. Multos tempeſtatibus eo ab-
reptos, ut de Annio Plocamo &
Hiſpanis Plinius, de Indis in ſimili
caſu Cornelius Nepos tradide-
rint. Omnium induſtriam ſuperaſ-
ſe Acoſta viſus; Qui ſicut in hoc
orbe verſatiſſimus fuit: ita miran-
dum

um est, cum quæstionem hanc ex
rofesso & prolixe quidem tractet
ion nisi de via per quam gentes
ion tam traductæ sint quam tra-
luci potuerint, sollicitum fuisse.
Quod æquè dubiam quæstionem
elinquit. Summa opinionis ejus
st: *Americanos ex Asia ortos, quæ
egio vel plane continua Americæ vel
xiguo tantum freto ab ea divisa sit.*
Quod ex animalibus probat, &
quia alia via in Americā penetrare
non potuerint. *Tempestatibus eti-
am quosdam & casu eò ejectos. Aves
partim, transvolasse, partim, ut cicu-
ras, ab hominibus translatas.* Sed de-
tinato consilio quenquam eò na-
vigasse, præfractè negat. Hunc Go-
opius Becanus excipit, qui Atlan-
es in Americam navigasse, in Hi-
panicis eruditè ostendit. Sed dum
febri-

febriculosas, ut solet, ex Celtica
lingua, vocum Origines affert, &
ex Atlante *terrarum osorem* facit
deridendum se potius lectori pro-
pinat, quam fidem dictis astruit
Romanos in Americā venisse Ma
rinæus Siculus putabat, argumen-
to nummi antiqui effigiem Augu-
sti repræsentantis & in America
fodina reperti, quem summo Pō-
tifici Johannes Rufus Archiepi
scopus Consentinus misit. Sec
nummum illum vel suppostitium
fuisse, ut lapis Hermici Cajadi, ve
ab Hispanis illatum ac casu amis
sum, putant. Solus quantum con
stat Paulus Jovius in elogio Ferdi
nandi Cortesii, ex ipsa in Galliam
America Mexicanos, olim venisse
argumento humanarum hostiar
quibus utrique litarunt, ineptiu
quam

quam talem virum decebat, collegit. Nam Britanni longe speciosius jus suum in Americam à Madoco Cambro deducunt, quem circa A. Ch. CIↃ CLXX magnam eò gentis suæ coloniam duxisse volũt Et linguam ibi Cambricam obtinuisse argumento esse vocem Britannicam *Pengvvin*, qua magna avis denotetur. Cæterum ad Jovii mirabilem opinionem addendum est, quanquã nulla orbis nostri ab Americanis orta gens sit, fieri tamen potuisse, ut quemadmodum ex nostro in illum: ita ex illo in nostrum orbem quidam tempestatibus abriperentur. Sane testatur Nepos apud Melã & Plinium Q. Metello Celeri à Rege Suevorũ Indos donatos, qui ex India commercii causa navigantes tempestatibus in Ger-

Germaniam essent abrepti. Similis casus in temporibus Friderici Barbarossæ, narratur, Indos scaphis Lubecam appulisse. Vtrosque ex terra Laboradoris & vicinis regionibus venisse Gomara vult. Quanquam ne hoc quidem prætereundum sit Acostam de veritate narrationis Nepotianæ subdubitare; eamque falsi non absque rationibus arguit contra Grotium scribens Latius. Nam nemo, cui sana mens, credere poterit, ex vera India vel Sinis per mare Tataricum, in Germaniam, mare Balticum & littora Suevorum, abreptos. Sed si pro Indis habitos dicas quia ex remotis & incognitis ori venerunt, forma & moribus à nostris alienos, quid vetat quominu ex America huc abrepti sint? A omnen

omnem dubitationem in Veneta Hiſtoria Petrus Bembus adimit. Qui teſtatur, *ſcapham cum ſeptem barbaris hominibus in Oceano Britannico à Gallis interceptam.* Ex deſcriptione tum ſcaphæ tum hominũ patet Gronlandos fuiſſe, quos tempeſtates huc ejecerint. Factum id A. Ch. CIↃ IↃ LX. continuator Palmerii annotat.

Fuerunt qui Peruanos & Chilenſes à Friſiis deducerent, quod in Chile paſſim aquilæ bicipites, crux miraculis fulgens; quod Chile frigus Indis ſignificet. Glaucam quoque Principis Chilenſis filiam ab Hiſpanis captam, ſe ex antiquo Friſonis ſanguine oriundã dixiſſe, quod Alfonſ9 de Ercilla refert. Quæ fabulis ſimilia, quibus hujus etiã ſententiæ defenſores Suffridus Pe-

tri & Hamconius non indelectantur. Non minus falsa alia eorum traditio, Frisios tempore VVillehadi Episcopi Bremensis in Novi Orbis insulas, Cubam vel Hispaniolam delatos, & à barbaris ingentibus molossis fugatos authore Crantzio. Benè se habet quod de molossis addunt: cum ne ullũ quidem in illis insulis quadrupes, nisi Hutias cuniculi formam non excedens, fuerit. Repertas in America bicipites aquilas, mirum videri non debet, cum eam avem Mexicani & Peruani vehementer coluerint & artificiose auro, argento, picturis expresserint. Franciscus Bivarius in Chronicon Fl. Lucii Dextri ad A. C. LXVI. à posteris Ophir, quorum in Hispania sedes, Americam accepisse incolas vult. Quã
lau-

laudem Jacobus Charron in universali Historia suis Gallis vindicat, quos jam ante ↀↀ ann. nos in Americam navigasse cum Postello vult, & urbem Themistitanam ibi condidisse. Sed rationibus quas affert, vix studio deteriores fingere potuisset: quales sunt; ab Americanis fœminas quoque, Gallorum exemplo, ad publicas consulationes admissas: & ad eundem lacum, ubi Themistitan, Venezuelam quoque à Venetis Gallis conditam. Quæ plusquam puerilis Geographiæ & Historiæ ignorantia est, cum nec ad Mexicanum lacum sita sit Venezuela, sed ad sinum Marcaybanum Cumanæ; & nomen illud urbi Coro demum ab Hispanis impositum, quod mediis in aquis,
instar

inftar Venetiarum, fita eſſet. Benzo Valentiolam appellat. Abrahamus Mylius Commentario de Belgica Lingua, Americanos omnes à Celtis ortos tradit duplici via. Primo per Orientem ex Tenduc: unde in Anian venerint. Nam utrumque nomen Celticum eſſe, & in Septentrionali America regnum Bergi. Nomina quoq; Celtica, Pagod, Topos, Papa, Guaire, Lam & alia reperiri. Deinde per occidentem ex Islandia & Frislandia in Terram Laboradoris: hinc ulterius. Et producit locum Plutarchi ex libro de Imagin, quæ in Luna apparent, ex quo colligit notum priſcis Borealem illum Americæ tractum. Nam ibi Ogygiam & Saturni Inſulam, & magnum continentē poni. Multis illa potiſſimum ſenten-

sentia arridet, quæ à Chamo, Chuso, Chananæis, Carthaginiensibus Afris Americanos deducit. Sed alii per mare Atlanticum, alii Eoum viam quærunt. Quæ posterior Nicolao Fullero in Miscellaneis arridet; nimirum Cushitas Indiam, Sinas & novum Orbem beneficio maris Eoi & freti Anian, quod in nonnullis locis unius milliaris Anglici cum dimidio latitudinem vix habeat, occupasse. Athanasius Kircher in suo Copto & Oedipo Ægyptiaco, hanc laudem Ægyptiis tribuit, quod olim in Indiam, Sinam, Japoniam, Cathaiam, Americam colonias duxerit, argumento Solis, Lunæ, siderum, animantium, religiosi cultus. Quæ ratio sola non sufficit. *Emmanuel* de Moraes in Historia Brasiliensi nondum

edita, à Carthaginenſibus & Judæis Americanos deducit, ſed ab his per infirmas rationes. *Edoardus* Brerevvoodus pro Tataris non ineleganter pugnat. Præfectus coloniæ Germanorum in Nova Anglia putavit, ab Islandis ejus tractus Americanos originē trahere, quod utriſq; *Sakmakan* ſit Princeps, teſte Rogerio VVilhelmo in Nova Anglia. Omnium altiſſimè rem auſpicatus *Leſcarbotus*, præterquā quod Chananæos à Joſua fugatos in Americam tempeſtatibus abreptos vult, Noachum in Americam iter ad veterem indicaſſe patriam poſteris, ibiq, eorum parti ſedes aſſignaſſe, contendit. Poſtquam *Hugo* Grotius, Mylii opinionem, quanquā tacito nomine, quod ad Norvvagos, ſecutus, gentes in Ameri-

cam

cam duxit, hinc per septentrionem ex Norvvagia in Islandiam, inde Gronlandian, Estotilandiam, Norimbegam in Mexicanas terras usque ad Isthmum. Sic tamen ut per temporum spatia alii ex Suedia, Daniaque cultores advenerint novi, magnum ad sobolem incrementum. Jucatanenses ipsi Abyssinorum ex Africa piscatorum propago. Ex India Orientali per Gilolum, Javam & Antarcticum orbem, superato Magellani freto, australem Americam cultoribus impletam. Nisi quod Peruanos Sinensibus adscribit, quorum partem in illas terras & oppositum continentem aut quærendi curiositas, aut magnus humani generis propagator casus, pertulerit. Ita ut

secundum ipsum, omnes Americani à quatuor gentibus originem trahant, Norvvagis, Abissinis, Indis Orientalibus & Sinensibus. Sed utcunque sententia ejus alicubi bona esse possit, quam infirmis tamen & plerumque alienis ac falsis argumentis causam hanc egerit, in doctissimis notis suis *Latius* ostendit. Qui cum nihil in Grotiana dissertatione reperisset, quod vel mediocriter rerum Americanarum gnarum posset in assensum trahere, communem opinionem restituit ac confirmavit: factam gentium in Americam haud diu post diluvium migrationem, à septentrione ex Tataria, ab austro ex Nova Guinea & illis infra fretum Magellanicum terris, ita tamen ut ad Isthmum Panamę Origines neces-

sario

fario dividendæ non sint, cum ejus facti ratio dari sufficiens non possit. Novissimam in hac controversia operam vir Nobilis *Robertus* Comitæus Normannus posuit, sed cujus commentarium mors fato propera integrum nobis invidit. Nam ipsi argumenta Grotii & Laetii perpendere animus erat. Extant tamen aliquot pagellæ quarum haud pœnitet. Sententia ejus est, Americanos omnes à Phœnicibus sive Tyrii illi sive Carthaginenses, ortos, & unam hanc gentem vastũ illum orbem & habitasse & detexisse. Ita ut ex aliis Provinciis nulli ante Hispanos præter Phœnices eò venerint. Quod falsum esse apertissimis rationibus constat. Nam nec soli Phœnices eò venerunt & coloniæ plurium gentium diverso

tempore in illas terras deductæ sunt. Quod vero Rodericus à Castro in Medico Politico, defectum literarum pro argumento Carthaginensis Originis habet, leviculum & manifestè falsum est. Nam Carthaginensibus suas fuisse literas quis dubitat vel ignorat?

Hæ, & plures adhuc, discrepantes authorum de Originibus Americanorum sententiæ sunt, ex quibus colligitur, quantæ difficultatis sit de hac quæstione certi aliquid statuere vel pronunciare. Quod cum non ignoraret Petrus Cotton Jesuita, A. cIↃ IↃ C IV, inter alia etiam hanc Diabolo in obsessa puella questionem proposuit. *Quomodo insulæ animalia acceperint, & eo homines post Adamũ pervenerint?* Intelligens nimirum remotas illas

novi

novi orbis insulas. Et frustra impium facinus negare audet in Mantissa sua Forerius, cum ipsius Cottonis manus à Johanne Gilloto in Senatu Parisiensi consiliario Ecclesiastico asservata, ab Henrico IV. lecta, à Thuano tota historia evulgata sit.

Nobis difficilis quidem videtur, sed non planè inexplicabilis quæstio. Difficultatis causæ, præter cõmunes, sunt orbis ipse per tot secula incognitus ac inaccessus; antiquitatis suæ & Originis incerta pariter & incuriosa gens; nullus literarum usus; vagæ sedes, bella continua, unde captivitates, excidia, permixtio: barbaries in universum magna, linguarũ morumq; infinita diversitas. Quibus adde primorũ detectorũ negligentiam, qui tantum

rum de auro & Imperio solliciti, integras nationes cæde extinxerunt; si quæ erant antiquitatis monumenta, destruxerunt: plurima per ignorantiam vel vanitatem commenti sunt. Non minimum quoque industriam nostram in exquirendis his Originibus moratur incognitus nobis etiamnum Asiæ Septentrio: sitne ibi una cum novo orbe continens, an freto vel mari divisa; qui extremarum gentium ritus, quæ lingua. Inter tot ardua & tenebras aliquid conari, non erit plane frustraneum, præsertim cum magnorum virorum, qui viam præiverunt, non destituamur exemplis. Et quanquam facilius sit refellere, quæ falsò de his traduntur, quam quid verum sit statuere; non tamen videri teme-

rarius

ſarius & opiniator debet, qui veram Americanorum Originem ſe oſtenſurum ſperat, quemadmodum nimis præcipitanter & temerè Acoſta judicat.

CAP. III.

An ante diluvium habitata America? Quomodo in eam primum ventum? Aves transvolarunt. Feræ per glaciem vel natatu. Cicuræ illatæ. Cur non equi, boves, vaccæ? Homines Americani mixtæ & variæ Originis. An una fœmina ſufficerit condendis Americanis?

INitio ſciendum quæri de Origine gentium Americanarum poſt diluvium. Fuerintne jam ante diluviũ homines in America, quod Opmeerius in Chronologia, ex Atlantidis apud Platonem hiſtoria, aliique volunt, procul à cura & inſtituto noſtro eſt. Nec credibile jam ante diluvium tanto numero ſuccreviſſe homines ut omnes orbis partes impleverint, quanquam

Leſ-

Lescarbotus magna fiducia Noachum in America natum, eamque post diluvium recepisse potius quã accepisse habitatores, velit. De hominibus & animalibus post diluvium quæritur; quis populus in Americam venerit? unde egressus? qua ingressus? quibus auspiciis? quo tempore? Ad quam quæstionẽ compendio respondemus. *Post diluvium, ex nostro orbe terrâ, mari, casu, consilio, diversis temporis & animalia & homines in Americam venisse.* Nam aves volatu maria transmiserunt, quas in longè dissita loca volare Plinius notavit, & familiari ciconiarũ exemplo patet, quæ quotannis in Ægyptum aliasq; regiones calidas avolant. Ita anates, quæ innumeræ ad oram nostram

con-

conſpiciuntur, deprehenſæ à Batavis in Nova Zemla ova ponere & excludere, quod hactenus ignoratum, fabulis quoque anſam præbuit. Navigantibus in Oceano ad IↃCCCC milliaria à continente aves conſpectas, quæ non intermiſſo volatu claſſem inſequerentur, Linſchotius teſtatur. Nam feſſæ vel ſub aquis, vel in cautibus, ad quas natura feruntur, quieſcunt.

Ut Acoſta non debuerit pro impoſſibili habere aves maria tranſvolare. Difficile id eſſe ultro fatemur: Sed ea tamen difficultas, ut aliæ in rebus humanis, ſuperari neceſſitate poteſt. Unde Latinus recte: *De avibus* inquit, *non eſt quod ſolliciti ſimus.*

Ter-

Terrestres feræ ex una in aliam continentem vel exiguis fretis natatu superatis vel per glaciem venerunt. Quod Acosta ingeniosè deprehendit. Quia cum continens Americæ leonibus, ursis, tigribus, cervis & aliis quadrupedibus abundet: nulla ejus generis deprehensa fuerunt in illis insulis quæ longius à continente absunt, quales Hispaniola, Cuba & reliquæ. Ex quo patet alicubi angustum fretum Americam nostro orbe abscindere, quod tranari vel congelari possit.

At cicura, quæ nec volatu nec natatu multum valent ab ipsis illata hominibus, ad escam vel voluptatem, consequitur, quod de Gallinis Acosta probat; quam domesticam avem alio proficiscentes

Indi

Indi secum ferunt. Et Sinenses magnam ejusmodi avium copiam in navibus suis alere notum est. Quod autem nulli boves, vaccæ, equi, in America reperti quibusdam argumento est, nullam orbis nostri gentem, apud quas ea animalia præcipuum usum habent, in Americam destinato habitandi consilio; sed vel tempestatibus vel bello, vel alio nobis incognito casu, ejectos, venisse. Quod si aliquando ea animalia navibus ad sobolem imposuerunt, fame, ut in longa navigatione, & inculto solo, ad cibum iis usos, necesse est. Aliæ tamen causæ infra reddentur.

Ipsos quod attinet homines: verum est Americæ propriam ac sinceram & tantum sui similem gentem non extitisse: aliarum gentium

um adventib9 & hospitiis permix-
tos habitus corporum & diversi
mores & linguarum innumera ge-
nera satis ostendunt. Plurimi igi-
tur, viri pariter ac fœminæ, in A-
mericam venerunt. Nam quod Le-
scarbotus obtendit; *Unam fœminã
sufficere ad mundum implendum,
quemadmodum videmus ab una prima
matre totum genus humanum fluxis-
se*, id in hac quæstione locum non
habet, & alia ratio Evæ fuit. Du-
cenda enim origo Americanorũ
non ab uno hominum pari, vel
paucis quibusdam hominibus, ve-
rum à magno immigrantium per
varias partes, numero. Et quanquã
plurimas gentes in Americam ve-
nisse statuamus, non tamẽ omnes
sine discrimine admittuntur. Dili-
genter etiam distinguendi sunt,
qu

qui forte venerunt vel ſaltem in Americam venire potuerunt, ſed nullo evidenti ac ne probabili quidē argumento veniſſe deprehenduntur; ab aliis quos certò veniſſe conſtat. Ad prius genus multæ nationes referuntur in Europa & Aſia & Africa. Ad poſterius Phœnices, Scythæ & illæ nationes, quas in ſequentibus libris ordine referemus.

Cap. IV.

Quæ gentes in Americam non venerint. Non Æthiopes: *qui atri & criſpi. Non* Celtæ Norvvagi, Suedi, Angli: *quia rufi, curioſi nominum, barbati. In America quatuor tantum nationes barbatæ. Capillamenti diverſitas inter Americanos & Celtas. Et linguæ. Pauca Celtica vocabula apud Americanos.*

Loki.

Loki, Acale. Guaray. Ailitaba. *Veteres Britanni naviem rudes.* *Non* Indi : *ob* μετεμψύχωσιν *& alias Brachmanum opiniones; ob literarum difficultatem Non.* Græci, Latini, Turci : *ob Carthaginenses. Aliquot voces Latinis similes in America.* *Non* Judæi : *ob circumcisionem, quæ late per Africam recepta. Brasiliani an à Judæis?* *Non* Muhammedani : *quia recentiores.* *Non* Christiani *imprimis Abyssini. Circumcisio, cruces, baptismus, an in America? Religionum confusio. Insula Borondon fabulosa.*

PRimo omnium removendæ sunt gentes illæ à quibus certum est nullam Americanam nationem ortam, & quas certum est vel omnino non, tanto numero in Americam venisse, ut aliquā gentem condiderint. Quales in Africa Æthiopes; in Europa Celtæ, Græci, Latini sive Romani; in Asia Indi, in universum Judæi & Christiani & Muhammedani sunt. Æthiopum est colore noctis tinctum esse

Quo

Quod illis maximè convenit, qui interiora Africæ Abasenam & Cōgonem incolunt. Ab his nulla gens Americæ Originem trahit; quia nulla colore nigro ut Æthiopes. Obstat tamen Grotius ut Abissenos suos in Jucatanam deducat: *Neque me lædit quod Jucatanenses nō sint nigro colore ut Æthiopes. Solent enim corpora vi novi cæli degenerare à sua origine, ita ut Portugallorum in India Asiatica Soboles tertia, Indis eorum locorum similis fiat, quod Linscotto notatum.* Ad quæ Latius: *Candor ab æstu facile infuscatur, nigror non ita à frigidiori cælo aufertur. Æthiopes etiamsi migrent in aliud cælum, colorem non mutare notum est.* Sane quia in frigidissimis Lunæ montibus & ad bonæ spei promōtorium, ubi polus XXXIV gradus eleva-

levatur nigerrimi Æthiopes; & a-
libi in Melinda, Mombaza, S. Tho-
mæ insula, ubi calor intensissimus,
albi vel fusci sunt, nihil vel parum
ad creandos Æthiopes Sol, cœlū,
regio facient. Adde repertos in
Quarequa sive Careta, quæ exigua
juxta fluvium S. Murthæ provinci-
a, nonnullos Æthiopes, qui nigro.
re cum Genensibus & Cafaris cer-
tabant, & ex Genea vel Æthiopia
ejecti in Americam creduntur, in
quos novum cœlum Americæ ni-
hil valuit. Hinc causa semini poti-
us & totius corporis dispositioni
adscribenda; unde eos parentibus
etiam in utero similes fieri Strabo
lib. xv. observat. Adde ab Hispa-
nis, & Portugallis, Batavis, multa
Æthiopum millia in Americam
advecta; idem illis color, & ma-
nent

ent, quod fuerunt, Æthiopes. Deinde Æthiopes crispi, lanati non capillati, qui Pariam habitant capillis oblongis & protentis, quod discrimen Martyr Anglerius notavit; & ad Pariensium morem cæteri. Congenses crispi, nigro vel rufo capillitio, pupillis in nigrum & cœruleum diversi coloribus. At in America nec crispi nec rufi teste Gomara.

Unde consequitur nullos Americanos à Celtis præsertim Norvvegis, Danis, Suedis, exortos esse. Qui plerumque capillis rutilantibus & flavis, ut de Gallis, Germanis, Britannis, Vandalis aliisque Europæis certatim authores antiqui notant ac hodieque obvium est. Nec sibi facile persuadebit delatos in Americam

à cœlo

à cœlo tantam in capillis mutationem pati, & quidem omnes nullo excepto; cum ex Europa in eam delati Batavi, Dani, Norvvagi, Suedi, Angli, si rufi & flavi venerint, tales etiam maneant. Sic hodieq; in Fayal, quæ una Azorum, Flandri capillis & moribus eam gentem referentes, reperiuntur, licet plusquam sesquiseculo ibi habitarint. Hurones, qui ejusdem fere cum his climatis, omnes capillo nigro, nullus ibi rufus; ac ne flavos quidem invenit Sagardus, paucissimis exceptis qui spadiceos habebant. Et dubium non est quin deceptus fuerit P. Matyr dum Pariensibus & Duharhanis flavos tribuit, cum is præterea, rebus melius exploratis nemo tradiderit, sed uno omne ore capillos nigros Americani

ad

adſcribant. Quod vero Cluverius
n Germania antiqua obſervat,
gentes quæ magis in Septentrionē
vergant, nigriori capillitio eſſe: id
n Lapponibus, Samojedis, Hunnis
& aliis ad Oceanum glacialem ve-
um deprehenditur. Sed illæ gen-
es haud quaquam ex Celtis vel
Germanis origem trahunt, ut ita
cœlum & ſoli mutatio capillos ex
lavo in nigrum mutarit; Sed à pri-
ma & Scytica origine id jam olim
habent. Sic plurimi in Septentrio-
nali America populi nulla nomina
propria, nec gentilitia nec perſo-
nalia habent, quod Rogerius
VVilhelmo de illis in ſpecie notat,
qui Novam Angliam tenent. At
Celtæ omnes curioſi nominum,
neque vilia ſectabantur, ſed quæ
virtutis & majorum admonerent.

Ita vel nulli vel admodum rari in Americam Celtæ venerunt, nec tam vastus orbis, qui se ad Isthmū Panamensem extendit, utcunque Jucatanam excipias, à Celtis inundatus. Quo & hoc accedit, quod omnes Americani imberbes, quatuor tantum exceptis nationibus. Nam Miges in Zapoteca, Scheries in Rio de la Plata, inter Brasilios Malopaques barbas alunt. In Nova Mexico Franciscus Vasquez de Coronado, non nisi unicum senem barbatum reperit. At Celtæ præsertim Septentrionales, Pogonati Quod de Longobardis, maxima gente, adeo verum, ut exinde nomen tulerint, si Diacono authori non spernendo credimus. Sicut in Asia propter eandem causam Μακρεπώγωνες Straboni. Unde si ull

ſi ulla gens, certe Norvvagi & Longobardi America excludendi ſunt, nec ab illis Alabardi imberbes aut ab his omnes Mexicani uſque ad Iſthmum, Jucatanis tantum exceptis. Ritus cappillamenti & barbæ tantum apud cultas & paulatim laſcivientes populos variavit. Quēadmodum Romæ ante Minorem Africanum nemo; poſt eum juvenes tantum; ultimis Reipubl. temporibus omnes, quibusdam adoleſcentibus exceptis, radebant. Quæ varietas de priſcis Norvvagis & Longobardis oſtendi non poteſt. Quo accedit, quod inter Germanos alii ut Suevi & Sicābri Crobylos gerebant à fronte in verticem, crinibus in nodum tortis & in conum deſinentibus; alii capillos retrocomebant: cujus generis

capillamenta in tota America non reperiuntur. Nam Floridanorum nodo substrictum capillamentum crobylus non est: quippe non tortum, non nodo substrictum, sed extra eum, ut apud Phœnices, cirris dependentibus sparsum. Fateor vocabula quædam ad Germanicã Originem referri; Sed ea pauca sunt, imo nulla fere ut Latius vult. Unam ille vocem verè Saxonicam apud Hurones observavit, qui hariolos suos & Medios *Loki* appellant, quales Anglo Saxonibus *Lakes*. Cui Mexicanam ab omnibus præteritam addo. *Acale* iis naviculam notat, quæ Saxonibus *Kuyla* Sicut Britanni scribunt, eos cum tribus Cuylis in Britanniam cum Hengisto venisse. *Guaray* vel *Varay* bellicosum significat, unde gens illa su-

a supra Brasiliam, cujus lingua per omnem Americam latissima, nomen sibi imposuit, *Guerra* Celtarũ esse videtur. Aliqua apud Virginianos occurrunt ut *Ibider* dens, *VVado* Pater, *Edagavvanck* gladius; *Codd* pes. Huronibus *Aihtaba* pater. Sed quis ex tam paucis vocabulis argumentum pro Origine ducat? Præsertim cum receptissimorum inter Celtas nullum appareat vestiguum. Qualia sunt *Bria* vel *Brga*, urbs, *Dunum* collis, in quæ pleraque per Hispaniam, Galliam, Germaniam, Britanniam, urbium & pagorum nomina desinunt. Duo tantum in Popayanæ Provincia de los Pastos occurrunt, *Mocondinum* & *Bexendinum* pagi, in quibus Celtici *Dun* aliqua umbra, sed quis tam levi conjecturæ insi-

 stat?

ſtat? Tum rudis navigandi uſque ad Julii Cæſaris tempora major Celticæ pars. Britannos is tradit navium ſuarum figura & remorũ motu perterritos. Et P. Ramus de Cæſaris militia: *Valde miratus ſum inquit, tota hac Cæſaris hiſtoria nullam Britanniæ navem nominari, nec ullum per Britanniam cum Romanis navale prælium committi.*

In tota America nulli reperti qui animarum transſmigrationem ſtatuerent, nec in auſtrali ejus parte qui mortuos cremarēt. Nam quod Martyr dicit *à Cumanis combuſta cadavera*, id alibi explicat intelligendum de annuis exequiis. *Nam cadavera domi ſepeliebant. Exacto anno effodiebant oſſa & comburebant, capite tantum domi ſervato.* Hæc ille de Chiribichenſibus una cum Cumanis

nis gente. Nulli itaque à Celtis &
ndis Asiaticis, apud quos hæc duo
propriam quasi sedem ab omniho-
minum memoria habuerũt. Quod
Tataros spectat, illi eam μετεμψύ-
χωσιν sero admodum ac post A. CIↃ
CC acceperunt ab Indis, nec omnes
sed Mogolici tantum in ipsa India
habitantes. Quod si per antarcticã
Indi in Americam delati, procul
dubio Pythagoræas & Brachma-
num opiniones simul intulissent, de
abstinentia ab animatis, animarũ
migratione, quemadmodum in
Java & alibi factum. Præterea
totus orbis antarcticus, qui ingens,
peragrandus vel implendus, ante-
quam in Americam regurgitarent.
Quod de gente suis pertinaciter
affixa sedibus dici non potest, cum

 Diodo-

Diodorus Siculus notet, *Indos nullam coloniam in exteras terras duxisse, neque unquam à naturali solo recessisse*. Primo innumerabiles insulæ implendæ, ex Java, Ceiran, aliis, in Antarcticam, inde Novam Guineam veniendum: nec ante in Americam accessus, quam circuito ab occidente & oriente toto orbe. Quantum vero populorum ab Indis ortum esset? Nam australis America ferè Africam æquat. Antarctica & Asiam & Europam superat, si culta ferè usque ad polum, ut Vartomanus vult, dubitante tamen Acosta, Et hæ sunt gentes ὑπερνοτίαι, pro quibus contra Eratosthenem Strabo disputat. Tum in nova Guinea Æthiopes innumeros esse testantur, qui lustrarunt, ac recentissimi Jacobus le Maire &

Petru

Petrus Ferdinandus de Quir confirmant. Unde non ex Nova Guinea orti Americani. Æthiopes in Magellanica quoque. Cur nulli in America si inde origo. Quirius: *Incolarum alii albi, alii fusci. alii habent crines longos & nigros, alii crispos alii admodum flavos & candidos.* Nec tamen negarim multa in moribus concordare, ut quod plumæ in ornatu, nares cum auribus perforati. Sed & multa diversa sunt: ut quod barbas & capillos, magnificentiæ ergo, calce dealbant: scaphas multum ab Americanis discrepantes habent, quibus quocunque vento spirante navigant.

Græcis & Latinis ac Tuscis florens Carthaginensium potentia fretum Gaditanum interclusit ne in Atlantico navigarent, Strabo

XVII. Hinc nullæ Græcorum in Mauritania, nedum extra Gades, coloniæ. Nulla etiam eorum in America supersunt indicia. Nisi quis *Umbram* Popayanæ regionem ad Umbros Italos referre velit. Linguæ Latinæ similia paucissima, Ut quod Veraguani hominem *Ome* vocant, Brasilianis *anga* est anima, *ara* aer, *potia* pectus, *pi* pes, *Aya* avia. Apud Jaos humerus *Hoomotaly*, mammæ *mannaty*, genua *gænali*, tonitru *tonimeron*. In Peruvia *puccla* pugilatus; Virginia, *paune* panis. Sic & in Congensium lingua voces Germanicas & Latinas habemus: *Va* ipsis est van: *tuat* quaed, *munna* mond *Van qui* van wie *le* est, *luminuen* lumen, *Zulu* cœlum. Quæ Latius ex ore Congensium Legatorum habuit.

De

De Judæis, Christianis, Muhammedanis nunc videndum, an ulla Americæ gens earum Religionum clara indicia ostendat. Id in universum verum est, Diabolum multa ad similitudinem cultus Judaici ac Christiani inter eos instituisse, quod Acosta per partes & prolixè demonstrat; Sed ex quibus origo concludi nequit. Pro Judæis imprimis facere videtur circumcisio, quam Americanis nonnullis receptam fuisse sunt qui affirment. Notum enim est ejus ritus tenacissimos præ cæteris Judæos fuisse, ac qui ab illis orti, Quales Idumæi, Arabes, Syri, Phœnices, Colchi, Ægyptii, Æthiopes. Phœnices tardius eam recepêre, quod exemplo Pœnorum in Africa patet, quibus nunquam in more.

Nec

Nec omnes Phœnices vel Ægyptii, ſed pauci, & ut Horapollo in Hieroglyphicis tradit, ſacerdotes tantum circumcidebantur. Phœnices commercio Græcorum omiſerāt teſte Herodoto. Æthiopes ab Ægytiis acceptam latiſſimè propagarunt, adeo ut hodie omnes Torridæ Zonæ ſubjecti circumcidant; ut non à ſolá inſula Caracomba exemplum petere Grotius debuerit. Quoniā vero circumciſionis nullus per Americam uſus, hinc Judæos inde excluſit Acoſta. Nec ullius ponderis, quæ pro decem tribuū in Tataros, inde Americanos, mutatione, multi ſplendidè nugantur. Nam neque Tatari ante Muhammediſmum circumciderunt, id eſt quatuor ferè ſecula. Etiam illa quæ Emmanuel Moraes
affert

affert levicula ſunt. Inquit: *Braſilienſes Judaicos mores excepta circumciſione induerunt.* At hoc præcipuum Judaiſmi ſignum. Cuncta prius mutent Judæi quam circumciſionem. *Utrique ex certa tribu uxores ducunt, patres matreſque vocant quosvis conſanguineos, lacrimas maximi faciunt, talaribus veſtibus delectantur.* Quid his ineptius pro Origine Judaica? Et quot gentes à Judæis ortæ ſi hæc Originis ſigna? At antiquiſſima apud Braſilianos traditione jactari dicit *majores ſuos divinitus è mari ſervatos.* Quod ille de mari rubro accipit, rejecta illorum opinione, qui univerſale diluvium intelligi volunt. Notum eſt multas ejusmodi traditiones in America repertas, quæ tamen particularem potius vel etiam genera-

lem inundationem, id est Noachicum diluvium, respicere videntur, quam transitum Judæorum per mare rubrum. Et mirum omnino illius tantum miraculi memoriam servasse Brasilianos, amissâ quæ tenaciùs hærebat, circumcisione & tot aliis ritibus. Eodem conatu Muhammedani excluduntur: tum quod recentiores sunt, quam ut eorum superstitio tam cito evanescere potuerit. De Christianis haud leviter dubitatur, quos in Americam venisse acriter multi contendunt, imprimis Hugo Grotius. Is ut Abyssinos Africæ Jucatanensiũ conditores faciat, circumcisionem & baptismum profert, quo utrique usi. Addunt alii cruces passim repertas. De omnibus ordine. Primi Americæ detectores

ac scriptores tradiderunt Jucatanensium haud paucos fuisse recutitos. Martyr Anglerius: *Sunt, sed non omnes, recutiti.* Gomara: *Circumcidunt, sed non omnes*, Idem de Guazacualcensibus Herrera tradit. Falsos autem Martyrem & Gomaram in Jucatanensibus, ex Acosta & Herrera patet, qui cum ritus omnes accurratè describant, nullibi tamen hujus circumcisionis vel verbo meminerunt, Unde Latius Hispanos deceptos suspicatur, & arrosum lue venerea, quæ ibi frequens, præputium, pro circumcisione acceptum putat, non absque salso risu Grotii, *quasi* inquit *ita Judaica esset illa lues, ut præputium perdere contenta cæteris partibus parceret*, Quod si certa circūcisionis inter Americanos indicia repe-

reperiantur, non dubitem id Judaicæ origini adſcribere. Sed cauſa nulla eſt, cur tam longe remotos Abiſſinos, qui etiam ex veteri Judaismo circumciduntur, in Jucatanam transferamus. Non minus incerta res de crucibus eſt, quas repertas aliqui tradunt, alii etiam negant, interque eos Oviedo eſt. Matyr de Jucatanis: *Cruces viderunt, Unde id habeant interrogati per interpretes dicunt aliqui*: tranſiſſe virum quendam formoſiſſimũ per eos tractus, qui eis id inſigne in ſui memoriam reliquerit. *Alii* obiiſſe lucidiorem ſole hominem in eo opificio. *Certi nihil habetur*. Ubi notandum Martyrem non dicere eos cruces habuiſſe ſed tantũ vidiſſe, Gomara: *Invenerunt cruces ex* orichalco *& ligno ſupra ſepulchra.*

chra. Quæ Herrera ex eo falsi arguit, quia nullum orichalcum in Jucatan vel America repertum. Nihil tamen obstat, quo minus ex lapide vel ligno cruces habuerint, & reddit alicubi Herrera rationem unde cruces primum in has terras venerint. Inca Garcilasso testatur: *Cuzcone magnam ex marmore crucem fuisse sed sine usu religioso.* Maximi ponderis id esse videtur, quod à Jucatanensium è Cempoalorum baptismo deducunt argumentum. De Cempoalanis Martyr: *Pueros jam anniculos puellasque cum piis Ceremoniis sacerdotes in templis aqua in Crucem cum urceolo capiti superinjecta baptizare videntur: verba non percipiuntur: actus & murmur licet animadvertere.* Addit Grotius: *Baptismo datum nomen regeneratio-*
nis;

nũ; administratus infantibus anno ætatis tertio, Parentes ad id se pararunt jejunio & secubatione. Accedunt *confitendi mos, unctio in fronte, honesta sepultura, fides de judicio universali.* Herrera dicit Baptismum non alibi in Nova Hispania, quam apud Jucatanos repertum. Ceremoniam quandã baptismo Christianorum non absimilem agnoscimus: Sed à Christianis hæc accepisse Jucatanos quis credat? Ut linguarum inter se ita & Religionũ, præsertim in Ceremoniis, multa communia sunt. Et horrenda Idololatria, humana sacrificia, satis ostendunt haud quaquam à Christianis oriũdos. Neq; enim intra aliquot secula adeo desciscere potuerũt. Collapsũ sæpe Christianismũ in India, Sinis, & Dioscoride Rubri

maris

maris insula, ubi præter baptismũ & crucis signum nihil reliquum mansit, nemo ignorat. Cæterum homiedones, Idololatras, Dæmonum cultores factos, non legimus. Ac ne quidem medio inter nostrũ orbem & Americam spatio ulli Christiani in Atlantici maris insula consedêre, Nam quod de Christianis insulæ Borondon scribunt Hispani, mera fabula est. Multi eam casu; nulli studio invenisse dicuntur, frustra quæri vel nebulis tectam vel æstu abreptam, Incertum cujus illi Christiani linguæ vel originis. Et rectè quidem, insulam, quæ nuspiam est, Cimmeriis nebulis tegunt. Ita Æthiopes, Celtas, Norvvegos, Indos, Græcos, Latinos, Judæos, Christianos, Muhammeda-

nos,

nos, America exclusimus: ut frustra in his gentibus Originem quærant incolarum novi orbis, quotquot huic studio incumbunt.

CAP. V.

Origines non sunt dividendæ ad Isthmum: ob facilem transitum. Cur in meridionali America lecti pensiles? Eadem in boreali & australi America locorum & gentium nomina. Lingua Varaicana latissima. Sitne facta migratio ex meridie an Septentrione? quod verius. Primo borealis America culta. Variæ migrationis gentium causa. Summa operis. Phœnices, Scythæ, Sinenses in Americam venerunt.

NEc ad Panamæ Isthmum Origines dividendæ: ita ut per ejus claustra transitus non detur populis in alterutram Americam. Quid impedit totas gentes per Isthmum nullis montibus vel inviis claustris obstructum, & cujus latitudo quinquaginta passuum millia conficit, ultro citroque, ut Hispani facere solent, migrare, occupare

bare & permutare sedes promiscu-
as adhuc & nulla regnorum potē-
tia divisas? Angustior Corinthia-
cus: nec tamen Græci Peloponne-
so exclusi quam Leleges & Pelasgi
tenebant, nec Turcis Hexamilium
obstitit. Corinthiaco Tauricus an-
gustior, & tamen Tauri, deinde
Tatari in Chersonesum penetra-
runt. Panamensi fermè par Ægy-
ptius, cum tamen Chananæi, Per-
sæ, Israëlitæ, Arabes, Turcæ, in Æ-
gyptum migrarint. Non angustiæ
montium, non arenæ & invia, trās-
itus populorum inhibere possunt.
Nec Pyrenæi Germanos Hispania,
Alpes Italia Annibalem excluse-
runt. Asperrimos Andes Hispani &
Indi quoq; multoties superarunt.
Nec illud probat diversæ & oppo-
sitæ cis & uls Isthmum originis esse
popu-

populos: quia meridionales lectos pensiles habent, quos boreales ignorant. Causa in Soli diversitate, non origine est. Nam meridionalis America æstu laborat, & feris, serpentibus, aquis infesta est, ipsumq; solum pestilentiam quandam cubantibus inspirat. Unde & pensiles lecti & in ipsis arboribus habitacula.

Igitur per Isthmum continuis terris migratio facta est. Quod præter linguam & instituta ostendunt eadem locorum nomina, quæ magno numero in utraque parte inveniuntur. Ea cum à populis imponantur, necesse est ubi eadem occurrunt, ibi easdem quoque esse vel fuisse gentes. In Cibola est *Cicuic* & *Concha*: in Popaian *Cegue*: in S. Martha *Socigua*; in Culvacan *Ciguat-*

guatlan, in Peru, *Cigua*, *Conchuca*, Chinca *Cochabamba*, in Zempoala *Sinctuchimala*, In Chili *Chicuito* Mexicana sunt *Cuxco*, *Areco Atotobilco*, *Xiquibilco*, *Acapulco*, *Tepeapulco*, *Tumba*: Mechoacana, *Cuzco*, Guahutemallæ *Cuzcatlan* sive *Cuzcatan*, Peruanæ *Cuzco*, *Guarco*, *Arica*, *Arequipa*, *Guancabilco*, *Tumbez*. In Nova Anglia *Aucocuzco*. In Chili *Areuco*. In Xalizco *Caztanes*. In Mexicana *Chulula*, *Ginochula*. In Colime *Cile*, *Chola*, In Panuco *Chila*. In Chichimecis *Guachichile*, *Arma* Bogotæ, *Guarma* Peruviæ. Guahutimalla *hulutecam*, Peru *Cilen*, *Guadachilen*, habet, Sequitur vallis *Chile*, In Plata *Chiloaca*. *Chica* & *Colles* noti. In Florida *Chicora*, *Chicoza*, *Chicacolla*. In Mexico *Achachica* & *Colima*. In S. Martha

Gua-

Guachachico, In Chiapa *Chicomucelo*. In Tepeaca *Alchichican*. In Guaxaca *Guicolla*. In Peru *Piscobamba*, *Guallabamba*, *Tomebamba*, *Guamen*, *Guamanga*, *Guamachuco*, *Camana*, *Cimo*, *Pachacama*, *Pucara*. In Popajan *Bamba*, *Guanca*, *Guambia*, *Cima*, *Pancara*, *Picara*. In S. Martha *Cimila*. In Isthmo *Comagre*, *Came*. In Jucatan *Comi* & ad eam *Guanaxa* & *Guanagua* insulæ. In Mexico *Guamaru*, *Comania*, *Guanaxaba*, *Guaxaca* & in ea *Cimatlan*. In Xalisco & Brasilia *Guamares*. Tlascalæ vicus *Ocotovilco* Mechoacanæ *Guaneo*, *Guanaxuca-ro*, Pariæ *Cumana*. In nova Mexico *Cunama*, *Acama*, *Ameies*, *Zuny*. In Carthagena *Zenu*, *Mopox* *Guaca*, In Popajan *Cenufara*. In Peru *Zanu* *Moios*,

Motox

Motox sive *Motupe*, *Guaca*, *Quaqui* n Florida *Guacane*, *Guachacoia*. In Popaian *Biru*, *Buritica*. In Peru *Piura*. In S. Martha fluvius *Pira* & *Buritica*. In Ceribaroa & Chili *Puren*. *agu guara* Veraguæ. *Xaguaxagua* Peruviæ, *Suturmani* Cartagenæ, *Tiimenes* Terræ del Fuego. *Maia* Veraguæ & Jucatanæ. Insula *Borriquen*, In Nicaragua *Barica*. In Isthmo *Burica*. In eo & Aiti *Zavana*. Cartagenæ montes *Abipe*, In Nova Mexico *Toboso*. In Jucatan *Tabasco*. nPanuco *Caxa*. InPeru *Caxamalca*. n Nova Andalusia & Panama & Peru *Paria*. In Chili *Pariza*. *Jaquimi* luvius & in Xalisco & in Aiti. *Tula* & *Colima* Floridæ simul & Mexicæ. *Zacatula* Mechoacanæ, *Colima* novæ Granadæ & Peruviæ *Malinalca*

Mexicæ. *Mala* Peruviæ, *Nusco* Zacatulæ, *Nasca* Peruviæ, *Soconusco* Guahutimallæ, *Hitha* Chicoræ, *Quitagua* Mexicæ, *Chitaza* Ceribaroæ. *Marequito* novæ Granadæ. *Quito* Peruviæ. *Quira* novæ Mexicæ. *Quiriqueta* Terræ Firmæ. *Chira* Nicaraguæ, Panamæ, Peruviæ. *Chirara* Ceribaroæ. In Jucatan *Quimbeche*, in Peru *Guambacho*, *Parmonga*, *Guamanga*, *Manchai*. In S. Martha *Mongai*. *Aplace* in Florida, *Palace* in nova Granada. Ibidem & in Aiti *Neiba* Provinciæ nomen. In Septentrione *Zagnati*, *Passagati*. In meridie *Chiugoti*, *Diagutæ*, *Chiguita*, *Caßiapagota*. Articulus Gua in nominibus locorum & personarũ omnem Americam tam in continente quam insulis, in Septentrione & ad meridiem. *Mat*

Inga

Inga Guahutimallæ, *Mateczunga* Chicoræ, *Inga* Peruviæ Heroes. Mores in universum ferè iidem. Apud Souriquosios, Aitanos, Peruanos transmutatio hominum in novas formas. Brasiliani tribus literis L F R carent, Sunt & in nova Anglia qui L & R non habent, Lingua Varaicana omnium per Americam latissima, ex qua articulus Gua, cis & uls Isthmum. Nam eam in Jucatan quoque intelligunt; teste Acosta de conversione Indorum. Mores in universum fere iidem. Quæ omnia indicio sunt, per Isthmum Panamensem Origines haud quaquam divisas, sed ultro citroque migratum fuisse.

De eo quæritur: *Sitne facta migratio ex Septentrione in meridiem*

 an

an contra ? Eſt enim alterutrum concedendum, cum nec Iſthmus obſtet, & ex locorum nominibus pateat, unius originis homines cis & ultra eum habitare. Nec diu in re clara hærendum eſt, cum eadem utrimque nomina ſint, & ex Septē-trione ad Iſthmum uſque progreſſos homines concedatur. Quo poſito transgreſſos quoq; Iſthmum neceſſe eſt. Aliàs, unde tanta in locorum nominibus convenientia, ſi gentes oppoſitæ ex Arctica & Antarctica profectæ ad Iſthmum hæſerunt toto orbe diviſæ? Igitur illas gentes quæ in Terra del Fuego habitant, eò per anguſtum fretum ex Chica tranſiiſſe indubium eſt. Nec quia ultra fretum exiguæ ſunt ſtaturæ, cis illud proceræ, ideo diverſam Originem habent. Nam &

Sene,

Senegani uno tantum fluvio divisi, statura vehementer differunt, teste Ludovico Cadamusto, quos diversæ originis nemo dixerit. Sic in Virginia magnos Sasquesahanokas & pumiliones VVigcocomoeos habemus, ejusdem & linguæ & originis. Ac factám ex Septentrione in Austrum migrationem etiám hac ratione probatur. Quia per totam Americam crebra mentio fit migrationis ex Septentrione in meridiem, non contra. Nam Canadenses, Virginiani, Floridani, Lucaiones, dicunt: *animas suas proficisci in Septentrionem adgelidam ac Ston & concreta nivibus loca*. Peruani quoque suum *Con* dicunt ex Septentrione in Austrum processisse.

Igitur primo Septentrionalis A-

merica culta fuit. Inde in meridiem gentes migrarunt, & sua sponte & numero auctæ & à succedentib9 pulsæ. Ita per invia, per incognita versavit se humana levitas. Alii longo errore jactati, non judicio elegerunt locū sed lassitudine proximum occuparunt. Alii armis sibi jus in alienam terram fecerunt. Nec omnibus eadem causa relinquēdi quærendiq; patriā fuit. Alios exeidia urbium suarum hostilibus elapsos armis spoliatisque suis in aliena expulerunt. Alios domestica seditio submovit. Alios nimia superfluentis populi frequentia ad exonerandas urbes emisit. In Septentrionalem Americam triplici via perventum à totidem populis Ex occidente Phœnices ; Ex Septentrionibus Scythæ ; Ex Oriente

Sinen-

Sinenses. Accesserunt per intervalla & aliæ gentes. Hæc summa operis nostri. Nunc quibus id, quod diximus ostendi possit argumentis, videndum est.

CAP. VI.

Argumenta pro gentium origine unde petantur. Taciti & Dionysii Halicarnassei locus. Non sunt divellenda, vel fingenda. Locorum situs & vetustas multa variant.

ANtiqui in eruenda gentium origine ut plurimum Linguā, mores, Sacra, corporum lineamēta, eadem locorū nomina, respiciunt. Sic Tacitus partem Britanniæ occupatam à Gallis, & Sacrorum & superstitionum persuasione, sermone haud multum diverso, id est, quod in deposcendis periculis eadem audacia, & ubi advenere, in detrectandis ea-

dem formido, probat. Sic Dionysius Halicarnasseus ut ostendat Tyrrhenos non esse Lydorum coloniam: *Nec enim communis* inquit, *illis lingua est; nec eadem qua Lydi, colunt Numina, nec similibus utuntur legibus aut studiis.* Idem diversam Thyrrenorum & Pelasgorum Originem inde probat, quod tanta linguæ inter eos diversitas, & nulla similitudinis vestigia. Innumera hujus generis exempla apud Strabonem, Plinium, Senecam & alios veteres scriptores, occurrunt.

Circa hæc argumeta multiplex error admitti potest, dum vel à se divelluntur, vel ex paucis tantum indiciis Origo concluditur, vel incerta proferuntur. Quis enim fidem adhibeat dicentibus Judæos ex Creta profectos? *argumento* inquit

quit Tacitus, *è nomine petito: Inclytum in Creta Idam montem, accolas Idæos, aucto in barbarum cognomento Judæos vocitari*. Nec minus absurdè gentium sibi ignotarum conditores ex nominis similitudine finxerũt: ut ab Armeno Jasonis comite Armenios, à Medio ejusdem filio Medos, à Perseo Persas. Omitto alia in quibus inveniendis imprimis ingeniosi fuerunt Græci ac eorum exemplo Annius Viterbiensis Pseudo Berosi nomine clarus. Spectandus etiam locorum situs. Non enim perinde firma sunt argumenta in longe dissitis gentibus atque in illis, quæ propius habitant. Quod enim Halicarnasseus de Lingua observat: *rationem quandam habere ejusdem gentis homines qui longe à se invicem habitant, non*

plus retinere eandem sermonis formam propter finitimorum commercia; esse verò absurdissimum eorundem locorum incolas nihil prorsus convenire lingua, si sint ejusdem generis; idem de moribus & quidem potiori jure dicendum est. Præterea magna vis temporis est, & longæva vetustas omnia mutare solet: vix tamen unquam omnia penitus abolet, ut nullum originis supersit monumentum. Vnde sæpe aliqua linguæ, morum, sacrorum, similitudo sufficit, quemadmodum etiam Dionysius ea ratione Arcadum in Italiam adventum asserit. *Nec mirarer* inquit, *si qua per tot secula posterorum memoriam fugissent & intermissa essent. Sufficiunt tamen vel ea quæ adhuc supersunt, in argumentum priscorum Arcadiæ rituum.* Et quo magis

magis remotam à consuetudine & commercio peregrinorum vitam agunt gentes, eo incorruptior ipsorum lingua cum moribus. Quod de Arcadibus & Thessalis, Strabo notat, qui cum in montibus habitarent, aliorum contagione minus infecti fuerunt. Idem in Helvetiis & Islandis observari potest.

CAP. VII.

Lingua firmum pro origine argumentum, sed non sufficiunt pauca vocabula. Nec ea detorquenda, vel extera pro indigenis capienda. Gentes unius originis sæpe diversissimas habent linguas. Interdum ex paucis vocabulis judicandum. Difficile ex lingua pro Americanis originibus, argumentum. Incogitantia Grotii. Lingua variis mutationibus obnoxia. Nomina locorum, urbium, montium, fluviorum, personarum valdè probant. Diversa pronunciandi ratio, apud Finnos, Tataros, Sinenses, Cuzcoenses.

Initi-

INitium à Lingua in Originibus faciendum. *Si enim commune genus & cognatio credenda est causa similitudinis linguarum; contrarium erit causæ dissimilitudinis. Neque enim utriusque eandem causam putare possumus*, teste Halicarnasseo. Sed non sufficiunt pauca aliquot vocabula quorum in omnibus ferè linguis habemus exempla, ad Originem probandam. Quo admisso quæ non confusiones orientur? Sane à Latinis & Germanis Congenses originem trahent, nec ullum inter Sinenses & Hispanos discrimen erit. Multo minus linguæ & vocabula, violenter detorquenda, quod Goropius Becanus & Schriekius fecerunt, dum Hebræa, Græca & Latina pariter à Celtico sermone, ineptius quam tantos viros decere-

ret,

ret, deducunt. Diligenter etiam cavendum, ne voces ab exteris illatas pro indigenis capiamus. Notū est Europæos multas Americæ linguas suis coloniis adulterasse, Certe apud Mexicanos *puertatitlan*, ex Hispanico *puerta*, quod portam notat, corruptum est. Sic Latius suspicatur *Guayra*, vocem Peruanis receptam, Hispanicum vocabulum esse. Sæpe gentes unius originis diversissimas linguas habent, quod in Sinensibus & Japoniis, Mexicanis & Mechoacanis, propter mutua odia, factum legimus. Hujus diversitatis etiam aliæ caussæ esse possunt: unde Dionysius sufficere putat ad gentium origines ostendendas, *etiam si non amplius eodem sermone utantur, alia tamen veteris patriæ servent indicia*. Interdum

dum linguæ unde similitudo petenda vel incognitæ nobis sunt vel magnam partem perierunt; & tum ex paucis etiam vocabulis conjectura fieri potest, quemadmodũ Seneca partem Cantabrorum ex Hispania in Corsicam venisse colligit *ex calceamentorum & vestitus simili ratione, paucisque vocabulis quæ communia habebant*: n consolat. ad Helviam. Et hac ratione ex Lingua difficillimè pro Americanis Originibus argumenta proferri possunt. Quia non cognitæ nobis omnes Americanorum, Asiaticorum, unde originem traxerunt, linguæ, ut ex illarum comparatione certi quid statuamus. Recte Latius: *Non satis est* inquit, *paucula vocabula*

bula sive integra, sive paululum secundum varias dialectos detorta reperiri; sed oportet linguæ & dialecti genium, pronunciandi rationem, constructionis modum, imprimis nomina earum rerum, quæ domestica & maxime communes illi genti sunt, attendere. Nam alais non difficile est in omnibus linguis reperire vocabula convenientia aliquomodo cum aliis linguis. Si literas mutare, syllabas transponere, addere, demere velis, nunquam non invenies quod ad hanc aut illam similitudinem togas. Sed hoc pro indicio Originis gentium habere, id verè mihi non probatur.

Accedit & alia difficultas, quod in America innumeræ linguæ reperiuntur, inter quas nulla plane convenientia est. Unde miror incogitantiam Hugonis Grotii, scribentis: *Lingua autem quod nec plane Norvvagica est nec Æthiopica in*

illo

illo tractu à Septentrione ad Isthmum: inde evenisse credo quod permixti fuerint diversæ originis homines. Et postea: *Quod vero neque prope fretum Indorum Asiaticorum, neque in Peruano tractu Sinensium lingua, mansit integra, ejus rei causam fuisse arbitror.* Non enim id requiritur ut linguæ integræ & incorruptæ sint, id quod fieri non potest, sed ut certa præ se ferant originis suæ indicia, qualia Norvvagicę & Æthiopicæ, multo minus Indicæ aut Sinensis nulla ipse protulit argumenta. Quanquam vero multis modis vocabula mutationem admittant, prout à diversis gentibus ad suam pronunciationem inflectuntur, id tamen nihil impedit, quo minus ex ipsa illa veritate de Originibus judicari queat, Srabo refert

Thraces primo Sitines, deinde Sintos, postea Sayos, tum Sapas dictos. Sic Bregi, Breges, Phryges: Mysii, Mæones, Mennes iidem, Et quantam mutationem Gotticæ linguæ Saraceni in Hispania, hi Saracenorum intulerint notum est. Sic Hunni in Pannonia multa Germanica nomina, sua fecerunt. Buda non ab Attilæ fratre (is enim Bleda fuit) sed à thermis *Badis* nomen accepit. Sic Vesprinium non Hungarica sed Germanica vox est, *VVeisbrunn*. Ejus generis afferri innumera possent, sed hæc sufficiunt. In his si mutatam, omissam, transpositam literam vel syllabam deprehendamus, mirandum non est, cùm etiam Latini ex Polydence Pollucem, ex Heracle Herculem, ex Asclepio Æsculapium fecerint.

Ex

Ex omnibus autem quæ validissimè probant, locorum, urbium, montium, fluviorum, hominumque nomina sunt, minus obnoxia mutationi quam cæterarum rerũ.

Et his quoque plurimum Strabo ac Plinius tribuunt. Nam ille vel hinc probat Colchicas res veras esse, *quia Æa circa Phasin, ut & Phryxium in Colchidis & Iberiæ finibus, & Æeta nomen illis gentibus receptum ac multis in locis Jasonia.* Non alienum quoque ab hoc instituto erit variam pronunciandi rationem considerare. Videmus enim singulis gentibus peculiarem quasi characterem impressum aliis non facilè imitabilem. Sic *Schibolet* Ephraimitis. *Pequini* Anglis in Gallia exitiale fuit. Finni non possunt pronunciare liquidam cum muta,

& pro

t pro *Grex* Rex dicunt. Japonii H, , T. Sinenſenſes D. male pronun- iant. Tatari neſciuut ſonare lite- am B & pro *Blac* ſuum, *Ilac* refe- unt, teſte Monacho Rubruquis, qui ad eos ante aliquot ſecula lega- ione perfunctus. Sinenſes Canto- iii carent litera R nec duas conſo- ıantes ſine interjecta vocali effe- unt. Itaque Portugallos vocant *Falancks* id eſt Francos, quod com- nune Europæis Chriſtianis in ori- ente nomen. In provincia Fuquien L pro N, uſurpant & dicunt Lanchin dro Nāchin. Cuzconica lingua lite- is B D F G & J conſona, ſingulo L, luplici R in principio vel medio dictionis deſtituitur. Accentus iis nunquam in ultima, in ante pe- nultima raro, ſemper fere in pe- nultima eſt.

Cap. VIII.

Mores crebro mutant. In America barbaries humaniorem cultum ferè exstinxit. Aliqui etiam ignis usum amiserunt. Latii & Grotii error. Gentium insignia. Corporis habitus minus mutationi obnoxius. Hinc firma pro origine argumenta.

MOrum ambitu ritus sacros & profanos complectimur, in quo argumento non minus omnia ambigua & incerta sunt. Quoties fieri solet, ut cultæ gentes barbariem induant, barbaræ verò mansuetiores reddantur? Achæi in Scythia ultra modum sævi facti. Contra Gothos, Hunnos, Longobardos, ab ipsis in quas migrarunt regionibus, humaniorem cultum didicisse constat. Balearidum incolæ è Phœnicia multum à prisco cultu degenerarunt. De Turdetanis Bœticæ populis Strabo testatur, eos adeo in Romanos ritus trans-

ransfotmatos, ut etiam propriæ
nguæ memoriam amiserint. A-
aucani Chilenses olim ab homie-
onum ferino ritu alieni, postea
urante contra Hispanos bello,
uos omissa sementatione pellere
itebantur, carnes humanas gu-
are didicerunt. Adeo mirandum
on est nullum fere humaniorem
ultum in America repertum.
uanquam enim etiam cultæ gen-
es ex Phœnicia & Sinis Americam
ccesserint, in universum tamen
arbaries prævaluit. Adeo ut ali-
uæ gentes, quod vehementer mi-
andum, etiam ignis usum, sine
uo tamen vita humana vix vide-
ur consistere posse, amiserint,
uod in Canariis & Philippinis de-
rehensum. Ita haud dubie qui
rimo in Americam venerunt, sil-
vestres

vestres & exleges fuerunt. *Quan-
quam*, inquit Acosta, *non sit incredi-
bile, licet expolitis terris venerint,
omnium tam longo tempore oblitos fu-
isse; cum etiam in Italia & Hispani-
reperiantur hominum greges, quibus
præter gestum & figuram nihil huma-
ni inest.* Ut hæc Latii observatio
nimis præceps & rigida sit: *Nisi mo-
res in omnibus, aut saltem plerisque
& præcipuis conveniant indicium ho-
omnium levissimum esse.* Bene illud
non proferenda quæ omniũ gen-
tium communia sunt, quod Hugo
Grotius nimis temere fecit, dum
pro Norvvagis suis argumentatur
*Ut quod vita olim inventatu, tribuna-
lia ad experimentum altissimi astus
sella singulis & mensa ad focum, Diu
mactare homines, arma arcus & sa-
gittæ, vicatim habitare, tempora pe-
noctes*

octes & Lunas digesta. Nimis hæc
pud plerasq; gentes obvia & nul-
peculiaria. Sunt vero alia genti-
m insignia, qualia Tertullianus in
bro de velandis virginibus recen-
et, *pennas Garamantum, crobylos
arbarorum, cicadas Atheniensium,
irros Germanorum, Stigmata Brito-
num.* Seneca Epistola ultima de in-
ignibus capillamentorum tradit,
*Germanos nodo strinxisse, Parthos ef-
udisse, Scythas sparsisse crines*: Ac in-
geniose Tacitus collegit, Peucinos
ennosque Germanis potius ad-
cribendos: quia domos figant,
on ut Sarmatæ & Hamaxobii in
liem transferant. De quibus
Seneca cap. 4. de Providentia:
*mbrem culmo aut fronde defendunt.
Super durata glacie stagna persul-
ant, in alimentum feras captant.*
Nulla

Nulla illis domicilia, nullæ sedes sunt nisi quas laßitudo in diem posuit. Intecta corpora: vilis & hic manu quærendus victus. Quod de vetustioribus Germanis, quales Cæsaris ævo, Lipsius capit. Rectius de Sarmatis & Jazygum gente accipias: nam ab illa desultoria vita Germani abhorrebant. Magnum præ cæteris in eruenda gentium origine momentum habet corporis habitus, minus, quam cætera, mutationi obnoxius. unde rutilæ Calcdoniam habitantium comæ & magni artus Germanicam; Silurum colorati vultus & torti plerumq; crines Hispanicam originem Tacito in Agricola asseverant. Herodoto Æthiopes orientales ab occidentalibus, hac nota distinguuntur, quod illi capillos rectos hi cri-

spos

ſpos habent. Idem Strabo tradit, quanquam falſo exiſtimet Indos non eſſe colore aduſto. Nihil enim nigrius Malabaranis. Herodotus alibi quoque Colchos hoc argumento reliquias Ægyptiorum eſſe probat, quia capillis nigris & criſpis erant. Nec bene addit: *Nihil hoc ad rem facere: quia & in aliis gentibus deprehendatur.* Nam ſolo quidem capillitio res non conficitur. Cæterum accedentibus aliis, authoritate utriuſque gentis & circumciſione, tanti hoc momenti eſt, ut niſi capillis nigris & criſpis fuiſſent Colchi, jure negari potuiſſet ab Ægyptiis eos deſcendiſſe.

CAP. IX.

Religionum patriarum tenaces gentes. Americani Religionem ſuam ex noſtro orbe intulerunt. Multa à primis detectoribus Americæ falſo tradita. Grotii negligentia.

DE Religione, opus non eſt ut multa dicamus. Conſtat ejus indicio luculenter in origines genticas penetrari poſſe. Nam nihil tam ſtudioſe conſervarunt quã antiqua & patria ſacra. Itaque Deos ſuos & ſacra quocunque terrarum migrarent, ſecum ferebant, ſicut ex Græcis & Latinis patet. Idem de Americanis exiſtimandum, intuliſſe eos ſuam Religionem ex noſtro orbe, non ibi demum excogitaſſe. Quanquam apud Mexicanos & Peruanos multa videantur acceſſiſſe nova, vel potius quæ diuturnitate temporis intercide-rant, in uſum revocata ſint.

Multum etiam in eo ſitum eſt, ex quibus authoribus argumenta linguæ morumq; promantur. Latio recte: *Satis conſtat à primis inventoribus*

ribus harum regionum multa fabulosa aut perperam linguæ ignorantia intellecta, fuisse prodita. Itaq; conferendi primi rerum Americarum scriptores cum posterioribus, qui cuncta exploratiùs tradidêre. Ac ut excusari queat, si quis ab authoribus fallatur, ita Hugo Grotius tam aliena & falsa ab argumento, quod probandum susceperat, attulit, ut merito omnes supinam ejus negligentiam mirentur. Qualia sunt hæc à Latio notata: *Scriptura Peruanis non per literas sed per rerum notas idque à summò chartæ ad imum, ut in Sinis. Paged* Mexicanis Deus minor, *Guayra* flabellum, *Thophos* capitis tegmen, *Lame* agnus, *Peke* torrẽs. Quæ omnia falsissima sunt, & ex Abrahami Mylii commentis exscripta, ut inspicienti patet.

Cap. X.

Authoritati in hac quæstione nullus locus. Americanis cognitus noster orbis. Californianorum & Mexicanorum traditiones. America priscis cognita. Sileni narratio. Senecæ locus in Medea. Ammiani Marcellini.

ID prætereundum non est, neq; Americanos quicquam expresse de sua origine, nec nostros de migratione gentium in novi orbis partes tradere. Quod non minimam difficultati causam in hac quæstione præbuit. Unde Acosta profitetur; *sibi omißis authoritatibus soli rationi insistendum*. Non tamen vel noster orbis ignotus Americanis, vel illorum nobis fuit. Nam Californiani noverant, idque sibi à majoribus traditum asseverabant, *gentes in alio orbe barbatas & vestitas reperiri*. Sic Mexicani, *se advectos ex alia orbis parte in Americam,*

cum, retulerunt, apud quos etiam communis opinio fuit, *venturam ab oriente gentem*, quam apud Jucatanos celebris vates Chila Cambel, ut videtur, propagavit. Unde Hispani interrogati: *an ab oriente venirent?* Idem Mechoacanis prædictum fuit. Priscis quoque scriptoribus nostris cogniti fuerunt ultra Oceanum orbes alii, de quibus Clemens Alexandrinus in Epistola quadam teste Hieronymo in cap. II. Epist. ad Ephes. Nihil nunc de Atlantide Platonis dico, res notior est quam ut referenda sit. Memorabile est quod Ælianus III. Histor. refert Silenum Midæ narrasse: *Europam, Asiam, Lybiam, insulas Oceano circumfusas esse: extra eas continentem quandam infinitæ magnitudinis, quæ*

nutriat grandia animalia & homines duplo majores & longaviores quam nostri sint. Ibidem esse magnas civitates; diversa vitæ instituta & leges nostris contrarias. Adjecit: *hanc terram possidere grandem vim auri & argenti, ita ut inter illos populos minoris pretii sit quam apud nos ferrum.* Hæ sunt magnæ illæ insulæ de quibus ex Aristotelis & Theophrasti mente Apulejus libro de Mundo. In Senecæ suasoriis Avitus testatur cōmunem opinionem jactari: *Fertiles in Oceano jacere terras, ultraque eum rursus alia littora alium jacere orbem.* Quo Senecæ Tragœdi prædictiones in Medea pertinent:

Venient annis
Secula seris quibus Oceanus
Vincula rerum laxet & ingens,
Patrat

Patrat tellus Typhisque novos
Detegat orbes, nec sit terris,
Ultima Thule.

Hæc non profecta fuerunt ex mera & incerta conjectura, quod arbitrantur Acosta & alii, sed ex illa notitia jacentium in Oceano terrarum. Et cum Marcellinus inquit: *In Atlantico mari Europæo orbe potior insula*, nonne Americam digito quasi ostendit?

CAP. XI.

De tempore quo gentes singulæ in Americam venerint. Habitari cœpta statim post diluvium. Antiquitates Americanæ. Recentissimi qui maximè Septentrionales. Unius originis quinam? Duæ in America coloniæ magnæ, Phœnicum & Scytharum. Quibus viis in Americam ventum?

DE tempore quando in Americam venerint gentes singulæ nihil

nihil definiri potest. Quosdam populos non diu post diluvium in eam venisse ex incolarum multitudine Latius colligit. Verba ejus sunt; *Ego ita judico, quum America tam late pateat quam noster orbis, & non minùs habitata fuerit quam aut Europa aut Asia aut Africa, omnino credendum esse non ab annis quingentis aut mille primum habitari cœpisse, sed statim post confusionem linguarum & dispersionem illam familiarũ etiam in Americam migratum fuisse: nam alias non video quomodo idonea ratio reddi possit tantæ ubique per Americam incolarum multitudinis & infinitarum fermè linguarum, & à se invicem & ab Europæis toto cælo discrepantium. Neque tamen negandum puto etiam subsequentibus seculis novos advenas accessisse. Post Chri-*

sti-

sti fidem susceptam id accidisse in animum inducere non possum, quia ne levissima quidem Christianismi vestigia in his partibus usquam inventa. Caret autē ut puto exemplo populum aliquem post sacra Christiana accepta ita ea denuo obliterasse, ut nihil ejus esset reliquum. Purchasius antiquitates Americanas non excedere vult annos retro cIↃCCCC. Quia nimirum Imperia Mexicanum & Peruanum recentia, & rari etiamnum in septentrione cultores. Porro cIↃCCCC annos ad tantam hominum multitudinem procreandam sufficere. Quod verum est de Hunnica & Sinensi origine, unde Chichimecarum gentes; & Mexicani ac Peruani, recentiores nato Christo, profecti. Sed antiquiores adhuc in Americā colonias venisse,

certò constat. Quæ autē ex his gētibus antiquiores quæ recētiores sint, ita utcunq; demonstrari potest. In universum recentissimi qui maximè Septentrionalia colunt; australes ævi vetustioris; nec non illi qui se indigenas putant ac origines suas penitus ignorant, quales Aitani & Peruani. Nam Clifornianì & Mexicani sese aliunde advectos non ignorarunt. Unius originis sunt apud quos eadem lingua: ut Jucatani, Brasiliani, Paraguayani, Magellanici. Ita enim Acosta libro de convers. Indor. *Lingua Varaquaiana omnium latißima est: obtinet in omni Paraquai & Brasilia, Jucatani enim intelligunt & complures alii populi usq; ad fretum Magallanicum & S. Mariam.* Si Jucatani eam intelligunt, etiam Aitani & Cubani.

Nam

Nam interpretes quos Cortesius ex Cuba adduxit à Jucatanis intellecti, ac deprehensum fuit *utrumq; Idioma si n. n idem, at consanguineum esse*, teste Martyre. At Jucatana lingua plane alia ab Mexicana: unde Aghilar Jucatanæ peritissimus, Mexicanam non nisi per interpretem Marinam Xaliscanam intellexit. Unde omnis fere australis America & magna Septentrionalis pars ab una origine. Duas ingentes colonias in Americam venisse deprehendimus, Unam Phœnicũ ab Oriente, quæ in Fortunatis, sinu Mexicano, Jucatana usque ad fretum Megellicum magna adventus sui vestigia reliquit. Alteram à Septentrione Scytharum à quibus tota America inundata & omnis

qui

qui fuit cultus fere abolitus vel in Scythicum mutatus.

Vias quod attinet, quoniam evidentibus argumentis deprehenditur, Americam undique ab orbe nostro abscissam ac magnam insulam esse, mari omnes venisse constat, nullos terrestri itinere, nisi forte per concreta glacie freta. Nec obstare illis potuit Oceani interjacentis latitudo vel pixidis nauticæ ignorantia. Nam si casu & tempestatibus ejecti, omnem defectum ipsa necessitas & vis supplevit. Si consilio eo navigarunt, sufficientibus ad tantam navigationem perficiendam instructi mediis fuerunt.

Finis Libri primi.

DE

DE ORIGINE GENTIUM AMERICANARUM

LIBER SECUNDUS.

CAP. I.

Situs orbis & quousque detectus. Via in Americam. Per Septentrionem. Japonia an insula incertum. Jesso Americæ proxima. Feræ freta tranant. Glacies transitum præbet. Per Orientem & Occidentem. Ibi ingens Oceanus. Scaphis innavigabilis. Falsum piscatores ex Abyssina in Jucatan abreptos. Æthiopes Americani unde. Naves mercatoriæ Ventis in longinquas regiones abripiuntur.

INITIO considerandum quibus viis adiri America commodè queat. Nam, ut bene Latius, *etiamsi forte aliqua* com-

communio aut similitudo morũ & linguæ ostendi poßit, & non aliqua commoda iniri ratio, qua à sua regione in hanc venerint, nihil hac conjectura profectum æstimari potest. Idque ut exactius pateat, positura totius orbis ante oculos habenda est.

Ex qua patet Americam cum Septentrionali Gronlandia continentem esse, & utcunque vasti sinus intercurrant, fretum tamen hactenus nullum, etiam magno studio quæsitum, reperiri potuisse. Gronlandia inde versus Lappiam protensa, ab extremo ejus promõtorio, quod antiquis Rubeæ, recentioribus *Nordkyn*, maximo freto vel patenti potius mari dispescitur. Quid ultra sit per partes, usque ad novam Zemlam lustratum est, magnus nimirum Oceanus in quo spar-

ſparſæ hinc inde ſive continentis partes ſive inſulæ ſunt. Atq; ibi feſſa hominum ſubſtitit curioſitas & totus ille à Nova Zemla ad Japoniam uſque & Sinenſem murum ac Coream tractus, Europæis adhuc incognitus eſt. Ut ſi alicubi America noſtro orbi vel proximat vel cohæret, id circa Cathaiam & extra arcticum circulum fieri neceſſe ſit. Igitur ab hac parte, duplex in Americam per occidentem & orientem via. Per occidentem ut ex ingenio illarum regionum æterna glacie & nivibus rigentium patet, difficillimus, non tamen impoſſibilis tranſitus datur, cum natura pro locorum aſperitate etiam corpora formet. Ut vero facile credamus Americam Septentrionalem Aſiæ propius conjungi, nupe-

nupera quam Franciscus Caron publicavit Japoniæ descriptio facit. Refert is (& à pueritia in illa Insula, postea etiam cum Imperio versanti, res ea ignota esse non potuit) incertum etiamnum esse, Insula sit Japon, quam incolæ Nippon appellant, an continentis pars. Nam majorem ejus partem ipsis adhuc Japonensibus incognitam. Supra provinciam Quanto ubi Regum sedes urbsque præcipua Jedo sita est, viginti septem dierum itinere terram versus ortum Solstitialem protendi, antequam ad extimum promontorium provinciæ Tsunga perveniatur Hinc trajecto undecim milliarium freto, ad regionem Jesso sive Sesso perveniri, vastam montosamque & parum habitatam, sed pretiosarum pelli-
um

lium ditem. Ingens ea terra & nunquam à Japonensibus plene perlustrata ob magnitudinem & commeatus defectum, His difficultatibus in proposito ulteriora perlustrandi Japoniæ Monarcham absterritum. Incolæ corpore hirsuto, capillis prolixis, barba in Sinensem morem, bruti ac intotum barbari. Quibus hæc subjungit idem author: *Ut eo melius constet quam incertum sit, insulane Japon an continens, observandum aquã inter Tsungar versus Sesso & Japan porrectam, ingentibus excipi montibus & incultæ terræ, quæ circa Ochiam jacet. Ne igitur opus sit longo circuitu uti, scaphis hodie in Sessonem trajiciunt.* Quæ omnia magnam lucem Americanis tenebris inferunt. Quid enim vetat, quo minus Sesso vel pars

Americæ vel ei admodum vicin
sit ? Et quam bene illa barbarie
novo orbi convenit? Accedit Grō
landiæ situs tam commoda inte
Sessonem & Americam positura
ut gentes facile transire sive in ori-
entem sive in occidentem possint
Ita inventa via per quam homine
pariter & bestiæ, in Americā com-
meent. Necesse est enim id vel pe
continentem, vel per angustum
fretum vel per glaciem fieri. Fre-
tum si angustum sit tranare pos-
sunt alces, ursi & similes feræ, qua
non verentur tranare sinū maris,
ut itineris compendium faciant.
Sane in prima Jacobi Quarterii
navigatione ursi facilimè trana-
runt quatuordecim leucarum ma-
re, quod est inter continentem &
Insulam avium. Quod si magnum
ib

bi & apertum mare, cum toto ferè anno glacie concretum ſit, univerſum illum tractum, Novam Zemlam, Gronlandiam & Americam connectet ac pontis vice tranſitum dabit. Quæ via non diſplicet Latio. Verba ejus ſunt: *Potuerunt* (Samojedæ) *rhedis ſuis ſuper glacialem Oceanum vehi & ita in Americam venire atque eodem itinere etiam plurima animalia his familiaria potuerunt tranſcendere.*

Ab Occidente & Oriente ingens Oceanus Americam nonniſi longa ac difficili navigatione, acceſſibilem facit. Inter Peruviam & Sinas diſtantia amplius II clↄ Iↄc leucarum. Ex Peruvia quidem in Sinas ventis ſecundis bimeſtri ſpatio navigari poteſt. At longe difficilior ex Philippinis in Ame-

Americam navigatio. Nam cum venti intra tropicos semper sint adversi, extra eos longis ambagibus usque ad Californiæ Parallelum enitendum est. Ita ab hac navigatione piscatorii lembi excluduntur. Obstat immensum & scaphis innaviabile maris spatium; requiritur etiam amplus in aliquot menses commeatus. Ut vanum sit quod de piscatoribus ab hac vel illa ora in Americam abreptis scribunt. Grotius præ cæteris in hoc argumento vanitatis manifestus, ut Æthiopes Abissinos in Jucatanam transferat, facile evenire potuisse arbitratur: *provectis non nihil ab ora sua piscatoribus, deinde per ventos illos vehementes qui rectâ in Americam ferunt abreptos, quale quid evenerit nautæ illi à quo Columbus*

us novi orbis notitiam acceperit & ndis illis quos delatos ad Svevorum ittora Plinius tradit. Cui rectè Laius respondet: *Inusitatum prorsus ss piscatores cum ad piscatũ exeunt, antum commeatum secum ferre, ut is ad tam longam navigationem pouerit sufficere.* Præterea si quis immane illud inter Jucatanã & Æthiopiam intervallum intueatur, illi non modo non facile sed omnino mpossibile videbitur piscatores eo perveniſſe. Primo enim Jucatan & Æthiopia Congensis oppositæ terræ, nec Brisæ statis temporibus in illo Oceano spirantes, versꝰ Libanotum, sed recta ab oriente in occidentem flant, ac vectores suos longe adhuc à littore destituunt: Deinde Jucatan inter tot sinus Mexicani insulas penitꝰ quasi abscon-
dita

dita latet, Quis credat piscatores recta ad Jucatanem abreptas, cum peritissimi nautæ inter tot brevia & insulas cursum suum vix tenere possint absq; naufragio? Ac demus usq; ad Canibalum insulas vel quæ opposita est, meridionalē Americā venisse (nam nec ad alias oras tempestatibus abripi potuerūt) quo tā-dē fato pauculi piscatores in Jucatanā per tot adhuc terrarum mari umq; spatia venerunt? Constat etiā difficile esse ab Æthiopiæ ora in altum provehi, nēc inter Tropicos tam longæ tempestates, quæ deprehensos usq; in Americam ejiciant. Et quod solum ad fabulam redarguendam sufficit, nunquam Abyssini ad Oceanum Atlanticum Imperio suo pervenerunt. Quo modo igitur Abyssini piscatores

in

n eo mari? Alia Congensium ra-
io est quorum naves ad ejusmodi
navigationem non omnino ine-
ptæ & ducentorum vectorum ca-
paces sunt, teste Lopezio. Et ab his
vel propioribus adhuc Genensi-
bus originem procul dubio traxe-
re in Careta reperti nigerrimi Æ-
thiopes non admodum multi de
quibus testimonium perhibent
Martyr ac Gomara. Ac quam ab-
surdum illud est piscatorias sca-
phas cum mercatoriis navibus
comparare? Quasi quia hæ inter-
dum tempestatibus ad longe dissi-
tas oras abripiuntur, idem de illis
dicendum sit. Nam cum mer-
catores commeatu & omnibus
ad longinquam navigationem
plerumque instructi sunt,
mirum non est eos sæpius quo
mini-

minime destinarant, appellere. Ita Pœnos ex Hispania & Lybia mercaturæ studio Africam circumvectos constat, ac Annii Plocami libertus circa Arabiam navigans Aquilonibus, præter Caramaniam raptatus, decimo quinto die Hippuros Taprobanæ, quæ Zeilon, portum tenuit. Et talis ille mercator fuit, quem in Americam abreptum Columbo authorem novi orbis extitisse fingunt. Sic enim Mariana: *Navis quædam in Africa commercio occupata, superioribus annis ventorum violentia abrepta ad ignotas terras & littora appulit.* Refert etiã in reditu vectores omnes fame extinctos, solo cum tribus quatuorve navarcho superstite. Quod minime mirabitur, cui apud Tacitum lectum, in brevi inter Ba-

tavi

aviam & Britanniam tempestate,
co inopiæ milites pervenisse, ut in-
firmissimis suorum, mox forte du-
ctis vescerentur. Indi etiam in Sue-
viam ejecti, mercatores non pisca-
ores fuerunt.

CAP. II.

Raro tempestates tanta ut naves in alium orbem ejiciantur. Lescarbotus & Acosta notati. Veteres an littora tantum legerint. Difficilis in Americam navigatio. Sinensium longinquæ navigationes. Mare Pacificum olim navigatum. Americani navigandi rudes. Facilior per Atlanticum mare navigatio. Australis Terræ facies.

NEque hic ad tempestates sem-
per confugiendum & Tyria
maria commovenda sunt. Quod
video plerosque facere, dum colo-
nias per Oceanum Pacificum vel
Atlanticum in Americam raptant
potius quam ducunt. Nam casus
F illic

ille rarus est, ut tempestatibus (quas ingentes esse oportet) naves per vastum illum Oceanum ad remotissimas terras absque naufragio ejiciantur. Nugatorium est quod Lescarbotus scribit: *Chananaos ab Israëlitis fugatos ascendisse naves & à tempestatibus actos ejectosque in Americam fuisse.* Nunquam credo situm Chananææ & Americæ inspexit, qui tam horribilem tempestatem confingit, quæ classem ab ora Phœniciæ per mediterraneum mare in Americam usq; raptaverit. Nec levis Acostæ stupor, negantis certo consilio & destinatione olim in Americam navigatum. Itaq; ut hanc maritimam & patentissimam viam nobis occludat, ac cuncta ad casum & tempestates referat, fingit veteres littora

tan-

antum & maritimam oram legiſ-
e, nunquam ſe patenti Oceano
ommittere auſos. Amiſſo terræ
onſpectu per incerta vagatos.
Quod commentum vel ſolæ ad
ortunatas, Caſſiteridas & alias O-
eani Atlantici longe diſſitas inſu-
asCarthaginenſium navigationes
rdinariæ & ex certa deſtinatione
uſceptæ, confutant. Ut nihil nunc
licam de Africæ circumnavigati-
ne de qua *Herodotus* in Melpo-
nene. Ea autem maris Africani ra-
io, eſt ut niſi perire velint navi-
antes, littora legere haud quaquã
ermittat, & quo longius à terra
c medio in mari, eo certius
avigatur. Fateor magnetis u-
um tum nullum adhuc fuiſſe,
uo invento magnum omnino
momentum rei nauticæ acceſſit.

Sed habebant alia tamen veteres subsidia, præsertim Tyrii, nobis fortasse hodie,ut multa, incognita quibus defectum *Compaßi* utcunq; compensabant, certe propterea Oceano non abstinebant,Igitur adiri sane ex Asia per Orientem, ex Europa & Africa per Occidentem America potuit, sed multorum mensiũ difficillima navigatione, ad quam conficiendam magnis navibus & commeatu sufficiente opus fuit. Nec tamen eadem ubiq; Asiæ extimæ & Europæ ad Americam ratio est. Ex Cataia & Sinis ad Californiam & novæ Hispaniæ oram navigatio difficilis ob procellosũ mare. Difficilior in Peruviam, tum propter Oceani vastitatem, tũ quod adversis semper ventis ibi navigandum. Quia tamen Sinensium

tum naves & magnæ & veliferæ, ac eorum longinquæ navigationes asseverantur, nulla quantumvis difficilis via negligenda ad incolas in Americam ducendos. Eos enim per omnemIndicam ac in Africam usque navigasse jam ante multa secula Xaverius & Texeira authores sunt. Acosta duobus argumentis probat Mare Pacificum olim navigatum fuisse: tum quia Peruviani ad suam oram mari delatos Gigantes narrarunt; tum quia Icæ & Æricæ habitatores ad insulas, longe versus occidentem sitas, navigarunt. Multos ab hac sententia abstrahit crassa illa rei nauticæ apud Americanos imperitia, qui non nisi lintres sive monoxyla & canoas id est scaphas habebant nullo velorum aut clavi usu, Quod qua

ratione fieri potuerit ſi magnis navibus & à rei nauticæ gnaris advecti, animo concipere non poſſunt. Quaſi vero non innumera extent exempla talium mutationum? Idque jam ſupra ex profeſſo demonſtratum, ut pluribus nunc opus non ſit argumentis in re clara. Navigatio per Atlanticum mare minus difficilis fuit propter crebras inſulas, quales ſunt Azores, Fortunatæ & Heſperides. Certe Azores medio quaſi itinere inter Hiſpaniam & Americam jacent. Ab inſulis etiam Viridis Promontorii haud adeo longus in Braſiliam trajectus, & conveniunt Autololum, qui Getuli non Æthiopes, cum Braſilianis mores ac corporis habitus.

At auſtralis terræ hæc facies.

Freto Magellanico plurimæ insulæ objacent. Extra eas vastum mare. Versus Orientem & novam Guineam magnæ terræ sed nondum exploratæ. Ora Guineæ initium capit centum leucis ab Insula Gilolo, ad primum latitudinis gradum adque ita in longitudinem protenditur versus ortum trecentas leucas usque ad septimum gradum. Vastæ hinc inde in Oceano australi terræ jacent, innumerabili hominum multitudine refertæ, quorum alii fusco, alii mixto, alii etiam atro colore sunt. Capilli nonnullis nigri, longi, soluti; aliis crispi & villosi, multis flavi. Mores in universum barbari & Americanis non dissimiles. Sed nondum constat quam prope cum Magellanica illæ australes regiones coëant. Cui si

alicu-

alicubi proximent, tum id magno intra vel extra circulum Antarcticum ambitu fieri necesse foret. Apud Javam Majorem, longo tamen intervallo, reperta à Batavis terra quam Concordiam vocant, eamq; cum Nova Guinea jungi putant. Proximæ ex insulis continenti Americano sunt illæ, quas Salomonis appellant, ad xi. gr. Latit. australis & non nisi IↃCCC. leucis ab ora Peruviæ. Hæ omnes viæ in novum orbem ducunt, nec ulla videri debet hominibus in accessa vel intentata.

CAP. III.

Antiquissimi Americæ cultores Phœnices. A quibus secreti Judæi. Unde dicti. Chananæi ab Israëlitis pulsi. In Africam fugerunt. Et Asiam superiorem. An & in Germaniam ac Scandiam? Quæ Phœnicum nationes in Africam venerint. Cadmonæi in Græcia. Africanorum

norum Dux Hercules. Dictus Marcerin. *Sallustius. Medos & Armenios pro Madiani-tis & Aramæis substituit. Mauri ab Amorais. Ut & Gomeres.*

EX antiquissimis ac fortasse primis Americæ cultoribus Phœnices sunt, gens nauticæ rei peritissima, ac qui totum orbem mercaturæ vel peregrinandi studio obiverunt. Quorum ambitu Judæos excludimus, quos Græci frequenter Phœnicum nomine complecti solent, Veluti cum Herodotus scribit, *Phœnices circumcisos, suilla abstinere, quondam mare rubrum accoluisse, inde ad maritima Syriæ transgressos.* Ipsi sese Chananæos appellabant. Phœnices ab exteris vocati undecumque tandem id nomen fluxerit; nam opiniones variæ & omnes incertæ sunt, maximè illa

Bocharti, dictos quasi בני ענק, quod ex posteritate Anaki vel essent vel gloriæ studio videri vellent. Eorũ lingua haud multum adhuc Augustini & Hieronymi ævo, ab Hebræa diversa, ut docti viri dudum demonstrarunt. Hæc gens qua ratione primum in Africam & Europam inde in Americam venerit, ordine ostendendum est.

Communis opinio est Chananæos sive Phœnices ab Israëlitis ex Ægypto venientibus ejectos, in varias regiones se contulisse & coloniis suis multa Africæ & Europæ loca occupasse. Non desunt in Sacris literis argumenta quibus hoc satis evidẽter probari potest. Exod. XXIII. 28. 29. Deut. IX. 3. 4. XXXIII. 27. Jos. II. 9. 24 XIII. 6. Ut mirandum sit quorundam contradicendi studium,

dium, qui rem tam claram in dubium vocare audent ac scribunt, *non legi expulsos Chananaeos, sed tantum tributarios factos.* Non ignota hæc migratio Græcis fuit, & eam Sallustius innuit in Jugurtha: *Sidonios profugos ob discordias civiles in Africam navibus venisse ac Leptim struxisse,* Caphtoræi & Girgesei in Septentrionem migrarunt; unde Cappadocum, Colchorum, Georgianorum sive ut hodie appellantur Gurgestanorum populi. Cappadoces sane à Græcis λευκοσύρων nomine indigitantur, eorumq; vicini Cilices conditorem habent Cadmi fratrem Cilicem, Ibi etiam urbs Thebæ ab Achille eversa & Adramyttum Arimi

in

in Lycia. Quod author libri Seder Olam partem Chananæorum in Germaniam venisse tradit, à quorum gente Chettæis Genebrardus Cattos deducit, vix fidem meretur. Multominus Amgrimi Jonæ delirament um qui Gigantes orbis Arctoi, Suediæ & Norvvagiæ ab his Chananæis deducit, puerilibus plane rationibus inductus quas referre operæ pretium non est. An Sinæi cum Scythis & Indis in Sinensium gentem coaluerint, infra dicemus. Occidentem pervaserunt Chananæi, Jebusæi, Amoræi, Girgesæi, Kadmonei, Ammonitæ, Madianitæ, Anakæi & alii omnes communi Phœnicum nomine celebrati. Nam quod Procopius Jæbusæos tantum & Gergesæos in Africam fugisse tradit, vel falsum est, vel

vel intelligendum de illis qui in Tingitana habitarunt, conditoribus Tingis. Hi primo in Ægyptum vicinam venerunt teste etiam Procopio, ubi Ægyptiis connubio & amicitia mixti, postea in Africam & Græciam colonias eduxerunt. Cadmonæi pulsis ex Phthiotide Hellenibus regionem inter Ossā & Olympum occuparunt vel ut alii Bœotiam & Doridem circa Parnassum quæ Estiotis dicta & Cadmeia, ac ibi Aonibus, Temnicis, Ectenis, Hyantibus permixti, Thebas condiderunt. Dux itineris Cadmus Agenoris filius, vel secundum Suidam Ogygis: quoniam idem Ogyges qui Agenor id est Og Rex Basanis, cujus filius vel cognatus Cadmus fuit. Arabes quoq; in ejus exercitu qui in Eubœam ex

Bœo

Bœotia trajecerunt teste Sraбone. Alii, & quidem longè maxima pars, partim terra per Catabathmum, partim, ut de Sidoniis Crispus tradit, mari, Cyrenaicam & universum Africæ littoralis tractum occuparunt, de quibus Euseb. in Græcis Chron. & Procop. II. Vandalic. Horum Dux & Princeps ille fuit quem Græci Herculem Tyriū, Diodorus Ægyptium, Sallustius Libyn appellant. Nomen ejus verum solus fortasse Pausanias in Phocicis tradit: *Macerin dici Herculem Ægyptium & Africanum.* Quæ genuina Phœnicum vox quibus מחקר Sapiens & quem Philosophū vocant: unde etiam vox Μακάρ&c. & ipsum Mercurii nomen unica litera inserta. De quo alibi ex professo, Hujus Herculis Africani

res

res gestas nemo melius describit quam ex Punicis Regum Numidiæ commentariis Sallustius. Sed quod ex Persis, Medis, Armeniis conflatum fuisse exercitum ejus vult commoda interpretatione juvandum est. Quis enim credat Persas & Medos cum Hercule in Africam venisse? Deceptus nominum similitudine Crispus, cum pro Madianitis Medos, pro Aramæis Armenios, id est notos sibi in locum ignotorum, posuit. Non enim cogniti Romanis Midianitæ vel Aramæi. Persarum nomen tum temporis adhuc incognitum, quos tamen Medis propter viciniam & idem Imperium, conjunxit. Quanquam se Rabinorum, id est hominum in historia ineptissimorum exemplo tueri possit Sallustius, qui

Josuani cum Armeniæ, Persidis & Mediæ Regibus bellum gessisse volunt, R. Abraham Zaccuth in Juchasin & R. Godolia in Schalschelech. Quod vero idem author à Medis & Armenis Mauros appellatos tradit, longius quæsitum & sine dubio falsum est. Crediderim in Punicis Annalibus Hiempsalis Amoræorum nomen extitisse, vel Mororum; unde propter literarum ר & ד affinitatem, Medi emerserint. Sic Rodanim & Dodanim sine discrimine dicitur. Porro Amoræos in Africam cum cæteris Phœnicibus trajecisse dubium non est, à quibus Mauri & Gomeres. De quibus Antonius Nebrissensis Dec. 11. Rer. Hispan. *Et in Mauritania hominum genus bellicosum, qui non sibi sed mercede conducti aliis populis bella*

la gerunt, Gomeres *appellant*, *nomen ut videtur ductum à Gomor filio Japhet. Ab his Gomeritis Lybia appellatur nostro tempore* Velez de la Gomera, *& una ex Fortunatis* Gomera. *Hi sæpe in Hispaniam cum Mauris trajecerunt.* Rectius hos Gomeres ab Ammoræis duxeris.

CAP. IV.

Phœnicum per Europam coloniæ. Sunt antiquissimæ. Sardus. Carthago unde dicta. Chedraneach. Adramyttum. Utica. Tingis. Columna apud eam cum fuga Chananæorum inscripta. Quæ recentiores ævi. Chananæi Gades & Baleares habitarunt. Philistæi in Africa. Circa Hipponem Chananai. Phœnices in Africa degenerarunt. Accesserunt aliæ eorum coloniæ, ut Didonis.

TAnta non Africam modo, sed insulas quoque ac magnam Europæ partem inundavit Phœnicum multidudo. Nam Sicilia, Me-

lita, Gaulus, Sardinia, Corsica, Baleares, Gades, Cyprus, Cythera, Thasus, Thera & alia multa loca de quibus ex professo Samuel Bochartus, Phœnicum antiquissimas colonias habuerunt. Idque ante Trojana tempora factum Græci fatentur nec diu post hanc Chananæorum fugam, duplici argumento colligimus. Primo: qui ante Græcos in illis insulis Phœnices habitarunt. Ad Græci diu ante Trojanum bellum propter viciniam illas insulas adibant. Deinde, quia Sardus, qui coloniam Phœnicum & Afrorum in Sardiniam duxit, Herculis Africani filius fuisse perhibetur, teste in Phocicis Pausania. Nomen ejus mere Phœnicū סררין Princeps Religionis & justitiæ, quæ vox etiam in Sardanapali nomi-

nomine occurrit. In Africa Phœnicum præcipuas colonias fuiſſe reperimus, Carthaginem, Adramyttum, Leptim, Hipponam, Uticam, Tingin, à ſingulis haud dubie nationibus conditæ. *Carthago* ita dicta per excellentiam, ſicut Athenæ ἄςυ, Roma Urbs, Medina Arabum & Iracenſium. Nam קרתא Phœnicibus urbs eſt, Karthagena civitas hortorum, quam Græci ὀινῶσαν verterunt. Alio nomine apud Platum *Chedraneach* eſt, quaſi חצרי ענק vel חררי. ἔπαυλις Ανάχ. Unde ab Anakæis fortiſſima natione ſtructa videtur, qui Kiriatharba per Calebum ejecti in Chananæa defecerunt. *Adramyttum* eſt הדר מטום; aula & ſedes Myttum. Quod proprium apud Phœnos nomen fuiſſe ex Plauto patet. Et quoniam

Sal-

Sallustius Medorum meminit id est ut ante dictum Midianitarum, forte ab his Adramyttum structa. *Utica* antiquam urbem notat, Hoc enim Pœnis עתיקה. *Tingis* unde dicta incertum, quæ cum altera ejus nominis quam & Lixam vocant, non est confundenda, monente in Strabonē Casaubono. Extitisse suo adhuc ævo circa Tingin columnā marmoream, cui Jebusæorum & Girgeseorum in illam Africæ partem adventus inscriptus fuerit, Procopius secundo Vandalicorū testatur. Qui solus ex omni antiquitate rē hanc memoria dignissimā tradit, & ex eo strictim Euagrius, Unde Tingin à Jebusæis & Girgæseis structam patet. Sed quod de cōlumnis dicitur, inquisitione dignū est; Seldenus inscriptionem lingua Phœ-

Phœnicum talam fuisse conjicit
בן חתף איש יהושע מפני כרוחים אג
נון
Procopius; *Nos Maurusii sumus qui fugimus à facie Josuæ filii Nun prædonis.* Vix credibile sub primum Phœnicum in Mauritaniam adventum eas columnas fuisse positas, cum ab eo tempore usq; ad Procopii ætatem mille quingenti & amplius anni effluxerint. Mirum etiam nihil hujus à Strabone vel aliis observatū, præsertim cū Tingitana Romanis & Hispaniæ ob viciniam notissima esset. Quicquid sit, res satis certa est, nec multum de columnis illis laborandum. Fortasse recentioris ævi fuerunt, quemadmodum illæ Sethi in Syria, quas se vidisse Josephus refert. Certe Anonymus Alexandro

Seve-

Severo æqualis, Gades & Baleares à Chananæis & Jebusæis quos Josua expulerit, habitatas fuisse tradit. Addunt nonnulli Medinam Sidoniam à Sidoniis conditam, monente ad Senecam Lipsio. Hispalim ab iisdem structam ex voce Arias Montanus colligit. Quibus omnibus etiam hoc addendum, quod Cl. Golius, vir ingentium de Rep. literaria meritorum, monuit: *Barbaros Afros ab Arabibus hodieque pro Philistæis in ea loca fuga delatis haberi.*

Ita Palæstini inundata omni Africa & Hispania duplici nomine, Phœnicum & Chananæorum censebantur, illo exteris, hoc apud se receptu. Docet id B. Augustinus, qui refert suo adhuc ævo circa Hipponem interrogatos rusticos qui

essent,

essent, respondisse, *Chanaani.* In Africa & Hispania Pœni vocabantur quasi Phœni teste Hieronymo in Jeremiam. Sunt enim affines literæ π & φ. Nec putandum hos Phœnices pristinos suos mores & instituta & linguam sine corruptione in Africa retinuisse. Sallustio tanta mutatio non incognita; *Getulis & Libyis mixtos per conjungia, Linguam & mores mutasse. Domus fuisse oblonga mapalia incurvis lateribus tecta, quasi navium carinas. Ipsos Libyes gentem asperam & incultam, cui cibus caro ferina atq; humi pabulum ut pecoribus, sine lege, imperio, humanitate, vagam & palantem.* Et alibi de Leptitanis Sidoniorum colonia: *Ejus civitatis lingua modo conversa connubio Numidarum, Legum cultusque pleraque Sidonica.* Quantum

tum alibi degenerarint, Balearidum exemplo manifestum est.

Post hanc migrationem diversis temporibus plures alias contigisse antiqui docent. Quippe sæpius merceturæ studio, in Siciliam, Africam, Hispaniam navigarunt & colonias, ibi cæteris cultiores constituerunt. Huc celeberrimus ille Didonis in Africam adventus referendus quæ Carthaginem non prima quidem struxit, sed tamen instauravit & auxit. Melitenses quoque coloniæ huc pertinent. quibus ædes cultiores & albato spectabiles opere, nec non artificum, imprimis textorum peritia.

Cap. V.

Phœnices ex Africa & Hispania in Americam navi-

navigarunt. Testis Strabo. Naves Gaditanæ Factus in Americam navigatio. Bellum inter Phœnices Afros. Unde pulsi Phœnices in Americam fugerunt. Sic Carthaginenses & Hispani.

IGitur Phœnices in Americam ex Africa & Hispania non infrequenter navigarunt. Author Strabo est eos Atlanticum mare ingressos extra Herculeum fretum urbes condidisse. Quod non de Mauritaniæ tantum extima ora, sed remotioribus etiam versus occidentem terris intelligendum, sequentia docent. Idem alibi dicit, *Gaditanos plurima & ingentia navigia in nostrum & exterius mare emisisse*. Ecce tibi plurimas & ingentes Phœnicum naves in Atlantico Oceano. Et cum secundo libro Eudoxi navigationem in Indiam & Æthiopiam ex Arabico sinu referret dicit,

eum summitatem proræ è naufragi superstitem, equo insignem in Ocean Æthiopico invenisse. Id cum navi ab occidente advectæ naufragium esse intellexisset, secum in Ægyptum detulit, & à nautis, quibus o stenderat edoctus est Gaditanæ navis reliquias esse. Nam *Gaditano rum mercatores ingentibus uti navi bus, pauperes parvis quas à proræ in signi Equos appellent, quibus ultr. Lixum piscandi ergo navigent.* Quo si cum parvis eousque venerun navigiis piscatores, quid ingente illas mercatorum naves omni ap paratu instructissimas fecisse judi cabimus? Tradunt Appianus in Libycis, Pausanias in Atticis & alii *Carthaginenses suis classibus omni mari scrutatos.* Et cum Libyam cir cũ navigarint duce Hannone, qui obsta

obſtat quo minus in Americam quoque venerint? Difficilimum enim Africam circumire quod Luſitani ſatis deprehenderunt, antequam *Caput de Non*, *Bojados* & *Esperanza* ſuperarent, At in Americã tendentibus omnia faciliora. Atlanticus Oceanus quantumvis tumidus, etiam cymbis navigabilem ſe præbet, dummodo ſufficienti commeatu inſtructæ ſint. Sic Angli ex Nova Britannia in Hiberniam uſque, intra dies non multos, navigarunt, Batavi pariter ex Nova Zemla Kolam Lapponiæ ſcapha vecti ſunt. A Fortunatis ad Americam ſecundo vento quindecim dierum & ab Hiſpaniis ad Canarias difficiliorem quam hinc in Americam navigationem eſſe Acoſta vult. Briſæ enim
ſub

ſub Torrida ſpirant tam conſtanti flatu ut vix opus unquam ſit vela tangere. Ex quibus patet quam facile & frequenter in Americam Phœnices deferri potuerint. Conſtat eos in Fortunatas creberrimè navigaſſe. Sive igitur caſu ſive conſilio in Torridam Zonam delati fuerint, non alio quam in Americam illi recta verſus occidentem ſpirantes venti eos provexerunt.

Si quis roget quid moverit Phœnices ignoto & ſine terris, quantum vulgo conſtabat, mari, ſe committere, ei ex multis, una hæc etiam reddi cauſa poteſt. Bellum inter Phœnices advenas & indigenas Pharuſios ac Nigritas, acerrimum antiquis temporibus geſtũ; in quo tandem Phœnices ſuccubuerunt ingenti clade accepta, Quod

ſolu

solus ex omni vetustate, vir profe-
cto magnus Eratosthenes memo-
riæ commendavit, immerito falsi-
tatis in hoc & aliis ab Artemidoro
& Strabone accusatus.

Is igitur Eratosthenes tradidit, *in eo bello urbes Tyriorum sive Phœnicum non pauciores CCC in Mauritania à Pharusiis & Nigritis excisas fuisse.* Jam cum nulla frequentior causa migrationis gentium sit, quam intestina bella; urbium excidia, victorum impotens animus; quis dubitet in tanta positos calamitate Phœnices multos, relicta infelici patria, naves, quod unum evadendi medium restabat, conscendisse & novas in Atlantico mari sedes quæsiisse? Quod de Carthaginensibus asserit Diodorus libro quinto Bibliothecæ. Et Hispanos

Phœnicibus permixtos, flagrante bello Punico; cum nec naves nec terrarum in Atlantico Oceano deesset notitia, in Americam venisse admodum probabile Latio videtur.

Cap. VI.

Triplex Phœnicum in Americam adventus. Primus Atlantiorum. Atlas quis? Atlantica Platonis. Qui fabulosa immiscet. Plures insulæ Atlanticæ & inter eas Americana. Diluvium Atlanticum. Ejus memoria apud Americanos. Maxime Lucaiones & Aitanos. Maldiva olim continens. America diluvio apta. An Atlandica Platonis fabulosa? Comtai error.

ITa potuisse in Americam Phœnices navigare ostensum. Nunc quod fieri potuit omnino factum probabimus. Tribus vicibus in Americam Phœnices appulisse ex antiquis scriptoribus satis clarè osten-

ostendi poteſt, Primus adventus o-mnium antiquiſſimus ille eſt, in quo Atlantes primas tulerunt, gens Africæ maxima & navigandi peritia celebris: & undecunq; tandem orti Phœnicibus in Mauritania permixtos fuiſſe, dubium non eſt. Atlas Phœnix vel Ægyptius Cœli filius, Saturni frater; inventor aſtronomiæ & nauticæ artis habitus quod Chananæis & Ægyptiis omnes tribuunt. Hunc eundem cum Enocho fuiſſe Alexander Hiſtoricus apud Euſebium falſo exiſtimat. Plato in Critia *Neptuno genitum* ſcribit: *fratrem Gadirum habuiſſe.* Quo Phœnicia ejus origo manifeſte aſtruitur: cum Neptunus ſit Phœnicū numen: quippe inventor nauticæ: & Gadir phœnicia vox. Ab hoc Atlante mons, regio, popu-

populus nomen accepere: hi Atlantes, ille Atlas, hæc Atlantis dicta sunt. Igitur Phœnices sub Atlantum nomine extra Herculis columnas navigantes, illum omnem Oceanum Atlanticum dixerunt. Quod nomen toto Oceano qui Africam & Asiam alluit tributum est, Sicut ex Strabone patet, qui dicit Arabiam felicem usque Atlanticum pelagus extensam. Itaque & loco & incolis & mari nobile nomen Atlas dedit, Dum navigant, dum ultro citroque meant, tandem in terras incidunt; unde quicquid in illo Oceano terrarum repertum, Atlantis nomen accepit. De qua divinus Plato in Critia & Timæo ea tradit quæ Americanas origines evidenter aperiunt. Ac ne de ejus fide dubitari possit, Saiticos

eos Ægyptiorum ſacerdotes teſtes
producit, qui omnis antiquitatis
promi condi fuerunt. Fabuloſa
quædam, ut in rebus antiquis fieri
ſolet, intermiſcentur, ſed quæ ipſi
rei nihil præjudicant. Qualia ſunt,
quod tempus hujus facti nimis ex-
tendunt ſupra Deucalionis, imo i-
pſius Noachi diluvium, unde Op-
meerius in Chronologia collegit
*Atlantios jam ante diluvium in Ame-
ricam veniſſe.* Quemadmodum e-
tiam illa nugatoria ſunt, quæ de A-
thenienſium contra eos bello, de
terræ motu & diluvio quo Atlan-
tis abſorpta, de ejꝰ proximè ad fre-
tum Herculeum ſitu traduntur.
Error inde ortus quod plures inſu-
læ id nomen habuerunt, & una
quam Plinius nominat, ad fretum
Gaditanum; aliæ vero ſeptem, de-

cem ſtadiorum millibus ab Atlante remota, ſi Plutarcho fides, quas Canarias fuiſſe oportet. Id verum manet, extra fretum Atlantidem ſitam fuiſſe, etiamſi uſque ad illud protenſam crediderint. Sic Diodorus Tritoniam nominat maximam Inſulam extra continentem Africæ, in qua Atlantes regnarint. Cætera quæ Saites ſacerdos tradit, non alii quam Americæ conveniunt. Ait; *alias inſulas in Oceano illo Atlantico fuiſſe.* Quas cum poſt ingentem Atlantidem locet, manifeſtum ſit ſitu cum Hiſpaniola & Cuba convenire. Pergit: ἐκ τῶν νήσων ἐπὶ τὴν καταντικρὺ πᾶσαν ἤπειρον datum tranſitum. Illa poſt inſulas terra contines, quæ niſi Americæ par, quippe major Africa ſimul &

Aſia,

Asia, quod verum, si priscis incognitas partes secernas.

Convenit denique mirabilis casus. Nam utraque ingenti oppressa diluvio dicitur. De quo accuratius agendum est. Sunt enim qui nomē Atlantidis in ipsa quærunt America. Nam Mexicanis *atl* aqua dicitur. Unde ipsa Atlantidem, terram aquis obrutam deducunt. In quo graviter errant: cum Mexicani non ab his Atlantibus orti sint, sed ex Asia demum ante aliquot secula profecti, ut dicemus postea. De Atlantide ita Sacerdotes Ægyptii: *Immani terramotu; ingentique unius diei ac noctis diluvio sub vasto gurgitē mersam fuisse: hinc mare committentibus innavigabile factum.* Idem Apulejus innuit: *Orientis regiones*

Phaëton-

Phaëtontis ruina, ut quidam putant, conflagrarunt: in occidentis plagis scaturigines quædam ac proluviones easdem strages dederunt. Ubi pulcherrima consideratio se offert quæ magnam lucem verissimæ narrationi affundit. Est per Americam ingentis memoria diluvii & frequenter ejus barbari meminerunt, cum de ultima antiquitate sua interrogantur. de quo hactenus quæsitum: sitne universale Noachicũ; an particulare illarum regionum, quale Platonicum illud vel Deucalionis? Ac quamvis omnino negari nõ possit, aliquam Noachici diluvii obscuram memoriam in America superesse: plura tamen eo ducunt, quod & Acosta statuit, fuisse quondam ingẽti oppressam diluvio Americam vel

pra-

partem ejus: cujus ad omnem posteritatem memoria durarit. Nam Scythis Asiaticis ignotum diluvium, Americanis qui inde orti notissimum. Unde factum ibi & inventum non illatum, consequitur. Præterea fuisse tantum plana & humilia aquis opressa inde patet: quia homines in montibus, speluncis, scaphis & arboribus evasisse dicunt, Et ejusmodi particulares quarundam regionum inundationes diversis temporibus contigerunt, ut in Cimbrica Chersoneso Aristot. ævo, Hoc Atlanticum Platonis diluvium si quis adhuc dubitat, ei locum Petri Martyris expendendum proponimus. Is refert: *Innumerabiles Mexicani sinus insulas, quas uno nomine Jucaias dicunt, cum ceteris majoribus, Aiti, Cuba, Jamaica*

Bor-

Borriquen, unam olim continentem fuisse. Ita ex majorum antiquissima traditione ipsos incolas asserere: Labentibus seculis avulsas vi tempestatis & exiguis fretis divisas in tantum numerum excrevisse. Rem Hispanis quoque credibilem videri: neque de ea multum dubitandum esse. Eandem submersionem Aitani fabulosa traditione de maris origine innuebant. Quemadmodum & Malabares asserunt: *Innumerabiles Maldivas, quarum supra* xi ClƆ *cognitæ sunt; olim unam continentem fuisse.* Hæc si cum Atlantico diluvio Platonis confeeras, videbis non alibi Atlanticam quam in America ponendam esse. Nam magni cujusdam particularis diluvii in Peruvia quoque manifesta indicia extant, & interior ad Meridiem

Am e

America tota fere aquis hodieque obruta conſpicitur. Nec mirum tale diluvium in ea parte videri debet. Sunt enim ibi ad diluvium maximum ſufficientes cauſæ, ingentia flumina; terræ motus vehementes, littorum humilitas: montium nivales aquæ. Anno Chriſti CIↃ IↃ LXXXVI Peruviæ littora ad duo milliaria mari obruta ſunt, quod XIV. cubitis altius exſtabat. Anno ejusdem ſeculi XL. Conticegæ populus in Canela nivalibus undis deleti ſunt. Solus Oronico ſufficit ad ingens diluvium. Nam à Majo ad Septembrem XX pedum altitudine ripas ſuperat & omnia obruit. Solis montibus exceptis. Præclarè ut omnia ingenioſiſſimus Baco Verulamius in libello quem Sermones Fideles inſcripſit, capite

de

de vicissitudine rerum ; *Si quis*, inquid, *attentè consideret Indorum occidentalium conditionem, reperiet eos populum juniorem esse & recentiorem quam populos orbis veteris. Ac longè verisimilius est desolationem illam, quæ illos olim invaserat, minimè per* Terræ-motus *factam* : (*contra quam narrabat* Sacerdos Ægyptius, *in colloquio cum* Solone, *de* Insula Atlantide ; *eam, scilicet, à* Terræ-motu absorptam esse ;) *sed potius per* diluvium particulare, Terræ-motus *enim in illis Regionibus rarò eveniunt. Verum, è contraria parte, tam immania plane & vasta habent flumina, ut fluvii* Asiæ, Africæ, & Europæ, *præ illis, instar rivulorum sint. Quin &* Andes *ipsorum, sive* Montes, *nostris longe sunt altiores : Unde credibile est, reliquias stirpis hominum in*

minum, apud eos, post tale diluvium particulare, *conservatos fuisse.* Ita cum & situs & magnitudo & casus mirabilis non alii terræ quam Americæ conveniat, mirum est nõnullos totam narrationem Platonis adeo elevare; & nescio quas allegorias fingere. Ubi non est dubium quin eos ratio plenissimè fugat. Nam Plato exerte dicit, *non se fabulam sed veram historiam narrare.* Et Proclus Marcellum quendam Rerum Æthiopicarum scriptorem citat, qui eandem historiam tanquam veram descripsit. Nec Strabo diversum sentit, qui alias tám facilis est in explodendis aliorum opinionibus; Crantor quoque primus Platonis interpres, totam narrationem Historicam esse prodidit. Atque ita esse accipiendam

endam Joh. Serranus eruditè docet. Nam quod ex quibuſdam fabuloſis, de templo, Neptuno, Clitone, Bello contra Athenienſes, totam in dubium narrationem vocant, id quam iniquum ſit nemo non videt. Cum priſci, ut omnis antiquitas fabuloſa eſt, etiam maximè vera tali fabularum pigmentò ſæpè incruſtent, Ita igitur Atlantidis res veræ aliquid falſi longinquitate temporis & tradentium culpa contraxerunt. Nec mirum priſcos Interpretes Platonis, quales Proclus, Porphyrius, Origenes, ita judicaſſe: quorum in eam rem ſententias Sebaſtianus Foxius Morzillus Hiſpalenſis fusè recenſet. Marſilius Ficinus quoque excuſandus: qui rectè animadvertens abſurdam eſſe allegoricam Interpre-
tatio-

tationem, anagogicam finxit non multo felicius. Tempori hoc condonandum: qua extra Thulem & Fortunatas immensus & sine terris Oceanus, Tenebris perpetuis mersus & inmeabilis putatus fuit, ac Antipodes derisi. Sic Atlantis America est. Sed Comtæi observatio futilis & inepta, qui Plinium lib. v. cap. 1. sub nomine Atlantis montis Americam describere putat. Quod est omnia confundere, & Americam in Africa locare.

CAP. VII.

Secundus in Americam Phœnicum adventus; Qui ingentem in Oceano Atlantico insulam detexerunt eamque frequentarunt & habitarunt. Illa vel Hispaniola, vel Brasilia esse putatur.

SEcundus adventus Phœnicum in Americam continentur illis pri-

piſcorum ſcriptorum narrationibus quibus navigantes in Atlantico Mari novas detexiſſe terras referunt. Quod Diodorus ventis tempeſtatibus adſcribit: cujus verba rē mirificè illuſtrant. Dicit enim: *Phœnices vetuſtiſsmis temporibus extra columnas Herculis navigantes ingentib9 ventorum procellis ad longinquos Oceani tractus fuiſſe abreptos, ac multis diebus vi tempeſtatis jactatos tandem ad ingentem Inſulam in Oceano Atlantico, complurium dierum navigatione à Lybia in occaſum remotam veniſſe. Cuj9 ſolum frugiferum; amnes navigabiles, ſumtuoſa ædificia fuerint. Inde Carthaginenſes & Tyrrhenos harum terrarū notitiam accepiſſe.* Quibus verbis nihil clari9 eſſe poteſt. Nam & notam fuiſſe priſcis Americam; & Phœnices in eā navigaſſe

gasse ostendunt. Quæ enim illa ingens Atlantici Maris insula complurium dierum navigatione à Lybia in occasum remota? Tum cultam jam fuisse ante hunc adv. Phœnicum, sumtuosa ædificia quæ repererunt, indicio esse possunt. Addit Diodorus: *Post a Carthaginenses cum sæpe à Tyriis & Mauritanis bello premerentur, Gadibus præterna vigatis & Atlantico provectos Oceano tandem ad novas has regiones appulisse & coloniam duxisse; eamque rem diu tacitam servasse, ut si rursum sedibus ejicerentur, haberent locum in quem se cum suis reciperent.*

Et hæc navigatio tam celebris fuit ut complures Carthaginensium familiæ eo habitatum iverint: & Tyrrheni coloniam eo destinarint; nisi à Carthaginensibus impedi-

pediti fuiſſent. Alii rem paulo aliter narrant. *Repertam à Carthaginenſibus fortuito inſulam: & in eam injuſſu Magiſtratus commigraſſe plurimos: quod diffluente paulatim populo cœperit poſtea capitale eſſe.* Quænam hæc inſula fuerit diſſentiunt authores. Complurium opinio eſt Hiſpaniolam fuiſſe. Aliis longius hæc remota videtur, nec probabile Pœnos crebro tam longinquam navigationem ſuſcepiſſe. Non deſunt qui opinentur Pœnos in Braſiliam navigaſſe ac ab illis Barbaros deducunt, quæ ſententia Emmanuelis de Moraes libro decimo Hiſtoriæ Braſilienſis nondum editæ. Sane facilius in Braſiliam quam ullam aliam regionem tempeſtatibus ejici potuerunt dum in Africa circum-

cumnaviganda occupantur, Simili casu Capralis eam Americæ partem detexit non quidem tempestate ejectus, sed quod Africæ oram vitans, in novas illas terras incideret. Quid mirum si idem Carthaginensibus acciderit? & casu vel studio repertam regionem coloniis frequentarint?. Nam libero commeantes mari sæpiusq; adeundo cæteris incognitas terras, elegisse sedes juventuti, qua abundabant, probabile etiam Curtio videtur. Atque huc Comtæus illud Plinii refert: *Phœnices extra orbem Gades condidisse.* Ubi Americam intelligi vult & Phœnicum in ea colonias, plane contra mentem authoris, qui Gades Hispanicas extra orbem, id est fretum Herculeum & veteris orbis terminos

nos sitas, designat. Hæc igitur quæ de Carthaginensium navigationibus traduntur, supinam eorum negligentiam satis redarguunt, qui nullam apud antiquos mentionẽ ullius in has partes navigationis extare dicunt, quod Acosta & Lescarbotus facit.

CAP. VIII.

Tertius Phœnicum in Americam adventus. Salomoni nota America. In eam suas & Tyrias naves misit. Per mediterraneum mare. Ezi-ongeber & Tarsis ubi. Idumææ fines. Josephus defensus Parvajim an America. Peruvia nomen recens. Pererii argumenta refelluntur. Et Kircheri. Ophir in Monomotapa, Fura & Afura. Fodinæ mirabiles in Aiti.

PRæter has Pœnorum & Carthaginensium navigationes in Americam, extat adhuc alia Phœnicum non ex Africa sed ipsa Phœnicia: cujus prima fit mentio circa

Salo-

Salomonis ævum. Atque hic nobis tertius sit Phœnicum in Americam adventus. Cum immensa fuerit Sapientia Salomonis, necesse omnino est, ut magnæ illius terrarum partis non fuerit ignarus, quæ tot miraculorum ferax est. Sive igitur ex Erythræo, sive Mediterraneo mari solverit ejus classis, Americam, præsertim trienni navigatione, petere potuit. Quanquam sententia Goropii Becani & Fr. Bivarii non omni fundamento careat, statuentinm factam illam navigationem per mediterraneum Mare, non vero quod communiter putant, Sinum Rubrum. Quia & Tharsis & Tyrus & Aziongeber ad Mediterraneum: nec Tyria classis ex sinu Arabico solvere potuit, cum qua iverunt Salomonis na-

ves. Nam Hiram non classiarios tantum, sed & classem Salomoni suppeditavit, Nec Eziongeber cujus Moses meminit ad littus Maris Rubri: sed interius prope Cades: cum Israëlitæ semel tantum ad mare illud fuerint; neque eadem cum illa unde classis solvit: quippe illa unde classis solvit in Idumæa sita: quę non attingit Rubrum sed mediterraneum Mare, sicut ex Ptolemæo patet. Et in Idumæa secus mediterraneum Mare Gastion Gaber vel Gabriæ est, apud Strabonē; Ptolomæo Beto Gabriæ, cui vicina Elath penultima Idumææ civitas, quoq;, cum terminū quēvis Suph, notet; non Erythræo tantum mari, quanquam huic frequentius; verum etiam Mortuo & Mediterraneo tribuitur. De Tarsis mirum

est adeo hæsitare doctos, cum Tar-
tessus Hispaniæ regio celeberrima
& priscorum navibus multum fre-
quentata ob auri copiam sit. Igitur
non in genere quamlibet regio-
nem longe dissitam, nec quodli-
bet mare notat, sed Hispaniam Ci-
liciam, & totum Mediterraneum
mare. Quemadmodum illud ho-
die Arabes Damascenum ab urbe
& regione vocant. Jonas clare di-
cit quod ex Joppe in Tarsis navi-
gatum fuerit. Igitur Tarsis ad Me-
diterraneum mare Porro navigare
in Ophir & in Tarsis unum idemq;
est; sicut ex II. Reg. xxii. collato 1. Reg. 22. 49
cum II. Chron. xx. patet. Hæc in- 2. Chron. 9. 17.
quam argumenta faciunt, ut Salo-
monis, Hirami & Josaphati naves
per mediterraneum mare in O-
phir & Tarsis navigare potuerint,
 & hinc

& hinc in ipſam, quod triennium ſuadet, Americam. Quibus hæc ſententia diſplicet, toti in eo ſunt, ut probent Ezion Geber & Eloth fuiſſe ad mare rubrum, quia ſitæ in Idumæa, quæ olim eo uſque extenſa. Sed cum æque mediterraneum attigerit, nihil efficiunt. Deinde falſum eſt unquam terminos Idumææ ad mare rubrum productos. Tempore Moſis Madianitæ littoralem illum tractum accolebant, poſtea Troglodytæ, Idumæi interiores. Joſephus manifeſte Eziongeber apud Berenicen, id eſt mare mediterraneum ponit. Fruſtra is erroris inſimulatur vel culpa in librarios rejicitur. Ad hæc omnia accedit, quod Tyrium regnum longe à rubro mari & ad mediterraneum ſitum fuerit. Quomodo ergo Hi-

romus

tomus naves suas per Arabicum sinum emisit? Nam Fulleri commentum nulla ratione nititur: *Salomonem ab Hiromo nautas petiisse. Horum Phœnicum coloniam pro Indica mercatura Aziongebra & Elanis constitutam.* Sed utcumque se hæc res habeat, sive per Arabicum Sinum sive per mediterraneam mare navigarint, in Americam venire potuerunt quod Vatablo & Ariæ Montano visum. Et hic quidem ex vocabulo פרוים *Parvajim* argumentum petit, quo utramque Americam septentrionalem & meridionalem designari putat, conjectura plane futili. Nam Peruviæ nomen recens & ab Hispanis demum inventum, quod à Biru piscatoris vel rivi nomine, non intellecto deduxerunt, sicut Garcilasso de la Vega testa-

testatur. Verum ejus nomen Tahuantinsuyo fuit, quo quatuor mundi cardines designabant. Argumenta quæ Pererius contra Vatablum & Ariam affert levioris momenti sunt, quam ut propterea Tyrii & Israêlitæ America prohibendi sint. Putat propiorem ex Mediterraneo navigationem fuisse. Quasi breviora semper & non tutiora interdum itinera sequeremur. Porro Mediterraneum Mare illa ætate infestum piratis fuit & in Cretensium, Rhodiorum, Tyrrhenorum, Carthaginensium ac Hispanorum potestate. Præterea quid pro navigatione per mediterraneum afferri possit dictum est. Elefantos & pavos fateor in America non esse. De simiis & cercopithecis fallitur Pererius. Nam se-
rocis

rocissimos in Dariene & Terra firma Martyr testatur. Nec putandum est omnes merces, quas illa classis attulit, ex una regione petitas. Quod æque absurdum est ac si quis concludat, Belgicam classem non navigare in Brasiliam, quia ebur & alia, affert quibus illa regio destituitur. Nam merces ex variis regionibus variæ à mercatoribus petuntur. Ita cum Africa fuerit præternaviganda dives eboris & pavorum; inde hæc petita & cum Americano auro reportata dicere inpromptu est. Tum notam fuisse phœnicibꝰ ex mari Erythræo circa Africã usq; ad Gades navigationẽ Herodotꝰ testatur, qui tradit: *Neconem ex Ægypti Regem operâ Phœnicũ mari Rubro omnem Africa continentẽ usq; ad Gaditanum fretum & inde in*

Ægyptum exploraſſe.) Kircherus multo ineptioribus argumentis navigationem Salomonis ad Indiam Orientalem reſtringit. Hoc enim clarè docere onomaſticon Copto vox Arabicum ubi Hend explicetur Ophir. Aurum Parviam fuiſſe ex ואוים Javaim hoc eſt Javis inſulis. Ita enim eas à Rabbinis vocari. Quæ nugæ febriculoſæ ſunt.

Igitur nihil obſtat quo minus in ipſam Americam Hiromi & Salomonis claſſes auriferæ potuerint excurrere; quod ſuadent, tum triennium quo peracta, tum ingens auri ſumma quæ allata. Enavigato ſinu Arabico, ſi ex illo navigationem inſtituerunt flexa in occidentem claſſe, juxta littus Africæ Monomotapam advecti ſunt. Quem locum

locum esse Terram Ophir, Barros, Lopez, Santos non absque firmis rationibus statuunt. Johannis dos Santos in Æthiopia Orientali verba hæc sunt: *In Monomotapa apud Massapam mons est nomine Fura sive* Afura, *apud quem dites auri fodinæ sunt. In cacumine ejus rudera antiqui ex lapide ædificii, quale non alibi in tota Cafraria conspicitur. Incolæ tradunt eas ædes fuisse reginæ Sabæ & hanc Terram sive Afuram esse Salomonis Ophir. Ibidem sunt præstantia ligna & pavones. Navigatio potuit triennis esse ob ruditatem ejus ævi & pigritiam Cafrorum.* Hæc Santos. Ad quæ Purchasius: *Crederem* inquit *his argumentis nisi Moses Ophir in Orientali India collocaret.* Quod falsum; & ostendunt eruditi Joktanitas omnes in Arabia & vicinis ei

regionibus consedisse. Et Ophir ac Tharsis quamvis longe dissitam regionem Hebræorum phrasi significant. Ut frustra certæ regioni sive illa in India sit sive Africa, adstringatur, Acosta fatente: nam omnibus illis locis accommodari potest. Repertæ etiam in Aiti mirarabilet fodinæ, ex quibus aurum à Salomonis classe petitum Columbus judicavit. De illis in navigation. Columbi ita scribitur: *Barthol. Columbus in Hispaniola invenit specus altißimos & vetustißimos, unde ajunt Salomonem aurum suum eruisse. Hæc aurifodina pretendebatur ultra milliaria* XVI Hæc ille. Ingens omnino argumentum, gentes olim eam insulam accessisse metallicas, quales ab omni ævo Phœnices & Hispani fuerunt. Nam illæ fodinæ, non ab

Aita-

Aitanis, quales reperti, quos metallicæ rei penitus ignaros fuisse, & venas in terræ visceribus ignorasse, constat. Aurum ex rivis sublegebant. In ejusmodi fodinis relictos à Salomone Phœnices qui aurum & materiam navibus onerandis præpararent communi gentium more probatur. A quibus postea desertis ibi vel sponte manentibus, gentes aliquot oriri mixtione cum barbaris facta, potuerunt. Quemadmodum Bomferrus teste Maffeio Peguenses ab his ortos contendit, secutus Lusitanorum opinionem, Ophiram in Oriente tante ponentium.

CAP. IX.

Phœnicum colonia in mari Atlantico. Canaria Veterum Fortunatæ.

Numero [illegible] Etale

Ptolemaici fallaces. Canaria non à canibus sed Chananæis dicta. Cerne ubi. Mar de Sargasso. Gomera ab Amoræis. Dyris. Lingua Guanchum qualis. Ejus aliquot vocabula. Antiquitates Guanchium, Gigantes. Canarii olim cultiores. Postea ignis usum amiserunt. Ut & Sinenses quidam insulani.

ET hæc in universum de triplici Phœnicum in Americam navigatione. Nunc quas in illo Mari Atlantico terras adierint, ubi nominis sui memoriam, ubi sedes posuerint, dicendum restat. Primæ extra Gades navigantibus Fortunatæ, Hesperides & Cassiterides occurrebant. Ad omnes Phœnicum classes appulisse, prisci docent, Fortunatæ cum illis quas Canarias dicimus eædem sunt. Quod ex numero & nominibus patet. Septem enim sunt, quanquam nautæ illi, qui ex Atlantico Oceano ad Sertorium venerunt, non nisi dua-

duarum meminerint, easque à continenti Africæ x CIↃ pass. remotas. Sed non constant sibi antiqui in locis extra Gades, ut ex Plinii narrationibus de Fortunatis patet. Ita nec obstat latitudinem apud Ptolemæum potius Insulis promontorii viridis competere. Nam numeris ejus in remotissimis locis fidendum non est. Quantum in Germania, quæ propior, peccarit, Rhenus testimonio esse potest, cujus ostia duobus integris gradibus loco movit & ad LIV posuit, ubi hodie Albis maria subit. Igitur Canariæ non à magnis illis canibus, quos in earum maxima repertos Juba tradit, sed à Cananæis dictæ sunt levi literæ N in R. mutatione, quemadmodum Nebucadnezar & Nebucadrezar, Nisbon &
Nis-

bor promiscue dicimus. Qua voce Latini turpiter, ut in aliis, decepti sunt, Canes ex Cananæis & Canariis facientes. Cujus rei certissimum argumentum est: quod cum fortunatæ ultimo detegerentur, nulli canes ibi reperti, Gomara teste. Quis credat extinctos interea temporis omnes vel aliò translatos? Falsum igitur quod Latini de canibus tradiderunt, secuti Jubam authorem haud semel vanitatis manifestum: & nomen à Cananæis deductum est. Quæ Scylax Cariandenus commode illustrat. Phœnices enim dicit *extra Herculis columnas in Cernen; ac inde in oppositum continentem Æthiopiæ crebro navigasse*. Ubi quæ sit illa Cerne diu quærendum non est; multo minus cum Strabone reprehendendus

dus Eratosthenes quod talem insulam extra fretum Herculeum collocarit. Nam ejus locum tam accurate signavit author; ut alia esse non possit quam ex Fotunatis una. Dicit enim *ultra Cernen innavigabilem Oceanum esse propter herbarum & algæ supernatantis copiam*. Id quod Christ. Colon, deinde Lusitani verissimum esse deprehenderunt. Nam à gr. xx ad xxxiv, circiter ccc. clↄ passuum ab Africa totus Oceanus ita gramine contectus est, ut in eo campi & Insulæ videantur natare, & vi perrumpendum navigantibus sit. Quod *Mar de Sargasso* Lusitani vocant. Quoniam igitur extra Cernem talis Oceanus, necessario ipsa inter gr. xx & xxxiv sita erit, Mare de Sargasso & Africæ continentem. Quo

spatio

ſpatio non aliæ continentur inſulæ quam Madera & Canariæ ſeptē cum aliquot aris & ſcopulis incultis. Unam igitur ex his Cernen eſſe oportet. De Madera, falſum, quia ab omni ævo inculta. Reſtat Canariam fuiſſe: quod nomen ita in Ceren corruptum à Græcis & detortum videtur, quemadmodum ex Atargete Derceten fecerunt. Nam Plinius vel errat de ſitu Cernes, vel duæ hujus nominis inſulæ fuerunt. Ipſe enim eam contra ſinum Perſicum & ex adverſo Æthiopiæ locat ubi hodie Madagaſcar eſt. Rectius alibi ex Polybio in extrema Mauritania contra montem Atlantem.

Quemadmodum igitur à Cananæis dicta eſt Canaria, ſic ab Amoræis Gomera. Quod longe proba-
bilius

bilius, quam si hoc nomen cum Fr. Bivario & Nebrissensi deducas à Gomer Japheti filio. Nam consedisse in Mauritania Amoræos dictum: unde in has insulas brevis trajectus. Sicut ut Gomeræ Teldæ & Ayatirmæ nomina ex Mauritania petita esse Gomara observat. Et de *Ayatirma* altissimo Teneriſæ monte locuples testis Strabo est qui decimo septimo libro tradit, *Dyrim ab indigenis Mauritanis appellari eum montem qui Græcis Atlas dicitur.* Unde Dyrma & vocula adjecta Ayatirma. Ut nihil certius sit quam Canarios ex Africa profectos. Nam lingua Guanchum, qui hodieque Hispanis permixti supersunt in oppido Candelaria, admodum affinis est Maurorum in Barbaria. Ita testantur qui res

Johan-

Johannis Bethencourtii primi Fortunatarum Regis scripserunt. Supersunt quædam vocabula ex quibus judicari potest. Deum vocabant *Achuhurahan* ter maximum *Achuhacanan* altissimum, *Achguayaxerax* conservatorem omnium rerum. *Echeyde* infernus. *Tomarco* vestis ex pelle agnina. *Mozan* frumenti genus quo pro pane utebantur. *Yoya* succus, *Chacerquem* mel ex Yoya. *Adexe* Rex, *Guayota* diabolus. Quam diu inhabitarint illas insulas exinde fieri conjectura potest, quod antiquitates suas ex cadaveribus, quæ adhuc supererant incorrupta supra mille annos, extenderint. Gigantes quoque in iis incredibili magnitudine, quorum unius ossa in sepulcro Regis Guymur qui ex ejus posteritate,

tate, reperta sunt, longitudine pedum quindecim. Unde Guanchárum nomen acceperint haud dictu facile, saltem haud multum ab Anakim abludit. Et aliam olim, id est cultiorem Canariarum faciem fuisse hoc argumento est, quod oppidorum ac ædificiorum ruinæ adhuc Plinii & Solini ævo extitérint. Sane Pindarus Saturni urbem in Fortunatis collocat Olymp. Ode secunda, sive poëtica licentia, sive quod revera talis tum exstaret. Cumque Plinii & Jubæ ævo desertæ jacuerint, exinde Latius colligit, *insulares illos alio profectos & forte in Americam.* Id certum est, tandem omnia ita in barbariem degenerasse ut etiam ignis usum ac notitiam amiserint. Hoc cultis quoque gentibus quandoque

con-

contingere alia exempla docent. Est apud Sinam insula *los Jardenas* cujus incolæ à Sinensibus originẽ traxisse putantur, qui non minus ac Canarii ignem ignorarunt, teste Purchasio. Cæterum Phœnicibus assertas Fortunatas qui videre prolixius vult, Marianam in Hispanicis consulat. Sub primum Hispanorum adventum circa A. Ch. CIϽ CCCC populosissimæ fuerunt, adeo ut in sola Tenerifa incolarum ad quindecim millia & novem Duces numerarentur.

CAP. X.

Caßiterides. Sunt non Gorgades sed Azores. Lescarboti ineptiæ. Phœnicum in eas navigationes. Quas clam habuerunt. Incolæ Cassiteridum in Americam navigarunt. Madanina, Guacane, Aiti unde dictæ. America priscis nota. Phœnicum nomen in America frequens. Mosk sive Pankunnawe. Gigantes in Amer

in America. Alii à Chichimecis. Magellanicorum vocabula. Aitani Hebraeos & Arabes pronunciatione sua referunt. Eorum lingua fere periit. Comtaei error. Nomina locorum Phœnicia apud Americanos. Guancha. Cannares. Darien. Kar. Nomina fluviorum in Beer & Nahar. Beragua. Ciorotegani sunt Carthaginenses. Canibales & Caribes Pœni, Lingua Punica apud Aitanos & Isthmicos. Cynato. Guaibba Majani. Ciba Boa. Macana. Gua. Apud Jucatanos. Cin Cana. Conez. Cotoche. Voces Phœnicibus incognitæ. Guacasa. Jarima. Cn. Attabeira. Areiti. Anacauna, Caizcimu. Amaca, Casiqua. Chebi. Tiba. Mumu. Tectetan.

POst Fortunatas Cassiterides sequuntur, quas Comtæus pro Hesperidum insulis & Gorgadibus accipit, ex male intellectis Dionysii Periergetæ verbis. Νῆσυς δ' Ἑσπερίδας, τόθι κασσιτέροιο γενέθλη. Hesperidas hic accipit γενικῶς pro insulis occidentalibus, quo sensu etiam Cassiterides ac Fortunatæ

sunt

sunt Hesperides. Et Strabo vel leviter inspectus omnem dubitationē tollit. Dicit ille ad Aquilonem Hispaniæ Cassiteridas sitas, Quod de Hesperidibus falsissimum, verum si Azores intelligantur. Quanquam fatendum sit antiquos illas insulas sæpe confundere, quemadmodum Pindarus in Pythiis, Ode decima Hyperboreos in Gorgadibus habitare scribit, easque pro Fortunatis accipit. Lescarbotus denuo inscitiæ suæ specimen exhibet dum Hesperides plane in Americam transfert, cujus hæc sunt verba: *Concludo Hesperides haud alias esse quam Cubam, Hispaniolam & vicinas alias in freto Mexicano. Herculem ibi fuisse haud alienum fuerit ab ejus virtute.* Quæ perabsurda sunt. Navigatum à Phœnicibus

in

Cassiterides Strabro libro tertio docet cujus verba memorabilia sunt. Nam & qui earum incolæ tum temporis fuerint, & unde orti & quantum Phœnicibus in ea navigatione situm fuerit, exinde colligitur. Incolas ex Hispanis ortos similitudo morum docet. Nam *vagos, barba in morem hircorum, vestitu atro, togis ad talos demissis fuisse & cum baculis ambulasse.* Quæ omnia Hispanis Athenæus tribuit. Porro *Phœnices primus temporibus solos in eas navigasse, & celasse alios hanc rem diligenter, donec P. Crassus post crebrā inquisitionē eas detegeret Romanis. Ipsos Cassiteridū incolas pacis studiosos & maritimis omnino deditos actionib9 fuisse.* Itaq; & in Fortunatas & Cassiterides frequenter navi-

navigantibus, non potuit occulta manere America. Et Cassiterides, adeo navigationibus dediti, quo potius quam in Americam navigarint dici non potest. Quinimo omnes vel metu Romanorum vel paucis studio in Americam navigasse, insuperabili argumento colligimus. Quippe cum superioribus seculis primo à Flandris; deinde Lusitanis detegerunt, incultæ omnino fuerunt. Atqui adhuc Strabonis ævo cultæ omnes una excepta. Igitur alio migrarunt; nec fugientibus turbas Europæas & Africanas alia commodior terra quam America. His in eo Oceano Lucaiones insulæ, olim una continens, proximæ sunt. At quas Phœnices venisse *Madannina* & *Guacane* docent. Quarum illa, ut vide

videtur à Madiannæis: hæc à Chananæis dicta. Nam Chanaan etiam *Chna* contractè dictus; unde cum articulo *Guaçana*. Ex Madannina in Aitam & vicinas insulas ventum. Ubi *Cahonao* dicitur illa regio ad quam Matinoënses primas sedes posuerunt. Et in Huhabo *Canabacoa* est. Ipsum gentis Aitanæ nomen ab Hettæis mihi ductum videtur. *Aiti* asperum notat & terrificum. Idem חַת & חִתָּה, unde Chittæi denominati.

Ex his insulis in ipsam continentem Americæ Phœnices trajecerunt. Atque hoc est quod Plato dicit: *ex Atlantica insula pervenire ad alias proximas: hinc ad oppositam continentem.* Quam Plutarchus libro de facie in orbe Lunæ μεγάλην ἤπειρον ultra Atlanticas insulas vo-

cat; & Theopompus apud Ælianũ immenſo ſpatio extendi vult. Ut nemo impoſterum dubitare debeat, quin nota priſcis America fuerit, tam clare ſitum ejus deſcribunt, extra fretum Herculis, in Oceano Atlantico, Occidentem verſus multorum dierum navigatione, immenſa magnitudine. Phœnicum nomen multis in locis frequens; & falſum eſt, quod Martyr dicit: *à Panuco rege, qui tempore Cortesii vixit, regionem illam nomen tuliſſe.* Rectius alibi, *à Panuco flumine & regnum & regem nomen tuliſſe* dicit. Certius adhuc eſt à Pœnis & regionem & flumen nominatum. Nec aliunde *Panama* Iſthmi, *Puna* Peruviæ & *Bunigando* dictæ, quàm à Pœnis qui & Puni, Sic *Pinoles* Novæ Hiſpaniæ antiquiſſimus populus

lius Herrera teste. Quibus antiquitate ac sedibus proximi *Mazateca*, vel *Massageta* Scytharum, vel *Mazaces* Afri una cum Pœnis in Americam delati. Et inter Chichimecas *Panues* Pœni sunt, *Guamares* in Xalisco Amoræa propago, Ex Panuco pars Phœnicum in eas regiones, quæ nunc Nova Anglia, venerunt. Quod exinde patet: qui originem suam ab Euronoto constanter ducunt. Ibi animas majorum, ibi suas post obitum: ibi magnum gentis Deum *Kautantowwit* degere credunt. Ergo quia & majores & Deos suos ex illa plaga deducunt, inde procul dubio exorti sunt. Punicam originem hoc innuere videtur, quia clarissimos Septentriones *Mosk* sive *Pankunnawv*; id est ursam vocant,

Rogero Guilielmo vehementer & jure mirante. Quanquam is à Græcis hoc fluxisse putet. Sed Græci astronomiam & stellarum formas atque nomina Phœnicibus debere nemo dubitat. Ac ne quis obtendat multos in America gigantes immani corporum magnitudine fuisse, nemo ignorat eosdem in Chananæa Anakæorum nomine percelebres fuisse. Reperti Gigantes in Nova Hispania circa Tlascalam & in Jucatana: inde in Peruviam transfretantes, circa Mantam & Tumbez consederunt. Quæ causa cur Indi ex transmarinis regionibus eos venisse dixerint. A culta gente originem traxisse indicio sunt moles & magnifica ædificia, quæ passim erexerũt. De quibus ita: *Ajunt Peruani illos gigantes venisse per mare, bellum intu-*

lisse

lisse indigenis & superba ædificia construxisse. Monstrant hodieque puteum ex lapidibus magni pretii: Dicunt prætereà illos ob enormia flagitia, igne cœlesti concrematos. Quod verò Lætius gigantes hos Chichimecas fuisse & non mari sed per Isthmum ex Mexicana in Peruviam venisse arbitratur, id eum Acostæ relationibus non convenit. Chichimecæ homines rudissimi & incultissimi. At hi, ut dictum, belli pacisque artium periti, & ædificia, rem Chichimecis incognitam, extruxêre. Nec degenerasse dici potest, cum penitus delecti perhibeantur. Admodum sane probabile est, Anakæorum propaginem fuisse, & cum reliquis Chananæis in Americam, quoque tandem casu, venisse. Nam & nomen hoc in au-

ſtrali America frequens. *Cajuma* Caribanæ vincina nomen Chananæorum refert, nec quicquam mutatum niſi quod extrita inter pronunciandum, propter concurſum duarum vocalium, litera Nun. Sic *Cana* fluvius apud Joſuam: quo Kenæi quoque pertinent. *Canapei* Granadæ, *Campot* Carthagenæ, *Cannares* Peruviæ, à Cananæis omnes orti. Quæ poſtrema gens, ſi Latinis de nomine ſaltem innotuiſſet, proculdubio rurſus à canibus eam deduxiſſent: ſicut in Canariis acumen oſtenderunt. Atqui Cannares & Canarii iidem: nimirum à Cananæis. *Guanches* incolæ Canariarum. In Peruviæ Xauxa & Andabaila ejuſdem nominis *Guauches* habes. Apud Cannares *Caxamalca* Ingarum regia. Nec Tyri nomen

nen incognitum. Cujus licet Homerus non meminerit: diu tamen ante ejus ætatem ab Agenore ſtructa, & urbs munita Joſuæ temporibus fuit. In America *Darienem* habemus: quo nomine duplex Provincia, una in Aiti, altera in Iſthmo Panamæ inſignitur. Fluvius quoq; *Tireeotus* in Aiti. *Tirroh* Jucatanis provincia; Nicaraguæ *Dirianz* & ei oppoſita Pacifici Maris inſulæ *Tararequi*. Popajan *Polindaram* habet. Uſitatum Phœnicibus urbes ſuas *Kar*, *Kir*, *Karja* vocare. Nota *Carchemiſch*, *Kir*, *Karthan*, *Kirjath Arba*. Cujusmodi plures Ptolemæus in Africa refert, ut *Caragam*, *Charbaſam*, *Curobin*, *Carpennam*, *Carepulam*, & quæ primo loco dicenda fuiſſet *Carthaginem*. Sic *Cyrena*, *Cirtha* & Hi-

& Hispaniæ *Carteja*. Cujus vocis nisi clarissima extaret memoria, dubitari vehementer posset an ulli unquam Phœnices in Americam venerint. Nunc tot extantibus exemplis ne locus quidem dubitandi relictus est. Quam Hispani Venezuelam vocant, indigenis *Coro* dicitur. *Caniraca* Pariæ fluvius & forte olim cognominis urbs, parum abest quin ipsam Carthaginem nobis ostendat. Quæ vero nomine *Chedraneach* & usitatius *Karaneach* dicta, id est civitas Anakim. Cumanæ lacus & insula *Curacao*; & vicina Provincia *Caraca*. Voce expressa ex Minoris Africæ oppido *Caraga* cujus Ptolemæus meminit. Sequuntur eodem ordine *Coromochos*, *Carora*, Trinitatis Insula *Cairi*. In ea Provinciæ *Camacata*,

cara, *Carao*, *Carjapan*, *Carinepagotes*, *Carona*, Insula Marannon pagos *Carnaupiep*, *Caranauve*, & in ipso flumine *Carapam* ostendit. In Caribana *Carspo*. Quasi Curobin dicas, quæ Carthagini vicina, Saracenorum tempore, Kairavvanæ nomine & Califatus sede imprimis claruit. Vel *Carepulam* Mauritaniæ. Borriquen *Cairabonam* habet. Sequuntur in eodem homicedonum littore *Caarien*, *Corpecari*, *Corpapi*, *Carripora*, Tot ejusdem tractus loca, insulas, oppida, Punicum Kar, quod ipsis frequentissimum, præferre: si quis nihil pro Punica origine facere putat: is eadem opera tot Africæ oppidis Phœniciam originem invideat. Sunt & ad Cartagenam insulæ *Caramairi*, *Carex*, *Codego*, Quam illa Amoræos quoque

 osten-

ostendit, *Codego* nomen insulæ *Cazon* exprimit: quæ objecta Carthaginensi portui fuit. Quemadmodum igitur oppida sua Kar Americani: sic flumina *Beer* & *Nahar* quod eos non minus Pœnis vindicat. In Cajana habes fluvios *Manmanury* & *Cassanar* qui in magnum Oronicona se præcipitat, *Oinare* Venezuelam irrigat. Quæ non minus Punicam originem ostendunt quam *Nabarmalca* Babylonicam, Quibus *Casnero* & *Akaniri* in Emeria addi possent, nisi Rhalegi fides, unde hæ petuntur, sublesta esset. Certiora sunt *Beragua* Guatimalæ, *Pira* & *Guatapori* S. Marthæ flumina. *Beragua* Indis aureum flumen notat teste Martyre Anglerio. Ubi *Ber* de flumine explicatur: quod ante dictum, Punicam origi-

originem oſtendere. Cubæ celeberrima urbs *Abana*: & ei oppoſita inſula ad El Jardin del Rey, *Obab-va*, Quarum originem qui quærit, is Phœniciam urbem Havam cogitet: unde non longe diſtat Abana Damaſci fluvius. Montes inter VViapoco & Cajana C *illuedemo* vocantur, Proculdubio Phœnicum voce, quod Orientem verſus protenſi eſſent. *Arabam* in Joſua habes. Unde Inſula *Aruba* Maracapanæ vicina. In Nicaragua primus & antiquiſſimus populus *Ciorotegani*. Ut diutius Cartaginenſium nomē in America quærendum non ſit: nam inventum eſt. Iis vicini *Coribicani*. Sicut Carthagini Curubis. *Canibales* nihil vetat à Punica voce deducere. Nam & alterum ipſorum nomen, *Caribes*,

quod

quod fortem & asperum notat; ab illa origine. Notum Cananæorum gentem Raphæos fuisse. Unde cum augmento Caribes. Nam & *Rapha* notat hominẽ tremendum & fortissimum, & *Careb* prœlium est. Unde *Caribes* populi bello asperi & fortes. Quod Canibales Punica voce, quæ gratiosos Dominos notat, voluisse à victis ob metum appellari, non videtur ab ipsorum natura & moribus alienum. Nam eadem clarissimæ Annibalum familiæ nomen apud Pœnos dedit. Sicut & in Idumæa Baalchanunes fuerunt. Cumque plura Punica in illo littorali tractu occurrant, quid verat quominus etiam hæc iis restituatur. Nam testatur Herrera, *Canibal* lingua Caribum significare virum fortem, quæ nominis expli-

plica-

plicatio accurrate Phœnicium *Bal* & *Hanum* exprimit. In Aitanorum & Isthmicorum lingua manifesta extant indicia Punicæ originis. *Cynato* iratus, est ipsissimum קנאה quod vehementem indignationē, Zelotypiam & vindictæ studium significat, *Guaibba* vade. *Machabuca* quid ad me. *Majani* nihil. *Ciba* Saxum. *Copei* bitumen & arbor eam fundens. *Canoa* navis. *Guazzavara* certamen hostile. *Boa* domus. *Macana* gladius, *Gua* demonstrativus articulus. Hæc omnia apud Martyrem extant, & reliquiæ sunt linguæ qua insulares illi Americani olim usi. Quibus hæc addantur: *Teitoca* esto quietus. *Techata Cynato guamechina* Dominus multum irascetur. Quæ omnia Punicam linguam quam proxime referunt.

Gua-

Guaibba à בורא si præponas articulũ. *Macbabuca* compositum ex בי & מה & ך: unde malim explicare *quid ad te*. Copei à כפי. *Majani* est מאן vel מאן quod renuere & nolle significat. *Ciba* ipsissimum כיפא. *Canoa* idem quod אניה, quale navigii genꝰ Urabensibus *Culchæ* vel *Uru Boa* ad בית revocandum, pro quo Syri & Arabes per Apocopen dicunt בי, *Bai*, quod propriꝰ ad Aitanũ *Boa* accedit. *Macana* ex מכרה, R in N mutato quod frequentissimum, sicut & in Nova Anglia promiscuè dicũt *Ayum*, *Alum*, *Arum* & *Anum* teste Rogero VVilhelmio. Articulum illum Gua, quo creberrimè utuntur, Phœnicium ה & significatione & sono & usu est; nisi quod eum Americani etiam propriis nominibus præfigunt, obliti, ut videtur, regula-

gularum Grammatices. Sic *Anatā* & *Natan*, *Habacoa* & *Bacoa*, *Cuzamil* & *Acuzamil*, *Culvacan* & *Haculvacā* apud Martyrem promiscuè habes. Hujus articuli usus à Xalisco usq; ad fretum Magellanicum deprehenditur. In Virginia, Nova Francia & universo illo tractu nunquã occurrit. In Mexicana non nisi rarius. At apud Jucatanos quam evidens ex paucissimis illis quæ supersunt, Phœnicum lingua? *Cui Cana* quomodo vocaris. Ki Arabibus vox dubitandi est, num, an, vel etiam quia, quoniam, significat. כנה est nominavit, ut iterrogarint Jucatanenses: *an nomen habes?* *Conez cotoche*, venite in domum meam Phœnicum. כנס est colligere, convenire, congregari. Cotoch pro domo non-

nondum occurrit, nec mirum in tanta confusione multas voces periisse vel ex aliis linguis irrepsisse. Ultimum tamen E affixum Phœnicium Jod refert. Quorum convenientiam cum Phœnicia lingua nondum deprehendere possumus, hæc ferè sunt. *Guacca* regio vel vicinia. *Jarima* podex: unde nomen parti Hispaniolæ Guaccajarima. *Cu* templum. *Attubeira* mater Dei. Nisi tamen illud beira à ברא deducere velis, ut creatorem denotet. *Areiti* carmina. *Anacauna* flos auri. *Caizcimu* principium, oriens. *Amaca* lectus pensilis. Quæ duo tamē posteriora nō plane incognita Phœnicibus. Iis שכם unde השכים, mane & ante solis ortum aliquid agere significat. Arabibus vero מעלק lectus est vel aulæū lecti, quia suspen-

dun-

ſtuntur & ſpeciem convallis præbent. *Caſiqua* Rex, quem in Coiba *Chebi*, alibi *Tiba* vocāt, quod Phœnices חוב & שוב exprimunt. Nobiles in Hiſpaniola *Taino*; alibi *Jura*: *Mumu* Veraguanis pagus. *Tectetan* Jucatanis, non intelligo. Ex hoc ſpecimine patet majorem inter pauca hæc vocabula & Phœnicium ſermonem convenientiam deprehendi quam ut à mero caſu profecta videri poſſit.

Illis qui ad portum S. Juliani à Magellano inventi fuerunt; Os *Piā*, mentem *Sechen*, lingua *Sshial* vocatur. Quæ Punica ſunt, ex פה, זקן & לשון per ſyllabarum tranſpoſitionem. Et obſervavit P. Martyr *Aitanos in univerſum Hebræorum & Arabum aſpirationes expreſſiſſe*.

Ver-

Verba ejus sunt: *advertendum est nullam inesse adspirationem vocabulis ipsorum quæ non habeat effectũ literæ consonantis, imo gravius adspirationem proferunt quam nos F consonantem. Proferendum est quicquid est adspiratum eodem habitu quo f sed minimè admoto ad superiores dentes inferiori labello, ore autem aperto, ha, he, hi, ho, hu, & concusso pectore. Hebræos Arabicos eodem modo suas proferre adspirationes video.* De quo quidem optime judicare potuit perfunctus ad Campsonem Gaurium Ægypti Soldanum legatione. Idem de præfixis & suffixis observavimus. Quod non leve originis argumentum. Nam ex literarum sono & familiari singularum gentium in certis literis pronunciandi ratione & auriũ judicio: item ex compositione & de-

& declinatione vocum, certiora ſumi poſſunt indicia cognati ſermonis quam è ſingulorum verborum ſignificatione: quod in ſimili argumento Buchananus monuit. Ita ex locorum & rerum ac gentiũ nominibus, quantum fieri potuit in tanta quæ ſuperſunt, paucitate, oſtenſum eſt Phœnices in America conſediſſe. Nec quicquam dolendum magis quam ita cæde exhauſtas illas inſulas & continentis magnam partem, ut cum populis & locorum & rerum ac perſonarum nomina interciderint. Quod niſi factum eſſet, non dubitandum, quin, cũ quæ ſuperſunt pleraq; ex Punica lingua deducantur, longe maximus Punicarũ vocum numerus adduci potuiſſet. Et tentavit in hoc argumento aliquid Comtæus,

sed exiguo successu. Nam in eo statim impegit quod Phoeniciam linguam in Mexicana & apud Mareschevvachæos, Sagadahocas, Joas, Hurones, Hochelagenses quæsivit. At hi in universum Scythicæ originis, & Phoenices in insulis & austro quærendi. Quid quod pleraque ejus vix ullam convenitiam habent, ut Abila, Anthila, Agacha, Holedonch, & Edom? Unum id bene, *Joas virginem vocare* Hellotii quod Phoenicum אייליד & טלטא exprimere videtur.

CAP. XI.

Nomina propria Phoenicum apud Americanos. Abenamago. Benomia. Ben Berosia, Aben Berosca. Bogota, Anakhuz.

SEd jam tempus est, relictis locorum nominibus, personarum lustrandi. In quibus si quid occurriti

it quod indubie Punicam originem spectat, ideo majoris momenti esse debet. Igitur in Isthmo Panamæ, ut hinc potissimum ordiamur, fuisse *Abenamagos*, *Abibeibas*, *Abraibas*, *Benomiamas*, P. Martyr & Gomara testantur.

Quibus ad asserendam Punicam originem nihil clarius esse potest. Nam Punica esse ne quidem dubitandum est. Ac nomen *Abenamago* filium Magonis denotat. Quæ clarissima Carthagine familia. Sicut *Benomiam* filium Omminæ denotat. Quæ apud Arabes notissima stirps: cujus cum Abbasidis internecina odia. In Jucatan *Abdola*: In Panuco *Bardechuza*: In Guadalaiara *Barcimeca*. In Nixapa *Balderoti*. In Aiti *Maginneche* & *Magorigis* fuerunt Regum nomina.

na. Ut vel ex his nominibus osten-di origo Phœnicia possit. Sed sunt & alia. In Cumana *Beradachi* & *Barrachi*. Quorum hoc Barchinos respicit. Quod nomen in Jamaica Regium fuit: ubi tres ex ordine ultimi Reges, *Beroica*, *Ben-Beroica*, *Aben-Beroica* teste Athanasio Inga Peruano. Ubi Phœnicum morem in nominibus propriis constanter retentum videmus, insigni argumento, quodam ibi Phœnices cõsedisse, *Bogota* nomen Regis supra Peruviam in Nova Granada, Punicum nomen *Bogud* refert, quod in Mauritania quoque Regium fuit, ubi alia Regum nomina non occurrebant quam Bocchar, Bogus, Bocchus, & Bogud. Ab Anakæorum gente superest in Regũ nominibus vox *Anak*. Unde *Anakyuz*

Rex

Rex omnium Jaonum in Cariba-
na. Apud Parios *Anaxarat*. In Aiti
Anakaona. Quemadmodum & a-
pud Græcos nomen Ἄναξ inde de-
ductum esse creditur.

CAP. XII.

Mores Phœnicum à Scytis aboliti vel corrupti. Splendida ædificia. Casa Attanorum & Pæonorum similes. Oscula pedum. Tonsura. Sepultura. Nuptiæ. Canina caro. Convenientia inter Ægyptios, Cannares & Ciorotheganos. Cur vino, literis, fundis, Americani caruerint. Xalisciani fundibularii. Chananæi an homicidones?

DE moribus & Religione Phœnicum in America paucis propterea agendum est, quia cum antiquissimus ipsorum adventus sit, tot seculis labentibus patriæ consuetudines pleræque, ut fieri solet, abolitæ & mu-

& mutatæ sunt. Præsertim post-
quam Scythæ omnem illum orbē
innumerabili multitudine sua in-
undarunt, qui Phœnices barbarico
quodam diluvio absorpserunt &
in suos mores transformarunt. O-
mnis igitur ille cultus, quem Ame-
rica ante Mexicanos & Peruanos
vel præter eos habuit, non alii
quam Phœnicum genti, quantum
constat, adscribendus, quorum to
navigationes in Oceano Atlantico
ad longinquas insulas notæ sunt
Huc pertinent splendida illa & o
perosa apud Mantam Tiaguana
cum & Titicacam lacum Peruvia
ac alibi reperta ædificia Incarum
ætatem & adventum superantia
Nihil etiam similius quam Punic
mapalia & Aitanorum agrestes ca
sæ. De quibus Martyr: *erat*
figur

figura sphærica ex ligno, imagine territorii. De illis Cato quarto originum. *Sunt quasi rotundæ cortes.* Supersunt etiam quidam ritus communes utrique genti, ut pedes designatis regibus osculari, quod Rabbini osculũ magnitudinis appellant. Sic in Isthmo Panamæ, Reges moribundi ejus qui in regno successurus erat, pedes osculabantur, teste Gomara. Phœnices erant τροχοκουράδες teste Chœrylo apud Josephum primo contra Apionem, id est, accisis undique capillis: solum verticem relinquebant intonsum ac in nodum religabant. Idem Nicaraguani fecerunt & Jucatani, fronte rasi, capillis retro prolixis & colligatis. Quæ Græcis κυκλικὴ tonsura, & pro varietate ὀπισθοκόμοι erant Nicaraguenses,

enses, ἀκερσκόμοι Jucatani. Inter Pa-
rios, Darienses & Canarios Phœ-
nicum coloniam, magna quoad
mortuorum curam similitudo est.
Cadavera certis odoribus referta
& ita ad solem vel ignes exiccata ut
consumtis penitus carnibus, sola
pellis ossa constringeret, in ædibus
suspendebant ubi majores longa
serie, tot seculis incorrupti, vise-
bantur. Sic sponsas Regibus primo
concubitu deflorandas dare Cana-
riis pariter & Nicaraguanis rece-
ptum. Canina caro Jucatanorum,
Mexicanorum & Carthaginensiū
delitiæ. Haud dubie cum Phœnici-
bus Ægyptij quoque, ut in Græciā,
ita in Americam venere. Inter hos
& Cannares Peruviæ ac Ciorote-
ganos Nicaraguæ hæc conveni-
entia, quod virorum fuerit pur-
gare

gare domum, nere, inter mejendum conquiniscere; fœminis interea in foro & luce versantibus, & erecto corpore mingentibus. Nec obstat multa ignorasse Americanos, quæ Phœnicib9 notissima erãt, qualia ex multis sunt, usus vini, literarum ac fundarum. Nam neque Africanis, ubi latissimè Phœnices habitarunt, vini usus receptus fuit, nisi forte advectitii, eo quod solum illud vitibus inimicum esset. Quemadmodum de insulis etiam, Hispaniola, Cuba, & continente Septentrionali Acosta refert. Literas vero antiquissimi Pœni in Africa quoque ignorarunt & iisdem Baleares, indubia phœnicum colonia, caruerunt, videnturque posterioribus temporibus demum

in Africam illatæ. Cujus argumentum quod Cadmus Phœnix Ægyptias literas, non suæ gentis, in Græciam intulerit, quod Kircherus in suis Copticis demonstrat. Fundibularia ars quia admodum laboriosa ac à teneris exercenda, facile propter difficultatem in desuetudinem abire potuit. Sic apud Turcas sagittandi ars, nec non apud Anglos, qua majores illorum hostibus formidabiles fuerunt, ac tantum imperium pepererunt, hodie ita concidit, ut vix unus alterve ejus vel mediocriter gnarus supersit, quod Busbequio observatum. Cognitas Americanis fundas fuisse Chuquilla sive Tonitru, numen Peruanum, manu fundam & clavam tenens, indicio est & ipse fundarum usus adhuc apud Xalisca-

nos obtinere perhibetur. Quod vero author libri Sapientiæ, quem Philonem fuisse volunt, Chananæos homicedones facit, ejus feritatis ab aliis scriptoribus absolvuntur. Damnatæ libidinis rei sunt, cujus in Panuco & Terra Firma superfuerunt fœda vestigia.

CAP. XIII.

Religio Phœnicia in America. Eorum traditiones. Chamus Phœnicum numen. Lapis Cadenes. Chila Chambalba. Zemes Aitanorum. Stuckii assertio dubia. Pipelnm idolum. Peruanorum & Pœnorum sacrificia. Garcilasso negat humana sacrificia Peruanis recepta. Sanguinem mittere Phœnicium. Saltare super ignes. Bel Samen. Solis cultus. Guanibarum & Peruanorum convenientia. Baptismus apud Canarios. Cruces an à Carthaginensibus Americani acceperint. Comtaus rejicitur. Notitia America quomodo extincta.

RElIgionis Phœniciæ velut rudera quædam passim super-

 sunt.

funt. Ac primo quidem non videntur illæ Aitanorum & Peruanorum traditiones de hominum ac Deorum origine, à barbaris casu invētæ, vel ex Scynthica barbarie cū gentibꝰ immigrasse. Omnia enim profundiora sunt, & Mythicam Phœnicū Theologiam respiciunt. Ipsi unde hæc omnia haberent interrogati, *sic traditum à majoribus, sic Carmina prisca narrare*, dixerunt. Sed examinari omnia non possunt propter nimiam rerum varietatem & quia magna, ut in fabulis, discrepantia. Hoc ad originem sufficit, *Chami*, qui præcipuus Phœnicum Deus, claram extare memoriam in America. Nam quocunque terrarum Chami posteritas devenit; ibi hujus Dei & conditoris sui cultum retinuerunt

unt. Quod compendio Lucanus
ta exponit:

Quamvis Æthiopum populis Arabumque beatis
Gentibus atque Indis, unus sit Jupiter Ammon.

Æthiopum nomine comprehendit omnes eas regiones, quæ in Scriptura Chus appellantur: nimirum duas Æthiopias, Ægyptum, totam plagam australem & desertam Arabiam. De Ægypto res probatione non eget. Nam ea sedes Chami antiquo nomine Cham dicta est; quod suo adhuc ævo durasse, Hieronymus in Traditionibus Hebraicis ad Genesin testatur. Neque aliud Plutarchus vult dum Ægyptum in sacris Osiridis *Chemiam* dictam scribit. Et *Chemnis* urbs Thebaidis atque insula Herodo-

to & Melæ. Omnia à Chamo. Sicut & magna gens *Ammonii* : apud quos templum Jovis Ammonis religiosissimi cultus. Atque ad hoc Æthiopum Arabumque nomen Phœnices quoque referendi sunt, juxta vetustissimam Geographiam quæ orbem in tres præcipuas partes, Scythiam, Indiam, Æthiopiam dividebat. Phœnices Chamum *Beli* nomine coluerunt. Unde *Jupiter Belus* idem qui *Ammon*. Et vera appellatione *Chamos* dictus est, quem allusione quadam à pallore deduxerunt. Hujus Idolum dicunt *Lapidem nigrum specie mulieris* fuisse; qui à Saracenis Meccæ colatur, sententia parum probabili. Nam niger Caabæ lapis, rudi figura, non in mulierem formatus est, quantum ex Arabum scriptis constat, de

quo

quo nuperrimè in Arabum Historia celeberrimus Pocokus egit, sed illi similis quem Romani pro Termino coluerunt, de quo Poëta: *Capitoli immobile saxum.* Ejusmodi Deûm lapides Bætuli dicti, quorum alii Saturno, alii cæteris Diis, Jovi atque soli imprimis, consecrabantur. Et Heliogabali simulacrum, lapis basi circulari fuit in conum desinens, authore Herodiana. De quo alibi dicendum. Nomen Chami notissimum Aitanis fuit. Quorum Dii *Zemes* communi nomine dicti; quæ vox cum Japoniorum *Cames* ad amussim convenit. Apud Jucatanos priscus vates *Chila Chambal* celebratur. Habes ibi Chamum, habes Belum queque: unde composito nomine Chambal fit. Si verum

quod Stuckius de sacrificis gentilium scribit *Hispanos ante paucos annos quam illa scriberet detexisse insulam Carolinam, in qua frequentes statuæ aneæ visebantur, intrinsecus cavæ, manibus junctis passisque; quibus infantes diis immolandos concludebant & igne succenso comburebant:* Si inquam hoc verum est, habemus insigne argumentum Cananæos in Americam venisse, apud quos idem mos sacrificandi Molocho, ut Rabbini tradunt.

Sed quoniam nec authorem, unde petitum hoc, adscribit; neque ulla Carolina Hispanis tempore Caroli Cæsaris detecta vel ab eo nominata; neque rei tam memorabilis apud celeberrimos scriptores mentio fit: impositum Stuckio videtur; neque id nunc urgemus.

Ne-

Nescio an *Pipelum* in Insula Coatan Idolum respiciat id quod Ammonitæ coluerunt. Nam in lapideo throno sedens numē duas ad dextram ac sinistram mulieres adstitès habebat; de quo Benjamin Tudelensis in Itinerario. Juxtim altare in quo sacrificia oblata. Sicut apud Pipeles quoque lapis muliebri forma inventus & juxtim sacrificia. Phœnices Deos suos ἐν μεγάλαις συμφοραῖς cæde liberorum, adoratione quæ fit manu ad os relata, membrorum ad sanguinis missionem incisione, colebant; ut ex Sanchuniathone exemplis multis probari posse Porphirius testatus. Quorum duo priora Peruanis, tertium Nicaraguanis & Mexicanis receptum. Nam Peruani quandocunque vel publiba vel privata

cala-

calamitas urgebat, ne liberis quidem suis parcebant: quorum immani sacrificio Deûm iras & mala posse averruncari, putatum est. Neque hujus immanitatis alibi exempla quam apud Phœnices, Carthaginenses atque Peruanos extant. Jucatani cæde puerorum & puellarum Deos placare soliti, At liberis suis parcebant. Mexicani solos hostes aris admovebant, nec licebat Diis sacrificare, nisi in ipsa acie ac bello captos. Igitur Peruani ac Phœnices soli fecerunt quod omnes alios refugisse novimus. Quanquam Garcilassus hanc barbariem à sua gente alienam esse velit & contra Acostam neget, *viros & infantes ægrotante Inca immolatos, imo tantum abesse ut Inca humana sacrificia permiserint,*

ut

at etiam propterea vicinis suis bella intulerint & homines immolari vetarint. Peruanos Solem admota ori manu veneratos, idem Acosta author est. Nicaraguani & Mexicani peractis sacris sanguinem ex aliqua corporis parte, incisis visceribus, mittebant. Lapidum acervos Mercurio sacratos etiam in Peruvia reperit Acosta, quod Phœnicium esse notum. Marcus Lescarbotus pro Chananæa origine etiam hoc argumento utitur, *quod multi Americanorum saltarint super ignes quum Dæmones suos invocarent, quemadmodum & Chananæi fecerint.* Quod unde habeat, incertum. Magnus Phœnicum Deus *Bel Samen*, cœli Dominus, quem & Κρόνον, Saturnum ac Solem dixerunt, de quo incomparabilis

Vos-

Vossius. Nec in Dariene, Nova Granada, Peru, alius Deus cognitus. Apud Jucatanos erat marmoreus Leo pertusa cervice, in quem hostiarum sanguis effusus. Quid si Solem repræsentarit? *quem in Oriente Leonis specie cultum*, Julius Firmicus scribit. Divinis honoribus colendos qui vitam aliquo utili invento excoluissent, multis quidem recepta opinio, sed Phœniciæ originis fuit, de quo testem Eusebium habemus. Idem persuasum illis qui Novam Angliam colunt. Jam Guanche Canarienses cum Peruanis & aliis Americæ gentibus, in multis conveniebant. Utrique, cum siccitas esset, oves & capras ad balatum fame vel alia necessitate adigebant, eo balatu iram numinis placari ac pluviam impe-

impetrari existimantes. Baptismi nullibi clarior memoria quam apud Canarios, Infantes recens nati à fœminis certa verborum formula, infusa in caput aqua, baptizabantur, quæ si cum Jucatanensium baptismo compares, videbis miram omnino convenientiam, nec in Æthiopiam Abyssinam recurrendum fuisse Hugoni, cum Guanchæ in Fortunatis longè propiores essent, quibus ille mos in Americam illatus: Iidem unum summum Deum, rerum omnium conservatorem, animas immortales, inferni pœnas, tortorem Diabolum, agnoscebant. Ritum crucis à Carthaginensium mercatoribus Americanos accepisse quidam prodiderunt, quod vel propterea falsitatis manifestum, quia

nullus

nullus crucis ante Christum natum, honos, & quia crux fœdissimum apud Pœnos supplicium. Quæ Comtæus profert argumenta, Atlantes Afros à Dæmonibus vexatos, tum Magiam & Idololatriam Phœnicum pariter & Americanorum, quia multis gentibus communia, præterimus. Americanos Idola sua in lintribus more παταίκων Phœnicum, collocare, nemo probatæ fidei hactenus tradidit, sed de Sinensibus id verum est.

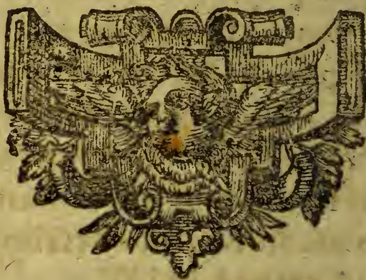
Ita Phœnices in Americam navigasse & ibi suæ gentis homines reliquisse, satis evidenter ostensum: quæ si inter se comparentur, nec per partes sed simul ac junctim examinentur, facile se curiosis antiquarum originum probabunt.

bunt. Quod vero postea hujus orbis tam luculenter cogniti, memoria penitus intercidit, & ipsi Americani adeo degenerarunt, ejus rationes multæ sunt, duæ autem præcipuæ, invidia Phœnicum & avaritia, ac quod publico edicto sub gravissimis pœnis navigationem illam Carthaginenses interdixerint. Non enim alios modo, ut Tyrrhenos, verum etiam suos Atlantico mari excluserunt, quod Gades tenentibus non dfficile fuit, unde paulatim extingui regionum remotissimarum memoria, Fama quidem ingens, sed paucis credita, adeo ut maximi judicii vir Strabo, Phœnicum extra Oceanum errores fabulosis narrationibus accenseat, Pulcherrimè Pindarus Nemeor, Od, IV.

Γαδείρων τὸ πρὸς ζόφον ἐ
περατὸν. ἀπότρεπε αὖτις Εὐρώπης
χέρσον ἔντεα ναός. (ποτὶ

Deserti à Carthaginensibus in illis Insulis ac continente, barbaricos & ipsi mores induerunt, non penitus tamen omnem originem suam ejurarunt, quæ se lingua, moribus, religione, adhuc ostendit.

Finis Libri secundi.

DE

DE ORIGINIBUS GENTIUM AMERICANARUM

LIBER TERTIUS.

CAP. I.

Bella Hispanos sedes in Atlantico mari quærere coëgerunt. Guaraia, Hispanorum piratica. Studium detegendi terras in mari Atlantico. Çoa.

ATque hæc Phœnicia Americanorũ origo. Succedentibus temporibus alios quoque ex Hiſpania & Africa eo navigaſſe, quanquam probabile ſit, certis tamen argumentis oſten-

oſtendi non poteſt. Tentatum illũ Oceanum explorandi ergo quid ultra eſſet, Hiſtorici docent, & eò Sertorium ire voluiſſe Plutarchus author eſt. Nam cũ ad eum veniſſent ex fortunatis inſulis nautæ, de hominũ ac Soli illius natura diſſerentes: nata viro bellorum pertæſo cupiditas in illis quod reſtaret vitæ tranſigere. Quæ cauſa alios etiam multos, quorũ ſimilis fortuna, ad quærendas extra Herculeum fretum in Atlantico mari ſedes impellere potuit. Admodum probabili conjectura id de Hiſpanis dici poteſt, qui & navigandi peritiã habuere & miſerrimis Pœnorum ac Romanorum bellis exerciti pacatiores ſedes quærere coacti ſunt. Quod argumentum Latio non ſpernendum videtur. *Ea* inquit

fuêre

*ĉêre tempora in Hiſpania ab eo tem-
pore quo illis cum Pœnis & deinde eti-
am cum Romanis res fuit, quæ illis gen-
tibus penè neceſſitatem imponerent
alias ſedes quærendi: Pœnorum autē
naves ipſis ad hoc opportunæ erant, &
Hanno monſtrator itineris ac exem-
plum.* Tale quid ipſi Guaraici, gens
apud S. Crucis Provinciam late ha-
bitans, innuunt. De quibus Acoſta:
*magni eos Hiſpanos facere & ſe ab iis
ortos dicere.* Signa navium Hiſpani-
enſium paſſim in Æthiopia & Ara-
bico Sinu, naufragiis ejecta, con-
ſpiciebantur. Piraticam quoque in
Atlantico exercuerunt, quod de
gentibus inter Artabros & Tagum
Strabo refert. Nubienſis Geogra-
phus tale quid innuit: *Mauros quoſ-
dam, inſtructo ad complures menſes
navigio Lisbona profectos in mare Te-*

nebra-

nebrarum (ita Atlanticum Arabes vocant) *quid in eo lateret, inquisituri. Post complurium dierum navigationem, detectis aliquot insulis, ad Africæ littus ejectos tempestate, infecta re domum remeasse.* Ex qua narratione patet sæpe in illo Oceano curiositatem hominum se exercuisse, ut ulteriora explorarent. Quemadmodum ille ad cujus littora hi Mauri ejecti fuerãt, Africanus Rex narravit: *missos à patre suo qui ulteriora ejus Oceani detegerent.* Et tali casu Æthiopes in Careta Terræ Firmæ reperti, in Americam venerunt. Colore & ferocia morum Guineenses vel Cafaros referebant. Recens ante Hispanos advenisse ex numero patet, quia pauci adhuc, cum Vascus Nunnez illas partes peragraret. Sed linguæ Hispani

panicæ, id eſt Cantabricæ, nulla
perta veſtigia: unicum vocabu-
um *Coa* convenientiam habet,
uod & illis & Peruanis mulierem
ve uxorem notat. Mores in uni-
erſum non abludunt. Nam & ve-
eres Hiſpani immanes ac Scythis
: Thracibus feriores apud Stra-
onem, Et ita diverſis temporibus
x Africa & Hiſpania aliiſque Eu-
opæ partibus in Americam veni-
e homines potuerunt, quod ta-
nen occultum nobis ſcriptorum
ncuria & defectu manſit.

CAP. II.

*ritanni an in Americam venerint? Naviga-
tio Madoci Cambri. In Americam borea-
lem coloniam duxit, Mateczunga & Mat In-
ga Madocus.*

HIc in tranſcurſu examinan-
da eſt eorum ſententia qui
Cambros ſive Britannos in

Ame-

Americā venisse ibiq; magnas cō-
didisse colonias volunt. Primus in
hac opinione Richardus Hacklu-
tus fuit, cujus vastum Itinerarium
Purchasio editori debemus. Sed ar-
gumentum quod affert leviculum
est. *Quia inquit, Franciscus Lopez de
Gomara prodidit in Acuzamil fuisse
repertos qui crucem venerarentur.
Verum cum pauci essent, mores secuti
sunt eorum quos ibidem invenerūt &
linguam quoq; sensim mutarunt.* Dixi-
mus supra quid de crucibus reper-
tis statuendum sit. Ex illis certe non
consequitur à Britannis illatas, cū
tot per orbem Christianum gentes
illis uterentur. Rem igitur altius ex
Historia repetamus. Nam ubi de-
monstratum fuerit, Madocum
Cambriæ Principem olim cum
suæ gentis hominibus novas in

occi-

ccidente invenisse terras & in-
abitasse: eius etiam nomen ac
nemoriam adhuc inter barbaros
uperesse, nihil fere, quod am-
lius ambigamus, restabit. Ita
gitur David Povvellus in Cam-
riæ Historia: *Anno* CIↃ CLXX
*Ovveno Guyneth defuncto, dum fi-
ii inter se de principatu contendunt
& nothus armis superior illum obti-
neret, Madocus unus ex Ovveni
Guynethi liberis, discordiarum civi-
lium & præliorum inter fratres per-
tæsus, comparavit sibi aliquot naves
& idoneo commeatu aliisque rebus
impositis è patria profectus ut novas
Terras investigaret, ac relicta post
tergum Hibernia, versus Zephyrum
cursum instituit, donec incideret in
terras ante incognitas, ubi multa mi-
randaque observavit. Inde ad patriã*

reversus Cambris suis exposuit: quam amœnas & fœcundas terras adiisset, sine ullis incolis; & ob quam sterile ac inamœnum solum fratres sui armis inter se contenderent, & in vulnera ac mutuum exitium quotidie ruerent: proclive esse ipsis & domestica pericula vitare & amœnis hisce atq; fœcundis terris potiri, *Quum non paucis persuasisset, denuo naves plures sibi comparavit, & omnibus necessariis impositis, magnum numerum virorum pariter ac fœminarum, quos domesticarum calamitatum tædebat, secum in illas terras abduxit & patriæ suæ valedixit.* Quibus Hacklutus addit; *Madocum cum in illas terras venisset A* CIↃCLXX, *suis in colonia relictis, denuo domum reversum ut plures ex concivibus suis & consangui-*
neis

neis exciret, decemque navibus para-tis tertio ad suos profectum idque me-moria à Gutyn Owen proditum. Ex his concludit, omnino Madocum cum suis Cambris aliquam par-tem Americæ Septentrionalis ob-tinuisse. Nec aliter statuet quisquis hanc navigationem cum situ ter-rarum vel obiter contulerit. Nam post Hiberniam nullæ naviganti-bus occurrunt terræ, nisi Bermu-dæ ab omni ævo incultæ, & postea ingens America. Cumque Zephy-rum versus cursum direxerit Ma-docus, dubium non est quin in i-psam devenerit Virginiam vel No-vam Angliam, ibique suos expo-suerit. Nec obstat quod tradunt incultam fuisse & hominibus va-cuam regionem. Vastissimæ e-nim illæ terræ sunt, & nostro

quoque ævo poſt ſex ſecula maligne habitantur. Præterea tractus ille ad quem Madoc appulit, deſertus eſſe potuit, cum tamen alia loca & interiores partes barbaros Chichimecas haberent, quibus permixti Cambri & intermiſſa illa navigatione, linguam moreſque patrios exuerint. In hac ſententia vehementer me confirmant indigenarum traditiones. Nam Virginiani & Guahutemallæ antiquis temporibus Madocum quendam velut Heroem coluerunt. De Virginianis Martyr Dec. VII. c. 3. De Guahutemallis Dec. VIII. c. 5. Habemus *Matec Zungam* & *Mat Ingā*, qui cur Madoc Camber eſſe nequeat quem in eas partes delatum domeſtica evincunt monumenta, ratio nulla reddi poteſt. Ad

an-

antiquitatem quinque illa secula sufficiunt, quousque altissima Americanorum memoria, nec ferè ultra, adscendit.

CAP. III.

Origo Americanorum Scythica. Scytharum fines. Venerunt in Americam. Refelluntur Grotii argumenta in contrarium. Scythæ equestres. In America nulli equi. Varia hujus causa. Ingens frigus in Quivira Et Nova Mexico ac Viscaia. Scythæ pedites. Et Navigatores. Amazones. Scoti. Heruli. Roßi. Tatari. Eorum claßis ingens. Jezi. Tatari quomodo transfretent. Cur in America nulli acinaces vel arma ex ferro. Æs apud Scythas loco ferri. Ferri non omnino rudes Americani. Plumis abundant pretiosis.

SUccedunt Scytæ, à quibus longè maxima pars Americanorũ

 orta

orta. Quod ut clarius intelligatur, res ab initiis tam magni populi arcessenda est.

Scytharum nomine Græci quicquid barbararum gentium supra Euxinum & Caspium mare versus Orientem, Occidentem, Septentrionem erant, complexi sunt, voce ab una & nobilissima gente ducta, cujus primæ ad Araxem in angusta regione sedes. Postea quicquid ad Caucasum & Oceanum paludemque Mæotin & Tanaim terrarum est regioni suæ adjecerunt ac in Palos, Napas, Sacas, Massagetas, Arimaspos aliasque nationes ferocissimas excreverunt. De quo Diodorus secundo Bibliothecæ, Persæ eos in

in universum *Sacas* à proxima gente, appellarunt. Antiqui *Aramæos*, ut Plinius vult, unde & Arimasporum nomen. Cum igitur omnem multitudine sua Septentrionalem Asiam implevissent, tandem ingenti agmine Americam sibi proximam inundarunt. Via illis & in Occidentem & in Orientem patebat, atque hæc tritior erat & facilior. Unde scriptores observant versus Asiam magis hominibus abundare Americam quam qua Europam respicit. Vel enim terræ ibi conjunguntur, vel exiguo freto divisæ sunt. Et sponte migrarint in vacuas & sibi oppositas terras: an à vicinis pulsi, cũ terræ deessent, maria trajecerint, sicut obscurum ita perinde est. Venisse eos in Americã Septentrionalem

lem magno jam ante A. Ch. Ↄ CC numero, inde universam implevisse, id vero ubi firmis rationibus demonstratum fuerit, multis simul difficultatibus quæ objici possunt, satisfactum existimabimus.

De quo antequam agamus removenda illorum argumenta qui Scythas in Americam venisse negant, quorum princeps & author Hugo Grotius est, nec ante eum quisquā Scythicæ transmigrationi contradixit. Verba ejus sunt: *Constat in America ante Hispanorum adventum equos fuisse nullos. Scythia autem plena semper equis, & Scythæ omnes equi vehi, & in equis ingentia terrarum spatia conficere, etiam sanguine equorum, si alia deessent, in potum uti soliti. Quod si cohærerent America & Tataria, equi aut fugitivi*

tivi aut libere pascentes, ex Tataria ...in Americam olim penetrassent, fi... erut equos ex terris netrasse constat Hispanorum relatu, ex quo Hispani ...rque illos advexere. Si vero perpetu... um intercedit fretum, quod magis cre... do, Tatari nunquam navigatores fu... ere, & si fuissent, non magis transiis... seni sine equis aut diu sine equis esse voluissent quam Galli veteres qui in Britanniam, aut Hispani qui in A... mericam transiere. Ad quæ inter alia Latius rectè obſervat; *etiamsi per Scythiam Americani transmigrarint, non tamen propterea necessario Scy... thas aut Scythicæ originis fuisse.* Nam gentes ab aliis pulſæ migrant, ſicut unda undam trudit, & via quidem per Scythiam tendentibus in A... mericam capienda, ipſæ autem gentes aliæ à Scythis eſſe potue...

 runt,

runt. Ita argumentum à moribus Scytharum in universum alienum erit, Deinde varia obstare potuisse impedimenta quo minus equos secum transportarent, Quanti navigatores Scythæ fuerint, exemplo Sinensium patere. Tum cornutum hoc argumentum argutè in Norvvagos Hugonis retorquet, quos longe inprobabilius sit, sine equis & bobus transituros fuisse.

Igitur ad excludendum America Scythas non sufficit dicere navigatores non fuisse, nec in America repertos equos. De equestri ejus gentis studio nullum dubium; unde proverbium à Suida citatum, *Scytha equum*, eodem sensu quo *Cretensis mare*. Constat quoque illo animali caruisse Americam, nec nugacissimo Theveto

ad

ad hanc explicandum difficultatem opus est, qui cum vigesimo secundo Cosmographiæ suæ libro innumera de Mexicanis commentus esset, tandem etiam equos in arenam producit, & *apud Mexicanos injustos judices equo strigoso & infreni impositos*, comminiscitur; quo nihil ineptius. Nam ob varias causas Scythæ ex equitibus potuerunt pedites fieri. Vel quia ex meridie Septentrionem versus progressi quæ plaga nullos equos tolerat, sicut ad glacialem Oceanum Scythæ innumeri ab Hunnis & aliis equestribus populis orti, equis carentes eorumque loco suis Rangiferis vel etiam ingentibus molossis utentes, quod etiam in America repertum. Fenni haut dubie Sarmatica gens, quos equis

equis caruisse Tacitus libro de Germanorum moribus observat: non omnis navigatio vel quævis naves equis transportandis accommodæ. Quod si terræ illæ continentes vel glacie concretæ ac cũ equis in Americam delati Scythæ, extinctos vi frigoris necesse est. Nã multum ab Europæ & Asiæ temperamento borealis America differt, ita ut regiones inter XL & LX gradum, quæ in Europa satis temperatæ, in America intolerabili frigore etiam media æstate rigeant; quod ad Quiviræ littora & gradũm XLII Franciscus Draco mense Julio, ipso flagrante Syrio, notavit. Hispanorum in Novam Mexico itinera testantur eam plagam ob adurens & penetrabile frigus, equos non ferre. In Nova Vizcaia

equi magno numero ex paſcuis in medios illapſi ignes obriguerunt. Quidam ex illis adhuc ſtans mortuus poſt quindecim dies repertus eſt. Igitur quod Hugo inquid: *Scythiam olim fuiſſe ſine equis, contra omnem eſt Hiſtoriam*, multum à noſtra ſententia alienum eſt. Neque enim de Scythia priſcis cognita & deſcripta, ſed de extima ejus ac boreali ora dicimus, ſine equis fuiſſe. Neque ita equis ſuis affixi Scythæ ut non & pedites fuerint. In exercitu Xerxis, Parthi, Bactriani, Hyrcani, Sacæ, & alii Scythæ innumeri pedites fuerunt. Nautas quoque fuiſſe multis exemplis oſtendi poteſt. Notum eſt quid Diodorus de Amazonibus contra Atlantios bellum gerentibus ſcribat. Scoti Scythicæ originis ut Cambdenus
oſten-

ostendit, qui navibus primo in Hiberniam, ubi jam Orosii ætate, deinde in Caledoniam transfretarunt. Heruli quos Zosimus Scythis annumerat, Thulen occuparunt tradente secundo Gotticorũ Procopio. Rossorum navigationes in Ponto Euxino Græcis notissimæ, nobis etiam in Septentrione. In Oriente Tatari classem quindecim millium navium inter Corcangui & Caigui qua fluvius Coromoron maria subit, jam Kublai Imperatore & ante occupatam Mangi, quæ Sina, habuerunt. De Jezis id est Tataris Japonii tradunt, *eos ex continente in insulam Mateumai* xv. cIↄ *passuum à regno Japoniæ Luegerano*, *navigare* teste in Japonicis Ludovico Frois. Et quomodo Tatari ex equitibus

nautæ

nautæ fiant, Thuanus libro LXVII. tradit. Nam quando fretum aut mare ſuperandum venit occiſis equis vilioribus pelles detrahunt, ex iis inverſis & pinguedine obductis, etiam coſtis trabium loco intextis naviculas conſuto crinibus celeriter corio conficiunt, quibus ſingulis octoni homines tranſportantur. Unde patet qua ratione equorum jacturam facere & navibus in Americam trajicere potuerint. Nec obſtat acinace & aliis ex ferro armis, quæ Scytharum, non uſos Americanos. Neque enim eadem ratio Septentrionalium Scytharum, quæ illorum qui in meridiem habitant. Nullum in rigida illa plaga ferrum vel raro provenit. Sic Fennos inopia ferri oſſibus armate

ſpicu-

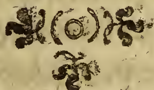
spicula ex Tacito notum. Eadem Samojedarum, Molgomzomiorum & qui Tataricum mare sive glaciale accolunt, ratio est. Ferri quoque dives America non est, unde ejus loco armis ex ære utebantur, quemadmodum antiquo ævo Scholiastes Apollonii Rhodii ad I. Argon. μηδέπω εὑρεθέντος σιδήρου χαλκῷ ἐχρῶντο, ὡς καὶ Ἡσίοδος φησί.

Χαλκῷ δ' εἰργάζοντο, μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρος. Quid quod antiquis etiam Scythis arma fere ex ære? Strabo de Massagetis: *æreis Sagaridibus* (quæ bipennes erant) *utuntur. Argentum apud eos non nascitur neque ferri multum; æris & auri abunde.* Eadem Americanorum ratio fuit. Non enim omnem ferri usum ignorarunt, ut falso Martyr putat. Meminit Acosta ferreæ

ca-

caveæ qua Mexicani eum conclu-
serunt qui Tezcatlipucam refere-
bat. Paraguaiani etiam lamellis
ferreis pro moneta usi. De Peru-
anis Latius: *ferrum fere ignorabant.*
Non igitur omninò. Sic quod plu-
mis ornati Americani, cum implu-
mes fuerint Scythæ, regionum di-
versitati adscribendum est. Abun-
dat enim America pulcherrimis
pennis quarum pulchritudine illi
populi invitati fuerunt ad ornatũ
sibi exinde conficiendum. At illis
Scythia destituitur.

Scytharum triplex genus in Ame-
ricam venit: Hunni, Kithæ,
Sinæ. De quibus ordine
agendum.

CAP. IV.

Origo Americanorum Hunnica. Hunni amplissima gens. Sub iis Turcæ. Tatari. Qui & Abdelanisi e Euthalitæ. Slavorum origo. Avares. Parthi à Scythis quando conditi. Saberi. Ungri, Fenni. Lappones. Hungari à Pascatiris orti. Ab iis diversi Iuguri.

HUNNI magna gens, complexa nomine suo Alanos, Avares, Saberos, Ungros, Turcas, Tataros, Fennos, Lucumores, Tingœsios, MolgZomios & quotquot glacialem Oceanum accolunt, barbaros. Quos magnam partem Nicephorus complectitur libro XVIII. cap XXX, cum inquit: *Turcas, Abares, Mucritos, Sogores* (legendum Mogores) *Veros, Cunos, Barsili, Uniguros, Saberos, contiguas & potentissimas gentes fuisse.* Quos omnes Hunnorum nomine insignimus: partim quod Imperium Hunnorum per illas gentes amplissi-

pliſſimum; partim quia antiqui ſcriptores eos ita appellant. De Turcis Cedrenus: Τούρκων ἔθνος γένος μὲν ἐστὶν Οὐννικὸν, πολυάνθρωπόν τε καὶ αὐτόνομον. Idem Johannes Curopalates & Zonaras, qui bis dicit: *Turci Iſtrum accolentes* qui & Ungri. Simocatus apud Euſtathium in περιηγητὴν teſtatur, *Hunnos à Perſis Turcas appellatos*. Iidem cum Tataris & nomine & gentium numero conveniunt. Quemadmodum enim Tatari in ſeptem Hordas diviſi atque *Mogores* dicti: ſic Hunni quoque ſua lingua *Magyari* ſunt; & ipſorum ſeptem gentes quod ex Nicephoro apparet; ubi ſe Chaganus Abdelarum Imperator, in oratione ad Mauritium Imp. *Septē gentium & ſeptem orbis Terræ climatum Regem appellat*. Apud Cedrenū

Moa-

Moageras nomen Hunnici Regis, Et A. C. I϶ CC XLIV septem exercitibus, septem diversus itineribus ac ducibus, in Pannoniam redierunt. Sic nomina Hunnorum & Tatarorum conveniunt. *Tudun* Hunnorum Dux à Carlo Magno victus, ut annales Francorum Fuldenses à Marquardo Frehero editi testantur. *Taudun* Vlahku Kain filius apud Texeiram. *Toxa* Geyzæ Pater. *Tuxy* filius Chinguis. *Buda* frater Attilæ, Tataris *Baido, Bathi, Peta.* Alani plerumque Hunnis apud Historicos conjunguntur. De quibus ita Marcellinus: *Alani ex montium appellatione cognominati, paulatimque nationes conterminas crebritate victoriarum attritas ad gentilitatem sui vocabuli traxerunt ut Persæ. Hunnu per omnia suppares*

, *verum victu mitiores & cultu.*
ec *Euthalitæ* Hunni apud Pro-
opium alia ab Alanis gens: qui
Albonos fuisse putat, Cedreno
ephtalitæ. Quod corruptum no-
nen: nec quicquam pro Judaica
rigine. Sicut & Euthalitarum
omen à Græculis ita detortum,
Quod ex Nicephoro discimus; u-
i de Cagano loquens: *Abdelarum*
nquit (alius dixerit Euthalitarum)
ex. Emirkhondo Abdela regni
Metropolis: unde Adelani & bre-
ius Alani. Qui non in Occiden-
em tantum, verum & orientem,
sque ad Gangem extensi. Sed
uod Cedrenus inquit *Hunni qui*
& Slavini: verum non est. Nam
iversa gens Slavi & Hunni sicut ex
ngua patet. Slavi in Europæa Sar-
natia, egressi ex Asia & profund-
Be-

Bersil ex ut Solinus Græcus scriptor apud Pyrckhaymerum testatur. Quod si verum, crediderim Bersiliam esse illam quam Nicephorus *Barsilt*, Venetus *Barscol* nominat. *Avares* Hunnica gens: quia ipsorum Reges Cagani, Elmacino *Havari*, Sedes circa Turquestanam. *Pseudavares* adud Nicephorum. Nam pars Verorum & Cunorum ex Oriente in Pannoniam pulsi, metu Avarum in idem nomen cõcesserunt. Illi *Veri* Cunorum vicini, Parthis originem & nomen dedisse videntur, Parthos Scytharum sobolem esse antiqui uno ore testantur, de quorum in Persiam adventu mirum est viros doctos nihil hactenus certi eruisse. Constat Scythas Cimmeriis fugatis, Duce Madya cum ingenti multitudine in

Mediam irrupisse & totos viginti
octo annos Imperium Asiæ su-
etioris tenuisse, de quo legendi
erodotus & Strabo, Factum hoc
mpore Cyaxaris Mediæ, Josiæ
udææ, Psammetichi Ægypti Re-
um, A. Mundi termillesimo tre-
entesimo decimo sexto, Madyas
ndathyrsus ille Scytha est, quem ex
cythia erumpentem Asiam ad Æ-
yptum usque pervasisse, ex Me-
asthene Strabo sub initium libri
v. & Arrianus in rerum Indica-
um libro referunt. Atque hoc est
uod veteres tradunt, *Scythas su-
eriori Asia potitos Bactrianum &
arthicum Imperium condidisse.*
Quanquam enim illorum Im-
erium breve ac ferè ambula-
orium fuerit, passim tamen su-
gentis colonias reliquerunt,
in

in Syria Scythopolin quam & Magog dictam Plinius refert, in Media Parthos qui & Persæ. Non enim Major differentia inter Parthos & Persas, quam inter Cattos & Hassos, Assyrios & Athyrios, quod jam dudum viri docti monuerunt. Ac mirifice hanc sententiam confirmat & illustrat, quod paulo post & nomen & imperium Persarum ac Parthorum innotuerit, Trogus apud Justinum: *Parthi Scytharum, exules fuêre. Hoc etiam ipsorum vocabulo manifestatur: nam Scythico sermone Parthi exules dicuntu*. Si proprius nosse cupias, à qua Scytharum gente orti, Massagetas eorum conditores putarim: qu utrique & Massagetæ & Persæ Sol equos immolarunt, hac ration moti quod celeri Deo celer hosti con

onveniat. Hunni *Saberi* apud Ce-
lrenum & Procopium; vel cum
Avaribus vel Siberis Russiæ, vel
um utrisque iidem. Ab ipsis Sa-
aria Hungariæ dicta. De Ungris
& Uniguris certa res: qui *Jubri*
nodie, Siberis vicini. Unde Huga-
i à Slavis dicuntur quos Hunga-
os vocamus. *Fenni* magna gens.
Olim Hunnis vicini. Melæ, Plinio
& aliis Fanesii. Eorum lingua tam
peculiaris ut à Scaligero inter un-
decim matrices Europæarum po-
natur. Finnorum propago *Lappo-
nes*. Utriq; Hunni. Ex quo nomine
si durius aspires Funni & Fenni
proveniunt. Lappones Orientales
circa Kolam, Suedis *Trinnes*, Ruf-
sis *Terfchanovvoloch*: sibi ipsis
Pybenieni. Quod perinde est ac si
Hunos dicas: unde fit *Fybunen* &

Pybenen: sicut Funos, Finnos, Fennos dicimus. Idem de Molgzominis, Lucumoriis, Tingoesiis putandum est. De quibus in genere antiqui, cum dicunt, *Hunnos glacialem Oceanum accoluisse*, quæ verba Marcellini sunt. Et clarius adhuc incomparabilis seculi sui Rubruquis, tradit *trans Volgam ad Septentrionem esse regionem Pascatir ex qua orti Hunni & Hungari. Unam Hungarorum & Pascatirarum linguam esse. Juguros à Pascatiris distingui. Nam illos peculiares literas habere & scribere deorsum progrediendo à sinistra versus dexteram ita ut lineæ pendeant. Hunc scribendi morem Tataros à Juguris accepisse, & tales literas Mangu Canem ad Ludovicum Regem Franciæ misisse.* Juguros autem facit vicinos Moalis & Tataris.

Cap-

CAP. V.

Causa migrationi; Scythica Bellum. Abundantia virium. Venatio. Oceanus glacialis viam præbuit. Quo tempore facta. Septentrio parum habitatur.

NEc diu quærendum est quid nos Scythas moverit ex nostro in alium orbem migrare. Quippe duas causas fuisse reperimus: Bellum & abundantiam hominum. Bella inter ipsos æterna: *aut cædunt aut cæduntur* inquit Lucianus. Igitur infirmiores & victi sedes mutare cogebantur. Quo & illud eos movebat, ne hostium cibus fierent. Hostes enim comedere, Scythium. Ipsa gens imprimis fecunda. Hunnorum in antiqua patria centum & octo tribus, Turcarum fere totidem, ut ex Aitono patet. Quare

multitudinis domi minuendæ causa migrandū plurimis & velut sacrum ver in alias emittendum terras. Feras quoque perpetuis & vagis venationibus sectabantur. Ut quemadmodum illæ ex Asia in Americam ea occasione devenerunt; probabile sit etiam venatores eo delatos. Et hoc modo Hunnos ex interiori Asia in Europam venisse Bonfinius testatur. Ipsa etiam Scytharum vita instabilis semper & vaga, sine sedibus fixis, ut campus, ut fons, ut nemus invitabat: ita aliquandiu commorabantur: tum denuo, fugientium similes, alias terras & sibi adhuc incognitas petebant; Via vel mari vel si nulla continens, per glaciem qua totus Septentrio connectitur. Ut non anxie quærendum ibi vel

fre-

fretum vel alius transitus. Nam Oceanus glacialis hyeme continentis vicem obtinet & eum hostes invadere ac ultro citroque commeare Tataris Receptum, Quod expertissimus Rubruquis testatur, qui tradit *supra Tatariam in glaciali Oceano Tautas & Mansas insularum habitatores hyeme per glaciem à Tataris invadi.* Quemadmodum in Suecia quoque fieri Olaus Magnus Upsalensis scribunt.

De tempore quo hæc transmigratio Scytharum primum cœpit, cuncta nobis, ut in tanta antiquitate & tenebris, incognita sunt, Id certum, longe recentiorem Phœnicum in Americam adventu, quia Septentrio immensis terrarum spatiis usq; in novum orbem, fere sub ipsum siderum cardinem,

qua via transiverunt, extensus, non ante multa secula cultoribus impleri potuit. Nam quis terras adspectu fœdas & æternis nivibus ac glacie horrentes, nisi pulsus ab aliis, adire velit? Rari hodieque in Lappia, Gronlandia, Samojedia & omni ad glacialem Oceanum tractu habitatores. Rari quoque in Septentrionali America. *Omnis Virgina* inquit Purchasius, *Nova Anglia, Terra Nova & catera ad polum ac centum interius milliaria regiones non tantum hominum habent quantum Londinum. Regio Angliam magnitudine superans vix millia quinque in aciem producet.* Quod argumento tardius ad Septentrionem habitari cœptam & si conjecturæ locus, non ante annum Christi quadringentesimũ. Quippe

pe tum temporis horridus Septentrio commoveri præ multitudine hominum & agmina sua in omnes orbis partes effundere cœpit. Impulsi à vicinis, alios impellebant & exundabant in omnes mundi plagas, Hunni tum ab ipso fere glaciali Oceano progressi in austrum sunt. Nec dubium alios vel venandi studio vel prementibus vicinis, qua data via, sive per Occidentem sive per Orientem in Americam penetrasse. Quippe Chichimecæ circa A. Ch. IↃCC in Mexicanam venerunt. Porro illa perpetuo vaga & venationibus dedita gens, sua barbarie quicquid est miserabilium Finnorum, Samojedarum, Tatarorum, non æquat tantum sed superat, Trecenti vel quadringenti anni spatium satis amplum

ſuntquo per Septentrionalem Americam ſpargi & ſobolem ſuam magno incremento augere potuerunt. Ut hæc ſecunda Tranſmigrationis Americanæ periodus Hunnica in tempora poſt natum Chriſtum probabili conjectura incidat.

Ita Hunni ex interiore Aſia in Septentrionem & horridas frigoribus plagas delati ſunt. Ubi poſtea diviſi, pars in Orientem, in occidentem alia migrante, utraq; via tandem in Americam venerunt. Quæ hinc Aſiæ, inde Europæ, maximis & magnam adhuc partem incognitis plagis interjacentibus ſivæ illæ inſulæ ſint, quod ignoratur, vel alicubi una continens, proximat. Nam freta ſi intercedunt, non admodum magna

eſſe

esse oportet. Quod nos animalia docent, quæ eadem via in Americam delata sunt, natandi non adeò perita, ut magno mari transmittendo sufficiant.

CAP. VI.

Hunnorum in Americam adventus per occidentem. Gentes ad Obin. Biarmia. Skidfinni. Finlandia unde dicta? Nova Zemla & Gronlandia per æstatem habitabiles. Oona & Pinotti. Gronlandia antiquis nota. Islandia. Fabulosa Frislandia & alia Zenorum insulæ. Geographorum errores. Estotlandia. Islandia est Thule. Pytheas Massiliensis defensus. Thule quamvis borealem terram notat. Islandia ante Norwagos frequentata. Thyle pro Telemarchia. Schetlandia. Gronlandia quando detecta. Riphæi. Gronlandia ante Norwagos habitata. Skerlingi. Similes Americanis. Ursi albi. Feræ quomodo in Americam venerint. Gronlandia Americæ continent. Terræ polares incognitæ.

QUi occidentem versus procedebant, primo ad utramq;

 ripam

ripam fluminis Obi, & glacialem circa Novam Zemlam, Russiam & Lapponiam, Oceanum consederunt, Quas M. Paulus venetus, & ante eum Nubiensis, Regiones Tenebrarum appellat. Gentium nomina sunt: *Calami, Tingæsi, Ostachii, Molgzomu, Sepanoutzi, Lucumores, Grustini, Voguliızai, Samojedi, Papinai, Premskii, Obdoræ, Condoræ, Loppi, Fenni, Caroli* & complures alii. Loppi hodieq; circa Lucumoriam degunt, sicut Herbersteinius testatur. A flumine Obi partim in occidentem, partim longius in septentrionem progressi sunt. In occidentem à Fennis, Loppis, Carolis itum, qui Scandiæ extrema usque ad promuntorium Rubeas occuparunt.

Ibi

Ibi Lapponia Orientalis, quam Suedi Trennes, alii Biarmiam vocant, à Finnico Varama quod montosam regionem significat. Omnibus Finnis & Lapponibus Skidfinnorum nomen competit, à soleis ligneis quæ Suedis Skidh, Finnonibus Suksi ducuntur. Atq; hinc Saxo Sialandicus Scricfinnos suos depromsit corrupta voce; & alii totam Finnorum gentem in Scritofinnos & Marchiofinnos diviserunt. Hodie peninsulam Suediæ oppositam tenent. Et mirum est nomen antiquitatem eorum controverti. Nam sunt qui Finlandiam dici volunt à regionis amœnitate. Alii quod olim hostes Suecorum fuerint, Finlandiam id est hostilem regionē dictā.

Quæ

Quæ inepta sunt; estque Finlandia regio Finnorum, quos ibi Tacitus collocat. Hi longius in Septentrionem progressi, ex continente in vicinas insulas, Novam Zemlam & Grönlandiam, venerunt Nā illæ regiones, propter uberem terræ, maris aëris venaturam, certo anni tempore, Junio, Julio, Augusto frequentantur à Fennis, Lapponibus, Samojedis, ut Linscotius testatur. Nec insuavis ibi per æstatem habitatio: cum solum floriferum & amœnum sit. Nova Zemla, Gronlandia & vicinæ insulæ sunt, in quibus Huni & Fenni sive Fanesii à Mela & aliis collocantur. Quæ voces à Græculis in *Oonas* & *Panotios* mutatæ, pudendo errori, de victitantibus ovis & magnarum aurium

aurium hominibus, occasionem præbuerunt. Quippe Fanesios ibi habitasse, & ita legendum, non Panorios, locus ostendit. Nam omnem eam Sarmaticam oram, Fenni, Lappones & qui ab his profecti sunt, ab omni hominum memoria tenuerunt. Et Fanesii dicti, quemadmodum Tauriscos, Hunniscos, Suediscos dicimus. Fabulam de Oonis, quasi ovis victitarint & avenis, plane destruxit magnus Salmasius. Ex Nova Zemla & Lappia in Cronlandiam brevis trajectus. Variæ enim interjacent insulæ & terræ nondum omnes nobis exploratæ. Quarum pars quoque habitantur: ut Terra Metæ incognitæ, ab Hugone VVillugbæo Anglo primum detecta. Igitur ex una

in

in aliam vel per glaciem, vel ubi ea deficit, ſcaphis ventum eſt. Qualibus Samojedi in Novam Zemlam quotannis trajiciunt & navigant. Gronlandia ingens ſub ipſo Cardine ſiderum, incognitæ etiamnum magnitudinis inter Americam & Europam media jacet. cujus nomen etiam antiquiſſimis Geographis notum. Qui illud mare, quod ſupra Rubeas & Scandiam eſt, Cronium dixerunt ab ei adjacente Cronia ſive Saturi inſula, quam etiam Ogygiam vocarunt ut ex Plutarchi libro de imaginibus in Luna patet. Barbari eam hodie Secanungam appellant. Croniæ Islandia imminet Sola ibi celebris inſula, Nam Friſlandiam, Porlandiam, Stane ſol, Bodendon, Griſlandiam, Ta-

las,

las, Broas, Iſcant, Trans, Mimant, Damber, Bres, Eſtorilandia, merum Zenorum vel qui eos corruperunt, commentum eſſe, poſt tot annorum errores, docti jam tandem auſi ſunt aſſerere. Præivit ſuo exemplo Arngrimus Islandus qui non potuit non vicinas Islandiæ ſuæ inſulas noſſe. Ipſi quibus paruiſſe dicuntur, Norvvagiæ Reges eas ignorant. Et tamen Geographi, credo ne detur vacuum, obtrudunt nobis Frislandiam cum urbibus ſuis & famoſo Rege Zichmi, eadem plane fide qua Diotymus, Strombychi filius è Cilicia per Cydnum in Choaſpen fluvium Suſas præterfluentem ſe navigaſſe ſcripſit. Tales errores in tanta luce expungendi ſunt

ne

ne impostorum commenta pro veris habeantur à rerum imperitis. Nec sufficit cum Grotio dicere: *nisi forte est pars aut Islandiæ aut Gronlandiæ.* Nam plane non est nec in Oceano nec ad continentem talis terrarum facies quæ Zenorum relationi respondeat. Qua vero fide Islandiæ assuetur cujus quatuor *Fiordung* omnibus incolis notissimæ sunt? De Estotilandia vero quam lepide fabulantur. *Milliaria amplius mille versus Occidentem à Frislandia abesse, insulam Inslandiæ ambitu parem & multo amœniorem. Regi Bibliothecam. Latinis libris instructam, genti peculiares literas.* Credo ibi amissas Livii Decades vel Taciti Annalium libros extare; quod quamprimum inquirendum. Porro

o Islandia haud dubie veterum
decantata Thule est, in qua hodieq;
nomen oppidi Thiles Norvvagi-
am versus extare in Chronico
Zelandiæ Eyndius tradit, qua fide
ipse viderit. Hæc adhuc Plinii
ævo terrarum ultima: quod de
Schetlandia, multominus Tile-
marchia dici non potest, cum
Romani jam ante illud tempus
omnem Scandiam usque ad Ru-
beas promontorium hodie *No-
rdkyn* & Scythicum Oceanum
circumvecti sint. Pytheas Massili-
ensis ejus situm exacte designat
apud Strabonem, dicens *Thulen
à Britannia sex dierum navigatione
versus boream abesse.* Quoquid
clarius pro Islandia dici potest?
Nam Schetlandia vix bidui navi-
gatione à Britannia abest, nec
boream

boream versus sed in Orientem si-
ta. Ac vel ex sola hac narratione
patet quantus in peregrinatione
vir Pytheas fuerit, quem totie
iniquissimè Strabo erroris arguit
sola Clarissimi viri invidia. Qu
à Gadibus usque ad Tanaim o
mnem Europam Septentrionalen
lustravit. Et frustra Polybius pri
vatam ei vitam ac paupertaten
objicit. Nam neque hodie so
divites peregrinantur & aliorun
instructus esse potuit subsidii
Thule igitur Islandia quicqui
Arngrimus contra nugetur. Ne
tamen dixerim solam in veterun
scriptis Islandiam Thulen vocar
Multis omnino in Septentrion
locis nomen illud tributum. Igitu
frustra Jonas diversam apud Pto
lemæum ab Islandia Thules la

titu

titudinem objicit, & alia ex incerto petita. Complures enim veterum Thulæ: & quod de una verum, de altera negatur. Poëtæ hoc nomen pro lubitu regionibus ad boream parum cognitis imponunt. Sicut cum de Oriente agitur statim ad Indos suos, Gangen & Hydaspin excurrunt. Et demus incultam ante Ingulfum Islandiam fuisse, an propterea nũquam sub Thules nomine de ea loquuntur poëtæ? Nam quia Thule etiam Britannia & Orcades de his intelligendi sunt cum incolarum ejus meminerunt. Contra ubi tarrarum ultimam & sex dierum navigatione infra Britanniam jacere dicunt, quis neget de Islandia sermonem esse? Quid quod certa indicia sint Islandiam

ante

ante Norvvagos variis gentibus frequentatam? Nam Crantzius in Norvvagiæ prologo testatur post subactam ab Hengisto Britanniam Frisios in Islandia & Frislandia consedisse. Cujus fidem siquis in dubium vocet ob fabulosam Frislandiam, is Arngrinum audiat; qui *varia signa cultus humani nolas, cruces ligneas & alia opera Irlandico ac Britannico Ingulfum ibi reperisse testatur*. Unde colligit Irlandos, Scotos, Anglos jam olim ob uberem piscaturam in eam navigasse. De his anniversariis Islandiæ quam Thulen vocarunt, habitatoribus, aliquid inaudivisse veteres, præsertim post Britanniam Romanis cognitam, quis dubitet? Ut igitur concludamus, multæ omnino Thylæ.
De

e Tilemarchia Norvvagiæ loqui
rocopius secundo Gotticorum
idetur cum *Herulos in Tylen habi-
atum venisse* refert. Orcades vel
chetlandias Tacitus innuit in A-
ricola: *dispecta est & Thyle.* Rem
gitur recta putantibus, manife-
tum erit borealem illum Europæ
ractum non leviter cognitum
riscis fuisse, Certe si Cronia quod
ropavimꝰ & Dalechampio quo-
que ac Cluverio placet, Cronlan-
lia est, diu ante Norvvagos co-
gnita fuit. Tradunt illorum an-
nales, demum An. Chr. IↃCCCC
LXXXII. ab Erico Rufo detectam,
nomen *Grunlandiæ*, quod terra ibi
perpetuo virens sit ac florida, ac-
cepisse, sicut in porticu quadam
Bibliothecæ Vaticanæ legitur.
Quod nemo credet cui nives illæ
& æter

& æterna fere glacies earum partium ex nautarum relatione innotuerunt. Massiliensis Pytheas, primus nobis Hyperboreos & Riphæos aperuit, nec ulla erat causa cur eum Strabo propterea mendacem vocaret. Nam & terras ibi & altissimos montes & varias gentes esse, à Russis compertum. Hi Riphæi & Hyberborei antiquissimi sunt Croniæ habitatores, id est Fenni, Lappones, Samojedi, Caroli. Unde Mela duplices Riphæos facit, cis & uls Riphæum montem. De quibus prisci multa etiam fabulosè & olim integer de iis Hecatæi liber extitit. Fuisse in Gronlandia homines antequam Norvvagi eò venirent, exinde pateret, quia hodieque in ea reperiuntur qui nihil cum Norvvagis commun

unc habent, vultu, lingua, mo-
bus, diversis; Tataris, Samoje-
is, Lapponibus, Americanis etiã
orealibus lineamentis & habitu
orporum simillimi Ivorus Boty
ironlandus Norvvagicæ originis,
ui jam ferè ante tria secula eam
egionem descripsit, & cujus nar-
atio apud Purchasium extat, testa-
ur *Occiduam ejus partem incolere
kerlingos potentem nationem &
lo vvagis infestam.* Hos alii *Sere-
ngers* vocant, & Samojedis com-
arant. Sunt enim gens vaga, pi-
catione & venatu victitans, co-
ore fusco. Colunt Solem. Non
unt homicedones sed crudos ci-
os vocant, neque igne ad
oquendum sed contra frigus
ituntur. Forbisserus ad fretum
ui nominis, vidit *barbaros*
luta

lata facie, depressis & simis naribus, longo & nigro capillitio, colore olivastro. Alii *raras barbas & complura Samojedis ac Tataris communia* observarunt. Ducti ex Gronlandia in Daniam nihil à Borealibus Americanis differre videbantur. Habemus igitur ejusdem in Samojedia, Nova Zemla, Lappia, Cronia & America originis homines. Ut de migratione Scythica per occidentem dubitare nemo possit cui similitudo inter Samojedos, Gronlandos & Americanos cognita. Quæ omnia de Gronlandis Norvvagicæ originis dici nequeunt, Nec homines modo verum etiam animalia novæ Zemlæ Gronlandiæ & Septentrionalis Americæ conveniunt, Ubique ingens alborum ursorum piscibus
victi

victitantium copia, Quos ex Gronlandia in Americam venisse inde patet, qua in australi parte & circa fretum Magellanicum nulli reperiuntur. Ac solere id ferarum genus per glaciem vel frusta ejus aquis innatantia commearcilli referunt qui Septentrionalia maria navigare solent, Ita in Islandiam quoque veniunt ubi *nulli reperiuntur nisi cum glacie Gronlandica advehantur*, quod Arngrimus contra Blefkenium asserit. Lescarcoto admodum verisimile videtur *alces ex Septentrionali Europa ad terram Laboratoris, Canadam & Souriquoquosios per arctoam plagam transisse*. Nescio unde hoc hauserit Bilibaldus Pirkhaimerus in Germania vetere. *Veniunt* inquit *quotidie à Septentrionibus terraque incognita*

ac à mari glaciali, homines quidam barbari, Caroli vocati, mercimoniorum gratia cum magno exercitu in Gronlandiam & ut pro comperto habetur, ex altera pate poli Septentrionalis. Gronlandiam Americæ continentem esse Anglorum navigationes docuerunt. Sed ingentes sinus & patentia maris in illam continentem penetrant, ad summam usque latitudinem arctoam. Neque tamen exinde necessario sequitur per regiones illas horridas & profunda nive obsitas barbaros illos, quanquam ingenti corporum duritie, transmigrasse. Imo quia omni pene anni tempestate regiones illæ glacie horrent, eo facilius Samojedæ illi frigoribus adsueti per concretas undas ultra tendere potuerunt, quanquam cer-

certum ſit difficilem & longinquã viam & mille difficultatibus obſeptam. Qualis ſub ipſo polo terrarum mariumque ſitus, hactenus rerum omnium conditor occultum mortalibus eſſe voluit. De magnetica rupe & inſulis circum maximis quæ commentus eſt Anglus quidam Oxonienſis & ex eo Giraldus Cambrenſis in ſuo de mirabilibus Hiberniæ libro, referre piget. Magna ibi naturæ miracula & nemini hactenus cogitata latere dubium non eſt. Batavi gradum LXXX immortali cum gloria ſuperarunt. Quibus Deus quicquid utrumq; polus adhuc atra nocte premit, quicquid exteriora Aſiæ vel abſcindit America vel jungit, quicquid immenſæ Magellanicæ, detegendum reſervaſſe videtur.

CAP. VII.

Grotii opinio de NorWagorum in Americam migratione refellitur. Ratione à lingua, tempore, religione, frumento. Tlan non est Lant. Norimbega fabulosa. Teut, Pagod, Guayra. Llame, Tophos, Peke, an NorWagua.

CÆterum hic viam Hunno Scythis nostris Islandica sua in Americam transmigratione intercipit magnus Hugo, cujus viri doctos errores audire non magna caret voluptate. *Omnes ferme populos* inquit *quicis Isthmum sunt Panama, ex Norvvagia ortos arbitror.* Ex Norvvagia in Islandiam, ab hac in Gronlandiam, inde Frislandiam & Estotilandiam partē continentis Americæ ventum vult. Parum abfuit quin tanti viri auspiciis & authoritate Norvvagi Hunnos nostros ac Phœnices America pellerent,

ent, nisi alter ille post colum-
bum novi orbis vindex clarissi-
mus Latius obstitisset. Rationes
hunc errorem expugnantes hæ ex
præcipuis sunt: Quia ratio nulla
reddi potest; cur non Islandi e-
quos statim & boves traduxerint
ex Islandia in Gronlandiam, atq;
inde in Americam. Nec appareat
quare in Gronlandia potius & A-
merica quam Islandia sermo Nor-
vvagicus penitus exoleverit ac
tam brevi tempore in tot diversis-
simas linguas mutatus sit, cum
contrarium plane observetur in
Europæis linguis; quæ licet mul-
tæ sint, tamen aperta originis suæ
vestigia retinent.

Deinde obstant Norvvagorum
& Islandorum traditiones. Nam

Chichimecæ jam ante annum IↃCCXX ad lacum Mexicanum pervenerunt. Islandia autem demum A. IↃCCCLXXIX. coli cœpta, à paucis primo familiis Tyrannidem Haraldi Harfageri fugientibus, postea demum plures accesserunt. In Gronlandiam demum Anno IↃCCCCLXXXIV, ventum. Ex quo sane consequitur Septentrionales Americanos aliunde quam ex Norvvagia & per Islandiam venisse, cum Chichimecæ antiquiores Islando Norvvagis sint, Navatlacæ Gronlandis, & Mexicana cum vicinis partibus jam incolas suos habuerit antequam Norvvagi Islandiam adirent. Et quis credat tam vastum continentem inter sex septemve secula Islandos gentem non magnam implere potuisse?

isse? cùm illis longo tempore opus fuerit ut solam insulam suam etiam raris habitatoribus colerent. Ethnici tum Norvvagi cum in Islandiam migrarent, paulo tamen post Christiani facti. Sed quis præstabit Islandos ante receptum Christianismum aliò emigrasse, aut insula sua nondum perculta; quod paucis annis fieri non potuit, alias sedes & quidem majori frigori obnoxias, tanto circuitu quæsivisse? præsertim per Gronlandiam & boreales terras adeo horridas, quas absque summis difficultatibus & non nisi longo tempore transire non datur. Longe probabilius esset credere ipsos Norvvagos, Danos, Suedos, Anglos, Cambros, Hibernos, qui omnes egregii navigatores illius

Oceani diu ante Islandos fuerunt, rectà ad continentem illam delatos quam Islandos longo & difficili per ipsum fere polum circuitu. Est & aliud non leve argumentum gentes illas non venisse ex Norvvagia, quia ante Hispanos nullum ibi frumentum Europæum, sed tantum Maizium Asiaticis familiare, & quia Mexicani ebrietatem vehementer abhorruerunt ac severitate legum castigarunt. His atque aliis rationibus removentur Norvvagi, ne Hunno Scythis obstent. Quod argumenta pro Norvvagis attinet, illa rem non conficiunt. Terminatio vocabulorum *tlan* non est ex Germanico Lant/ sed multis rebus communis quæ nihil minus quam regionem significant, sit *Oca bitlatz*

intlan magis infra, *Tenoxtitlan Tunale* supra petram. De Norimbega quod dicitur, sciendum primo Mexicanos nunquam in ea fuisse qui ab occidente vel Coro per Californiam & Teuculhuacan profecti, ut infra ostendetur. Deinde fabulosa esse quæ de Norimbega quidam narrant: ex eo patet, quia hodie in illis partibus neque hujus neque alterius oppidi vestigium extat. Tractus ille à barbaris aliquando *Aggunaa* dictus, nomen cum ducibus crebro mutat. De vocabulis in universum respondetur; nullum à Grotio productũ, quod vere Germanũ esset. Non *Teut* quia Mexicani non habent commune nomen quo Deum appellent. *Pagod* nuspiam in universa America notum, Indorum

Orientalium est. *Guayra* & *Llama* ad Peruanos pertinent, & illud furnillum non flabrum; hoc animal diversum above notat, quod nihil commune cum nostro *Lam* habet nisi quod quadrupes sit & lanam gestet sui generis. *Tophos* pro capitis degmine nuspiam occurrit. *Topes* Peruanis fibulæ sunt quibus mantilia connectuntur. Nec *Peke* Mexicanis torrens sed *Atlauhtli* & illa in pes, peque seu peke terminatio montibus etiam & aliis rebus quibus nihil cum torrente commune, tribui solet. *Tepequae* Mexicanis mons, & nunquam terminatio in *peq e* sine *te* occurrit.

Cap. VIII.

NorVegi in America parte Gronlandia. Ejus notitia perit. Navigatio in Gronlandiam

glone

glacie obstructa. Canes loco jumentorum Rangiferi. Siberi in America, Lingua Fennica & Brasiliana affinitas.

CÆterum non plane negatur etiam quosdam ex Germania aut Norvvagia in Americam venire potuisse: quod potissimum de populis illis, quos arctos despicit, probabile. Nam, ut dictum, Islandi in Gronlandia coloniam condiderunt, cujus pagos describit Ivorus Booty & Arngrimus. Fuerunt autem homines non multi & ad oram fere maritimam. Itaque si Gronlandia Americæ pars & continens, jam partem Americæ Norvvagis cultam habemus ut recte Grotius colligit. Nec illud negatu quod sub jun-

jungit: *Quid illos Gronlandiæ insessores impedüt ire longius & per vasta terrarum spatia genus suum propagare?* Nam & in vastissimo illo Septentrionis tractu, quem Gronlandiæ adscribimus, genus suum propagare potuerunt. Quod tamen adeo incertum, ut hodie neque in Gronlandia neque partibus Americæ ei vicinis ullum Originis Norvvagicæ indicium extet. Quid igitur illis factum? dices: Non aliud possum, quam non liquere. Periit enim Gronlandia Norvvagica, vel homines in ea Norvvagi, quo casu incertum. Audiamus Joh. Isacium Pontanum in Historia Danorum. Refertis, Helgelandam, VVestenoram, Islandium, Feroam, Findmarkiam, Gronlandiam olim Regis & Regi-

næ.

næ Danorum proprias fuisse, nec aliorum nisi Regis solius classibus frequentari solitas. Postea intermissam hanc anniversariam navigationem duas imprimis ob causas. Quippe A. Christi clↄ ccc xlviii. sævam ac diram per omnes propemodum orbis plagas pestē grassatam, qua imprimis Dania exhausta fuerit. *Et sunt qui tradant* inquit *post eam epidemicam luem fuisse intermissam ac neglectam, quæ ad oras Gronlandiæ solennis antea & annua fuerat, incolarum regni navigationem.* Deinde *immensam paulatim ex Trollebottis glacierum copiam coacervatam fuisse, quæ nunc impedita omnia & difficilia reddat: adeo ut vix nisi à parte insulæ quæ Libanotū borealem spectat, terram hodie, quamvis & id subinde difficulter, de-*

tur.

tur contingere, Sic igitur glacialibus montibus obstructi ferè omnes Gronlandiæ portus notitiam ejus nobis ademerunt, ut Norvvagos in ea vel extinctos necesse sit vel ad interiora migrasse. Porro hac per glacialem Oceanum in Americam via etiam nupero Geographiæ scriptori Georgi Fournier non displicet, cujus verba sunt: *Per illud æquor stratum glacie & per insulam Vaig-ßt è nova Zemla cum incolæ plures trajiciant quotannis in Moscoviam ut cum Samojedis & Tartaris mercaturam faciant, ut certis constat relationibus, non est quare dubitemus de transitu & origine Americanarum gentium, cum in his partibus Europa & Asia exiguo tantum freti à nova Zemla parte Americæ separentur, nec opus sit navibus, ubsis*

rsis & animantibus cæteris, quæ per glaciem incedentes perveniunt in Spitsbergam, ursorum insulam & plures alias à continente distinctas, decies majori spatio quam nova Zemla à Moscovia distat & Tataria, vel Spitsberga à Gronlandia & Gronlandia ab America. Hæc omnia fidem transmigrationis Hunno Scythicæ per Orientem faciunt. Quo & alia accedunt neutiquam prætermittenda. Ut quod populi supra Cibolam canibus instar jumentorum utantur, cujus rei testis oculatus Franciscus Vasquez de Coronado. Idem apud Gronlandos Martinus Forbisserus A. Chr. cIↃ IↃ LXXVII. vidit, Idem Siberi Russiæ, & omnes ad Oceanum glacialem Fenni ac Lappones, faciunt. De quibus Venetus intelligendꝰ cum inquit:

In regione Septentrionis, canes maximos asinorum instar, rhecas trahere. Illi canes Rangiferi sunt, vel non multum dissimiles. Prisci cervos vocant dum scribunt: *Esse Sigibarum gentem quæ cervos equitet.* Sunt enim cervis simillimi. Igitur Siberi, Fenni, Lappones, Caroli, ea qua diximus via, per Occidentem in Americam venerunt, atque ibi late dispersi sunt, Quemadmodum *Siberos* in Plata habemus, Scheriis per omnia similes teste Ulrico Fabro, In Navigatione Petri Manchoffæ. Ex quo barbatos esse consequitur. Ad Magellanicum fretum barbari Samojedis & Lapponibus simillimi, quod Linscotius notavit. Et quod mirandum, Lingua Brasiliana cum Fennica magnam omnino convenien-

nientiam præ se fert. Nam ut nihil de eo dicam, quod utraque lingua caret F. & mutam cum liquida perpetuo fugit, illud omnino memorabile est, quod & Brasiliani, & Fenni præpositiones suas semper nominibus postponunt. Apud Brasilianos *Pê* est in, *Taba* vicus, Unde fit composita vox *Tape* in vico; contracte pro *Tabape*. Ut manifestum sit, præpositiones Brasilianas imitari rationem suffixorum Ebraicorum: idque apud ipsos ac præterea Finnos tantum receptum est.

CAP. IX.

Hunnorum in Americam adventus per Orientem. Argumento à feris & avibus. Asia borealis & America alicubi coëunt. Nova Albion & ejus frigus. Tractus ille suspectus.

Asia

Asia & America freto divisa, Fretum Anian. Asia supra Tatariam facies. Ex Vimentio. Plinio. Rubruqui. Russis. Tataria usque ad LXX. gradum extensa.

HI per occidentem venerunt. Alii & longe quidem major pars, per Orientem: ubi & via brevior & regiones magis habitatæ. Quam viam nos animalia docent, Quippe tota America, maximè Septentrionalis, Leonum, Cervorum, Tigrium plena. Quæ cum nec in Gronlandia nec Magellanica deprehendantur: necesse est per Orientem ex Asia venisse. Nam in Scythia nullum frequentius animal quam cervi, qui etiam maria tranant, Solino; in Hyrcania Tigridum ingens numerus, Marcellino. In Tataria Leones, ursi, cervi, Veneto: quas feras

feras Tatari eam regionem occupantes sagittis suis expulerunt, ut apud Purchasium legitur. De Scythia Plinius libro sexto: *Juxta vastæ solitudines ferarumque multitudo, iterumque deserta cum belluis.* Incognita nostris oris animalia, per eandem Tatariam venisse in Americam necesse est. Quis dubitet in illa magna Asiæ supra Turquestanam, Sinam, Russiam partes nobis nondum cognitas animalium plurimorum species latere? Nam Acosta nodum non solvit, dicens: *Sic Deum animalia distribuisse ut quædam communia toti orbi, quædam singulis peculiaria partibus essent.* Quis enim credat toto orbe nostro ita migrasse ea, ut nulla soboles remanserit?

Nec

Nec aliunde pulcherrimarum avium tanta copia in Americam venit; quam ex Tataria. Ubi & aquilæ & in Erginmul innumeræ aves pretiosissimarum penuarum: & in Insulis inter Tatariam & Americam falcones. De quibus passim Paulus Venetus fide dignus rerum Tataricarum testis.

Et quanquam Septentrionalis ille ad Orientem Asiæ & Americæ tractus nondum exploratus sit: Illud tamen Russorum, Hispanorum & Anglorum navigationibus ac itineribus cognitum est: *ab Obi usque ad Tingæsios & Peisidam continue in Septentrionem Asiam magis magisque procurrere. Auditos ad Peisidam campanarum sonitus, & visas Indicis similes veliferas naves.* Ut ibi Tataricum mare navigabile:

nec

nec de navigatione per Novam Zemlam usque in Sinas desperandum sit. *Americam quoque versus Septentrionem à promuntorio Mendocino in immensum extendi.* Quod prima Draci navigatio luculenter probat, Qui à Novæ Hispaniæ portu Quatulco longissime Orientem & Septentrionem versus per XLVIII continuos dies à XVI. Aprilis ad III. Junij navigavit, donec in Novam Albionem, sub gr. XLII. incideret. Ut illas terras supra Californiam oporteat per immensa spatia versus Asiam & Tatariam flecti: sive jam sit continens sive insula. De quo ne Draconi quidem constare quicquam potuit. Quanquam Albionem, ejus navigationis scriptor, insulam vocet: eodem forte sensu quo & Panamam, & alia con-

continentis loca, insulas vocat. Sed quod de ingenti frigore scribit, æstate media, dubitare nos cogit, fuerit ne ipsi latitudo XLII. graduum exacte cognita. Nam frigus tam penetrabile regionibus ejus climatis convenire nec per naturam nec experientiam potest: Cum quo acriores sunt in Septentrione hyemes; eo æstas quoque intensior esse soleat. Sunt qui totum illum Americæ tractum suspectum habent. Purchasius Tomo tertio: *Hispani inquit fingunt fretum Anian, Cibolam, Quiviram ac amplissimas regiones versus Asiam extensas, ut ita omnem spem Anglis & aliis inveniendi fretū adimāt. Promuntorium Mendocino in Mappis* CIↃIↃCC, *leucas à promontorio australis Californiæ distat, cum Franciscus*

iscus Gualle Hispanus apud Lin-schotium fateatur vix quingentorum millearium esse distantiam. Divisas freto Asiam & Americam, navigationes Batavorum Zemlanæ aliquomodo ostendunt. Nam duplex in Nassovico freto æstus, concurrentesque Occidentis & Orientis undæ Linscotio observatæ: quemadmodũ in Magellanico & Baltico freto navigantibus evenire solet. Et enavigato Vaigats alius Oceanus aquis salsis & cœruleis occurrit. Franciscus Gualle fretum inter Americam & Tatariam his notis deprehendit. Quia cursus Maris Pacifici qui per CCC. millia passuum duravit, circiter CC. M. passuũ à Nova Hispania cessat. Deinde quia in eo mari Atunæ, ceti & alia piscium genera, quæ frequenter circa freta

freta verſari ſolent, inveniuntur. Quis author fuerit freti Anian quod vulgares Mappæ heic tanquã exploratum expingunt, non conſtat. Quiſquis ille fuit commentum ſuum orbi obtruſit. Nam quo minus tale fretum admitti queat, faciunt relationes illorum qui regiones illas extremæ Tatariæ magna cura luſtrarunt. Quales Rubruquis & Venetus ſunt. Nam ſi fretum ibi & quidem *tam* anguſtum, negari non poteſt, accolis ei notam fore oppoſitam continentem Americæ. At hujus nullibi meminerunt, Quanquam Oceani magni, & inſularum in eo crebro meminerint. Qualis Aſiæ ſupra Sinam & Tatariam facies ſit, ex Nubienſi, Rubruquis, P. Veneto, Planocarpo & Vincentio, ſatis com-

compertum est. Cingitur enim Oceano, ultra quem insulæ sunt ac aliæ terræ. Nubiensis parte x. clim. 1. *Terra Iagog & Magog terminatur à Septentrione mari Oceano & ultra eum est Terra inhabitata.* Vincentius ex Planocarpo: *Mongal ad Septentrionem Oceano circumdatur.* Venetus: *Supra Caroroeram Bargu longitudine* XL. *diætarum. Incolæ Medite. Emenso* XL. *dierum itinere ad Oceanum pervenitur, in quo sunt insulæ, unde aves Grifalci ad Chamum afferuntur.* Ac veteres quidem, Plinius, Strabo, nunquam dubitarunt Oceano Asiam Septentrionalem ambiri. Plinius: *Insulæ toto eo mari multæ, vulgatà una maximè Tazata. A Caspio mari Scythicoque Oceano in eam cursus inflectitur.* Tum ipsam

Scythiam borealem eleganter describit: *In- habitabilis ejus prima pars à Scythico promon- torio, ob nives. Proxima inculta sævitia gen- tium. Anthropophagi Scythæ insident huma- nis corporibus vescentes. Ideo juxta vasta so- litudines ferarumque multitudo haud dissimi- lem hominum immanitatem obsidens. Iterum deinde Scythæ, iterumque deserta cum belluis usque ad jugum incumbens mari quod vocant Tabin.* Rubruquis omnium accuratissimè: *Su-Moal, id est Moal aquatici habitant ver- sus Orientem. Versus Septentrionem sunt Kerkis populus pauper alens pecora. Orange- quoque ibi sunt populus Septentrionalis, qui suppositis pedum plantis ossibus celerrime super- iis per glaciem currunt, ita ut etiam bestias velocitate assequantur & capiant. Plures ib- populi sunt versus Septentrionem quamdiu o- frigus habitabilis plaga est. Ad occidentem est regio Pascatir quæ est Hungaria major.* Ad- dit: *Taute & Manse populus sunt qui inhabi- tant insulas Oceani glacialis, ita ut Tatari po- sint eos hieme per glaciem invadere.* Obser- vatum fuit ab eodem, omnia flu-

mina

mina extimæ ejus Tatariæ ab Oriente in Occidentem fluere, & quo magis in Septentrionem progressus sit, eo magis se adscendisse, nunquam descendisse. Ex quibus patet, terras ibi in Septentrionem longissimæ protendi. Russi exploratum missi Asiam ita retulerunt: *Kitta est fluvius Tatariæ ad quem regnat Rex Altinus. Ibi multæ sunt Ulusses sive Hordæ Tatarorum. Post longum iter pervenitur ad amplissimam regionem Mugalla quæ se à Bugar Bactriæ extendit usque ad Oceanum. Inter Bugar & Mugalla ad austrum sunt tres regiones, Ortus, Taigut, Shar, Mugalli distinguuntur in nigros & flavos, quos amplissimus murus disterminat. Extra eum sunt nigri Mugalli, intra in regione Cataiæ albi.* Ex quibus omnibus

patet quosque in Septentrionem Tataria procurrat. Nam usque ad LXX gradum eam protendi necesse est. Id quod sic conficimus. Sina ad gradum ferè XLV terminatur. Usque ad L excurrere Mogoliam ponamus. Supra Mogol Bargu XL. dierum itinere in Septentrionem protensa, quod spatium XX circiter gradus conficit si unius diei iter tantum Octo mill. pass. definias, quod pro earum regionum ingenio parum est. Navigatum à continente Bargu ad alias insulas illius Oceani Venetus tradit. Ultra tendentibus ipsa jam occurrit America. Ut ex Asia per Ori entem adiri aliter quam navibu America non potuerit. Isthm Asiam & Americam connecti A thanasius Kircherus in Copto su
hi

his verbis tradit : *Cathaim majorem per immensa spatia in extremo Septentrionis angulo Americæ Isthmo quodam conjungi ego Mathematicis rationibus pene convictus existimo.* Ratio certe illa neque Mathematica neque Historica esse potest rebus nondum plene exploratis. Plures cum Strabone Scythiam Septentrionali Oceano terminari statuut & abscindi ab America. Grotius : *perpetuum intercedere fretum magis credo.* Latius : *Omnino verisimile est ad promontorium Tabin aut Cataiam angusto freto continentes dividi.* Idem Gaditano aut Magellanico non vult esse patentius. Conspirant Geographi qui ei etiam nomen *Anian* imponunt, qua authoritate vel fide incertum. Authores supra citati &

qui regiones illas cum cura lustrarunt maris & Ociani, nullius vero freti meminerunt.

CAP. X.

Duplex Hunnorum in Americam adventus per Orientem. Primus cui causam Antropophagi prabuerunt. A quibus Tabieni, Apalai, Massageta & Machutega, in Americam expulsi. Secundus. Hunni iidem cum Cunadanis. Unadeban. Hurones. Chentales. Alabardi. Alani in America. Inga.

HUjus generis duas imprimis Hunnorum in Americam migrationes deprehendimus. Prima, cujus apud Plinium & Solinum vestigia supersunt, antiquissima. Referunt enim, *ab Antropophagis Scythis, usque ad Tabin, omnia deserta fuisse; quod ejus gentis ferociam sustinere nemo posset.* Hæc de-

deserta Tatariæ non ignoravit Paulus Venetus cujus verba sunt: *In maximo tractu inter Orientem & Aquilonem habitationes non inveniuntur sed tantummodo feræ.* Igitur qui olim ab Antropophagis ad Tabin usque habitabant, partim excisi, partim fugati sunt. Nec fugientibus propior terra, quam ingens & littoribus opposita America. Magnam hanc complurium populorum migrationem fuisse, ex terrarum spatio patet. Totam rem Marcellinus his verbis proponit: *Antropophagi humanis corporibus victitantes; quibus ob hæc alimenta nefaria desertis, finitimi omnes longa petiere terrarum. Ideoque plaga omnis Orienti æstivo objecta, usq. dum venitur ad Seras inhabitabilis mansit.*

Hæc ille. Quinam illi ab Anthropophagis fugati in alias terras populo fuerint; mirum non est ignorari. Duorum tamen nomina exuimus. Nam *Tabieni* & *Apalai* inter eos fuisse videntur. *Tabieni* apud Ptolomæum sunt, à quibus proculdubio promuntorium celeberrimum Tabin dictum. *Apalaos* Solinus Massagetis conjungit, & Plinius suo ævo superstites fuisse negat. Ipsorum enim in Asia memoriam interiisse. Non quod omnes deleti: sed quia sedes mutarunt. Quorsum migrarint diu quærendum non est: habemus enim in Florida *Apalatcos* sive *Apalchenos* quos ab his Apalæis ortos ipsum, præter alia, nomen arguit. Peruvia *Tambos* hominum ejus gentis ut ipsi tradunt antiquissi-

tiquissimos, propaginem Tabienorum ostendat. Et quia propinqui Apalæis Massagetæ, etiam hos tum temporis in Americam pari casu venisse crediderim. *Mazateca* enim una ex quatuor antiquissimis Novæ Hispaniæ gentibus. *Massachuseta* sunt in Nova Anglia, vel ab his Massagetis vel Machutegis orti, quos ad montem Norossum & Jaxartem Ptolomæus locat, vel à Mazacis quorum Rex Curtio & Straboni Assacam. Zoques in Guahutemalla, Zacatecas in Nova Gallicia habes qui Sacas nomine referunt.

Secunda recentior, sed omnium copiosissima & celeberrima, in qua Hunni, Alani, Avares, Turcæ, Tatari, Mogoles, Gothi, Par-

thi & aliæ gentes, quarum expressa passim memoria extat, in Americam venerunt. *Hunni* gens tam fœda, ut non injuria Diabolus ab Ægyptiis *Chuni* dictus fuerit, primo ad extremam Asiæ oram consederunt: ubi *Cunad*, & *Ung*, Mogolis vicina. Cunadanos eandem cum Hunnis gentem fuisse ex eo patet; quia Hunni quoq; Mogoles dicti; & sic in Hungaria se ipsos vocarũt. Veneto Funotiani vel Cunchi dicuntur. Et inter Tataros nationem fuisse quæ *Ungrac* dicta, idem Venetus testatur. De quo propterea minus dubitandum est: quia illos Hunnos adhuc circa A. Chr. CIↃ sub ditione Magni Presbyteri Johannis fuisse (ita enim cum vulgo nominare eum placet) ex Zaccuth & Veneto constat. Quippe cujus

cujus titulus *Unadchan*, *Altunchan* five *Uncam* : quod Imperatorem Cunadorum five Unorum notat. Arcladana Metropolis *Unchian*, proculdubio à conditoribus Unis; & *Funotian* Provincia, quemadmodum Hunnos & Funnos appellamus. *Tuchan* Quiviræ vicina ex *Unchian*, vel *Ungan*, cujus circa Cialin Benedictus à Goes meminit. Inde in Canadam ventum & Huroniam, *Cuni*, *Uni*, *Hunni*, *Cunchi*, *Funoti*, *Cunadi*, *Canadi* eadem gens. Nec magis hæc nomina differunt quam Chatti & Hassi, Messene, Messana. *Huyrones* populi Mogolibus vicini apud Vincentium in speculo Historiarum. Ab his Hurones Novæ Franciæ & Uri ad Titicacam Peruviæ. Quorum in Contriguris & Uultizuris

Hun-

Hunnorum populis clara memoria extat. Nam *Uri* qui & Ori ac Oritæ Indiæ populi apud Plinium huc referri non possunt. *Conchi* novæ Mexicæ à Cunchis Tatariæ. *Cinaloa* ex Ciali. In Nicaragua *Chontales* habemus, gentem ex Conchis sive Conis & Alanis mixtam. Ita enim fieri solet in confusa populorum migratione, ut in unum conflectur nomina. Eg inde Gothalanorum, Roxolanorum, Taifalorum, Cialorum nomina fluxerunt. Ex Hunnis & Avaribus apud Jornandem Hunnivares sunt. *Alabardi* ex Alanis & Parthis. Alani ad Gangem usq; à Tanai extensi, in Tataria quoque extrema consederunt, inter Cotan & Tangur, ubi Helan est Mogolum Horda apud Armeni-

um

um Haitonem. Ex qua etiam originem trahunt *Ulani* Tatari, quorum nunc sedes in Taurica Chersoneso. Michovius à Rege Ulan dictos vult, quo duce in Tauricam venerint. Sed nomen antiquius est. Inter præcipuas nationes quæ in Chersonesum venerunt, referuntur Mangutenses, Ulani, Bachinienses. Mangutenses sunt Mogoles. Quibus vicina Helan unde Ulani. Bachinienses ex Paquin sive Cambalu Citaiæ. Igitur Alani ex Tataria cum aliis in Americam migrantes, & Chunis permixti, Chontalorum nomen tulerunt in Nicaragua, Sicut iis vicini *Pipeles* & *Celtales*. In Florida sunt *Olapalli*. In Peruvia *Atabalti* & *Tallanes*. Ingarum clarissima & antiquissima natio, ab

ab Ungis Tatariæ profecta. Cujus & in Japonia, ubi *Fingo* & *Fiungaregnum* ; & in utraque Americamentio. *Coringa* supra Xaliscoñen., in Popajana *Quilla Cinga*. In Peruvia *Ytcaian*, *Inga* & *Iugri*. Titulus Regum apud Tataros Unchan & Zingis, apud Turcas Huncar, Falso Ludovicus Tubero in commentario de Temporibus suis *familiam apud Turcas regiam Hunchariam appellatam* vult. Non enim id familiæ sed dignitatis nomen. Inter Scythas *Aarinchi* & *Sinchi* apud Marcellinum. In Platensibus Provinciis *Chanes*, *Chanassi*, *Cheriguanes* , *Connaneques* ; *Chunchi Calchini* : & *Chanorum* diversa genera *Barkoni*, *Zeibanni*, *Karchkoni*, *Peihenni* , in Navigatione Petri Manchossæ, apud Ulricum

ricum Fabrum. *Calchini* eadem
cum Chontalis gens, nisi quod hic
Alani primo loco positi. In Bra-
silia populus Unitan : à Canada-
nis vel potius ipsis Unnis. Ita e-
menso continente Meridionali
per fretum in Magellanicas insulas
ventum : ubi inter quinque na-
tiones *Enoos* sunt, procul dubio
ab Hunnis. Cæteri à Turcis & Ta-
taris. Hæc origo Hunnica.

CAP. XI.

Parthi in America. Eorum nomen latè sparsum. Alabardi in Florida. Diversi à Longobardis. Lingua Parthica Germanicæ affinis. Parii.

PARTHORUM in utraque A-
merica gentes sunt, *Alabardi*
& *Parsi* Pariæ. Quippe à Scythis
pulsi, vagos errores suos, utroque
sole, terminarunt, & in Europa,
Asia,

Asia, America, consederunt. In Illyrico & Macedonia *Parthenι* & *Parthis*, teste Strabone, Plinio, Stephano. Alia ipsorum & maxima pars solitudines inter Hyrcaniam, Dahas, Arios, Margianos occuparunt: ubi *Parthi* & mollius *Parsi* dicti sunt: Nec aliunde levi mutatione *Persarum* nomen fluxit. Danieli Paras & Pharsi. Nam Parthi & Parsi eadem ratione dicti qua Sinæ & Thinæ, Huni & Thuni. Indoscythæ quoque Parthi, ut ex lingua apud Ctesiam patet collata cum hodierna Parthica. Tam late dispersos in Americam quoque venisse nihil obstat. Nam in extrema Tataria *Barscol* à Veneto ponitur, quæ & *Bersile*, ut ante dictum. Sunt in Florida *Alabardi*, Gomara teste:

ex-

x quo Geographi sumserunt qui
n Mappis suis, Alabardos, Ava-
nares, & alios supra Floridam po-
nunt. Gens ex Alanis & Parthis
nixta. Nam quo minus pro Lon-
gobardis capi queant, multa ob-
stant. Quæ gens tam exigua olim,
ut sola paucitate Tacito nobilita-
ta dicatur. Nec Longobardorum
nomen Alabardi. Quantum e-
nim distant Ala & Longo vel Lom?
Et Alabarda teli genus non à Lom-
bardis: sed quod tota bipennis
esset. Unde Germani hodieque
Helebardam vocant. Quoniam
vero magna linguæ Parthicæ sive
persicæ & cum Græca & cum Ger-
manica, convenientia deprehen-
ditur, mirandum non est voces
quasdam Germanicas & Græcas
in America reperiri. Ut quod à
fili-

frigore *Chile* dicta. Virginianis *Cheir* manus est, quorum linguam & alia Græcanica habere Rogerius Guilhelmus testatur. Sic *Kebec*, *Kenibec* fluviorum nomina. Sicut & apud Turcas *Taisan* est Dei filius: apud Sinenses *Thiensu*. Ut non sit necesse Germanica quædam à Norvvagis deducere. *Cuba* Indoscytharum vox: & ejus nominis urbs apud Ptolemæum. Sic Cuba Hispaniolæ vicina. In Austrina parte sunt *Parii* Novæ Andaluziæ & Peruviæ: ubi, quod sæpe fit, litera extrita: quæ in urbe *Pars* occurrit. Sicut & inter Scythas Parios habemus apud Strabonem, à quibus, ut dictum, Parthi & Parsi, ac indubie etiam Parii Americæ. Scytharum antiquissima genera *Napæ* & *Pali* Herodoto.

o. Apud Americanos in Insula Sanctæ Trinitatis ex adverso Patriæ habes *Nepoos*, in Florida *Otapallos*.

CAP. XII.

Turcæ, Latè sparsi. A Tur dicti. Amorauw. Souriqui, Troqui, Turca, Tucoman, Suruknsii. Mexicanorum lingua habet vocabula Turcica.

TURCAE gens antiquissima apud Herodotum, Plinium, Melam; Judæi *Thogarmannos* vocant quod nomen Thogariis convenit. Ipsorum urbs Thogara Ptolemæo, apud Nicephorum Taugast. Græcis etiam Tauri & Taurisci. Longinquæ gentis migrationes in varias mundi plagas. Nam in Norico Taurisci: In parva Scythia Tauri: in Sacarum regione Turquestani. Nec

Nec inter Tauros & Turcas magna quoad nomen differentia. Nam ipsi Persæ, ut Emir-Khond, gentis authorem Tur faciunt: quod Turcium nomen fuisse ex Nicephoro patet, qui refert *Turum quendam rebellem Cagano fuisse*. Hinc Turi, Tauri, Turcæ, Taurisci, Derbices. Porro Turciam gentem Derbices fuisse ex Ctesia patet, qui refert *Cyri tempore Derbicum Regem Amoræum fuisse*. Ubi *Am* non est alia vox quam *Cham*, vel *Kan*, & *Amoræus* Chan Mora. Idem de Sacis ex eodem Ctesia patet, quorum Rex *Amorges*. Quod nomen etiam Persicum sicut ex Thucydide patet, qui Amorgen Pissuthnis Persæ filium scribit fuisse. Atque haud dubito quin Orchamus ille septimus à Belo Persa-

rum

um Rex cujus Ovid. meminit, sit
Jrchan, quod diu post nomen se-
cundi Turcarum Imp. fuit. Igi-
tur cum Turcæ supra mare Caspi-
um fuerint, & ipsa gens imprimis
vaga, in extimum angulum Asiæ
cum Tataris, hinc in oppositum
continentem Americæ delatos ni-
hil obstat. Nam in Canada sunt
Souriqui & *Yroqui*, à Turcis pro-
culdubio, ut ex voce patet. Quos
Herodotus *Jyrcas* vocat antiquo
nomine; & sic apud Strabonem
quoque libro undecimo legen-
dum; ubi vulgo *Cyrcii Tapyrus vi-
cini*. Ipsorum urbs Hiarcam sive
Yarchaun, hodie Metropolis re-
gni Cascar, teste Benedicto Goes.
Unde Hyrcani quoque originem
habuisse videntur. Sua voce
Tzu-

Tzuruki vocantur apud Leuncla-
vium, quod cum Souriquis plane
convenit. In provincia Pasto
Turca & *Tucorros*, locorum nomi-
na, à Turcis habitatoribus Quem-
admodum in Persia quoque urbs
Turca ab iisdem: alias Turcoman.
& idem Provinciæ nomen. Nec
Tucoman à Turcomannis abrudit
unica inter pronunciandum extri
ta litera, quod frequens. Sicut
Tartaros dicimus & Tataros Σα
μάται pro Σαρμάται apud Dionysi-
um Afrum; Macedni pro Mace
donibus apud Herodotum. In
Colima superest pagus *Tecoman*
In magellanicis insulis *Tirimenes*
Clarissima Turcarum memoria in
Platanis Provinciis reperitur: ub
Surukusii sunt, teste Ulrico Fabro
Mexicanis *Teu* Deus; *Calli* domus

Un

Unde *Teucalli* domus Dei. Turcis quoque *Teu* Deus apud Nicephorum: *Cula* vel Culuva & Cala arx quæ & domus; quod tamen ex Arabico habere videntur, *Tepec* Mexicanis mons pro quo Turcæ una extrita literula *Tepe* dicunt: unde *Buzug Tepe* mons dimidius *Mal Tepe* mons divitiarum. Plane quemadmodum apud Mexicanos *Cachutepec* mons cuniculorum.

CAP. XIII.

Tatari an à decem tribubus Israëlitarum? Arsareth civitas. Judæi Tataris permixti in Americam venerunt. Tatari à fluvio Tatar. Discrimen inter eos & Mogulos. Tatarorum nomen qua ratione in valuerit? Antiquiores sunt quam vulgo putantur.

Eorum

Eorum in America sedes. Nomina locorum in an. Aztlan.

Turcas in extremam Asiam profectos, unde in Americam facilis trajectus, ex eo patet, quia Tatari una cum Turcis gens & haud multum lingua, habitu, moribus differunt. De quarum gentium origine mirum est nonnullis id in mentem venire potuisse, quod tradunt à decem tribubus Israëlitarum exortos. Huc etiam quartum Esdræ librum trahunt, & alia quæ compendio Grotius his verbis confutat: *Scriptor Esdræ quarti libri plenus est inanium somniorum, ideoque ab omnibus rejectus. Nec America est quo illa Hebræos ivisse dicit, ipsa non minus illo tempore quam aliis omnibus incognita, sed regnum quod sibi confinxere Judæi, ultra amnem, ut ajunt, Sabbaticum* a-

*d portas Caspias, unde nullus unquam nun-
ius, nulla litera pervenire; quod nec vidit
uisquam nec videbit unquam, in hoc tantum
epertum à nugivendulis ne promissa de man-
uro semper regno in semine Davidis, in Je-
u Christo impleta & adhuc impleri credantur.
Neque verum est in Tataria fuisse Judaeos. Et
uae quidam reperisse se ibi putant tribuum
Hebraicarum nomina, vetera sunt Scythica,
it Eutalita non Nephtalita & sic caetera, quem-
idmodum viri eruditi abunde manifestum fe-
erunt. Jam vero ad Jucatanam quod atti-
net, qui eo primum venere, circumcisione ibi
epertam tradunt, non etiam caeteros Hebraica
legis ritus, nec literarum eam scripturam quae
à multis temporibus apud Hebraeos fuit. Cir-
cumcisio autem multo latius patet patuitque
semper quam Judaismus. Et quod ortos se di-
cerent ab hominibus è mari servatis non ad ma-
re rubrum, sed ad memoriam universalis dilu-
vii, cujus apud omnes reperiuntur vestigia, re-
ctè referas.* Hæc ille, quæ omnia
proba, si circumcisionem Jucata-

 norum

norum, de qua ad huc ambigitur, excipias. His addo quod Josephus undecimo Antiquitatum, *suo adhuc tempore decem tribus trans Euphratem superfuisse* tradat, *easque excrevisse in innumerabilem multitudinem.* Eas adhuc in Assyria & Media se invenisse, Benjamin Tudelensis, qui ante sexcentos annos vixit, gloriatur. Regio *Arsareth* etiam apud Berosum Annianum extat. Fuisse civitatem quandam hujus nominis ex Ptolemæo patet, qui *Arsaratham* ponit ad ostiu Araxis apud mare Caspium. Et quanquam Tatari à Judæis exorti negentur, multos tamen Judæorum nil Tatariam & cum Tataris in Americam venisse, nil obstat. Testatur Riccius, *in Sina aliquot Judæorum Sy-*

ſynagogas repertas. Judæos illos e vocare Iſraëlitas & ignorare nomen Judaorum , unde videri è decem tribubus. Penes eos legem eſſe Moſis Hebraicam ante ſexcentos & amplius annos ſcriptam ſine punctis vocalibus. Neque mirum in Siram eos veniſſe , cum author Halachot-Olam & Juchaſin exertim dicat Judæos illos in regionem *Frete Johannis* veniſſe ; id eſt magnam Tatariam & Cataiam nigram , quod etiam Rabbi Ganz n Chronico ſuo obſervavit , in ujus verſione *Fretum Javan* pro *Frete Johan* peſſimo errore legitur.

Quid mirum Judæos illis remotis gentibus permixtos; cum etiam Græci Scythis atq; Indis permixti uerint? Quod Seneca reſpicit cum nquit : *Quid ſibi vult inter Indos*

Persasque Macedonicus sermo? Utcunque igitur, quod negari non potest, Judæi in Tatariam venerint vel etiam Americam, non tamen Tatarorum genti originem vel notabile incrementum dederunt, sed Turcarum manus quæ ad fluvium *Tatar* in campestribus Bargu consedit, illam tam copiosam & celebrem nationem condidit. Quantum vero discrimen inter Tataros & Mogulos sit ex Guilhelmo de Rubruquis Monacho Gallo, qui A. Ch. CIↃ CC LIII. pro Legato ad Tataros missus fuit, discendum est. *Tatarorum,* inquit, *verum nomen est Moal & eo unice delectantur, quia Cingu Can fuit ex gente Moal. Neque volunt vocari Tatari: nam Tatari alia na-*

tio.

tio. Operæ pretium est ex eodem intelligere, qua occasione Tatarorum nomen tam late extensum fuerit; non enim alibi extat narratio. *Cingus inquit ad Tataros & Moalos dixit*: Quia non habemus principem, ideo vicini nostri opprimunt nos. *Quo dicto à Tataris & Moalis Dux creatus, Untcan oppressit & eum in Catatom fugavit. Sic cum Tataris suis progressus, eorum nomen longe lateque propagavit. Nam quia Tatari illi in pugna præmissi, populus exclamabat iis visis*: En Tatari veniunt. *Ita continuis bellis paulatim absumti sunt, & Moali omnibus modis nomen Tatarorum extinguere ac suum propagare student*. Hæc rubruquis, quo nemo unquam in rebus Tataricis dili-

gentior & magis fide dignus. Ipsum Tatarorum nomen & imperium antiquius quam vulgo putatur. Habemus apud Ammianum Marcellinum libro vigesimo tertio *Atharas* Essedonibus vicinos. Apud eundem *Totardanes* Sarmatiæ fluvius. Emirkhond jam sub Baharon Gur circa A. Chr. CCCC. Persis Tataricum imperium grave fuisse Refert. Nomina Regum Hhakon, Khan, Chinguis. Ultima eorum mentio in tempore Kozrao Parvvez incidit. Inde ad Turcas rerum summa translata. Hos iterum Tatari dejecerunt circa Annum Christi millesimum.

Ex his patet amplam Scythiæ gentem Tataros fuisse. Eorum in Americam transmigrationis clara

clara supersunt vestigia. In Cinaloa *Tamogali*. In Rio de la Plata vicini Guamariis *Mogoles*: inter Chichimecas *Majolies*. Provinciæ Mogolibus in Asia vicinæ sunt *Cotan*, *Baida*, *Tangur*. In Americæ S. Martha *Coto*, in Chili *Coton*, in Peru *Paita*, *Tangora* & *Tangarala*. Urbium Tataricarum nomina sunt Cingui, Chincui, Cangi, Chinchitalo, Taingin, Tingu, Tangut, Camul, Tooma, Cianfu, Cunchi, Cascian, Cascar, Tholoman. In Americæ Nova Hispania *Tancuylabo*, *Tenguacet*, *Tenguadin*, *Tulanzingi*, *Guaxazingi*, *Arazingi Impilzingi*. In Nova Mexico *Cicui*, *Conchi*. In Peru *Cigua*, *Chincha*, *Conchuco*, *Chindui*, *Chuqui* Chacaynga, Chincama, Cincero, Concingei,

Iſcaicinga. In Braſilia *Cangoin* & *Caingoin*. In Jucatana *Yzamul* provincia quæ & *Aarinchel*: nam & *Arinchi* Scytharum in Taurica populi, ut ex Marcellino patet. In Peruvia *Tomebamba*, *Tomebenda*, *Cia*, *Conchi*, *Chinca*, *Chincama*. Prope Cibolam *Tolm* & *Tolmia* Zacatulæ urbs. *Cuzco* lingua Incarum ſignificat umbilicum terræ, quia ſitus ejus in medio Tahuantinſuyo qui Peruanus orbis. Meminit etiam Cuzconis Barbariæ in Africa urbis ſcriptor Granadenſis Hiſtoriæ Arabs Argutafa, ſed quæ Peruvianæ originem non dedit cum ſatis evidens ſit Mangonem conditorem ejus Tatarum fuiſſe. Turcarum genus *Gutzi* quorum Tudelenſis meminit, & Tatari ſupra Sinam *Jezi* dicuntur à Japonan-

nensibus, unde in nova Anglia *Massachusetzi*.

Magnum quoque Turcicæ & Tataricæ originis apud Mexicanos argumentum est, quod pleraque locorum nomina in *an* exeunt. Vulgo male in lan vel tlan, cũ l vel tl nõ ad an sed ad præcedentem dictionem referendum sit, sicut ex voce *Aztlan* patet quæ ardearum regionem significat, ubi l non ad an sed ad *Aztl* quod ardea, pertinet. Sic *Mechoacan* regio piscium, ubi l plane deest, quia Mechoac piscis. Nota locorum Mexicanorum nomina *Teutitlan*, *Coatlan*, *Haztatlan*, *Quezatlan*, *Petatlan*, *Tenoxtitlan*, *Ezapan*, & alia innumera. Apud Turcas & Tataros *Merglan*, *Multaharan*, *Tascan*, *Coman*, *Fachzizatlan*, *Agrian*,

Etairan; *Avaclan*, *Uzan*, *Zilan*, *Cazan*, *Astracan*, *Rezan*, *Tholoman*, *Arzladan*, *Kotan*, *Hilan*, & apud Nubiensem complura alia, ut *Jalan*, *Ailan*, *Dhoklan*, *Lalan*.

Et hæc locorum terminatio per universum Orientem, propter Tatarorum Imperium latissimum, frequens, ut in Persia *Tzirtzan*, *Corasan*, *Guylan*, *Ispahan*, *Argian*, *Cirman*, *Hyrcan*, *Milican*, *Badaghan*, *Burgian*, *Balcan*. In India *Multan*, *Hagickan*, *Decan*, *Aran*, *Sian*, *Baadan*, *Cholan*, *Zeilan*. In Moluccis *Macian*, *Bacian*. In Ladronibus *Guaman*, *Pragan*, *Sarpan*, *Gugehan*, *Baban*, *Guagan*, & maxima Insularum *Japan*. Eadem in *an* terminatio per universã Mexicanam usque ad Jucatanenses & Nicaraguanos, ubi deficit, depre-

prehenditur. In aliis regionibus rarissima, ut *Nicoan*, *Natan*, *Pa-naman*, quæ tamen regulorum nomina fuisse videntur. In Aiti fluvius *Bahuan*, regio *Maguan*. Plura diligenter inquirenti non occurrebant. Per totam australem Americam nullius in *an* loci terminatio, cum tamen eo penetrasse Tataros constet; sed alius forte linguæ & originis.

CAP. XIV.

Nomina propria Americanorum à Scythis. Lingua Hebrææ quædam vestigia apud eosdem. Josephi nomen. Tatarax. Sagomombar. Saguaca. Chacores. Discrimen inter Cam & Chan. Curacan, Tamacu. Cin. Beg. Bal. Paulo. Attila. Atz'an. Capa. Ruca. Gazun. Capa Inca. Guaipalca. Cimguts. Mango, al.

ITa ex locorum & gentium nomini-

minibus ostensum Scythas Hunnos in Americam venisse. Restant propria personarum ex quibus luculenter eadem res demonstrari potest. Diximus non omnino negandum quosdam Judæos Tataris permixtos in Americam venisse. Esse in nova Anglia quandam linguæ cum Hebraica convenientiam Rogerus VVilhelmi scribit, sicut etiam in novo Belgio terram *Argnada* vocant, quod merè Chaldaicum. Sed hoc memorabile apud Hurones occurrit, quod illis *Josephi* nomen inter alia receptum. Quod unde ad eos nisi à Judæis provenerit, equidem conjicere non possum, quanquam etiam in causam nonnunquam ejusmodi similitudo referri queat. *Tatarax* superiori seculo in Quivi-

ra

ra regnavit, quod nomen merè Tataricum. *Tatar* proprium apud Mogoles nomen, unde ipsa tribus dicta Tatarbeg apud Leunclaviũ. *Ax* Turcis album: quo titulo illi Reges delectati. Unde *Axan* vel Axhan, id est, albus Rex Togrulbeci filius, alio nomine Olbarselan. Apud Trogum *Asian* Tocsarorum Rex, apud Curtium *Assacam*, Strabonem *Assacan* Mazagũ Rex. In Paria *Stalderax*, *Almorax*, *Merebax*. In Florida *Naguatax*. In California *Naguatcha*. Inter Mexicanos Reges *Axaiaca*. Reges Virginiæ *Sagami*. In Isthmo *Saccum* nobilis. *Sagomombar* Tatarorum priscus Propheta Theveto, si tamen rudissimo & ineptissimo scriptori, ut eum Thuanus appellat, tantum fidei tribuendum. Apud Sinenses & Ja-

& Japonios *Xatam*, *Can* vel *Cagan* Tataris Rex, Apud Californios *Saguica* idem esse quod *iste vester Dominus*, Ferdinandus Alarcon tradit, Ergo *Sa* iste, *Guy* vester, *Ca* Dominus, quod vel *Can* vel Sha Persicum respicit, In Paria Reges *Chacones* dicuntur, quod Unnorum Caganus est, Vulgo idem esse volunt *Cam* & *Can*, quod non ita se habet. Solus Magnus Imperator Tatarorum *Cam* appellatur. *Quam* autem sive *Cam* illis idem quod *Tei* id est Deus, unde illa Sinensium Tatarorum composita, *Truiquam* Deus maris, *Tanquam* Deus pluviæ, *Taiquam* Deus vitæ ac mortis. Igitur non idem plane *Can* & *Cam*. Illud quibuslibet Principibus; hoc summo tantum Imperatori tribuitur. Ergo

Cam

Cam idem Tataris quod Abyssinis *Giam* Aliud vero apud Sinenses est *Ciam*; unde *Ciam Ciu* præses Curiæ, quod etiam inferioribus Magistratibus tribuitur. *Chamba* Princeps Quitonicus apud Casam. Antequam Ingæ rerum potirentur, Reges in Peruvia *Curacan* dicti. *Tamaus* apud Herodotum, Tataris *Temuew* qui postea mutato nomine Chinguis Kan. *Cin* in Mexicanorum Principum nominibus frequens. Gomara in Cortesio: *Nominibus propriis Regum vel principum Syllabam* Cin *adjiciunt, quæ Regem vel Dominum notat.* Sic dicunt *Motezumacin.* Idque interpres pictorū Annaliū apud Purchasiū observat, cui *Tizozicatzin, Ahuizozin*, qui Acostæ Autzol & Tizocic, apud eosdē Mexicanos *Tolpicin*

Dux

Dux classis quæ in Americā primū appulerunt. Post Motezumam II. Rex *Guatimuzin*. Ejus militiæ Dux Cyguacoacin. Regulus in Churutecal *Cacamacin*. Tlascalæ consul *Magu cacin*. Tezcucæ princeps *Castamacin*. Apud Jucatanos *Alcinbeg*. Ubi Turcicum *beg* quo Principem denotant. Hochelagiensium Rex *Agouhanna Bal* Hunnicū. Unde *Balamber* Mundzuchi frater. In Xalisco *Baldoret*, *Palasco*. In Nixapa *Baldoret*. Apud Peruanos *Paulo*. Nō sane ex Latino Paulus, sed Hunnico *Bal*, quod etiam priscis Scythis receptum; apud quos Rex *Palo* cujus Diodorus Siculus secundo Bibliothecæ meminit. Et hinc *Bela* Regiū apud Hunnos nomen; sicut etiā familia Principum Russiæ appellatur Beala, unde Fletcherus Legatus Elizabe-

lizabethæ Anglorum Reginæ col-
legit; *Originem ejus ex Hungaris esse.*
Attila Hunnicũ, & sic ille orbis præ-
do ac terror dict9. Apud Peruanos
ejusdem cognomenti Attala ex In-
carum stirpe. *Beg & Bassa* Principũ
Turcarum tituli. In Nova Francia
apud Etecheminos *Bessabez*. In Po-
paian *Calambaz*. In Brasilia *Konian-*
bec; de quo in itinerario suo Johan-
nes Stadius Homburgensis & The-
vetus. Apud Jucatanos *Alquimbech*
Gomaræ. Nomina apud Tataros,
Turcas & Mexicanos frequenter in
an exeunt. Ut *Germian*, *Arselan*, *A-*
xan, *Casan*, *Rostan*, *Alwan*, *Ulan*, *Sibã*.
Iztacmixtitlan apud Gomarã viri
Mexicani nomen. *Atzlan* antiqua
Mexicanorum patria, nomẽ Tur-
cicum, apud quos *Atzlanbeg* circa
A. C. cIↃ CCC Carasinæ in Natolia

Prin-

Princeps fuit, de quo Leunclavius. Filiũ primi hominis *Lotzitzan* Sinenses *Azalan* vocant. *Capa & Ruca* Incarũ nomina à Turcis petita qui *Barkiarucas* & *capi Agas* habent, *Capasi* Rex Apalches *Gazun* Mechoacanæ Rex, Tatarico nomine. Ita penultimus Tatarorum qui in Persia regnarũt, quoq; appellatur, Maximus Imperatorum Peruviæ *Gainacapa*, primus *Mangocapa* fuit. Et notat Inca Garcilasso Regem à cæteris Incis titulo *Capa* distinctũ fuisse. *Capa* Inca significabat solum Dominum; qui etiam alio nomine *Huacchacuyack* benefactor pauperũ dicebatur, *Guaipalca* Atahualpæ frater. Nomina Tatarica sive à *Gain* sive *Ganiatu* deducas, *Gain* inter Magnos Camos tertius, Haithoni *Gino*, Planocarpo *Guine*. *Ga-*

ni-

niatu Regum Tatarorum in Persia quintus. *Cinguu* primus Imperator Tatarorum, quod nomen etiam Incis receptum. Nam in familia Urincuzco post Mangocapam successit *Cincbiroca*. Conditor Peruani regni *Mango* & ejusdem nominis post Atahualpam ultimus fuit. Quod nomen Tataris receptissimum, quorum Imperator quartus & Jacubi Padischæ apud Persas frater, *Mangones* fuerunt. Multa Hunnorum nomina ab *Al* initium capiunt. *Aladarius* Attilæ filius *Almus* nepos Chabæ, *Albuger* filius Chinguis & aliꝰ Zavolhensiū Rex apud Michoviū. In America apud Jucatanos *Alitep, Alquinotep* vel *Alquinbech*. In Paria *Almorax*. Apud Guahutemallos *Alandiuleo*. Tot Hunno

Scy-

Scytharũ nomnia propria cũ passim apud Americanos reperiantur, de eorum ex Asia in novum orbem transmigratione dubitandum amplius non esse patet.

CAP. XV.

Scytharum mores. Fennorum. Hunnorum. Conveniunt Americanis. Antropophagi Ethicum. Tatarorum. Samojedarum, Lapponum. Mores Scythici per universam Americam. Qui vivant Nomades Corpora pingere, Huronum crudelitas. Σκυθισὶ χειρόμακτρον. *Qui Scythæ una uxore contenti, Desperato morbo laborantes occidere. Etiam parentes. Americanorum quorundam immanitas.*

NUnc de moribus agendum est. Scytharum Septentrionalium illi in universum mores, quos Tacitus in Fennorum gente describit. Mira omnibus feritas, fœda paupertas, non arma, non eqvi, non penates: victui

victui herba, veſtitui pelles,
ubile humus, ſola in ſagittis
pes, quas inopia ferri oſſibus
ſperant. Idemque venatus
viros pariter & fœminas alit.
Paſſim enim comitantur par-
emque prædæ petunt. Nec
aliud infantibus ferarum im-
oriumque ſuffugium, quam ut
n aliquo ramorum nexu con-
egantur. Huc redeunt juve-
nes, hoc ſenum receptaculum.
d beatius arbitrantur quam
ngemere agris, illaborare do-
mibus, ſuas alienasque fortu-
nas ſpe metuque verſare. Se-
curi adverſus homines, ſecuri
adverſus Deos, rem difficilli-
mam

mam assecuti sunt, ut illis ne voto quidem opus sit. Quibus adde quæ de Hunnis Marcellinus scribit: Senescunt imberbes, compactis omnes firmisque membris & opimis cervicibus prodigiose deformes & pandi. Radicibus herbarum & semi-cruda cujusvis pecoris herba vescuntur. Ædificiis nullis unquam tecti, nec apud eos vel arundine fastigatum reperiri tuguriũ potest, sed vagi montes peragrantes & silvas pruinas, famem sitimque perferre ab incunabulis assuescunt. Indumentis operiuntur linteis vel ex pellibus silvestrium mu-

sium

rium consarcinatis. Semel
absoleti coloris tunica collo
nserta nõ ante deponitur aut
nutatur, quam diuturna carie
n pannulos defluxerit. Capita
ncurvis galeris degunt, hirsu-
a crura coriis munientes hæ-
linis eorumq; calcei formulis
ullis aptati. Aguntur nulla
everitate regali, sed tumultu-
rio primatũ ductu contenti
errumpũt quicquid incide'
it. Ineũt prælia cuneatim vari,
s vocibus torvum sonantib9,
rocul missilib9 telis, acutis os-
ib9 pro spiculorum acie mira
rte coagmentatis. Nemo a-
pud eos arat. Omnes sine sedi-
bus

bus fixis absq; lare vel lege aut ritu stabili dispalantur semper fugientiū similes. Infidi, inconstantes, nobiles, incitatissimi furoris quod honestū inhonestūq; sit penitus ignorant, nullius Religionis. Qui mores tam exacte feris illis & incultis Americanis, quales Chichimecæ, Pilcosones, Cheriguanæ, conveniunt, ut eos nobis in Fennorum atque Hunnorum gentibus descripsisse antiqui videantur. Sane immanis illa barbaries qualis apud Chichimecas & Brasilianos, in nulla Celtarum Europæorum gente deprehensa fuit; minime omnium apud Norvvagos. At in Scythis Nomadibus & Antropophagis tam graphicè nobis depingitur ut, mutato tantum nomine, Chichimecas & Brasilianos habeamus. Propone tibi ex Herodoto immani ferocia antropophagum, Chichimecam habebis. Neque ulla gens humanis carnibus, præter Scythas, vescebatur. Ethicus Cosmographus antiquus nondum editus, cujus antiquissimum Codicem in

membranis scriptum Bibliotheca Cl. Boxhornii, amici nostri summi, communicavit, de Turcis: *Gens ignominiosa & incognita, monstrosa, Idololatra, fornicaria, in cunctis stupris & lupanariis truculenta. A quo & nomen accepit. De stirpe Gog & Magog. Comedunt enim universa abominabilia & abortiva. Statura deformi, sunt penitus ignorantes, Sal non utentes nec frumentum. Diem festum nequaquam nisi mense Augusto mediante. Habent crines fuligine deterrima corvinis similes. Habent leones, pardos, canes maximos.* De Tataris Venetus, Vincentius, Planocarpus: *Sunt statura mediocri, lata facie, prominentibus genis, naso plano & compresso, barba nulla vel rarissima, supra verticem in morem clericorum quasi coronæ figura & ab aure una ad aliam latitudine trium digitorum. Ebrietas apud illos honerabilis. Conjugia inter omnes licita, si matres, filias, sorores excipias. Ducere fratris defuncti viduam licet. Uxores singulis complures, sed prima honoratior & legitima. Cibus caro, etiam equina & canina, potus lac. Humanas quoque carnes hostium devorant assas & elixas. Vestes ab umbilico ad genua, nec brachia, pectus, latera iis teguntur. Domicilia ve in curribus portatilia vel ex palis in modum ten-*

torii, relicta superne fenestra per quam fumus se exolvit & lux intrat. Viri in venationibus & bellis continui. Arma non ex ferro sed corius, gladiorum usus rarus. Tempora per Lunas supputant. Initium anni Kalendæ Februarii: Quæ omnia variis Americanorum gentibus recepta sunt. Sunt etiam barbatæ Tatarorum nationes supra Sinã colore fusco, capillis barbaque promissis ut Moscovitæ, quos Ludovicus Frois *Jezos* appellat. A quibus illi per Americam barbati originem ducere possunt. Samojedæ à Petzora ad Obin statura dispari, facie plana, colore fusco & rubicundo, oculis parvis, atro capillo, plerique imberbes & in eo non minimam elegantiæ partem ponunt, nonnullis exceptis, qui aliquid barbæ alunt. Imper-

perterriti, celeres, bellicosi, in venatu assidui atque hinc sagittandi peritia. Utuntur sagitis acuto lapide vel spinis piscium præpilatis. Hiemem in sylvis transigunt & putantur antropophagi esse. Degunt gregatim, frugum panisque expertes. Feræ ibi frequentes, eas venantur : hinc victus & amictus. Pelles spinis piscium consuunt & nervis ; pilos æstate extrorsum, hieme introrsum vertunt. Idololatræ, Sortilegi, incantatores. Honorem aliis exhibituri capite nudato in terram procumbunt. Habent Principem qui à cæteris cultu nihil differt, nisi quod in capitis tegumento stellam gerit: etiam à Senioribus reguntur. Equorum instar Rangiferis utuntur.

Linguis variis inter ſe differunt. Molgzomii ſpecus & antra habitant. Apud Oſtachios multi Reguli Indicis Caſiquis ſimiles. A Tingœſiis ad auſtrum variæ gentes perpetuis inter ſe bellis exercentur. Lappones ſtatura brevi, perniciſſimi curſus, & inter currendū manci ac claudi videntur. Stricta omnibus veſtis & ſuffulta pellibus. Ætatem venando transigunt. Pars artificia exercent, pingunt & veſtes auro ac argento opere phrygionico intertexunt. Conjugia per ignem & ſilicem auſpicantur. Navigia nervis animalium & viminibus contexunt. Magici peritiſſimi. In medio curſu navem ſiſtere, quicquid toto orbe geritur ſcire, ventos venales habere perhibentur, Adamo Bremenſe teſte.

Mores

Mores Scythici per Universam Americam, plures uni viro uxores, hostes comedere, cæsorum capita prælongis contis infigere, pingi, in venatu esse assiduũ, Sedes Nomadum ritu mutare. Nec putandum quibusdam tantum Scytharum gentibus hæc recepta fuisse, cui errori Solinus & Marcellinus manifeste favent, cum Herodotus, quod illi solis Gelonis, omnibus tribuat; & Virgilio non Agathyrsi modo verum etiam Geloni pingantur. De Quiviranis qui omnium Americanorum, quantum nobis constat, proximi Tataris, tradunt eos imitari moribus suis & pastura armentorum Scythas Nomadas sive Hordenses Tataros. Corpora pingere Scythicum. Venetus: *In Cangigu viri & mulieres faciem totumq;*

corpus pingunt imaginibus leonum, draconum, avium, quæ aboleri non poterant. Quo quis magis picturatus, eo pulchrior. De Agathyrsis res nota. Idem per Virginiam Floridamque receptum. Summam gloriam in hostium cæde ponere Scythicum: & ille beatus judicatus cui in prælio animam efflare contingebat. Marcellinus libro XXIII. & XXXI. *Præcidere hostium capita, eaque prælongis contis infixa circumferre.* Apud Tauros perticæ infixa ædes supereminebant, teste Herodoto. Quod etiam Popaianos fecisse Acosta libro de procuranda Indorum salute tradit. Dici non potest quam crudeliter captivos hostes Hurones & Iroquosii excarnificent, nec quisquam Sagardum ea de re scribentem absque horrore leget, Inter

ter alia: *Captivis cutem, quæ cranium tegit, una cum capillis detrahunt.* Quod Floridanis etiam, quorũ magna cum Huronibus convenientia, & vicinis nationibus receptum. Omnes particulam hujus cutis secum gestant. Quod à Scythis profectum Herodotus in Melpomene docebit, cujus verba exacte nobis Floridanum & Huronensem Scytham, cæsi hostis caput ita secantẽ ut cum pilis cutem auferat, nobis representant. Unde etiam proverbium Σκυθιστὶ Χειρόμακτρον manavit. Quemadmodum enim Hurones & Floridani, sic etiam Scythæ ex pellibus ejusmodi humanis, mantilia fecerunt. Quatuor tantum vetustissimæ Americanorum gentes, *Mazateca, Pinoles, Otomies, Chichimeca-*

ſingulis uxoribus contentæ quod de Maſſagetis quoque Herodotus & Strabo referunt. Vagi Canadenſes (nam cæteris id non receptum) ægrotos de quorum vita deſperatur, magno ſe beneficio putant afficere, ſi compendio ad mortem adigant. Ne parentes quidem ab hac immanitate liberi: Spiritum adhuc trahentes ſua manu conficiunt. Proprium hoc Scythis, ac nominatim Maſſagetis fuit. In *Terra Firma* moribundi in patentes campos delati, ut avium & beſtiarum pabulum fierent, quem morem in Parthis Scythica gente antiquitas tantopere abominata fuit, à quibus ad Perſas, Gaſpios & Hyrcanos manavit. Idem *Tebetenſibus* in Cataia receptum, unde facilis in Americam trajectus. Imma-

nis

nis mos epulari mortuos. Præter Hibernos & Scotos *Issedones* & *Massagetæ* id fecerunt. Strabo de Massagetis: *Senes infrusta cædunt & cum ovillis carnibus edunt.* De Derbicibus idem: *Senes septuagenarios jugulant & comedunt. Anus strangulant & domi sepeliunt. Qui citra Septuagesimum annum vita excedunt, non comedunt sed sepeliunt.* In America Venezuelani Principum carnem conscissam potui miscebant & bibebant. De Chirihuanis gente trans Andes Peruviæ Inca Garcilasso: *Edebant carnem humanam, bibebant sanguinem. Edebant quoque cognatos suos defunctos ac Comestorum ossa composita sepeliebant. Ne à Sororibus quidem, matribus aut filiis abstinebatur. Hanc immanitatem eos Incæ dedocuerunt.* Sed nec

hoc prætereundum est longe majorem Americanorum quam Scytharum barbariem fuisse. Quidam carne humana indiscriminatim vescebantur ut Canibales. alii solis hostibus, ut Popajani & Mexicani, Summus immanitatis gradus hic fuit, In Valle Nova circa Popajanam, hostium fœminas captas prolis causa domi alebant, & vix editam devorabant. In valle Guacca propinquis suis captivas despõsant & prolem devorant. Hoc vero omnem sensum humanum superat. Juxta Ilheos Brasiliæ barbari cum Aymuris bellum gerunt; prægnantium ventres aperiunt ac immaturos fœtus protrahentes, eos spectantibus parentibus semivivos & crudos deglutiunt. Cum his comparati Vindelici & Rethi, de

humanitate sua gloriari possũt: qui hostium fœminas mactarunt quidem, sed eas tantum, quas mares concepisse vates dicerent.

CAP. XVI.

Sepulturæ ritus. Huronum superstitio. Fœdera cruenta. Incarum insigne pannus. Sine muneribus eos adire nefas. Eadem apud Mexicanos, Peruanos, Tataros, sepultura Principum. In quo discrimen. Ingens hominum multitudo in ipsorum funeribus cæsa. Soldurioꝛum lex. Mensa sepulcro illata Tonsura. Tatarorum & Brasilianorum similis. Nec non aliorum Americanorum. Hostes epulari. Puerperii ritus apud Brasilianos, Guarayos, Corsos, Tabarenos, Arcladanos. Alii ritus. Plumarum ornatus. Canadensium cum Turcis convenientia. Nec non Parsensium. Palo infigere. Genas ferro adurere. Scythæ & Americani imberbes. Traditiones eorum. Victus Maiz & Chia. Frumentum Turcicum.

HOc vero per universam Scythiam pariter & Americam

cam receptum, ſepulcra mortuorum rebus ad hanc vitam neceſſariis, cibo, potu, armis, opibus exo nare, Cujus rationem Thraces & Getæ interrogati, reſponderunt, *quod parati eſſent cum fato jacentis, ſi detur, vel paciſci vel decernere.* Americani aliud reſpiciunt, putant enim animas & umbras iis omnibus in altera vita indigere, quod neque cibo carere poſſint & potu, neque à frigore & aliis hujus vitæ incommodis immunes ſint. Qua in re tam ſuperſtitioſi Hurones ſunt, ut cum prima ſepultura mortuis ſagittas, arcum & alia apponant; ſexto quoque anno magnas exequias inſtaurent: ubi, ne oſſa carne vacua frigus infeſtet, novis omnia pellibus involvuntur. *Scythæ* ne fœdera quidem incruenta habe-

habebant. Sanguinem humanum mittere summum fidei & amoris pignus: unde mos, & luctum, quod Herodotus exertim tradit; & gaudium, sanginis missione testari. Quod ab ipsis ad Persas & Carmanos fluxit. Turcæ cum gaudio aliquem excipientes, sanguinem hinc inde ex corpore mittunt, Idem in America passim obtinet. Qui novam Albionem colunt, Anglos ita exceperunt, tam fœdum spectaculum cū indignatione detestantes. Jucatani pacem vel fœdus pangentes, novacula sanginem ex lingua, manu, aliave corporis parte mittebant. Ludis & tripudiis vacare Camulenses solent. Pariter Americani. Apud Tebetenses sponsæ primum florem

rem alii præripiut, pariter in Nicaragua. De quo jam ſupra.

Tataros Americæ infuſos & Peruviæ Imperium per ſuos Ingas conſtituiſſe ex regnandi ac ſepulturæ ritibus, certiſſimo argumento colligitur. Nam & Tataris & Peruanorum Ingis, inſigne monumentum regni pannus fuit, quod mihi memorabile imprimis & obſervandum videtur. Niſi quod illis niger & attritus: his ruber &, ut puto, integer: illi ſedentes in eo majeſtatem exercebant: hi fronte, diadematis vice, alligabant. Inça Garcilaſſo ita deſcribit: *Diadema erat faſcia multicolor, digiti craſſitie, caput quater vel quinquies ambiens.* Et in univerſum regius ille faſtus ex Scythia, non intueri Regem, proſterni coram eo, & ſimilia. Ta-

tari

taricos Chanos nefas sine muneribus adire. Id quod Planocarpus cum damno suo expertus fuit. Si quis putat hoc receptum apud Peruanos non fuisse, Gomaram legat & Augustinum Zaratam. Sepulturæ apud Mexicanos; Peruanos atque Tataros ea convenientia, ut major esse non possit. De Americanis Acosta in universum: *Mortuo Principe viro in ejus honorem & servitium familiares & domesticos; captivos item atque obvios, & in summa omnes qui viventi fuerant gratissimi, trucidant; apposito ad animæ sustentationem cibo & potu.* Et sigillatim id de Canadensibus, Floridanis, Mexicanis, Aitanis & Cubanis, Dariensibus, Orenoqueponis, Zompacianis Venezuelæ, Peruanis, aliisque idem refertur.

Quæ

Quæ omnia totidem verbis dici de Tatarorum sepultura possunt. Ubi & hoc imprimis observandū: trucidatos obvios; in eū finē, ut Dominis suis in altero orbe servirent.

Qua in sepultura Ingarum discreparit ab Imperatorum Tatariæ monumentis, non reperio. Nisi quis in eo ponere discrimen velit, Ingæ demortui omnes opes ac thesauros sepulcro illatos, quod in Magnorum Camum sepultura factum non legimus. Sed ratio in promtu. Nam ille mos demum in Peruvia introductus ab Inga Roca. Ante quē dubium non est, quemadmodum apud Tataros, partem tantum ex opibus & pretiosissimā supellectilem, defuncto consecratam. Cætera pariter se habent; & perlustrantibus montis Belgian, qui

qui Veneto Alchai, Quittonis, Limæ, Cuzconis, monumenta regia; illic quidem Unchanos sive Magnos Chanos; heic Ingas, in thronis regiis, vestitu pretiosissimo, sedentes; juxtim opes & familiarium charissimos, mensam ferculis instructam, deprehendemus. In exequiis Guainacapæ amplius millenos omnis generis homines occisos legimus. Et quod fidem pene superat, cum Mangonis Chami Tatariæ funus ad montem Alchai duceretur, viginti millia hominum inferias missa sunt. Nec male secum agi putabant, quibus sic perire datum. Ultro in mortem ruebant, & superesse dominis infaustũ videbatur ac miserum. Nec facile quis dixerit quot Indorum millia, cum Rex Borriquenæ Hispanorum cru-

crudelissimis manibus periisset, sponte sibi necem intulerint, eam ob causam quæ & Tataros movit, ut apud inferos Domino suo famularentur. Non alia Solduriorum apud Gallos conditio fuit. De quorum funeribus ita Cæsar: *Omnia quæ vivos cordi fuisse arbitrantur, in ignem inferunt, etiam animalia, ac paulo supra hanc memoriam servi & clientes, quos ab iis dilectos esse constabat, justis funeribus confectis una cremabantur.* Idem Anglis ante Christianismum receptum Beda teste, & Guinensibus Africanis: sed quid hos America excludat dictum. Summa eorum quæ diximus huc redit; ex sepeliendi ritu apparere, Americanos maxima sui parte, ab Asiaticis Scythis ortos esse. Nam quemadmodum Tatari mor-

mortuos ſepeliunt, ita quoque antiquiſſimos Scythas jam Herodoti ævo ſepelire ſolitos deprehendimus. Cujus ea de re verba, in Melpomene, ſi quis cum iis, quæ de ſepultura Tatarica & Americana ſcriptores tradunt, conferre velit, inveniet axactam convenientiam. Quod Cyri Perſarum Regis ſepultura in Paſargadis ab Alexan. Magno inventa oſtendit. Ubi in ſacello quodam Cyri cadaver, juxtim aurea lectica, menſa cum poculis, plurima veſtis & opulenta conſpecta fuit. Quibus hoc unum addimus, Virginianos, præter alia quibus mortuus uſus dum fata ſinebant, etiam menſam, quod Perſæ olim, nunc Tatari faciunt, ſepulcro intuliſſe. Braſiliani tribus imprimis rationibus oſtendũt, ſe à

Tata

Tataris exortos: Nam rasura, modus epulandi hostes, puerperium, eadem inter se habent. Rsoas parte superiori Tataros Vincentius refert, ita tamen ut prolixæ ad aures Comæ relinquerentur. Hoc est super verticem capitis in modum clericorum habent coronas & ab aure una ad altaram latitudine trium digitorum radunt. Quod omnes Brasiliani faciunt, solis Ovetacaribus exceptis; qui & Lingua & moribus aliam originem ostendunt. Neque soli Brasiliani Tataricum hunc morem seqvuntur, sed & quanquam paulo diversius aliæ gentes, Quæ anterioribus comis abrasis, posteriores tantum alunt, Sicut de *Almuchiquois* Novæ Franciæ, *Californianis*, *Jucatanensibus*, *Nicaraguanis* ex parte; & aliis complu-

...ur bus, traditur. De *Chicoranis*, ...ui Virginiani sunt, ita Martyr: *...omas scindunt, duos tantum à tem-...oribus cirros relinquunt quos sub ...ento alligant.* Sed Brasiliani pla-...e Clericorum more, ut Tatari ...adunt; insuper crinibus in rotæ ...peciem accisis. Cæteri vel retro-...omati vel intonsi, vel incogniti ...obis, ut apud Virginianos capil-...amenti. Quanquam & Maces A-...ricæ populi summitates capitis, ...ætera intonsi, raserint, apud He-...odotum in Melpomene. Igitur à ...Tataris tonsuram suam Brasiliani ...x quos diximus, habent. Cæteri ...Turcis & aliis Scytarum populis. ...Nam Turcis Agathias adscribit *...horrentes crines nodo in vertice reli-...atos.* Id quod ex Germanis soli ...uevi & Sicambri, Tacito notante
fece-

fecerunt. Aliis Scythis crobyli in usu, ut & per totam Americam passim. Alterum pro Tatarica Brasilianorum origine argumentum est, idem hostes epulandi mos. Solitos vindictæ studio & ad terrorem cæterorum Tataros hostes suos devorare Vincentius testatur. Cujus exemplum apud Haithonem habes. Modus quo id fiebat, planè convenit cum Brasiliano. Capto hoste vicini convocabantur: tum mactati carnes, assæ vel elixæ, vescentibus distributæ. Cædes clava lignea fiebat etiam apud Tauro Scythas, ut Herodotus in Melpomene tradit. Tertium est à ritu puerperii. Puerpera Brasilianorum, non secus ac si nunquam uterum gestisset, statim à partu ad consuetas rei familiaris curas impigrum

ani-

nimum transfert. Ejus loco vir n lectum se confert, ægrimoniam omnem in se suscipit, denique cu. atur molliter, Quod nullibi receptum in America, quam apud Brasilianos & qui ipsis simillimi, Guaayos S. Crucis de la Sierra. Idem Corsos olim factitasse Diodorus, Hispanos Strabo, Tibarenos Nymphodorus observant. De quibus laccus V. Argonaut.

Hinc Tabarenum
Dant virides post terga lacus, ubi desidæ mitra
Fœta ligat partuque virum fovet ipsa soluta.

n extrema Tataria Arcladani quoad hunc etiam ritum Brasilianis simillimi sunt, de quibus Paulus Venetus libro secūdo capite quadra-

gesi-

gesimo primo. Ut plane dubium supersit nullum Arcladanos in Americam trajecisse. Quemadmodum etiam Arcladanis ac Brasilianis eadem morbos curandi ratio: Sacerdotes & Magi de salute ægroti Dæmonem interrogant ejusque oracula sequuntur, ut quod prædixit, futurum credant, Sunt & alii mores Tatarici. Feras in orbem cingere & inclusas telis conficere; cervos cicurare: sanguinem bibere, plures uxores ducere, ita tamen ut una cæteris honoratior & legitima sit. Idem Peruviis, Virginianis, Carendiis & quantum ad conjugia, omnibus in universum receptum. Pennæ in præcipuo per omnem Americam ornatu. Cujus rei quanquam illa esse ratio possit, quod novus orbis abundet innumera-

merabili pretiosissimarum avium copia: tamen videmus etiam Turcas atque Tataros imprimis luxuriare illa plumatili superbia. Alias solis Garamantibus earum usum velut peculiarem Tertullianus lib. de vel. virg. adscribit. In quo fallitur: Cum Herodotus nobis Lycios quoque describat, caput magnis plumis ornantes. Canadenses cum Turcis in liberorum educatione convenire Thevetus observavit. Nec ipsi obstare quicquam aliud visum, quo minus diceretur à Turcis illum morem accepisse Canadenses, quam nimia locorum distantia. Cui jam supra responsum est. Nec elegantissima Petri Martyris observatio omittenda, qui *Parienses Turcarum more vestitos fuisse* annotat. Quod vehementer

confirmat eorum Parthicam originem. Apud Aitanos moris fuisse fures palo infigere, præter Gomaram Oviedo fide dignissimus scriptor tradit. Quo supplicio nihil apud Turcas & Tataros frequentius. Quemadmodum Persæ, vera Scytharum soboles, quoque factitarunt. Hunnicum est genas recens natorum altius ferro sulcare. A quibus hoc Gronlandi, Cinaloenses & Nicaraguani acceperunt. Ubi notandum: Hunnos propterea hoc fecisse, ut corrugatis cicatricibus hebetato pilorum vigore imberbes consenescerent. Est autem tota imberbis America, tribus tantum exceptis, ut dictum, populis. Quod à nullis rectius quam Scythis deducitur, maxime Septentrionalibus, quales Hunni,

Tata-

Tatari, Turcæ & alii. Samojedi, ſedibus priſcis Hunnis vicini, plerique imberbes ſunt, & in eo non minimam elegantiæ partem ponunt. Idem de Tataris Vincentius & Venetus ſcribunt, vel nullam vel rariſſimam barbam eos alere: adeo ut Tatari Bocharenſes etiam myſtacem abradant. Accedunt priſcæ traditiones Mexicanorum & Peruanorum. Nam quemadmodum Hunni & Tatari in ſeptem Hordas ſive nationes ab omni ævo diſtributi: Sic Mexicanorum quoque ſeptem gentes; & ad hoc deſignandum in libris ſuis ſeptem ſpecus pingebant & ex ſingulis prorepentes homines. Peruani unam ſpecum Pacaritambo, ſed ex ea ſeptem erumpentes Ingas, familiarũ totidem capita & Principes.

Quorum unus Mangocapa fuit, nomine Tatarus, Habes etiam Hordarum, Cunad & Mogol, appellationes. Victus quoque Americanis, Turcis, Tataris, idem. Panis ex *Maiz*; potus *Chica*. Quod nullibi terrarum quam in Asia & Scythia obtinet, ubi Maiz Europæis frumentum Turcicum appelletur, neq;opus cū Acosta de hujus appellationis ratione dubitare. Sinenses eo quoque utuntur. *Cia* sive *Chica* potus ex leguminibus Persarum, Turcarum, Sinensium, Japoniorum quem calidum bibunt. Ejus nominis & virtutis potū Americanorum, magnum originis argumentum. Nam etiam si abundaret vineis America, vinū m tamen nulla ejus gens confecit, ut neque Tatari vel Sinenses.

Cap.

CAP. XIX.

Religio Scytharum. Turcarum, Sacerdotes. Papa. Ignis cultus. Deus summus. Hunnorum Idola. Zlotta Baba, Dabaiba, Natagais, Atabacan; Cor hostiarum Deo sacrum. Ritus Christiani apud Turcas jam olim. Crucis cultus. Sunt tenacissimi antiquorum rituum. Thomas Apostolus in India notus. Etiam in Brasilia. De eo traditiones. Lerii opinio. Mar Tomas.

DE Scythica Religione breviores erimus, quod Herodotus & alii antiqui, non nisi pauca de ea tradant. A Tauris Dianam, ab omnibus sub acinacis imagine Martem cultum constat. Massagetarum communis Deus Sol. De Turcarum prisca Religione compendio Nicephorus libro XVIII. c. XX. *Ignem, aërem, aquam colunt; Solam terram adorant. Deum qui cœlum & terram condidit nominant, cui equis, bobus & ovibus Sacra faciunt. Sacer-*

dotes ipsorum futura præsagiunt. Benjamin Tudelensis hoc tantum tradit, *quod ventum colant*, sicut Lucianus in Toxari, *omnium Scytharum esse per ventum & acinacem jurare*. Religiosi Turcarum, Giomailer & Dervisii Americanos Sacerdotes repræsentant. *Giomaileri* capillitio promisso, annulatis auribus, cymbala pedibus gestantes, præcincti hirsuta pelle, cætera nudi, *Dervisii*, ut Mexicanorum Sacerdotes, omnes etiam capitis pilos abradunt. Ipsorum maximus Pontifex *Assambaba* vocatur, id est pater patrum. Mexicanis *Papa*. Ignis cultus apud Turcas & Tataros, authore Benjamino Tudelensi & Nubiense Geographo. Mexicani quoque in suo templo perennem ignem coluerunt. Dii Ame-

ricanis & Tataris fere iidem: Unus invisibilis & summus, reliqui elementa, creaturæ, heroes. De Tataris Planocarpus: *Unum Deum creatorem visibilium & invisibilium agnoscunt. Solem tamen stellas, ignem aquam, terram, adorant & venerantur. Credunt quod post mortem in alio orbe vivant eodem modo quo hic. Divinationibus, auguriis & incantationibus deditissima gens.* Septentrionalibus Hunnis eadem Idola quæ & Americanis. *Premskii* stellas adorant, ligna, lapides *Obdoræ & Condoræ Zlottam Babam*, Saxum muliebri forma ad ripam fluminis Obi colunt, cui etiam animalia sacrificant & omnia ejus membra sanguine tingũt. Dicitur responsa reddere consulentibus ut Delphicum oraculum. Hujus Idoli duobus in

locis

locis apud Americanos indicia reperta. Apud *Pipeles* in Guahutimalla, muliebri forma lapis cultus. In *Dariennensi* Isthmo, *Dabaiba* mulier, religiosè & ut Dea, adorata, ubi etiam nominis vestigia expressa, prima tantum omissa syllaba. Hoc etiam ad rem nostram facit, quod Venetus scribit Tatarorum Deum *Natagain* fuisse. Quem Vincentius *Ithogam* vocat, qui procul dubio idem Deus cum *Idosci* Japonensium Idolo. Haud multum diversi nominis Americani Deum habent. Nam Canadenses *Atavacam* colunt: quæ vox eadem fere cum Natagai & Ithoga est. Id quoque Vincentius refert: *cor hostiarum huic Deo consecratum fuisse.* Nec dubito quin idem in humanis hostiis factum; quibus olim eos

ante

ante Cinguin litasse, constat. Ita igitur mos per corda sacrificandi, quo omnis Mexicana usa est, à Tataris ortus. Etiam ex panno Tataris Idola & penates, ad imaginem hominum facta. Similibus Floridanos, Aitanos & alios quanquam ex diversa materia, ligno vel gossypio, usos legimus. Sunt etiam ex Tataris, qui Idola non habent, apud quos cujuslibet familiæ progenitor colitur. Quod in Brasilia late obtinet. Ritus Christianos complures Turcis olim & Tataris receptos fuisse constat. Cujus insigne apud Nicephorum loco sæpe citato argumentum extat. Ex quo colligimus jam diu ante Mauritiũ Imperatorem crucis cultum apud Turcas fuisse. Refert *ejus gentis homines à Cosroë ad Mauritium Imp.*

Constantinopolim missos, qui Cruces atramento frontibus inscriptas gerebant. Interrogati unde id haberent, responderunt: *gravem ante plures annos in Turcia & Persia pestem fuisse; contra quam, suasu Christianorum cruce usi & ita liberati sint.* Sigebertus in Chronico propter eandem causam *Turcas in crucis modum tonsos*: & idem Tataris ac Cumanis in usu fuisse Bonfinius refert. Crucis apud Americanos in Jucatana, Cumana, & alibi, usus repertus. Ut & hæc ex Religione Christiana & alia potuerint Americæ inferri. Nam Turcas rituum peregrinorũ tenacissimos esse Busbequius notavit, cujus verba apponere visum. *Turcæ,* inquit, *antiquorum rituum tenacissimi sunt, etiam qui apud alios populos in usu. Rogati cur ita faciant,*

respon-

respondent, *multa extare antiquitus instituta quorum utilitatem diuturnus usus approbarit, causæ ignorentur. Plusquam se scivisse & vidisse veteres, non esse convellenda eorum placita, malle ea servare quam cũ suo damno mutare. Quæ opinio apud nonnullos adeo invaluit, ut sciam quosdam sacro baptismate voluisse filios suos in occulto lustrari, quod dicerent se suspicari eum ritum aliquid boni continere.* Sed quod de Christiana Religione Turcis olim & Tataris non incognita, meminimus, eleganter illustrari rara observatione potest: S. Thomam his gentibus vel prædicasse Evangelium, quod multi volunt, vel saltem innotuisse. Nam Brasiliani meminerunt cujusdam Sancti Viri, & ut ex narratione ipsorum patet, Chri-

Christiani, quem *Meyre Humane* vocant. Guarais qui provinciam Sanctæ Crucis in montibus tenēt, *Paicuma* dicitur: unde & primos Monachos Hispanos Paicumas appellarunt. Hunc S. Thomā esse duplici argumento colligimus, ex nomine & ex Historia. Nomen quod attinet. *Meyr* ipsis in genere peregrinus dicitur, barbatus, vestitus. *Human* ex voce Thomas expressum est, solo T abjecto. Terminatio in diversis linguis plerumque variat sicut Ὀδυσσεὺς & Ulisses, Ajas & Ajax. Historia magnam lucem huic narrationi affert. Quæ enim Brasiliani de Maire Humane, eadem Orientales Indi Malabares de S. Thoma narrant. Lerius: *Ante innumerabiles Lunas venisse ad majores suos virum barbatum & vestitum,*

qui

qui fidem in Deum tradiderit, more Christianorum. Addit Stadius, *editæ ab eo multa miracula moremque tonsura qua utuntur, primum ostendisse.* Quare cum & nomen, & quod narrant barbari, si tonsuram excipias, Thomæ conveniat, non ignotus ipsis videtur fuisse. De hoc quæritur: *Veneritne Thomas in Americam & ibi prædicarit, an ex Tataria ejus notitiam intulerint illæ gentes?* Quorum prius Lerio probatur, eo argumento, *quia in omnem terram exivit sonus Apostolorum.* Altera tamen sententia certior. Nam multa indicio sunt Brasilianos à Tataris ortos. Deinde constat Thomam in Tataria, Sinis, India, Evangelium prædicasse & ibi occisum: nulla vero ejus in Americam profectionis & reditus. Unde ejus

ex

ex Tataria memoriam illatam putarim vel ab ipsis Brasilianis, vel iis unde hoc acceperunt, populis; Celebratur etiam apud Indos alius *Mar Tomas* id est Dominus Thomas, qui collapsam Religionem Christianam ibidem instaurarit circa An. Chr. IↃC. De quo Ludovicus Guzmannus in Indicis expeditionibus & Joh. de Bairos ac alii. Sed hic recentior quam ut ejus notitia in Brasiliam venire potuerit.

Cap. XX.

America etiam ex australi terra habitatores accepit. Sententia Grotii. Laetii.

ITa per Septentrionem America cultores à Scythis & Hunnis accepit. Pari modo, per austrum, ex magno illo terrarum tractu, qui se ab India Orientali usque ad

Ma-

Magellanicum fretum extendit, immigrasse barbaros, Hugo arbitratur. Quod ita probat: *Eos qui prope fretum Magellanicum sunt, eodem fuisse corporum habitu, moribus ac lingua, quo illi qui ultra id fretum sedes habent, omnes qui de eo tractu scripsere, consentiunt. Quare cisfretanos à transfretanis ortos credi par est.* Ad quæ verba Latius: *Ut de moribus* inquit *concedam, (sunt enim utrique incultu, feris atque adeo immanibus) de corporum habitu minime consentiunt omnes qui de eo tractu scripsere, uti nec de lingua. Interea non nego è transfretanis partibus Americæ hanc meridionalem incolas accepisse, non solum qua fretum illud attingit, sed etiam longe lateq; intra continentem. Observatū enim multos populos ab austro ad arctum*

pro-

promovisse, è Toupinamba illos qui juxta fluvium Januar. degebant tempore Joh. Lerii, nunc magnam partem juxta Maranhonem inveniri, maximum terrarum spatium emensos. Quanquam idem Clarissimus vir, in notis ad secundam Grotii dissertationem, nihil certi asserat, & magis in hanc sententiam inclinet: *terras australes ex ipsa America cultores accepisse.* Verba ejus sunt: *Potuit continens illa Fernandi de Quir facilius incolas accipere ab America, quam hæc ab illa. Verum hoc in medio relinquo.*

Sed quoniam via quæ Thebis Athenas, etiam contra Athenis Thebas ducit, ideo utrumque statuerim, mutua vicissitudine, fretum Magellanicum, & ex America in australes terras, & ex austro in Ame-

Americam, transgressos barbaros. De eo quæritur, ex quibus regionibus Australes orti sint? Audiamus Hugonem: *Illam orbis partem qua trans fretum est, & qua inde longo tractu, partim continuis terris, partim modicis fretis intercurrentibus sub nova Guinea nomine, ad usque Gilolo, Java & aliarum Indici Oceani insularum conspectum se porrigit, australem dictam, in Tabulis, non aliunde quam ab ipsa Java aut Gilolo habitatores veteres accepisse, credibile est.*

Et in secunda dissertatione: *Quod si a freto Magellanico pone fretum Lemairii continuus est terrarum tractus ad ea usque loca qua Gilolum & Javam respiciunt, ut multos suspicari video, & sacris scripturis credimus, ex Asia ortum omne humanum genus, unde potius quam ex ipsa India Asiatica venisse credamus illos qui magnam illam terram Antarcticam colunt, in omnem partem me versans, cogitare nequeo.* Ac paulo post: *Gigantea magnitudinis homines & in Asiatica India; & in America parte australi & ad Mairianum fretum fuisse repertos.* Quod argumentum nullius ponderis est, cum gigantes nusquam

non

non reperti; etiam in Peru & Mexico fuerint, Itaq; Latius hanc Antarcticæ gentis originem ex India adeo incertam esse dicit, ut fere improbet. *Incolas* inquit, *Americæ meridionalis ad fretum Magellanicũ ab Java aut Gilolo, aliisque, maris Indici insulis accersere, conjectura haud satis certa nititur, ita ut malim judicium suspendere quam ferre.* Ut expensis omnibus, incertum maneat, an America ex Antarcticis terris, an vero hæ ab illis incolas acceperint? Nam quominus ex India orti credantur Americani, supra libro primo rationes allatæ sunt, cũ maxima eorum pars Æthiopes sint, quorũ non nisi paucissimi in America & longissime à freto Magellanico reperti. Hæc de Hunnica origine.

Finis Libri Tertii.

DE

DE ORIGINE GENTIUM AMERICANARUM

LIBER QUARTUS.

CAP. I.

Origo Americanorum Chataa & Sinensis. Cujus indicium cultus elegantior. Contra quam videtur Latio & Brerewodo. Quos Peruani & Mexicani confutant. Cultissimi Peruani. Iis similes Chilenses.

DIctum de Hunnica origine. Sequuntur Chatæi & Sinenses, quos in Americam per mare pacificum venisse multa argunt. Sanè cum major in Mexicana & Peruvia cultus observetur, quam qui ab illa bar-

barbarie proficiſci potuerit: dari gentem neceſſe eſt politiorem à qua illam vivendi rationem compoſitam, artificia, ſtructuras, politiam, ſcripturam, libros, magnum ad quævis ſtudia ingenium, hauſerint. Hæc omnia non ab illis demum reperta: ſed in Americam ex illis unde venerunt regionibus illata, planè ſtatuendum eſt; contra quam Latius & Brerevvoodus arbitrantur. Quorum hic, ut probet Americanos non aliunde quã à Tataris originem trahere, etiam hoc argumento utitur: *Quod in America non obſerventur ulla indicia artium & induſtriæ aut China aut India aut Cataiæ aut alterius civilis regionis ad omnem oram Aſiæ, ſed contra in craſſa ignorantia literarum & artium, in Idololatria, incivilitate*

*ate morum & multis barbaris pro,
rietatibus referant antiquos & ru-
es Tataros supra omnes nationes u-
iversi.* Quæ temerè & nullo fun-
amento dicuntur. Quis enim
tupendam Mexicanorum & Peru-
norum magnificentiam & in ar-
ibus plerisque admirabilem dex-
eritatem à rudissimis Tataris de-
ucat? aut eorum maximas ac no-
ris æmulas urbes existimet à Ta-
aris Hamaxobiis ac Nomadibus
xstructas? Neque hic cum Acosta
d quorundam in illa Tatarica
arbarie sagacitatem, qua & Im-
eria fundarint & illum cultum in-
roduxerint, recurrendum est. Mi-
um enim profecto esset in tanta
entium multitudine duas tan-
um nationes undique crassissima
nmanitate cinctas & tam longe
dissi-

dissitas, emersisse. Omnium Americanorum, si mores & Imperium moderatum spectes, cultissimi Peruani fuerunt, quippe ab humanis sacrificiis alieni, qua in re eorum innocentiam contra Acostæ criminationes luculenter Inca Garcilasso vindicavit. Nec obscura ratio cur hac in re ipsis barbariores Mexicani: permixtos enim Chichimecis & homiedonibus ipse Motezuma Cortesio fassus fuit. Contra Incæ hujus contagionis immunes, pristinum cultum qualem Americæ intulerant, retinuerunt & in suo imperio propagarunt, isque bellorum ipsis prætextus & justa sæpe causa fuit. Parum à Peruanorum vivendi ratione Chilenses recedebant, sive ab iis originem trahentes, quod Lati

no

on probatur, sive propter vicini-
m ac mutua bella, sive à simili, id
st culta gente profecti. Igitur o-
mnibus rite perpensis, non aliun-
e quam à Chatæis, Sinensibus
t Indis Orientalibus Mexicani, Pe-
uani, Chilenses, ac si quæ porro
ulteriores, originem suam accepe-
unt. Quod nunc demonstran-
um est.

CAP. II.

hataia, Chatæ Kithà. Kara Kithai. In qua Presbyter Johannes. De quo insignis locus ex Rubruquii. Dubitationes & errores Munsteri & Scaligeri. Duplex Presbyter Johannes Abyssinus & Cataiinus. Prester Chan. Prestegan. Belul Chan. Presbyter Johannes hodieq; in Cataia regnat. Kircheri ineptia.

CHATAIA cultior Scythiæ pars,
priscis non incognita fuit.
Sunt apud Ptolemæum *Chatæ*,
quorum regionem Strabo &
Cur-

Curtius *Catheam* appellare videntur. Recentiores *Kitham* vocant; quæ duplex, una *Kara Kithai* id est nigra, altera ſimpliciter Kithai. Kara Kithai incultior eſt, & magnam Tatariæ partem quæ extra Sinas jacet, complectitur. Reliquum Cataiæ jam ante annum cIↄ CCL ad Sinam ſpectavit, ut ex Rubruqui & Marco Paulo Veneto patet. In Kara Kithai famoſus ille Presbyter Johannes ſedem ſuam & dominationem habuit; de quo quia multa fabuloſe jactantur, operæ pretium eſt audire nunquam ſatis laudatum Rubruquin: *Quo* inquit *tempore Galli Antiochiam ceperunt* (quod Anno cIↄ XCVIII factum) *quidam nomine* Con Can *dominabatur in Kara Kithai & contiguus ad Septen-*

Septentrionem regionibus, unde egreßi sunt Turcæ. In ea Kara Kithai quidam Nestorianus opilio, potens Princeps populi Yayman fuit & post obitum Con Can regnum Cataiæ invasit ac à Nestorianis Johannes dictus est; qui multa de ejus magnitudine confinxerunt & mentiti sunt, unde tot in Europam fabulæ de illo Presbytero Johanne dimanarunt. Et frater fuit & potens opilio nomine Unt, qui habitavit trans montes Cara Kithai itinere trium septimanarum à fratre suo Johanne remotus. Subjecti eius vocabantur Crit sive Merkit & etiam erant Nestoriani. Oppidum ejus erat Caracarum; sed ipse defecit à Christo ad Idola. & fratri suo Johanni sine masculâ prole defuncto successit, ac nomen Chan assumsit. Quindecim dierum itinere ab ejus pascuis habitabant gens inops & misera Moali, his vicini erant Tatari. Cumque Unt Can usque ad Moalos cum suis gregibus pervenisset: quidam faber ferrarius inter Moalos nomine Cyngis tot pecora clam abegit quot potuit. Pastores conqueruntur apud Unt, Canum, is cum exercitu ad Moalos inquisiturus eum abireum contendit: Sed ipse ad Tataros confugit & inter eos latuit. Unt Can depradatus Moalos & Tataros, ad sua reversus est. Tum Cyngis ad Moalos & Tataros dixit: Quia non habemus Principem, ideo à vicinis opprimimur. Creatus à Tataris & Moalis Dux, exercitu compa-

rato Unt Canum subito oppressit & in Cataiam fugavit. Sic cum Tataris suis progressus, nomen eorum longe lateq; propagavit. Nam quia Tatari ubique præmissi, populus iis visis, exclamavit, Tatari veniunt. *Sed continuis bellis Tatari fere omnes absumti, & Moali omnibus modis nomen eorum abolere ac suum exaltare student. Regio in qua primo habitarunt & ubi regia Cingis Can hodieque superest vocatur Mancherule: Sed quia ex Tataria expeditiones suas susceperunt, ideo eam habent pro regia civitate ac ibi plerumque eligitur Magnus Can,* Hæc Rubruquis, cujus integrum afferre locum visum, quia insignis & multos aliorum errores de Presbytero Johanne ac initio Tatarici Imperii clarè confutat. Cum ejus narratione ea quæ Zaccuth in Ju-

chasin

chasin & Paulus Venetus tradunt, satis conveniunt, quanquam leve in nominibus discrimen, errore haud dubiè scribarum, reperiatur. *Con Can* Zaccutho est *Tangan*, *Unt chan Unad chan* & Veneto *Uncam*: aliorum errores referre piget. Id doctos vehementissimè torsit; quomodo idem in Æthiopia sive Abyssina & Tataria Presbyter Johannes. Quod cum Sebastianus Munsterus capere non posset, dubitare quã certi quid asserere maluit; Scaliger vero, ex India à Tataris pulsum Presbyterum Johannem in Africam classe fugisse ibiq; Imperium condidisse, finxit.

Sane utrique nomen Presbyteri Johannis ab Europæis, sed diversas ob causas, impositum; Abyssino quia is in Oriente à Persis &

Indis *Prester chan* id est Rex mancipiorum dicitur, quod ingens eorum cópia ex Abyssinis petatur; Cataico quia *Prestegan* Persis sive Nestorianis hominem Apostolicum id est Christianũ notat. Unde suum Juhanna Nestoriani splendido titulo *Prestegan* appellarunt, quasi dicas Regem Christianissimum, Porro Petrus Covillanius à Johanne II. Rege Portugalliæ in Persiam & Indiam missus cum audivisset ibidem Neguzum Abyssinum vocari Prestechan & de Presbytero quoque Johanne Asiatico aliquid intellexisset, qui jam ex Marci Pauli Veneti & Johnnnis Mandevilii narratione notissimus erat, occasionem errori vulgari præbuit reb is nondum satis exploratis. Nomen Joh annis Abyssino

ſino impoſitum quod is à ſuis *B. Iul Glan* id eſt gemma pretioſa appellaretur, vel ex voce *chan*, non vero à *Cohen* id eſt Sacerdos, ut Angelus à Roccha de Camerino in Bibliotheca Vaticana falſo putavit. Eſſe hodieque in Cataia Regem Presbyterum Johannem ac ibi late rerum potiri Antonius Andrada Luſitanus qui Anno CIƆ IƆC XXIV ex regno Magni Mogolis eam regionem detexit, aſſerit, quemadmodum etiam Paulus Venetus & Mandevilius ſuo adhuc tempore ſuperfuiſſe Presbyterum Johannem in Cataia regnaſſe ſcripſit, nec penitus à Tataris exciſum ſed iis tributarium factum. Kircherus in ſuo Copto riſum movet, qui in honorem Jonæ Prophetæ ita dictum nugatur & in occidente Presbyterum

dictum quod crucem sibi præferri curaret. Quæ mera somnia & ineptiæ sunt.

CAP. III.

Cataia Septentrionalis Sinæ pars. Quando conjuncta. Marci Pauli Veneti itinerarium corruptum. Paquin est Cambalu. Alio nomine Taydu, & Tayth. Murus Sinensis recontior est. Errores Geographorum.

IPsa Cataia non unum semper cũ Sina regnum fuit, quod Trigautium & alios velle video : sed Septentrionales tantum ejus provincias complectebatur. Nam Mangi Sinarum regnum proprie sic dictum est, cujus metropolis Quinsai, Cataiæ Cambalu. Quinsai alias Nanquin, quæ etiam Jatiensu appellatur, quia præfectus Regius ibi degit. Ex Nubiense patet adhuc circa A. Ch. CIↃ CL Sinam & Ca-

taiam

taiam diversa regna fuisse. Nam parte nona climatis tertii ponit regionem Tobbat & Sin, & parte decima dicit Terram Sin à Septentrione attingere terram Kaimachirarum. Et climate quarto tradit Regem Kaimachitarum quibusq; Regibus potentia & fastu parem esse. Dolendum est Marci Pauli Veneti iter tot mendaciis ab impostore quodam contaminatum. Quis enim credat illa quæ de Quinsai scribit, pontes in ea lapideos duodecim mille altissimis subnixos fornicibus fuisse ita ut naves erectis malis ea pernavigare potuerint? Et quot errores in Catalogo Imperatorum Tatariæ admissi? Nam si Cingin, Mangonem & Cublai excipias cætera corruptissima sunt.

Omittitur Oktai, Allan præponit Mangoni, deinde eundem Imperatoribus Tatariæ inserit, cũ Rex tamen Persiæ fuerit. Purchasius fraudem sensit. *Multos* inquit *authores corruptos vidi, sed nullum corruptiorem quàm Latina Pauli Veneti editio est. Ramusius edidit Italicam versionem qua aurea est si cum Latina comparetur.* Igitur demum circa A. CIↃ CCCLX. Cataia & Mangi in unum Sinense regnum coaluerunt, cum pulsi ab Homvu Tatari nihil præter regnum Cascaris retinerent. Tum Sina in Septentrionalem sive Paquin, & Australem sive Nanquin fluvio Jansuchian divisa. *Paquin* Septentrionalis partis metropolin esse ipsam Cambalu satis jam constat. Ita enim eam Tatari, Mogoles & Saraceni appellant, neque alibi

quam

quam in Cataia sitam agnoscunt. Habet & aliud nomen, Nam cum Kublai Magnus Chan eam ad alteram ripā fluminis Polisangi transtulisset, dicta fuit *Taydu*, Veneto teste. Et Tayth eam Russi vocant, qui nuper ex Russia in Cataiam usque penetrarunt. Quod vero Trigantius latitudinem quinquaginta graduum Paquino adscribit, in eo erroris convincitur. Nam ipsa Sina ad gradum XLII. famoso illo muro terminatur. Ergo Paquin vix XL. graduum. Abulfeda apud Ramusium dum XXXV. gradus ei assignat, Cambalu cum Nanquino confundere videtur. Redacta demum in unum regnum Cataia & Mangi, ingens ille regni Sinensis contra Tartaros murus exstructus fuit. Quanquam ipsi Sinenses antiquissimum

faciunt & à Tzintzone circa A. M. exstructum volunt. Apud Purchasium ejus conditor *Crisagnol* dicitur, qui A. Chr. Iↄ xxviii. vixerit. Recentiorem esse illum murum A. Ch cIↄ CC ex Paulo Veneto patet, qui ejus nuspiam meminit, non præteriturus siquidem jam tũ fuisset. Proculdubio Homvu ille Sinensis Imperii instaurator struendum curavit. Vulgares tabulæ Geographicæ duos insignes errores in Sina committunt. Primodum eam tertia sui parte majorem faciunt quam revera est, ultra gradum quinquagesimum extendentes, ita ut situs Paquini sive Cambalu in quinquagesimum gradum incidat. Deinde supra hanc Chinam collocant aliud regnũ quod Cataiam vocant ejusque metro-

polin

polin Cambalu. Quæ omnia miserè distorquent illarum regionum posituram. Et in his frustra à novis Atlantibus auxilium speres, qui veteres errores incrustant non tollunt, & nihil ferè in tota Asia sani habent.

CAP. IV.

Sinenses, Eorum varia nomina. Cultum suum Ægyptiis & Phœnicibus debent. Qui colonias in Indiam duxerunt. Et Asiam superiorem. Sinai, Ab his Sinenses. Locus Esaiæ vindicatus. Syriaca in Sinis. Ægyptiorum vasta potentia. Eorum cum Sinensibus convenientia. Maximè quoad Scripturam & literas. Ladrones ab Ægyptiis. Dii Sinensium.

SINENSIUM nomine intelligimus non ipsos Catainos, sed qui ad meridiem in regione Mangi habitant. Ptolemæus Sinas vocat, eorumque metropolin *Thinas* quæ

quæ Stephano *Sina*, unde idem Thinarum & Sinarum nomen. Ipsis Sinensibus hoc nomen incognitum est, nec diu uno utuntur. Quandocumque nova familia imperium auspicatur, novum regno suo nomen imponunt. Aliquando vocabatur *Than*, id est, valde magnum. Tum *Yu*, requies. Deinde *Hia* magnum, *Sciam* adornatum. *Cheu* perfectum. *Han* via lactea cœli. Sub familia quæ hodie regnat *Tamin*, regnum magni splendoris. Hinc non eadem in Sina ac extra eam nomina. Cauchinchinæ, Cocinenses, Siamitæ vocant eam *Ciu*, Japonenses *Than*, Tatari *Han*, Saraceni *Cataiam*. Communi tamen nomine à Sinensibus etiam vocatur *Coumano* regnum, & Chiumbea, hortus. Quo-

niam

niam vero multa præ cæteris Indiæ gentibus peculiaria Sinenses habent, operæ pretium est de eorum origine aliquid in medium afferre. Non dubium est quin à Scythis & Indis originem primam traxerint: Sed incrementum, cultum, literas, artes, ex Ægypto & Phœnicia accepisse videntur. Multa argumento sunt, antiquissimos Ægyptos & Phœnices in Indiam colonias duxisse. Ut nunc nihil de Bacchi & Herculis expeditionibus dicam, quos Phœnices fuisse antiquorum opinio est. Supra ostensum, qua ratione Phœnices universum Occidentem coloniis suis pervaserint. Quin pari occasione Orientem quoque frequentarint, sicut nunc Hispanos, Lusitanos, Belgas, Anglos, facere videmus, quis ambigat?

bigat? Tyros Phœnicum colonia ad Euxinum Pontum quam fluvius Tyras perstringit, apud Ammianum Marcellinum. In sinu Persico insulæ Tyrus & Aradus; quarum incolæ contendebant, Sidonios, Tyrios & Aradios suam coloniam esse, teste Strabone. Cappadoces Caphthoræorum propago, unde Syri & Leuco Syri dicti ad distinctionem Syrorum intra Taurum coloris adusti. A Gergesæis Georgiani & Circassi, ut Benjamin Tudelensis & Genebrardus vult. Cercasi etiam in Ægypto inter Pelusiacum & Canopi ostium apud Herodotum in Euterpe. Colchi Ægyptiam originem aperte professi sunt. Inter alias Phœnicum gentes Sinæi fuerunt, à quibus Sinensium nomen & coloniam fluxisse parum

abest

abest quin credam. Habitarunt illi primo circa Sinam Arabiæ & Syenem Ægypti. Post abscensum Israëlitarum ex Ægypto nulla amplius Sinæorum mentio in catalogo apud Josuam capite tertio. Nisi quis regionem Decapolis Zin huc referre velit, pro quo codices plerique legunt χοραζὶν una voce, quasi oppidum esset. Origenes autem in philocalia aliquoties divisim habet χώρα Σὶν. Sinensium meminisse videtur Esaias capite quadragesimo nono, Nam quod Cornelius à Lapide hoc ad Prophetiam meram refert, & Prophetam per anticipationem ita locutum vult, nimis violentum est. Nam receptum Sacris Scriptoribus nomina gentium usitata, à primis plerumq; cõditoribus, usurpare ut Ascenaz,

Go-

Gomer, Riphat, Magog, Kittim. Tum Syriaca quædam Ptolemæi ævo apud Sinenses nomina, ut *Kartha Syna*, *Karibenaga* urbes Indiæ extra Gangem. Ex Herodoto, Strabone, Tacito, constat olim amplissimam Ægyptiorum fuisse Monarchiam & usque in Sinas extensam. Verba Taciti sunt: *Mox visit* (Germanicus) *veterum Thebarum magna vestigia & manebant structis molibus literæ Ægyptiæ priorem opulentiam complexæ: jussusq; è Senioribus Sacerdotum patrium sermonem interpretari, referebat*; habitasse quondam septingenta millia ætate militari: atque eo cum exercitu Regem Rhamsem Libia, Æthiopia, Medisque & Persis & Bactriano ac Scytha potitum: quasque terras Suri Armeniique &

contigui Cappadoces colunt, inde Bithynum hic Lycium ad mare imperio tenuisse. *Legebantur & indicta gentibus tributa haud minus magnifica quam nunc vi Parthorum aut potentia Romana jubentur.* Herodotus *Sesostrem Imperium usque Thraces & Scythas extendisse ac relicta ad Phasin exercitus parte Colchos condidisse tradit*, quod præter circumcisionem etiam lingua comprobat quam Colchis & Ægyptiis eandem fuisse, Eustathius in Dionysium Afrum scripsit. De Sesostri Diodorus: *domuisse totam Asiam & extra Alexandri aras progressum Gangem transivisse & Indiam ad Oceanum usque permeasse.* Idem alibi: *Osmanduam Regem Ægypti, rebelles Bactrianos domuisse.* Et *Osiridem multas colonias ex Ægy-*

pto

Pro in Indiam duxisse. Tacito Strabonē jungimus, cujus verba sunt: *Thebis obelisci inscriptum habent quæ Regum illorum divitiæ & potentia fuerit, atque Imperium usque in Scythiam & Bactrianam & Indiam & quæ nunc Ionia dicitur, propagatum, tributi quoque magnitudinem & exercitus.* Quæ sane luculenta indicia sunt, Ægyptios cum vicinis Phœnicibus in Sinam venisse; & in ea reliquias linguæ Ægyptiæ, Æthiopicæ, Syriacæ etiamnum superesse Kircherus testatur, quod ipse quidem ad prædicationem Evangelii lingua Syra factam, ego etiam ad originem refero. Nec abludunt mores. Apud Ægyptios pariter ac Seres viri coquunt, pensa trahunt, rem domesticam curant; fœminæ munia publica obeunt, testibus Hero-

Herodoto, Epiphanio, Mela, quibus ex Diodoro Gorgonas addere licet, Pullos arte excludunt & Ægyptii & Sinenses. Tum constat Mathematicas disciplinas una cum scribendi ratione ab Ægyptiis & Phœnicibus ad alias gentes fluxisse, Marcellinus: *Per mundum omnem Mathemata ab Ægypto circumlata.* Pleni in eam rem sunt veterum libri. Ægyptios picturis & rerum notis repræsentasse scribenda iidem asserunt. Singulæ literæ singulis vocabulis, imo integræ interdum sententiæ inserviebant. Et hæ postea appellatæ Sacræ; quæ partim picturis constabant, partim notis. Nam etiam profanas habuerunt & vulgari usu receptas, quales hodieque Coptitarum. Nemo exactius de antiqua Ægyptiorum

Scri-

scriptura Apuleio: *Profert de opertis adyti quosdam libros literis ignorabilibus prænotatos, partim figuris cujuscemodi animalium, partim nodosis & in modum rotæ tortuosis capreolatimque condensis apicibus à curiosa profanorum lectione munitos.* Quæ examussim Sinensium literis competunt & libris, in quibus picturæ pariter ac tortuosi capreolatimq; densi apices; ut inspicienti patet. Eadem ferè Mexicanorum ratio fuit. Ut de Ægyptiorum & Phœnicum in Indiam & Scythiam adventu dubitandum non sit. Quanquam in susque deque habeamus, quod Ladronum incolæ à Magellano interrogati de sua origine respondisse feruntur: *Se ab Ægyptiis profectos.* Narrat hoc in Indicis Gomara, quod mihi quidem perquam

quam fabulosum videtur, nec cre-
dibile gentem illam Ægypti nomē
per tot secula retinuisse. Porro
Sinenses olim magnam cum Ægy-
ptiis & Phœnicibus affinitatem ha-
buisse, etiam alia ostendunt. In
catalogo gentium quæ Jovem
Hammonem coluerunt Lucanus
etiam Indos ponit, cujus verba su-
pra retulimus. Sinensium & Ja-
poniorum duo magni dii *Xacam*
& *Amida* sunt. Habent etiam *Ca-
mes*, qui iidem cum Zemes Aita-
niorum videntur, id est, lemures,
lares, forte à *Chemos* Phœnicum I-
dolo. *Teuth* Deus Ægyptiis. Si-
nicè *Teu*. *Chon* apud Ægyptios
Hercules, quanquam Seldenus
dubitet: in Sina *Confutius* litera-
rum & artium inventor. Olim
quidem, Ptolemæi adhuc ævo,
Sinen-

Sinenses australiores fuerunt, ubi hodie Bengala, quam Arabes etiamnum *Sin* appellant; progressi postea longius in Septentrionem.

CAP. V.

Sinensium, Japonensium, Coreanorum, in Americam navigationes. Ex relatione Epicerinorum. Ad Quiviram visa Sinenses naves. Et supra Floridam. Et ad Quatulco. Facilis navigatio per mare pacificum.

SEd his omissis, navigasse in Americam Sinenses, Catainos, Japonenses, Coreanos aliasque Indiæ & Scythiæ gentes, ac ibi colonias aliquot reliquisse, certis argumentis deprehensum fuit. In Canada *Epicerini* gens ex commerciis Huronibus cognita, referunt, *longissime occidentem versus alium populum habitare qui afferant peregrinos mercatores grãdibus subinde navigii*

igiis ad illud littus appellere, eosque
mberbes esse. Quo nihil clarius pro
inensium in Americam navigati-
one dici potest. Visas ad Quiviram
naves quarum puppes auro & ar-
gento cælatæ fuerint Franciscus
Vasquez de Coroda narravit, idq;
aponiis & Sinensibus receptum
Maffeius in Historia Indica & Lu-
dovicus Frois in Epistolis rerum
Japonicarum tradunt. Reperras in
Mari del Nort supra Floridam fra-
ctas Sinensium naves Petrus Me-
endezius Regis Hispaniæ Archi-
talassus apud Acostam testatur. Hæ
proculdubio sunt illæ naves, de
quibus Epicerini gens circa Qui-
viram habitans. Nam ex Asia
in Americam navigantes supra
Tropicum cancri enituntur &
ad Quiviram vel Californiam
primo,

primo, inde littora legentes, ad novam Hispaniam appellunt. Hinc ad Quatulcanos olim ejusmodi peregrinos mercatores advectos constans in ea parte fama est, quos Sinenses & Japonenses fuisse inde cognitum, quia serico induti: quia longe ab occidente adnavigarunt. Nec existimandum difficiliorem illam navigationem quam ut â Sinénsium navibus obiri potuerit. Nam mare inter Sinas ac novam Hispaniam Brisis spirantibus ab Occidente in Orientem facilè navigatur, Sæpe naves quinquaginta vel sexaginta diebus secundo vento suavissime navigant. Anno CIƆ IƆ LXXXIV. ex Callao de Lima navis mense Februario & Martio fere semper sub æquatore secundis ventis usq;
in

in Manillas navigavit. Eadem facilitate usus fuit Alvarus de Mendanam cum Insulas Salomonis detegeret. In tanta navigandi & commoditate & peritia quid Sinenses prohibuit, quo minus frequenter navibus suis Americam adirent, cum in Arabiam usque Nubiensis, alii usque in Africam navigasse testentur.

CAP. VI.

Sinensium, Japonensium, Coreanorum, crebra per Americam mentio. Japon. Ejus nomina. Quamdiu habitata. Chiapaneca. Chiapa. Tomus Zipangi. Zipangri. Cames ac Tentum. Motazajuma. Insula inter Japoniam & Americam.

HI igitur Cataini & Sinenses primo in viciniores insulas, Japanem, Coream, Philippinas, inde in ipsam Americam navigarunt. Unde Sinensium, Citaino-

rum, Japonensium, Coreanorum frequens per Americam mentio. Initium nobis à Japonensibus erit. Sinenses Japoniam à situ vocant *Jequen* id est initium solis: ipsi Japonii *Gitpan* vel *Nitpon* teste Trigaultio. Volunt cultores ex Sina demum ante octingentos annos accepisse cum hactenus inculta jacuisset, quod falsum esse multa ostendunt. Jam enim ante Iↄ CCC annos Rex Japoniæ sive Dairus fuit, qui Meaci tria millia & octingenta templa struxit. Nec unius originis Japonenses, cum etiam Tatari in eam pervenerint; & sine dubio jam à plurimis retro seculis culta fuit. Hujus gentis crebra passim in America mentio extat. *Chiapanecæ* originem suam nomine produnt, quos ex Nicaragua venisse Herrera docet

docer, In Nicaraguam ex Guahu-
temalla, in hanc ex Mexicana &
California venerunt. In Guahute-
malla *Chiapam* flumen & provinci-
am, in Misteca *Totomachiapam* ha-
bes. In Mexicana *Chiapoli* lacus &
gentis nomen, & non longe à Me-
xicano lacu oppidum *Chiapa*. In
Trinitatis insula *Kar Japan. Tamba*
& *Gamangoxin* oppida Meaconi vi-
cina. *Tumba* ad lacum Mexicanum.
Tumbez & in ea *Guamanga*, Peruviæ
Vallis. Mexicanos & Airanos à Ja-
ponensibus ex parte profectos et-
iam illud ostendit, quod quemad-
modum apud Japonios *Tonus* pro-
ceres, Solem, Lunam atque astra
denotat: sic apud Mexicanos Sol
Tanaticus, Luna *Tona*: apud Aira-
nos *Taino* nobiles & Regum Palati-
ni. Certe apud Airanos expressa

Japoniorum memoria. Quorum pars illam insulam *Zipangi* nominarunt; voce ab ea unde oriundi erant, ducta, quod Oviedus testatur. Quæ amissæ patriæ solamina sunt; sicut apud Maximum Poëtam Helenus in Epiro Trojam, addita Scæa & Simoente, struit. Et quam nos Japan vocamus, M. Paulo Veneto jam circa A. Ch. CIↃ CCL *Zipangri* more Tatarico, vocatur, quod nomen propius ad Gipon & Nippon accedit. Unde Columbus, incomparabilis vir judicii, hoc audito nomine, *se ad Zipangren Asiaticam delatum* putavit. Ut mirandum sit, quosdam plane eam in dubium vocare apud Gomaram, quasi nulla unquam Zipangri fuisset. *Cames* ac *Tentum* nomina Deorum apud Japonios sunt.

Quo;

Quorum hoc Virginianis, illud Aitanis, eadem, plane significatione, receptum est. *Motazatuma* nomen Japonium, quo principes viri utuntur, cujus in Epistolis Japonicis extat mentio, nomen Motenzumæ quod regium apud Mexicanos, proximè refert. Hi igitur Japonenses ex suis insulis versus Orientem navigantes primo in alias insulas, tandem ipsam Americam inciderunt. Nam inter Japan & Americam aliæ interjacent insulæ. Quemadmodum Sancius de Chinchon Sinensis nauclerus Francisco de Gualle narravit, *se in Japonia vidisse homines exiguæ staturæ, caput linteo tectos, qui ex insulis ad Orientem Japoniæ sitis venerint, & aurum ac gossypium attulerint*: easque

 insu-

insulas Gualle invenit cùm ex Macao in Novam Hispaniam navigaret.

CAP. VII.

Corai. Ejus nomina, Situs, Asiæ continent. Coreani in America.

Corai Sinensibus, *Coraß* Japoniis, Caoli indigenis, Paulo Veneto *Càulis*, longitudinis centum, latitudinis sexaginta milliarium insula. Qua Asiam respicit, ingentium triū milliariū flumine à Cataia abscinditur, cætera Oceanus ambit. Et quia flumē non fretum inter cā ac Cataiā jacet, hinc Paulus Venetus & alii peninsulā & Asiæ continentē faciunt. Hi Coreani primo in Californiam venerunt: quæ nomen suum à *Caoli* habet. Unde brevis in Colimam trajectus, ubi & *Caligua*: in Xalisco *Chacalla*.

Corin-

Coringa Provincia prope Chiapolam. Et *Calos* Floridæ Provincia latè ſparſos Coreanos arguit. In Popajan *Cali*, in Peruvia *Chili*.

CAP. VIII.

Cataia. Celebris in America. Cibola. Cambalu. Zuni. Cempoala. Quito, Chryſocottas corruptus. Catains in America. Kitainorum nomen late patens. Gota. Chita. Quito. Caracato.

COream excipit ipſa Cataia: cujus in America clarum imprimis & celebre nomen. Nam quæ latiſſime Septentrionem verſus Americà procurrit, & incertum etiamnum eſt ullane impoſterum habitabilis ora ſit, *Cibola* regnum jacet, pro loci natura oppidis frequens & incolis, & quod alibi non invenias in eo tractu, ibi ædes ex lapide trium contignationū, aliquid ſupra barbariē viſentibus ingerūt.

Cujus nomen vel ex *Ciala* vel potius *Cambalu*, antiquissima Cataiæ regia non demum à Kublai structa, ut multi volunt, sed tantum in alteram fluminis Polisangi ripam translata. Ptolemæo *Sambalta*. Dubitantes *Zuni* confirmabit, quod alterum ejus nomen à regione, ut prius à civitate petitum. Regioni Cataiæ nomen *Ezina*: unde *Zuni*. *Cempoala* Novæ Hispaniæ à Cambalu. Et quemadmodum Cambalu Asiæ vicinam Cunchi, Cialin, Quicui habet: Sic prope Cibolam *Cicui* & ejusdem originis *Tucui*. *Conchin* quoque & *Cinaloam* ibidem invenies. Sed nihil mirabilius & pro hac origine clarius quam ipsum *Kitaiæ* nomen in America. *Quito* Cataiæ urbs ad lacum Cincuiay: unde totum re-

gnum

gnum Kita dictum. Cujus urbis in Catalogo Illustrium civitatum, Chrysococcas ita meminit: Κατ- ία: μῆκ© ρμη. λ. πλάτ©: κα. μ. Ubi quin latitudo xxi gradunm corrupta sit, dubium non est. Nam septentrionaliorem esse, vel ex Nuba constat: qui regiam Chitarum urbem extrema parte climatis quarti, ad magnum fluvium ghammas ponit. Adeoque quamvis Cambalu, quæ & Paquin, non nominet, tamen ejus situm ad fluvium Polisangi satis clarè indicat. Est tamen & extra Sinensem murum Kitha lacus & Provincia. In America quam plurimi Catainorum populi. Nam in Nova Mexico *Zaguati* & *Pesſaguati*: In Charcis Peruviæ *Diaguta*, *Chiguita*, In Guiana *Caſſiapageta*, *Eparageti*, *Aracoa-*

goti. In Cumana *Patigutæ*, *Gotoguanei*, *Manogeto*, *Comanagotta*, Floridæ *Ologata*. Quæ ex Kotanorum & Kitanorum nominibus expressa esse nemo negabit. Quemadmodum & in illa Asia *Kaimachitæ*, *Chazalgitæ*, *Choffciachutæ*, *Torchosçitæ*, *Odhecosçitæ* à Nubiensi ponuntur. Ut Kitainorum nomen multis recepturn fuisse populis necesse sit. Igitur illi Gotani & Kitaini ex continente in Japonicas insulas venerunt; intra quas una *Goto* est: cujus incolæ *Gotani*. Inde in oppositam Americam, ubi in tot, ut diximus, genera divisi sunt. Sed & alibi Kitainorum memoria extat. Illi qui Novam Angliam tenent, Mare *Kithan*, naves *Kithonnek* vocāt. Quod nomen à lacu Kitha mihi ductum videtur. Prope Xalisconem urbs

Chi-

chita. Et regni caput *Quito* sub ipso æquatore, celeberrima olim & cultissima: eique vicinæ *Annequito*. In nova Granada *Mare-Quito*. In S. Cruz de la Sierra *Chiquito*. In Chuquiaba *Caracato*. ubi Karakitham Asiæ expressam habes. Et in Mediterranea Brasilia populi *Maraquites*. Ita ut Kitainos in America quærere idem sit ac in Italia Græcos, in Africa Phœnices. Passim enim occurrunt & populi, & urbes Kitainorum nomine. Ut illam gentem frequenter olim in Americam navigasse manifestum sit.

CAP. IX.

Sinenses in America. Cini. Tamaculapa. Tzintzontza. Mauchao. Campeo. Sinensium maritima olim potentia. Navigatum ex America in Sinas. Mexicani in Nicaragua. Gigantes in in Peruvia.

Re-

RESTANT Sinenses, de quibus ubi adhuc quædam dixerimus, finem populis, qui Americam suis coloniis occuparunt, imponemus. De horum adventu testantur tot locorum nomina, quæ *Cin* gentile Sinensium nomen habent. In Peruvia sunt *Coquinbo*, *Caquingo*, *Chuquinga*, *Cumbinama*. In Mexicana ad flumen Atoiac *Cumpao*. Apud Pastos *Cumba*. In Isthmo *Chini*. In Popajan *Quinba*: unde Paquin. Nam ejusmodi transpositio frequentissima; sicut in Peru *Carrapa* & *Pacarra*: *Managua* Nicaraguæ & *Maguana* Hispaniolæ: *Potenchian* & *Chianpoton* Jucatanæ ostendunt. Idem in *Chinchitala* & *Tulazingi* factum. *Xuntien* Sinarum & *Xandu* prope Tenduccum. In Popajan *Xundabe* & *Xamundi*. *Tamacu-*

maculaga Mexicanæ arx apud Martyrem. Vox Sinensis: quorum regio Tamis, *Cula* arx, *pa* Septentrio. *Zintzontza* Mechoacanorum urbs à Sinensi conditore, apud quos Tzintzon regium nomen. Mechoacanis vicinę *Maushao* & *Campao* urbes, quemadmodum in Sinis Macao & Campa.

Atque hæc urbium & regionum convenientia minime mira videbitur illi, qui attente consideraverit quæ supra de Sinensium in Americam navigatione tradita sunt. Magna eorum olim terra marique potentia & Imperium in omnes Indiæ insulas ac pleraque Scythiæ extensum. Addit Boterus: *non exiguam quoque Americæ partem iis paruisse. Sed cum classem* IↃCCC *navium apud Zeilon*

ami-

amisissent, insulas illas & transmarinas provincias deseruisse contentos suo id est Sinensi orbe. Apud Purchasium traditur: *Sinenses in India & Pegu ab* A. Ch. cIↃ XIII ad CIↃLXXII. *regnasse, quas regiones Oxivagam Rex subegerit, ejus autem successor deseruerit.* Hinc patet Sinensium in Americam navigationes ante multa secula contigisse & postea abruptas vel rarius susceptas. Et cum mercaturæ ergo institutæ fuerint reciprocas fuisse, ita ut ex America quoque in Sinas navigaretur & Indiam. Id Aricii & Iceenses innuebant cum dicerent: *Solitos olim ad insulas versus occasum longissimè dissitas pellibus luporum marinorum inflatis navigare.* Unde Latius colligit navigationem illam non fuisse longinquam. Mihi vero per infla-

tas

ta spelles vela innuere videntur. Et cum insulæ Salomonis in occidentem à Peruvia non ultra ↄↃCCC leucas distent, quid impedit quo minus in eas navigarint, id quod propter statos ventos, non difficile, qui navigantes recta ad illas insulas ducunt, & ea occasione primum ab Hispanis detectæ sunt. Distinguunt Aricii navigationem illam veterem & obsoletam ab ea qua hodie utuntur. Nullæ ad occidentem Peruviæ insulæ longissimè distantes quam indicæ, Nam Insula S. Mariæ & Quiriquari, juxta littus & in continentis conspectu sunt. Et hi fortasse navigatores ex Sina fuere. Ubi semel in Americam venerunt Cataini & Sinenses, non difficile fuit universam terra marique peragrare. Sic Nicaraguæ

quar-

quarta gens ex Mexicanis fuit, qui eo per mare pacificum navibus vecti appulerunt cum magna in *Avanas* id est Mexico, siccitas ac annonæ caritas esset. Sic in Peruviam ad Mantam & portum veterem olim gigantes mari advecti venerunt, quos Tlascaltecanorum in Mexico gigantum sobolem putarim ac coloniam.

CAP. X.

De Origine Incarum. Peruvia qualis nere quadringentos annos. Traditiones Peruanorum. Filius & filia Solis. Cuzco condita. Manco ab extera gente in Peruviam venit. Barbaries non nisi ab exteris corrigitur. Manconis origo ex Sinis.

HIc vero de origine Incarum & Mexicanorum paulo pressius ex ipsorum traditionibus agendum

dum est. Tradunt Peruani *ante quadringentos annos & quod excurrit, Peruviam immani barbarie oppressam jacuisse, nullo agrorum cultu, nulla civitatum communione, sine cura Deum, observantia legem, per montes sylvasque instar ferarum in antris dispersos egisse. Cibus radices & si quae alia terra profert, Carnes quoque humanae. Vestes ex arborum foliis vel pellibus contextas.* Quicquid Mexicani Chichimecis idem hi majoribus suis adscribunt. *Igitur* inquiunt *Pater noster Sol homines misertus de caelo misit filium & filiam suam, qui Religionem & leges edocerent ac mitiorem cultum instituerent. Hi primo ad lacum Titicacam inde ad vastam & incultam planitiem venerunt, in qua ad tumulum Huanacaut agnito*

sta-

fatali condendæ urbis loco vicinos latè populos ex speluncis suis evocarunt, Solis jussa prætendentes. Sic urbs regia Incarum Cuzco, quod umbilicum significat, extructa, & in duas partes, superiorem quæ Hanan Cuzco, inferiorem quæ Hurin Cuzcò divisa est. Nomen primò Incæ fuit Manco, uxori ejus Coya Mama Occlo Huacò. frater et soror, Solis & Lunæ liberi. Hæc illi, nec altius originem suam repetunt. Quod originem Manconis à Sole deducunt, & eundem de cœlo missum dicunt, quis non videt eum peregrinum fuisse & in Peruviam quocunque tandem casu ex regione cultiore venisse? ac cum homines simplices videret, usum peregrinitate sua, ad persuadendã iis cœlestem originem, quo velut firmissimo fundamento totius re-

gni

gni moles & Incarum regnatrix domus inniteretur. Quemadmodum Hispanos illis horridis barbis, vestitu & armis facile cœlestem originem ac divinos à barbaris honores consecutos legimus. Nam hoc quærendum est: Si Manco indigena fuit, unde cultus viro inter barbaros nato & educato, unde miranda sagacitas & ea judicii in condendo maximo Imperio acrimonia? Non enim Imperium Cuzconicum per gradus & rudimenta crevit, sed statim sub ipso Mancone eam perfectionem, quoad Leges, Religionem & constitutiones obtinuit. solo terrarum spatio auctum est. Dico neminem concipere posse quomodo ex crassissima illa barbarie tantus subito vir emergere potuerit,
habi-

habitu & cultu peregrino, agriculturæ & variarum artium peritus, cui aures in amplum foramen diductæ, cujus Coya sive uxor lanificii & muliebrium operarum perita: At Peruani referunt omnia se à Mancone & Coya accepisse & illis visis, cum & habitu & corpore peregrino essent multaque ac magnifica promitterent, statim è cœlo ortos & Solis liberos, credidisse. Itaque hoc initio tenendum; exterum Manconem fuisse à culta gente profectum. Quod vel hinc manifestum fit, quia eam barbaries naturam habet, ut nisi ab exteris corrigatur, semper in deterius vergat. Videmus hoc in Chichimecis Mexicanis & omni illa utriusque Americæ barbariæ. Quis credat Brasilianos unquam ad cul-
tum

tum humaniorem, nisi per exteros, venturos? Ita Hispanos, Gallos, Germanos Romani, alias gentes Græci excoluerunt. Venit igitur Manco ab extera gente in Peruviam. Ergò vel ex alia Americæ parte vel à transmarinis oris. Circumspicienti mihi totam Americā qualis ante quadringentos annos fuit, nulla gens occurrit unde oriri potuerit, quam Navatlacæ & Jucatani. Utraque tamen gens immanior fuit quam ut cum miti Incarum ingenio conveniat. Omitto aures diductas & alia. Quærenda igitur in transmarinis regionibus Incarum patria. Situs Peruviæ is est ad occidentem Asiam, imprimis amplissimum Sinarum regnum respiciat. Atq; hinc originem Incas trahere omnino arbitramur.

CAP.

CAP. XI.

Manconem cum satis magno comitatu in Peruviam venisse. Ejus Socii dicti Incæ. Oreiones. Peru nihil contessit Sina. Cuzconis magnificentia. Latii opinio rejecta. Paruvia ante Incas à Scythis habitata. Peruanorum cum aliis Americanis convenientia,

DE quo antequam porro agamus, exponendum quinam sint Incæ. Peruani, ut audivimus, solius Manconis & Coyæ ejus, tanquam conditorum Imperii sui, meminerunt. Quod verum si Regem & caput consideres. Nec putandum Manconem & Coyam solos adventasse & illam barbariem exstirpasse, Imo quis dubitet à barbaris devoratos si soli, si inermes? Rectè Latius: *cum valido exercitu venisse oportet Sinenses, ut tam numero-*

sam

lam gentem aut conderent aut subjugarent. Igitur si non cum amplo, saltem cum satis valido comitatu adventarunt. Et hi sunt Incæ de quibus Garcilasso: *Incæ erant omnes primi subjecti Mango capa & qui ex stirpe ejus erant. Itaque Cuzconenses & vicini omnes erant Incæ, ac nulli præterea Peruani. Inca significat Dominum & in genere eos qui ex regio sanguine.* Ex quibus patet Incas ex eadem cum Mangone gente fuisse; unde eodem cum ipso cultu usi; aures singulis perforatæ, & in miram ac incredibilem latitudinem diductæ. Unde Hispani eos *Oreiones* id est auritos nominarunt. Hos igitur à Sinensibus ortos vel Indis Orientalibus necesse est, Specta Leges, imperium, urbes, quid uspiam

Ta-

Tahuantinsuyo concedit Sinæ? Architectura Peruana plane Sinensis. Quid de vastissimis urbibus, Cuzcone, Cassiamalca, Quito, & aliis dicam? Solius Cuzconis descriptio qualis Anno CIↃ IↃ XXXIV. paulo ante excidium fuit, omnem Sinensium urbium admirationem tollit. Ita de ea Petrus Sanchius Pizarro à Secretis: *Cuzco habet arcem & domos amplius centum mille. Pleraque ex lapide sunt, plateæ angustæ, rectæ, & in crucis formam. Forum quadratum & silice stratum. Arx triplici muro, quorum intimus etiam altissimus. Incredibile dictu quantæ lapidum moles, quam tenaciter & arctè coagmentatæ: ut non hominum illud sed Dæmoniorum opus videatur. Rupes*

pes imposita rupibus omnes H culis labores & prisci orbis miracula superant. Hæc Sanchius. Eadem & distinctius Inca Garcilasso, apud quem & Petrum Ciceam videantur magnificæ per universam Tahuantinsuyo Incarum structuræ. Itaque non possum illa Laëtii admittere: *Peruanos Sinensibus nec ingenio nec moribus comparandos; non eam industriam & artium mechanicarum studia; aliam politiæ rationem, aliam ædificiorum, aliam urbium formam; nihil quod Sinense artificium sapiat vel leviter æmuletur*. Concedo Scriptura destitutos fuisse & aliis quoque rebus quibus Sinenses abundant. Sed non minori artificio Quipis suis utebantur & rudibus etiam picturis. Nec una omnium Sinensium cultura

fuit aut iidem mores vel instituta. Ut si non à Sinensibus saltem à Catainis originem trahant Incæ; & cultum majorem intulerint Peruviæ jam à Tataris habitatæ, unde tot cum aliis Americanis communia ipsis fuerunt. Nam & Mexicanis & Tuniensibus Summus Deonis & Tuniensibus Summus Deorum Sol erat. In regno Bogotæ sputum Regis ab uno procerum reverenter manu exceptum: Sicut & apud Peruanos. Utrobique captivis in bello primores evulsi dentes. Utrobique cœnobia ejusdem generis. Unde apparet ejusdem fere cum Peruanis illos Granadenses & alios originis fuisse; ac omne discrimen ab Incis, qui Peruviæ peculiares, provenisse.

Cap. XII.

Mexi-

Mexicani cultissimi & recentissimi Americanorum. A Sinensibus. Eorum fuga. Authorum circa illam dissensus in nominibus & tempore. Fanfur in Americam fugit. Septem Navatlacum nationes non uno tempore in Americam venerunt. Chronologia Mexicana vacillat. Chichimecæ quando ad lacum venerint incertum. Quando nationes ad lacum venerint? Quando Mexicani? Hos cæteri pro peregrinis & advenis habuerunt. Picti eorum annales. Laterculum Chronologiæ Mexicanæ. Eorum reges.

DE Mexicanorum origine singulare quid & dignum ulteriori consideratione olim observabamus. Quia enim illa gens omnium, quas America habuit, cultissima pariter & recentissima est, cujus res nõ transcendunt CCC an. ex Historiis indagandum fuit, factane esset migratio gentis Asiaticæ circa illud tempus in Novum orbem? In quo eruendo dum occupamur,

factam Sinensium in remotas insulas fugam; cum Tatari regnum eorum expugnarent, ex Veneto & Annalibus Mendozæ deprehendimus. Sed est aliqua & in Regum nominibus & in annis discrepantia. Venetus Regem Tatarorum *Cublai*: Mangianorum, qui Sinenses sunt, *Facfurem* nominat. Gonsalo Mendozæ ille quidem *Uzou*: hic *Tepin* dicitur. Cujus discrepantiæ ratio est quod externarum gentium nomina sæpe varient pro linguarum differentia. Itaque Sinensibus Uzou dictus & Tepin, qui Tataris Cublai & Facfur. Et Uzou Chan idem quod *Usbek*; quomodo hodie Imperator Tatarorum, qui Zagathaiam, Samarcandam, Bocharam, Balck, Turquestanam & Maurenaharam

tenet

tenet, vocatur. Et magnam linguæ inter Sinenses & Usbequios Tataros affinitatem esse Texeira observat. Annorum XVII discrepantia inter eosdem est. Venetus enim An. Ch. CIↃ CC LXVIII; Mendoza An. Ch. CIↃ CC LXXXVII factam mutationem vult. Cujus rationes possunt reddi variæ; si perpendamus in annorum supputatione loqui nonnullos de rerum initiis, alios de ulteriori progressu & supplemento. Ut anno LXVIII Tatari oppugnare Sinas cœperint, toto demum regno LXXXVII potiti. Quanquam non Mendoza tradit, A. CIↃ CC LXXXVII Sina potitos Tataros; sed male ex ejus verbis id Scaliger colligat; de qua controversia ex professo in Chronologicis agemus. Quicquid sit, nume-

ris Veneti omnino standum est, qui rerum pars magna fuit in eo bello. Et errare Gonsalus potuit in mala Sinensis æræ ad Christianam applicatione. Igitur omnino existimamus Mexicanos ab illis qui cum Facfure fugerunt, Sinensibus, ortos esse. Nam *Facfur cum mille navibus & maximo comitatu fugit ad inexpugnabiles quasdam insulas & in iis permansit.* Quænam illæ insulæ sint, nunc inquirendum est. Japan non fuit, neque Java: quia hoc non tacuisset Venetus, cui utraq; insula notissima & posterior mox à Tataris ex parte subacta. Philippinas quoq; non fuisse patet: quia in illis gentes lingua moribusque à Sinensibus aliæ. Olim quidem illæ insulæ Sinensis imperii pars; postmodum ob nescio quas causas de-

ferte ab ipsis, rudem barbariem induerunt, quæ usque ad Hispanorũ adventum duravit. Ergo restat Sinenses illos in ulteriores Japane, Philippinis & Juva insulas fugisse, & ob distantiam Tataris inexpugnabiles: qualis America. Subducta ratione colligitur mille navibus centum fere Sinensium millia aufugisse. Tanta hominum copia ubi potius quam in America & interjacentibus insulis consederint, dici non potest. Ac ne quis equos objiciat, testatur Venetus nullos tum in Sina fuisse. Quæ ut clarius percipiantur; sciendum est; Mexicanos tradere: *se olim in septem nationes distinctos loca circa Culvacanam, Atzlanam & Novam Mexicam tenuisse, postmodum diversis vicibus Novam Hispaniam ad-*

huc incultam occupasse. Sed hoc ex ipsorum Annalibus non constat; fuerintne omnes septem nationes unius originis? Simul mare transiverint? Quæ cum incerta sint, videmus nihil admodum obstare, quominus distinctis vicibus illæ Navatlacum gentes ex Asia in Americam; hinc in Novam Hispaniam transire potuerint, donec ad septenarium numerum circa lacū excrescerent. Itaque ponamus sane omnes Navatlacum gentes à Sinensibus ortas (quod neutiquam verum esse potest propter rationes supra pro Turcis & Tataris allatas) illud verum manet, quia Chichimecis permixti fuerunt, multum eos à prima origine, quantum ad Linguam & mores, barbarorum consortio descivisse. Itaque venerint

nerint licet sex priores nationes ad lacum quandocunque velint; inde nihil inferri potest contra septimæ nationis ex Sina circa An. Ch. CIↃ CCLXX vel circiter adventum. De quo antequam agamus, illud præmittendum est, Chronologiam Mexicanorum apud Acostam & Herreram ab A. C. IↃCC usque ad CIↃ CC incertam & dubiam esse. Idque etiam Latius vidit, cujus verba sunt: *Ratio temporum apud authores rerum Mexicanarum vacillat: neque satis constat quo anno Mexicani ad lacum aut in provincias venerint, quas tenebant cum Hispani illos oppresserunt.* Primo igitur Chichimecas ad lacum venisse An. Ch. IↃCC II libenter scirem quo argumento collegissent. Nam nec ipsi hoc potuerunt scire, qui demum

ſeculo poſt, A. Ch. IↃCCC XX advenerunt, nec ab ipſis Chichimecis intelligere; quæ tam rudis & barbara gens fuit, ut nulla temporis, annorum, rerum diſtinctione habita, in diem vixerit. Nec ſimul migrarunt, ſed diſperſi per montes, avia, & ſolitudines, ſine mutuo conſortio. Ex quo conſequitur, diſtinctiſſimis temporibus, nunc hos nunc illos, ut caſus & venationis ſtudium invitabat, paulatim ad lacum veniſſe, nec ipſorum adventu certum deſignari annum ſine maxima abſurditate poſſe. Navatlacas A. C. IↃCCCC II intraſſe Mexicanã, egreſſos ex Culvacan A. IↃCCC XX, in via ipſas LXXX annos hæſiſſe, dicunt. Quæ non conſiſtunt cum Acoſtæ traditionibus. Diverſo tempore ſeptem nationes ad lacum

veniſſe

venisse scribit, primo Suchimilcas, dein Chalcas, tum ordine Tepeacas, Culhuas, Tlatleucas & Tlascaltecas. Quomodo igitur A. Iↄcccc ad lacum venerunt? aut credemus aliquot dies tantũ aut menses intercessisse? Vel ipsum de initio adventus aut unius vel alterius gentis loqui? Quid quod septem nationes simul egressas Atzlane dicit An. Iↄ cccxx? Ergo etiã Mexicani. Quis ergo horum verborum sensus? CCCII *anno post septima natio, Mexicani Navatlacum gentes non nisi* LXXX *annos in hoc itinere consumsisse.* Hæc quidem conciliari non possunt. Nam primo gravis quæstio oritur, illi CCCII anni quam æram habeant? Nam sitne eorum initium ab adventu ad lacum an exitu cæterarum

natio-

nationum ex Culvacan ducendum, authores non consentiunt. Uterque, Herrera & Acosta, satis ambiguè: *Post* CCCII *annos quam è patria sua exierant & novam Hispaniam incoluerant dictæ sex nationes, venerunt Mexicani.* Ubi respiciant exitum an sedes ad lacum, nemo facile dixerit. Quanquam Latius de exitu accipiat; quia nimirum non constet quando singulæ nationes ad lacum venerint. Verba ejus sunt: *Significat Acosta Mexicanos postremos è sedibus suis movisse, non quidem* CCCII *annis post sextam nationem, sed postquam sex illæ nationes, quæ erant ejusdem cultus, se sedibus primùs movere cœperant & ad lacum accesserant. Itaque initium illorum* CCC II *annorum capiendum est ab A. C.* CIↃ CXVIII. *si Herre-*

ra beneratione s subduxit. Ubi vitiose cIↄ cxviii. pro cIↄ cxxii, quia cccii. adduntur Iↄccc xx. Secundũ hanc explicationem statuendum esset, sex nationes simul antiquis se movisse sedibus sed diversis viis, unde alii citius alii tardius ad lacũ venerint. Si igitur A. cIↄ cxxii Atzlane egressi Mexicani, in via & ad lacum cxciv annos, antequam urbem suam conderent, transegisse necesse foret. Condita enim Mexico A. cIↄ ccc Lxxxi. cum in universum non nisi cxL annos usque ad cIↄ Iↄ xxi quo ab Hispanis capta, steterit. Ad lacum non nisi paucos annos antequam urbem conderent, egerunt: quia sub eodem Rege Culhuacanæ & ad lacum venerunt & urbem fundarunt. Porro s jam ante An. cIↄ ccc xciv. obie-
tur.

rat, ac provecta ætate sub adventū Mexicanorum fuisse ex filia nubili colligitur. Sunt igitur incertissima quæ de temporibus Navatlacū inde ab A. C. Ↄcc ad cIↃcc traduntur. Certe quia Mexicanorum tam recens ad lacum adventus & ccc annis posterior, non videntur hæ nationes simul in Culhuacan habitasse & notitiam mutuam habuisse. Unde sex nationes Mexicanos tanquā peregrinos & advenas, magno odio prosecuti sunt. Picti Annales à Purchasio editi, præterquam quod omnes Acostæ narrationes de longa sub tribus primis Regibus Mexicanorum servitute confutant, etiā nullā migrationis ex Septentrione mentionē faciunt sed interpres errorū meminit antequam ad lacū venirēt, quod circa A. C. cIↃcccxxiv

factum vult. Testatur alibi Acosta: *Omnia Americanorum monumenta & relationes non superare cccc annos: superiora meras esse tenebras è quibus certe nihil eruere possis.* Sed ut discrepantia temporũ manifestior fiat laterculum Chronologiæ Mexicanæ proponemus.

Iↄcc. Annales Utlatanensiũ (qui fuere populus Guahutimallæ) incipiunt, & usq; ad Hispanorũ tempora per Iↄccc continuantur.

Iↄccxxi. Chichimecæ in Novam Hispaniam veniunt.

Iↄcccxx. Exitus Navatlacum ex Caluacan.

Iↄcccciı. Ad lacum veniunt.

cIↄcxxii. Exitus Mexicanorum.

Reges

Reges Mexicanorum.

Ex Purchaso		Ex Acosta	
clɔ cccxxiv. Tenuch.	Li.	Mexi Dux	
Lxxv. Acamapichtli	xxi.	clɔccc Lxxii. Acamapixtli	xL
xcvi Huicilihuitl	xx.	clɔ cccc xxii. Vitzilovitli	xiii
clɔ ccccxvii. Chimalpupuca	x.	xxxv. Chimalpopoca	iii
xxvii. Yzcoalci	xiii.	xxxviii. Iscoalt	XII
xL Gueguemotecuma	xxix.	L. Motezuma	XXVII
Lxx Axayacaci	xii.	Lxxviii. Ticocic	IV
Lxxxii. Ticocicatzi	iv.	Lxxxi. Axayaca	XI
Lxxxvi. Ahuizozin	xvi.	xcii. Autzol.	XI
clɔ Iɔ ii. Motezuma	xix.	clɔ Iɔ ii. Motezuma.	XIX
clɔ Iɔ xxi. Mexico ab Hispanis capta.		Finis regni Mexicani.	

Cap.

CAP. XIII.

Septem Navatlacum gentes diverse originis. Ob Linguarum diversitatem. Mexicanorum peculiaris lingua. Tenoxtitlan quando structa. Eorum Antiquitates non superant A. Cl. clɔccLxx. A Fusure ex Sinis in Americam transvecti. Quod ex Motezumae relatione probatur, Tepin. Tolpicin. Ex California venerunt in Atzlan. Religionem & mores mutarunt. Nova Mexico. Nomina Japonensium in Suma. Con. Teu.

HIs ita præmissis, videndum quid certi de hac re statui possit. Initio septem Navatlacum, quæ vocantur, gentes non unius omnes originis fuisse, ex diversitate linguarum patet, quales in Nova Hispania quam plurimæ. Sic enim Latius: *Novæ Hispaniæ incolæ, infinita pene Idiomatum varietate discrepant, quæ non tantum Dialectis variant, sed plane diver-*

diversa sunt linguæ. Nam & Otomies & Mechuacani & plurimi alii, suas proprias linguas habuerunt. Quot fere provinciæ, tot & peculiares linguæ. Hieronymus Aghilar intellexit Zēpoalensium & Chiurutecallorum linguam qui Tlaxcalæ vicini; Mexicanam non intellexit, Unde postmodum Mexicani suam linguam apud devictas alias nationes cum Imperio introduxerunt. Quod si eadem Lingua, vel cognata, omnibus fuisset, id ob vicinas sedes & commercia contigisse potius, quā quod unius omnes originis, crediderim. Deinde Tenoxtitlan sive urbs Mexico annos CXL stetit: structa est A. C. CIↃ CCC LXXXI. Aliquot annis ante Mexicani in Tisaapan morati & circa lacum, in certis sedibus, vagati sunt. Ex Culhuacan usque

usque ad lacum, lento multorum annorum itinere, progresses constat. Sed nec annus quo ad lacum venerint, nec quot in via consumserint, exacte ostendi potest. Quæ indicio sunt Mexicanas in America antiquitates non pertingere usque ad A. Ch. cIↃ cc, adeoque eos ex Sinis cum Facfure, quantum ad tempus attinet, venire circa A. Ch. cIↃ cc Lxx potuisse. Nam probabile neutiquam est, gentem literis bonis instructam, si ante hoc tempus in America fuissent, nihil plane rerum suarum ad posteros transmissuram fuisse. His ita præmissis; recentiorem Mexicanorum originem esse quam vulgo traditur, haud omnino vanis argumentis nos deprehendisse

exi-

existimamus: nimirum ex Sini circa An. Chr. cIɔ cc LX. à Tataris pulsos, navibus in Americam cum Facfure venisse; ibique indigenis permixtos procedendo versus austrum ad lacum inter sex Navatlacum nationes consedisse. Id ex traditionibus ipsorum manifestè colligitur. Nam de suæ gentis prima origine & in Americam adventu, ita Motesumam locutum invenimus: *Advenas se esse, & magni Principis classe post omnium viventium memoriam huc advectos, indigenis connubio & sedibus mixtos consedisse.* Quis ille magnus Princeps, quæ classis alia quam Facfuris, nondum apparet. Nam in nomine satis conveniunt Sinenses atque Mexicani. Illi *Tepin*, hi *Tolpicin* vocant. Nec opinio illa quam

Pur-

Purchasius ad navigationem Madoci Ap Guyneth refert, alicujus momenti est: *Reges Mexicanos à Cambris illis ortos; & eum spexisse Motenzumam quando dixit se à Principe quodam, qui ex Oriente venerit, genus ducere.* Pergit Motesuma. *Princeps ille comitibus relictis discessit in patriam: Regressus demum voluissei adductos remeare. Domos jam sibi construxerant, Provincialibusq; faeminis sociati filios procreaverant, ac fixa domicilia habebant pacatissima, Renuerunt de reditu majores nostri, neque illum dicto ulterius auscultaverunt. Elegerant nam sibi de seipsis & Senatum & popul Principes, quorum consilio regerentur; feruntque Principem illum abiisse minitabundum. Nusquam apparuit quisquam ad hac usque tempora jus illius ductoris repetens.* Ex quibus patet illum Principem nova classe in Americam reversum, qua suos reducere volebat. Causam cur illi renuerint, fuisse permixtionem cum indigenis, fixas pacatasque sedes, & constitutam Rempublicam. Primo exscensionem in California fecisse

cisse videntur: inde incontinentem scaphis trajecerunt. Hoc alia ipsorum traditio vult, qua *majores suos trajecto truncis arborum maris brachio in Atzlanem venisse* dicunt. Fretum illud inter Californiam & novam Mexico, quod Hispanis *Mare Vermeio*, innuunt. Trunci arborum Canoæ sunt sive monoxyla. Hic trajectus à primo adventu distinguendus est, ne scaphæ cum classe confundantur. Et quanquam sex Navatlacum gentes ex illis regionibus jam dudum in austrum emigrassent, multos tamen passim vel sponte manentes vel impeditos reliquerunt, qui interea in novas nationes excreverunt, quibus permixti hi Sinenses Facfuris, linguã, mores & religionem eandem susceperunt. Quod Notezuma his

ad

ad Cortesium verbis testatur: *Religionē majores nostri derelicti, ab incolis eorum temporum servare, cœperunt: Socerum & uxorum secuti sumus consuetudinem.* Hi fuerunt illi Novæ sive potius veteris Mexico incolæ quos Hispani An. Ch. ciɔ Iɔ xxx. detexerunt *illa ipsa adhuc utentes lingua qua illi qui ad lacum consederant.* quæ verba Acostæ libro tertio capite xxiii sunt propterea observanda, quod cum Grotius scripsisset: *Versus Californiam est populus linguæ ejusdem & institutorum cum Mexicanis,* Latius addit: *apud nullum authorem Hispanum inveni hic populum ullum esse ejusdem linguæ cum Mexicanis. Unica ratio propter quam Hispani crediderunt Mexicanos ex illa quam vocant novam Mexicam in Novam Hispaniā* ve-

venisse, fuit quia ibidem invenerun[t] ædificia grandia, qualia non alibi repe[ri]riuntur. Omnes etiam circum[stan]stantiæ ostendunt, Mexicanos non ab Oriente & per Islandiam, Gronlandiam, Novam Franciam, ut Hugo vult: sed ab Occidente & Coro per Californiam & Nova[m] Mexico profactos. Sane si hæc Motezumæ ultimi & potentissimi Mexicanorum Regis vera de majorum suorum origine & in Americam primo adventu narratio est, aliam Navatlacum aliam Mexicanorum originem esse, vel si ab una gente, diversis Ducibus ac temporibus, adventasse, manifestum evadit. Nec video cui potior fides quam ipsi Regi habenda sit in historia majorum suorum. Nomina propria, cum Sinensium fere eadã

quæ

quæ Tatarorum lingua sit, supra adduximus. Multa Japonensium nomina in *Suma* terminat. Apud Mexicanos Motezuma, Kolezuma. *Con* Herois apud Peruanos & Sinenses nomen. *Tutruan* Mexicanis Princeps, Sinensibus *Tutan*. Deum hi *Teu*, illi *Teutl* vocant.

CAP. XIV.

dorum convenientia inter Sinenses, Peruanos & Mexicanos. Urbes. Diversoria. Mexicanorum spledida ædificia. Picturæ plumatiles. Ars aurifabrilis. Sepultura. Regum majestas, Grotii error. Scriptura. Libri. Cur non eadem plane Mexicanorum quæ Sinensium scribendi ratio? Causa difficultas. Mexicani fere picturis usi. Eorum annales picti, A Purchasio editi. Discrepant ab Acosta relationibus Habuerunt etiam sigla. Libri Jucatanensium. Literæ Colnacanorum. Cur non retinuerint literas Sinenses? Philosophia eorum. Comœdia. Tabula Geographica. Temporum ratio diversa. Barba Moteuzumæ Sinensis. Typographia & ars bombardaria recens inventum apud Sinenses.

REstat de moribus & Religione Catainorum, Sinensium & Americanorum, quæ communia habuerint; addamus. Ac primo quidem ille cultus & splendor, certa Imperiorum ratio, moles & structuræ stupendæ, in Peruvia & Mexico, non aliunde quam è Sinensibus & Catainis fluxerunt. Urbes in Cataia & Sina in quatuor distributæ regiones: à singulis viæ regiæ diversoriis, castris, palatiis, non ad necessitatē verùm luxum exornatæ in vicinas ducebāt provincias. Eadem Peruviæ & Mexicanæ ratio. Itaq; hoc argumentum Grotii nō de nihilo est: *Diversoria publico sumtu Viis apposita quibus iter facientes exciperentur apud Sinenses notat Mendez Pinde, apud Peruanos Garcilas.* Nec exceptio Latii valet, *per totam pene Asiam ejusmodi diversoria reperiri.* Nam ille mos à Turcis & Tataris demum introductus, qui Sinensium & Catainorum magnificentiam ea ratione æmulati sunt. Nec tamen Turcici &

Per-

Perſici *Chani* cum hisSinenſium & Peruanorum palatiis comparandi, ſed cum Hiſpanorum *Ventis* potius. Tradunt Mexicanorum architecturam longe perfectiorẽ Peruana fuiſſe. Peruani enim cemento carebant. Turres apud eos rariores & minus editæ. Ad Mexicanorum ex marmore ædificia, more Sinenſi, turribus altiſſimis. De Sinenſibus Trigautius & Riccius, *Civitates eorum omnes una forma & modo ſtructæ; ut, qui unam vidit, omnes viderit. Muri magni & firmi: plateæ rectæ & æquales lapide ſtratæ. Structura tamen non admodum elegans nec templa ſumtuoſa. Intus ædes pictur atæ & ornatæ.* Ut mirer Latium adeo extenuaſſe præ Sinenſibus Mexicanorum & Peruanorum tum ingenia tum artes & architecturam. Ad vero Mexicani ſi non ſuperiores, ſaltem pares Sinenſibus fuerunt. Teſtatur apud Martyrẽ Corteſius: *nullibi terrarum majora, meliora & accuratiori arte ſtructa ſe vidiſſe ædificia. Nullũ in Hiſpania Regis vel Principis atriũ eſſe quod non æquet è ſeptuaginta ædibus Mexicanis hu-*

milior. Jam vero Cortesius superbas Granadæ, Seviliæ, Cordubæ, Toleti, Cæsaraugustæ Regum Maurorum & Hispanorum aulas viderat. *Urbes ipsorum ingentes & omnibus Eropæis splendidiores. Tezcuco xxx adium millia habuit : Tlascala Granadâ major fuit & frequentior.* De ingenio ipsorum idem : *Esse admirandos artifices. Animalis vel semel conspecti imaginem ad vivum repræsentare.* Philippus II. & Sixtus V. visa plumatili picturа, *nunquam se rem majori confectam artificio vidisse*, professi sunt. Jam in aurifabrili arte quid subtilius Peruanis? quid in statuaria? Hæc sane qui non agnoscit à cultissimis profecta gentibus, ipse barbarus sit necesse est. Sepultura apud Mexicanos duplex: vel enim comburebant vel condebant humi. quos condebant, quindecim dies cum instructa epulis mensa, domi servati. Interea amici dona ferebant defuncto, & Sacerdotes thura adolebant. Eadem fere Sinensium consuetudo. Nam & ipsi quindecim dies cadaver domi, inter Sacerdotum

officia, asservant. Linscotius eos quoque, *homines defunctis cadere*, tradit; quod tamen non omnibus receptum, vel hodie abrogatum: ejus loco picti in charta homines, jumenta, opes, simul comburuntur. Apud Japonios cremandi mos: Prin 9 ante quinquaginta annos Taicosama condi voluit, quemadmodum L. Sulla cremari, cũ alias Cornelii patritii conderentur. Inter salutandum proceres utrique in genua procumbunt, & oculis in terram defixis, tremula voce loquuntur, ac eo habitu retrocedunt. Tergũ obvertere nefas. Regni negotia per sigillum regium dispensare Sinensiũ & Mexicanorum. Titulus Regius his: *Rex Regum, Dominus terrarum ac cælorum*. Illis: *Rex & Dominus mundi, filius cæli*. Utrique Regi duodecim Senatores sive Palatini. Et quemadmodum apud Mexicanos ille numerus variabat, ita ut nũc duodecim, aliquando decem, essent: ita in Sinis Paquini apud Regem duo-

decini, alibi in provinciis & apud Proreges decem. Quod vero Grotius infert, ex Scandia ortos Mexicanos, *quia Gotti & Saxones olim duodecemvirale tribunal habuerunt*, id leviculum est. Nam apud Mexicanos & Sinenses solum regium consilium eo numero constabat; cũ Norvvagi vulgo ex plebe eo uterentur. Sinensium Regum insignia Dracones sunt vel, ut alii, serpentes. Iisdẽ Incæ utebantur una cum iride. Scribendi idẽ fere modus apud Mexicanos & Sinenses. Literæ rerum notæ vel picturæ. Charta ex arborum philiris. Libri compacti. In Cozumel, Jucatan, Mexico, Nicaragua, Guahucemalla innumeri libri reperti ab Hispanis, de agricultura, plantis, majorũ rebus agentes. De quo Martyr, Gomara, Acosta, Herrera. Fateor non unam scribendi penitus apud Mexicanos & Sinenses rationem, nec tamen penitus diversa fuit. Præterea Japonenses & Cataini multum quoq; ab illis variabant.

band. Rubruquis: *Cataini scribunt penicillo pictorio & una figura multas literas comprehenditur ac verbum facit. populus Tebet scribit ut nos & habet characteres similes nostris. Tangutani scribunt à dextra versus sinistram sicut Arabes & multiplicant lineas ascendendo. Jugures scribunt deorsum.* Existimo autē Sinensium scribendi morem apud Mexicanos & Japonenses paulatim exolevisse propter summam difficultatem. Habent enim notarum cxx millia ex quibus medIocriter doctū ad LXXX millia, nosse oportet. Quid mirum notis illis abolitis alias & faciliores figuras surrogatas? Mexicani quæ picturis exprimi poterant, nolebant longo & difficili labore siglis notare. Ac ut rem exemplis declaremus, migrationem Navatlaçum describentes, septem specus cum totidem hominibus inde emergentibus pingebant. Regnum Ticocic nasus perforatus, quod talē haberet, signabat. Hispanorum adventum viri barbati rubris induti

veſtibus ſignant. Ita annales ſuos ex perpetuis fere picturis conficiebant, quarum volumen ſe habuiſſe P. Jovius teſtatur. Extant etiam in Bibliotheca Vaticana. Purchaſius integrũ Chronicon Mexicanum cum explicatione ſuis Itinerariis inſeruit. Id à Prorege Novæ Hiſpaniæ ad Carolum V. miſſum & à Gallis piratis interceptum ad Thevetum pervenerat: poſt cujus obitum Hackluytus Anglus eo potitus, Purchaſio editori reliquit, Digniſſimum quod antiquitatis ſtudioſi inſpiciant opus, & ex quo plurimi Acoſtæ errores deteguntur. Nam mirum quam ab Acoſtæ narrationibus diſcrepat. Picti Annales dicunt Mexicanos ad lacum veniſſe & urbem ſuam ſtruxiſſe circa A. Ch. cIↄ cccxxIV. Primus Rex *Tenuch* ſub quo Culhuacan & Tenayncan ſubactæ. *Acamapichili* quatuor urbibus potitus Quaunahauc, Mizquic, Caitlahuac, Xochimilco. Ab hujus regni anno octavo creviſſe po-

ten.

tentiam Mexicanorum, & vicinis jugum impositum volunt; *Huitzilihuitl* domuit Toltitlan, Quautztitlan, Chalco Tulancinco, Xaltocan, Otumpa, Tezcuco. *Chimalpupuca* Tequixquiac & Chalco quæ tamen denuo rebellavit. Ad apud Acostam Mexico tristi servitute usque ad Iscoalt oppressa jacet, Nulla urbs trium priorum Regum tempore capitur, sed ipsi vicinis tributa pendunt. *Iscoalt* demum servitutem capta Azcapulco exuit. In annis etiam, ut ante ostensum, perpetua discrepantia. In Ticocic & Axayaca transpositio est. Nam picti annales Axaiacam Ticocic præponunt. Contra Acosta facit. Sed ut ad scripturam Mexicanam revertamur, Sinensium sigla apud Mexicanos & Jucatanos intercidisse id ostendit: quia reperti Jucatana libri ex foliis arborum in quib9 doctiores Indi per Symbola descripserant omnis generis res, temporū distributionem, stellas, animalia, Natura-

turalem & Civilem Historiam. Quos libros magna sui parte notis & siglis scriptos fuisse, inde patet: quia sacerdotes Hispani, teste Acosta, *Magicas figuras esse, & illicitas artes complecti*, imperite judicarunt. Unde irreparabili damno combusti fuerunt. Et Martyr dicit *Coluacanorum literas Ægyptiacis similes fuisse, & taxillis, hamis, laqueis, limis, stellis ac ejusmodi formis constitisse quibus inserta hominum animaliumq; forma.* Sicut & Sinensiũ notas Ægyptiacis similes esse Maffejus scribit. Observandũ quoq; Mexicanorum scribẽdi rationẽ mixtam ex Sinensi & Americanorum picturis fuisse. Nam in Nova Mexico, Culvacan, Panuco, Haiti, Peru & aliis Provinciis quam plurimis, ubi neq; libri neq; scriptura, picturæ tamẽ rerũ indices inventæ fuerũt. Cũq; Mexicani ita permixti indigenis fuerint, ut omnia fere eorum reciperent, vix dubium est picturas quoq; recepisse, & iis, ubi deerant suos addidisse characteres. Neq; in eo quicquã situm est, eadẽ sigla Mexicanorũ quæ

Si-

Sinensium, fuerint? Nam cum Sinēsiū notæ plerūq; laboriosæ sint & ineptæ rebus signandis, parū interfuit Mexicanis illas vel retinere, vel, ubi exciderant memoria, surrogare alias. Igitur hoc à Sinensibus acceptū retinuisse, scribi res sigillis posse & in libros referri, Cætera mutare promtum fuisse faciliora reddere, Et hoc à scribendi ratione petitum originis Sinensis argumentū tolerabile Laetio videtur. Verba ejus sunt: *Si Grotius id dixisset de Mexicanis, potuisset tolerari, licet eorum pictura & characteres multum differant à Sinensibus neque à summo charta ad imum descendant.*

In liberalibus disciplinis nihil Mexicanis ingeniosiores Sinenses. Apud utrosq; Astronomia, Physica, Architectonica, Historia, floruit. Quod si Mexicani non adeo in illis excelluerunt, cogitandum est ne Sinenses quidē magnos profectus fecisse. Comœdiis, pyropoliis, ludis circensibus utraque genus supra modum dedita.

Ne-

Neq; hoc minoris momenti est, quod sicut Sinenses tabulas Geographicas regnorum suorum conficiunt, quarū una apud Purchasium extat: ita Mexicani quoq; provincias suas depingebant, apudq; quos *ingentes tabulas, quibus omnes Imperii inscripta Provincia & qui hostes vel victini, una cum littorum positura*, videre erat, teste Martyre. Quod temporum rationem spectat, fateor discrimen inter Sinenses, Mexicanos & Peruanos esse. Sinenses annum in duodecim menses Lunares dividunt, ita ut singulis trienniis unus mensis intercaletur. In quo ipsos Peruani imitantur, nisi quod residuos undecim dies singulis annis addunt. At Mexicani non observato Lunæ motu, in XVIII. viginti dierū menses annum distinxerunt eodem cum Sinensibus anni initio, quod in Martium incidit, retento. Cætera jam levia, à corporum habitu & privatis moribus. Olim homines in Sina fuisse M. Paulus Venetus

tus scribit. Fritilli Sinensibus pariter & Mexicanis recepti De barba argumentum haud spernendum Gomara suppeditat. *Motezuma* inquit, *rara barba nigra, vix sex pilos habens.* Idem Sinensium & Tatarorum moribus convenit. nec obstat Typographia & ars tormentaria, in Sinis jam olim & ut volunt ante multa secula receptæ Sunt enim quæ de harum artiũ antiquitate traduntur vel fabulosa vel incerta. Venetus nullam earum mentionem facit, cum tamen *Tataros & Sinenses ballistas ligneas in obsidione urbis Stanfu, quibus saxa in hostes torquebantur, admiratos referat.* Trigautius non nisi à quinq; retro seculis certam Typographiæ memoriam extare dicit. Tormenta potius à Persis accepisse vel Europæis quam olim habuisse videntur. Pulverem pyrium vel ejꝰ instar habuisse Sinenses & Mexicanos necesse est, cum artificialibꝰ ignibus & pyroboliis adeo dediti fuerint. Politia Sinensiũ recens, ab Homva demum instituta.

CAP. XV.

De Religione, Ritus Christiani Americanorum ex Sinis. Ibi olim fides Christiana. A Syris instaurata. Saxum à Jesuitis repertum. Nestoriani in Cataja. Japonenses multa ex Christianismo habent. Amida passiones. Cruces. Idola. Americani multa ex Judaismo, Christianismo & Muhammedanismo habuerũt. Papa Mexicanorũ. Baptismus. Cruces. Resurrectio; Monachi. Idola Japonensium & Peruanorum.

REligionem quod spectat, est ejus nõ parva convenientia apud Mexicanos & Sinensium gentes. Ritus Christiani quamplurimi, quos Acosta collegit; unde potius quam ex Cataja, Sinis, Japone in Americam delati sint? Nã Trinitatis Baptismi, S. Cœnæ, Pœnitentiæ, Circumcisionis, Mitrarũ Episcopalium, Crucis, expressa vestigia, utrobiq; supersunt. De quo diligenter inquirentib9 hæc fere occurrebant: Chistianam Religionem antiquissimis temporibus in Cataja, Sinis, Japone receptam, postmodum ita collapsam esse, ut tota fere in gentiles superstitiones mutata cernatur.

Com-

Communis opinio est ipsum S. Thomam illis gentibus Evangelium prædicasse. Quod suo loco relinquimus. Brasilianis certe nomen ejꝰ incognitum non esse, supra dictum. Posteriori ævo & quidem An. Ch. DCXXXVI. Christianos ex Syria, Æthiopia, Ægypto, Judæa in Sinam venisse ac Evangelium propagasse Athanasius Kircherus Cap. III. & IV. Prodromi Copti prolixè ostendit, argumento à lapide reperto circa urbem Sanxuen A. 1625. quo totum hoc negotiũ notis Sinensibꝰ & nomina literis Syriacis exposita sint. Verum inspicienti illã narrationẽ fraus Jesuitica nõ obscura erit. Nam saxum esse supposititiũ, & à Jesuitis ad decipiẽdos Sinẽses ac thesauris exuendos confictũ; patet. Quicquid sit, constat Nestorianos in Cataja & Sini ante multa secula invaluisse, ac Imperatores earũ gentium ad fidẽ Christianã convertisse, qui Presbyteri Johannes usitato Europæis nomine,

dicti

dicti propterea fuere, A quo tempore Christiani ritus Sinensibus & Cataiinis innotuere & in profanas superstitiones paulatim, ut fieri solet, mutati sunt. Unde Sinensium & Japonensium sectas plurimos ritus Christianos hodieq; tenere Trigautius asserit.

Nam cruces, baptismus, pœnitentia cum jejunio, adhuc apud eos durant. Amidæ passiones pro redimendo genere humano ex Christi Historia expresse sunt. Ut & Crucifigendi ritus apud Japonios. Quanquā ipsorum cruces paulum diversæ à Romanorum crucibus. Quippe ex oblongo stipite tria prominent transversa lingua: duo pro manibus & pedib9: tertium brevius, cui reus velut equo insidet. In eo convenientia quod pendentes in cruce lancea vel una vel duplici decussatim configunt. Repertū apud eosdē Idolum, fæmina puerum ulnis gestans. Et in Sinensium navigiis, Idolum fæmina ex ligno sellæ insidens.

dens, Quæ Mariam referunt. Habent etiã imagines XII. Apoſtolorum. Tot Chriſtianæ Religionis indicia cũ nullibi reperiantur quã in Sinis, Kataia, Japone, quis dubitet hinc Americanos, ubi eadẽ ſunt, accepiſſe? Innumeros ritP Americanorum fuiſſe qui vel Judaiſmum vel Chriſtianiſmũ vel Mahometaniſmũ reſpiciant, Acoſta refert. Quæ tres ſectæ jam antiquisſimis tẽporib9 in Sina & Kataia fuerunt, docẽte Trigautio. Ex Judaiſmo petitum eſt feſtum remisſionis Peccatorum, circumciſionis ritus, unguentum ſacrum, omnia Mexicanis recepta. Et circumciſionem quod attinet, falſo quidem Martyr eam Jucatanis & vicinis gentibus adſcripſit: quod Acoſta & Herrera ille diſertis verbis, hic ſilentio ſuo, comprobant. Similitudinem tamen ejus apud Mexicanos repertam alibi Acoſta agnoſcit. Ritus Chriſtiani plurimi & evidentisſimi: Trinitatis, Sacramentorum Baptiſmi

&

pressa memoria. Apud Jucatanos xxxv. dierũm jejunium. Summum Sacertotem suũ Mexicani *Papam* vocant. Quæ vox ex Chaldaico אבא qua lingua Nestoriani in Oriente sacra sua administrant, expressá est; & in totũ Christianũ orbem ab hac Origine fluxit. Nisi quis à Scythico *Pape* malit derivare: voce Jovem appellabant Herodoto teste. Cultus & ornatus Sacerdotum Peruviæ, ut apud Christianos Episcoporũ, Nec quicquam illustrius quam Jucatanensiũ Baptisma. De quo Herrera *datũ ei nomen regenerationis: administratum infantibus anno ætatis tertio. Parentes ad id se se parasse jejunio & secubatione; accessisse confitendi morẽ & unctionem in fronte.* Cruces in Gozumel & Jucatan repertæ: & cognitus ipsis vir sole lucidior, qui in cruce passus. Quo eos Japonensiũ Amidam respicere existimo. Incæ Cuzconenses crucem magnam marmoream habuerunt. Non noverant quãdiu eam habuissent aut quid significaret, nec adorabant sed *reverenter colebant*

lebant tanquā rem sacram, ut Inca Garcilasso testatur. Mortuos resurrecturos Peruani credebant: unde Hispanos sepulchra violantes deprecati, ne ossa turbarent, impedimento id resurgentibus fore rati. Muhammedanorum ritus flumine peccata abluēdi, proximè Peruanos Opacuna sua imitatos, Acosta scribit. Mirabilis quoque Convenientia inter Monachos Cataiæ & Mexicanæ. Utriq; rasi cultu corporis, officio, vita iidem: sicut de Mexicanis & Sinensib9 Acosta, de Cianduanis & Sachionensibus Venetus testatur. Et notandum est Sinenses atque Japonenses quoq; Sacerdotes suos Pontifices maximos sive Papas habere: Idolis thus & alia fragrantia adolere: Conciones ad populū habere, durissimā vitam opinione vulgi ducere. Quæ omnia Mexicani quoq; fecerunt. Ex quib9 apparet Convenientia inter Religionē Mexicanorū, Peruanorum, Kataiensium, Sinensium ac

Japo-

Japoniorum: quomodo Christianismum paulatim ad profanos & impios ritus detorserint. Ubi non quidem negarim, id quod Acosta toties inculcat, Diaboli fraudibus hæc contigisse. Sed id minus probabile videtur, excogitata hæc in ipso Novo orbe, non illata ex illis, ubi hodieq; obtinere videmus regionibus Asiæ, unde factam in Americam transmigrationem variarum gentium constat. Mira in Sinis & Japone Religionum varietas quæ duabus præcipuis Amidæ & Xacami sectis continentur. Venetus: *Idola apud Zipangrios varia, Capite bovino, porcino, canino, Erant quibus duæ in uno capite facies, erant quibus tria capita, tres manus: aliis viginti vel centum etiam.* Sicut in Sinis quoque Idolum triceps; capitibus se mutuo respitientibus, quod denotare dicunt, tres unam voluntatem habere. Cujus expressa in Peru memoria; ubi mysterium Trinitatis per diversa Idola adumbrarunt, ex qui-

quibus unum erat, *Tangatanga* nomine, quod in unitate trinum, in trinitate unum esse dicebant. Quanquam & heic Garcilassus Acostæ contradicat.

CAP. XVI.

Solis cultus idem in Peru & Sinis. Intipcharin. Peruanorum Dii. Pachacamac. Guaca. Hispanorum errores. Respondetur objectionibus.

CÆterum Solis cultus in Peru & Sina idem fere. Omnes Incæ, id est cives Cuzconenses vocabantur *Intipcharin*, Solis filii. Si quis alius ita se vocasset, blasphemia erat & morte plectebatur Sol ipsorum pater Nec ullibi terrarum tam solennis Solis cultus quam in Sina & Peru. Igitur argumentum Grotii validum est: *Solis cultus apud Peruanos fuit. Idem ab omni ævo præcipuos apud Sinenses, & quomodo Rex Sinensium filium se dicit Solis: Sic Incha Peruani imperii*

Re-

ges se dixere. De Sinensibus Trigaultius: *Regem suū vocant filium Solis &* Thiencu *id est filium cœli sive Dei.* Unde fieri potest ut nomen *Inca* fluxerit. Nec exceptio valet: *Solis cultum apud multas gentes viguisse.* Nam argumentum non ducitur à Solis cultu simplici, sed tam accurato & exquisito. Peruani Deos suos invisibiles & invisibilem dividebant. Invisibilis Solus *Pachacamac*, id est creator mundi. Atque hæc propria Dei vox apud Peruanos, quali eos caruisse, falso ut alia multa, Acosta tradit. Hujus invisibilis Dei filii visibiles erant, Sol, Luna, Stellæ. Quæ Hispani de Guacis & variis Diis, ex non recte intellecta lingua finxerunt, Garcilasso diligenter annotavit. Porro Sinēses ipsi quoque cœli & terræ Regem ac deinde Solem venerantur, nec in re discrimen sed ceremoniis quibusdam. Ac illud quod utriusque gentis Reges filios Solis se dixerunt, non leve Originis argumentum est. Nec id vim infrin-

stringit, *Mexicanos, Tunios, Novo-Granadenses idem fecisse*: quippe ejusdem hos Originis, vel non multum diversæ, ultro fatemur. Certum quoque, *Diabolū eadem arte in seducendis Americanis ac Græcis & Romanis usum* ita tamen ut Origines non confunderentur. Nam alias quæ ratio dari potest, cur in Peruvia potius & Mexico Sinensem cultum, & non alibi, vel alium, instituerit?

FINIS.

